

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Seksen dokuzuncu Birleşim

29 . V . 1953 Cuma

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	452	
2. — Havale edilen kâğıtlar	453	
3. — Yoklama	453	
4. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	453	
1.— Sivas Mebusu Reşat Şemsettin Siner'in, İstanbul'un 500 ncü fetih yıldönümü münasebetiyle Fetih Gazasına iştirak edenlerin hâtrasını tebeil için saygı duruşu yapılması hakkında önergesi (4/354)	453	
2. — Açık bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletine Devlet Vekili Fethi Çeliklebaş'ın tâyinine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/494)	453	
3. — İngiltere Kraliçesi Majeste Elizabeth II. nin Taç Giyme merasiminde bulunmak üzere İngiltere'yi ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'e Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Dr. Ekrem Hayri Üstündağ'ın, Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'ye İçişleri Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/495)	454:455	
5. — Görüşülen işler	455	
1. — Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen «C» fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/392)	455:467,474,488:491	
2. — Köy kanunu lâyihası ve Adalet Komisyonu düşüncesiyle İçişleri Komisyonu raporu (1/185)	467	
3. — Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480)	467:474	
6. — Sorular ve cevaplar	475	
A — Yazılı sorular	475	
1. — Tokad Mebusu Halûk Ökeren'in zelzele ve sel felâketi yüzünden harap olan Tokad Vilâyetinde Emlâk Bankası şubesinin ne zaman açılacağına dair sorusuna Başvekil Adnan Menderes'in yazılı cevabı (6/1003)	475	
2. — Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoğlu'nun, 1953 senesinde hangi nahiye, kaza ve vilâyet merkezlerinde yeniden mahkemeler kurulduğuna, 60 lira ve daha yüksek maaşlı hâkimlere mahsus kadroların kimlere tahsis edildiğine ve bu hususta takip edilen usule dair sorusuna Adalet Bakanı Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1040)	476:487	

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden istifa eden Enver Güreli'nin yerine Çalışma Vekili Hayrettin Erkimen'in vekillik edeceğine dair Cumhurreisliği tezkeresi, okundu.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Büyük - Doğu Mecmuasının günlük gazete haline geldiği ve kapandığı tarih ile bu müddet içinde aldığı resmî ilân bedelinin tutarına dair Başvekilden olan sözlü sorusuna, Devlet Vekili Fethi Çelikbaş cevap verdi.

Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, İstanbul'da Veremle Savaş Derneği Kongresine vâkı müdahale dolayısıyla ne muamele yapıldığına;

Balikesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, Bandırma'da komiser Şevki Gürkaya hakkında vâkı şikâyetlerin doğru olup olmadığına dair sorularına, İçişleri Vekili cevap verdi.

Yozgad Mebusu Yusuf Karshollu'nun, Çankaya'ya yakın bir köyde vukubulduğu söylenen çirkin bir hâdise dolayısıyla mütecevizleri hakkında cereyan eden muamelenin ne safhada olduğuna, ırz, can ve mal emniyeti hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna, İçişleri ve Adalet vekilleri cevap verdiler.

Seyhan Mebusu Sedat Barı'nın, muhtelif firmalara ait traktör fiyatlarında görülen fahiş yükselmelere ve ziraat aletlerinin takasla getirilmesinde zaruret olup olmadığına dair sorusuna, Tarım Vekili cevap verdi.

Ordu Mebusu Atif Topaloğlu'nun, C. H. P. Genel Başkanının Karadeniz seyahati esnasında karşılama maksadiyle davul zurna çalanlara tarhedilen vergi hakkındaki sorusuna, Maliye Vekili cevap verdi.

Afyon Karahisar Mebusu Süleyman Kerem'in, Afyon Karahisar Vilâyeti Emirdağı Ka-

zasının Pınarbaşı mevkiinde tesis edilmiş bulunan (Köyler Ortak Fidanlığı) nın tahripten kurtarılması ve tekrar ihyası hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Tarım Vekili cevap verdi.

Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Kars'ın iktisadi kalkınması için hazırlanmış bir program mevcut olup olmadığına, mevcut değilse ne zaman hazırlanıp tatbik edileceğine dair sözlü sorusuna, Devlet Vekili Fethi Çelikbaş cevap verdi.

Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Denizcilik Bankasının gemi tamir işleriyle meşgul iş yerleriyle rekabet ettiği hakkındaki iddiaların doğru olup olmadığına ve mezkûr bankaya ait tamir işlerinin hususi teşebbüse bırakılması hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Ulaştırma Vekili cevap verdi.

Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, 10 rüsum tonilâtodan aşağı tonajdaki motörlü deniz nakil vasıtaları ile süngerei ve balıkçı motorlerini idare eden kaptanlarda aranmakta olan vasıflara dair sorusuna, Ulaştırma Vekili cevap verdi.

Gündemde mevcut diğer soruların bir kısmı, soru sahipleri bulunmadıklarından bir kısmı da ilgili vekiller hazır bulunmadıklarından gelecek birleşime bırakıldı.

29 . V . 1953 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Bolu Mebusu
İ. Gülez

Kâtip
Çanakkale Mebusu
Ö. Mart

Sorular

Yazılı soru

1. — Erzincan Mebusu Sabit Sağıroğlu'nun Kemah Kazasına bir doktor ve bir ebe tâyininin

düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1079)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Kırklareli Mebusu Şefik Bakay'ın, Tapulama Kanununun 13 ncü maddesinin D fıkrasının değiştirilmesine ve bu maddeye bir fıkra eklenmesine ve 52 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi (2/533) (İçişleri ve Adalet komisyonlarına)

Raporlar

2. — Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkında kanun lâyihası ve İçişleri ve Geçici Adalet komisyonları raporları (1/264) (Gündeme),

3. — Erzurum Mebusu Fehmi Çobanoğlu'nun,

Üniversiteler Kanununa ek 5234 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Tarım ve Millî Eğitim komisyonları raporları (2/481) (Gündeme),

4. — Orman kanunu lâyihası ve teklifleri hakkında Geçici Komisyon ve Bütçe Komisyonu raporları (1/170, 2/170, 200, 224, 254, 275, 276, 1/179) (Gündeme),

5. — Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve 3 arkadaşının, Düğünlerde Men'i İsrifat Kanununun yürürükten kaldırılması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/502) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KATIPLER : Ömer Mart (Çanakkale), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.

(Kütahya seçim bölgesi mebuslarına kadar

yoklama yapıldı)

REİS — Birleşimi açıyorum efendim.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — Sivas Mebusu Reşat Şemsettin Sırer'in, İstanbul'un 500 ncü fetih yıl dönümü münasebetiyle Fetih Gazasına iştirak edenlerin hâtralarını tebci için saygı duruşu yapılması hakkında önergesi (4/354)

29 . V . 1953

Yükse Başkanlığa

İstanbul'un Anavatana katılmasının beş yüzüncü yıl dönümü münasebetiyle en büyük komutanından en genç neferine kadar Fetih Gazasına iştirak etmiş olan bütün fâtihlerin hâtralarının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir saygı duruşu ile tebci olunmasını arz ve teklif ederim.

Sivas

Reşat Şemsettin Sırer

REİS — Yapılan teklif veçhile fâtihlerin hâtralarını taziz için bir dakika ihtiram duruşuna davet ediyorum.

(Bir dakikacık ihtiram duruşu yapıldı)

2. — Açık bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletine Devlet Vekili Fethi Çelikbaş'ın tâyinine dair Riyaseticumhur tezkeresi (3/494)

Ankara, 28 . V . 1953

T. B. M. M. Reisliğine

Açık bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletine Devlet Vekili Fethi Çelikbaş'ın tâyininin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

Celâl Bayar

REİS — İttilamıza arz olunmuştur efendim.

3. — İngiltere Kraliçesi Majeste Elizabeth II. nin Taç Giyme merasiminde bulunmak üzere İngiltere'yi ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'e Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Dr. Ekrem Hayri Üstündağ'ın, Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'ye İçişleri Vekili Etem Menderes'in Vekillik edeceklerine dair Riyaseticumhur tezkeresi. (3/495)

Ankara : 28 Mayıs 1953

T. B. M. M. Reisliğine

İngiltere Kraliçesi Majeste Elizabeth II. nin Taç Giyme merasiminde bulunmak üzere İngiltere'yi ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'e Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Dr. Ekrem Hayri Üstündağ'ın, Dışişleri Vekili Profesör Fuad Köprülü'ye İçişleri Vekili Etem Menderes'in Vekillik etmelerinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

REİS — İttılamıza arz edilmiştir efendim.

Halûk Bey, zâtı âliniz de gündem dışı söz istemiştiniz, Dr. Burhanettin Bey de söz istedi. Söz sırası sizindir, buyurun.

HALÛK ŞAMAN (Bursa) — Efendim, gündemimizin iki defa görüşülecek işleri meyanında, üçüncü maddede «Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendindeki 5651 sayılı Kanunla eklenen (c) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısının diğer kanun tasarılarına takdimen müzakeresini rica etmek için huzuruza gelmiş bulunuyorum.

Mucip sebebi de şudur efendim : Bundan evvel kabul buyurduğunuz Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu bu kanunla yakinen alâkalıdır. Bu muafiyet hükümleri yürürlüğe girmediği takdirde Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu aksak kalmaktadır. Halbuki inşaat mevsiminde bulunuyoruz; turistik müesseselerin açılması için bu muafiyetlerden faydalanmaları gerekmektedir. Bu itibarla bu tasarımı tetkik etmiş olan geçici komisyonun başkanı sıfatıyla ve bu komisyon adına bir maddeden ibaret olan bu kanun tasarısının diğerlerine takdimen görüşülmesini arz ederim efendim.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlarım, İstanbul'un fethinin 500

ncü yıldönümü keyfiyetinin Meclisimizden sessiz, sedasız gelip geçivermesini büyük elemle karşılayacaktım ve bunun için bendeniz de hazırlanmış, bu mübarek günü tesit etmek için çıkıp birkaç söz söylemeyi tasarlamıştım. Şemsettin Bey arkadaşım bana takaddüm ettiler, çok yaşasınlar, kendilerine teşekkür ve tebrik ederim. (Sen de yaşa sesleri).

Arkadaşlar, Ortaçağı Kurunu Ahireye bağlayan ve dünyada daha birçok büyük inkılaplara ya mebde veya münteha olan bu hâdisenin Meclisimizden sessiz, sedasız geçivermesi hakikaten doğru olmayacaktı.

Arkadaşlar, bugün Türk milleti hakikaten samimî bir heyecan içindedir. Bâzı merasim vardır, onu Devlet kendisi tertipler, bir formaliteden ibarettir, o güne mahsustur, gelir geçer; fakat İstanbul'un fethinin 500 ncü yıldönümü ile hakikaten bütün millet ve belki de bütün dünya alâkadar bulunmaktadır. Ben naçiz şahsım itibariyle, günlerden değil, haftalardan, belki de aylardan beri, bu büyük günün, bu büyük saatin tesiri altında bulunuyorum. Dünden beri anbean sanki o günü yaşıyan, o saatleri idrak eden bir insan gibi o anların heyecanını duyarken, bu sabah evrakı perişanım arasında elime Yahya Kemal'in «İstanbul'un fethi sabahında» diye yazdığı meşhur parça geçti.

İstanbul'un fethi sabahında

Vur pençei Âlidedeki şemşir aşkına
Gülbank-ı asümanı tutan pîr aşkına
Ey leşker-i müfettihtül evvap vur bugün
Feth-i mübini zâmın o tebsîr aşkına
Vur, deyr-î küfrün üstüne rekz-i hilâl için
Gelmiş bu şehsüvar-ı cihangir aşkına
Düşsun çelengi Rûmun, eğilsin ser-i Fîrenk
Vur, Türkü gönderen yed-i takdîr aşkına
Son savletinle vur ki açılsın bu sûrlar
Fecr-i nücûm içindeki tekbîr aşkına.

VASFİ MAHİR KOCATÜRK (Gümüşane)

— İyi okuyamıyorsun doktor.

BURHANETTİN ONAT (Devamlı) — Arkadaşlar, hakikaten bu saatler 500 sene evvel muazzam bir Türk ordusunun tek iman, tek bir kütle halinde denize atını sürerek, karadan gemilerini yürüterek, insan gayretinin üstünde cehdü gayret sarfederek sûrları aştığı, Ayasofya önüne vardığı anlardır.

Aziz şehitlerimizin hâtırası için bir ihtiram sükûtu yaptık. Hâmid'in:

«Bekler başında her an bir kavim türbedarın» dediği gibi, bütün bir kavim o insanın hâtırası önünde ebediyen ayakta durduğu gayet veciz bir şekilde ifade edilmiştir.

Bugünkü gazeteleri karıştırırken elime bugünkü şairlerden birinin şiiri geçti:

Âyetler inermiş gibi tekbir ile haktan
Sesler sarıyorken bizi beş yüz yıl uzaktan
Çağdan çağa bir mucize halinde yücelsek
Fethin şühedası ile bugün göz göze gelsek.

VASFİ MAHİR KOCATÜRK (Gümüşane)
— Şiir müsabakası mı yapıyoruz?

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Arkadaşlar, bu mukaddes günün bu mukaddes ânını mizahın, istihzanın zehirli hançeriyle yaratmaktansa sözümü burada bitirip inmeyi tercih ederim. (Devam devam sesleri) (Dinliyoruz sesleri)

VASFİ MAHİR KOCATÜRK (Gümüşane)
— Şiir okuyacağına müstahzar bir şekilde gelseydin böyle olmazdı.

REİS — Devam buyurun, doktor bey.
(Burhanettin Onat kürsüyü terketti.)

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen «C» fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/392) [1]*

REİS — Önerge var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebepler dolayısıyla gündemin iki defa görüşülecek işler bölümünün 3 ncü maddesini teşkil eden tasarının sorulardan evvel yeğlikle ve ivedilikle görüşülmesini teklif ederim.

Bursa Mebusu
Halûk Şaman

REİS — Geçici Komisyon Başkanı Halûk Şaman'ın, gündemin iki defa görüşülecek maddelerinden 3 ncü maddenin öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi hakkındaki önergesini okuduk.

Tasarının öncelikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü hakkında söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının ivedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendinde 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 5383 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

C) Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde «Turizm Müessesesi belgesi» almış bulunan teşebbüslerin ihtiyaçları için getirilecek akar su boru ve muslukları, lâvabo, banyo, bide gibi sıhhi tesislere mahsus eşya, her çeşit merkezi teshin tesisat malzemesi mutfak, fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları, çamaşır yıkama, (el ütüsü hariç) ütüleme makine ve cihazları, buz dolapları, kaplıcaların, tedavi yerlerinde istirahat ve tedavi için kullanılan fennî alet ve cihazlarla, asansör, kanalizasyon, soğuk hava ve havalandırma tesisatı, su isale ve tevzinde muharrik kuvvet istihsaline, muhabere hat ve tesislerine lüzumlu motör, makine ve aletlerin bu müesseselerle turizmi teşvik maksadıyla kurulmuş cemiyetler tarafından parasız dağıtılmak üzere getirilen ve Türkiye'ye turist celbini istihdaf eden reklâmları muhtevi matbu ve eşyalar faturalarının keşif veya plânlarına uygunluğu ayrıca Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 10 yıl içinde ithal olunmak şartları ile.

FERİD MELEN (Van) — Sayın arkadaşlar; okunan kanun tasarısının bir maddesi, Turizm

[1] 227 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Endüstrisini Teşvik Kanunundan faydalanan müesseseler ihtiyacı için tasarıda sayılan malzemelerin gümrükten muaf olarak ithal edileceği hükme bağlanmaktadır. Bir de Muamele Vergisi mevcuttur. Birinci maddede sayılan bu mallar Muamele Vergisinden de muaf mi ithal edilecektir?

Sonra, memleketimizde bu malları ve mümâsili malları imal edenler vardır. Bunlar da bu muafiyetten, bu istisnadan istifade edecekler mi, etmiyecekler mi? Bunun izahını rica ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI HALÜK ŞAMAN (Bursa) — Müzakere olunan kanun Gümrük Tarifesi Kanununun bir maddesini değiştiren kanundur. Bu malları imal edenlerin de Muamele Vergisi Kanunundan istisna edilmeleri bahis mevzuu olamaz.

FERİD MELEN (Van) — Zannediyorum ki vaziyet sayın komisyon sözcüsünün basit olarak izah ettiği şekilde değildir. Filvaki bâzı ahkâm vardır, şu anda aklımda değildir. Bütün dâva nedir? Hariçten ithal edilen eşyanın, memlekette yapılan benzerlerinin aynı muafıktan faydalanmalarıdır. Aksi halde hariçten gelen malların lehine ve memleket mallarının aleyhine bir vaziyet ihdas etmiş oluruz. Bu noktada müsaade ederseniz bakanları dinliyelim.

(Bakanlar yok sesleri)

REİS — Ziya Termen.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Arkadaşlar, bu Gümrük Kanununun işaret ettiği mesele, sadece ve sadece Turizm Endüstrisinin Türkiye'de gelişmesini teminen Türk vatandaşları veya yabancı müteşebbisler tarafından Türkiye'de açılacak olan turistik müesseselerin, Türkiye'de tedarik edilemeyecek şekilde mâna ifade eden teçhizatının, ithali ile alakalıdır. (Öyle değil sesleri)

Türkiye'de mevcudu bulunup da, daha iyisini Garp'tan getirmek isteyenlerin maalesef ve maalesef bu kanunun zırrına bürünerek, belki de ticaret yollarına sapacakları da bir vakıadır. Şimdi bu konu üzerinde Yüksek Heyetinize kısa mâruzatta bulunmak istiyorum. İstanbul'da kurulmakta olup Hilton Şirketi tarafından yapılmasına başlanan meşhur otelin bilûmum malzemesi, Garp zevkına ve Garp ihtiyaçlarına uyar cinsten, tamamen Garp'tan temin edilecektir.

Fakat Ürgüp'te hıristiyanlığın tarihi âsarı civarında bir Kayserili müteşebbis tarafından bir turistik küçük otel kurulacaktır. Bu otelin bütün malzemesinin tamamen Türkiye'den tedarik edilmesi şart olması lâzımdır.

Ancak öyle malzeme vardır ki, otellerin, Garp zevkını ifade eden bu malzemesini Türkiye'den tedarike imkân yoktur. Evvelâ yüksek ve ağır sanata hitap eden malzeme hatıra gelebilir. Meselâ büyük otellerin ihtiyacını karşıyabilecek bir kalorifer tertibatını, tam olarak memlekette imal edecek bir müessese yoktur. O halde? (Yarın olur sesleri). Yarın olursa, yarın da kanun değiştirilir. Bugün için kanun yapıyoruz, bugünün ihtiyaçları muvacehesinde kanun yapıyoruz.

Şimdi arkadaşlar, yeknazarda kanun, sadece ve sadece bugünü hedef tutmamak lâzımgelir. Fakat Türkiye'de, (realite olarak) turistik müesseselerin ihtiyacına cevap verecek sanayi noksanlarımız mevcut iken, bu ihtiyaçları Garp'tan tedarik etmek mecburidir, bir emrizaruridir. Türkiye'de turistik müesseselerin çoğalabilmesini temin maksadıyle de vâzı kanun olarak Yüksek Heyetiniz bu nevi müesseseleri kuracak olan müteşebbislere bâzı muafiyetler tanıyor. Bendenizin arzedeceğim husus, bu muafiyetlerin doğru veya yanlış olduğu tarafı değildir. Bendeniz bu kanun münasebetiyle, bâzı tüccarların suiistimal yapmalarına imkân vermemek için, Meclis zabıtlarına bir iki esas geçsin isteğiyle söz almış bulunuyorum.

İstanbul'da Çamlıca'da otel kuracağım diyen bir müteşebbise, Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ilk defa şunu soruyor : «Kuracağınız otelin plânlarını getiriniz, şu şu vasıfları ihtiva edecek olan, etmek mecburiyetinde olan bu otelin plânlarını, Bayındırlık Bakanlığımıza tasdik ettiriniz!»

Müteşebbis, Bayındırlık Bakanlığımıza plânlarını tasdik ettirdikten sonra, kuracağı bu otelin hususiyetlerini Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne, (bir ay evvel kabul buyduğunuz kanunun maddeleri gereğince) tetkik ettirdikten sonra kendisine muhayyel otelin turistik olduğuna dair bir belge veriliyor. Bu kanun münasebetiyle arzettiğim gibi, bu muhayyel, mutasavver otel için belgeyi eline alan müteşebbis, sadece plânı tasdik ettirmek sure-

tiyle, kıymet ifade eden bir muafiyet için, bir girizgâhı, bir anahtarını ihraz ediyor.

Şimdi bu kanunun bu maddesini değiştirirken bir baraj kurulmak lâzımdır. Bu barajlar neler olmak lâzımdır?

Arkadaşlar; bu muafiyetten faydalanarak, elindeki belgeden istifade ederek, çok büyük bir otel yapacakmış gibi Devlete müracaat eden fena niyetli bir müteşebbis tasavvur edelim. Bu fena niyetli müteşebbis, çok büyük ölçüde yaptırdığı krokileri, plânları ve projeleri Başbakanlığa tasdik ettirdikten, Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne müracaat edip, Başbakanlığın verdiği turizm müessesesi belgesini de aldıktan sonra, Gümrük ve Tekel Bakanlığına 16 kuruşluk bir dilekçe vererek şöyle bir talepte bulunabilir; «Ben Polonya'dan şu kadar binadede şu, şu, şu, yemek takımı, v. s. getireceğim...»

HALÜK ŞAMAN (Bursa) — Yemek takımı dâhil değil.

ZIYA TERMEN (Devamla) — Ben yemek takımı dedim. Bir misal verdim; meselâ kalörifer tesisatı alacağım diye, 5 odalı turistik otelin beher odasına fazla radyatör koyacağımı göstermek suretiyle, muafiyetten faydalanarak kendi hesabına milyonlarca malzeme çektiği takdirde, bunun bir kısmını karaborsaya verirse, bunu tetkik edecek makam ne turizm endüstrisini teşvik sâdedinde çıkan kanunda bir madde halinde gösterilmiştir, ne de şimdi gördüğümüz kanunun metninde ve ruhunda vardır. Bunu takyit etmek bir zarurettir. Kötü niyetlilere de bu maddeden faydalanarak yeni bir ticaret imkânı bahşetmemek. Yüksek Meclisin, zannederim vazifesini hükmündedir.

REİS — Muhlis Ete.

MUHLİS ETE (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, turizmi teşvik etmek için şüphesiz ki, bazı maddelerin muafiyetle girmesi caizdir. Başka memleketler bunu yapmaktadır. Yalnız sayılan maddelerden bazıları aynı zamanda bizde yapılabilen maddeler olabilir. Bu mesele küçük sanayi ve sanayi politikamızı, gümrük muafiyeti dolayısıyla de gümrük politikasını alâkadar eder ve nihayet maliye politikasını ilgilendirir. Bu itibarla Hükümetin bu hususta ne düşünüldüğünü bilmek, zannediyorum karar vermeden evvel isabetli olur.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Aynı fikirdeyim.

REİS — Sinan Tekelioğlu.

SINAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Arkadaşlar; arasına böyle, birtakım maddelerin gümrük muafiyeti hakkında kanun tasarıları Meclise geliyor. Hatırlarsınız; bir zaman da hariçten gelecek kerestelerin muafiyeti hakkında bir kanun tasarısı gelmişti. Kerestenin muafiyetinin ortaya atılmasıyla bundan en çok istifade edenler kimlerdir acaba? Sebep nedir? Eğer şayet bundan Devletin istifadesi lâzımgeliyorsa, neden memlekette orman işleriyle alâkadar olan Orman Genel Müdürlüğüne, dışardan gelecek keresteyi getirmek hakkı verilerek bu muafiyetten onun istifadesi temin edilmedi? Eğer bu hak oraya verilse idi işletmelerin açıklarına, masraflarına yardımcı dokunacaktı? Bugünkü şekil doğrudan doğruya şunun bunun kesesine menfaat temin edecektir. Bundan Devletin ne istifadesi vardır acaba?

Bendeniz geçen gün bir yere gitmiştim, Devlete travers lâzım olmuş, bunun alınması münakasaya konmuş, hariçten beher tanesi 12 liraya ihale edilmiş. Memleketimizin vaziyetini burada neden düşünmüyoruz? Memlekette birçok insanların kerestecilikle iştigal ettiklerini neden nazarı dikkate almıyoruz? Eğer bu işleri Devletin kendisinin üzerine alıp, sadece kârını benim keseme akıtmak lâzımgeliyorsa, buna Devletin kanun ve nizamları hiçbir zaman müsaade etmez. Binaenaleyh elinde birçok traversi olan ve münakasaya iştirak eden insan dışardan kendisi için memba bulmuş olan insanların karşısında zebun olmuştur, o insan Gümrük Resmî farkından istifade ederek bizim tüccarlarımıza karşı koymuştur. Devlet istifade etmiş midir? Hayır! Devlet kiminle karşı karşıyadır? Kendi milleti ile. Binaenaleyh bu maddeleri Gümrük Resminden muaf tutmak doğru değildir. Niçin yapıyoruz? Turist gelecekmiş. Onu gelecek adam düşünsün. (Gürültüler)

Bizim memleketimizde yeni yeni inkişaf başlanmıştır. Bu inkişafı baltalayacak olan bir hususa yardım etmek hiçbir zaman doğru değildir. Bu kanunun reddini bendeniz memleket nam ve hesabına rica ederim.

REİS — Komisyon Başkanı.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI HALÜK ŞAMAN (Bursa) — Müzakere mevzuun biraz dışına taşmış görünüyor. Evvelâ şunu arz edeyim ki, değiştirilmesi mevzuubahis olan 5383 sayılı Gümrük Tarife Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendi Gümrük Resminden muaf olan maddeleri saymaktadır.

Saniiyen şu iki noktayı tebarüz ettireyim : Bu maddede zikri geçen emtia memleketimiz için ithal maddeleridir. Henüz daha memleketimizde bu sanayi mevcut değildir. Yarın olabilir. Yarın olduğu zaman da Gümrük Kanununda gerekli hükümler va'z olunacağı gayet tabiidir.

Nihayet bu malların ticarete arzedilmeleri hiçbir suretle mümkün değildir, çünkü aşağıda okuyacağım şartlarla takyidedilmişlerdir. Ticaret maksadiyle getirilecek olan bu maddeler muaflık hükmüne dâhil değildir. Ancak muayyen bir işte, Hükümetçe plânları, projeleri tasdik edilmiş bir inşaatta veya tesisatta kullanılacak olan maddeler muaflık hükümden istifade eder.

Muaflık mevzuu maddeleri birer birer okuyorum. (. . . Akar su boru ve muslukları, lâvabo, banyo, bide gibi sıhhi tesislere mahsus eşya, her çeşit merkezî teshin tesisat malzemesi mutfak, fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları, Çamaşır yıkama, (el ütüsü hariç) ütüleme makine ve cihazları, buz dolapları, kaplıcaların, tedavi yerlerinde istirahat ve tedavi için kullanılan fennî âlet ve cihazlarla, asansör, kanalizasyon, soğuk hava ve havalandırma tesisatı, su isale ve tevziinde muharrik kuvvet istihsaline, muhabere hat ve tesislerine lüzumlu motör, makine ve aletleri . . .)

Ayrıca bir de bunun şartı var : «Keşif veya plânlarına uygunluğu ayrıca Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 10 yıl içinde ithal olunmak şartları ile.» Deniliyor ki, bu gibi getirilecek malzeme, bir kere turistik müessese belgesi almış olan müessese tarafından getirilecek, ayrıca plân ve projelerine uygunluğu da Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilecektir. Artık bu malzemenin suiniyet erbabı tarafından piyasaya arzedilmesi suretiyle gayrimeşru kârlar temin edilmesi endişeleri vârit değildir, böyle bir şey yoktur.

AZİZ URAS (Mardin) — Getirttiğini 10 se-

neye kadar sattığı takdirde mâni hüküm var mıdır?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI HALÜK ŞAMAN (Devamla) — Mâni hüküm Tarife Kanununun hükümleridir efendim.

AZİZ URAS (Devamla) — Efendim buraya mâni hüküm koymak lâzım değil midir?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI HALÜK ŞAMAN (Devamla) — Efendim, yaptığımız, Gümrük Tarife Kanununun muayyen bir maddesinin, muayyen bir bendinin tadilinden ibarettir. Biz kanunu umumi olarak tadil etmiyoruz.

REİS — Ahmet Kemal Varınca, buyurun.

AHMET KEMAL VARINCA (Gümüşane) — Şimdi Turizm Kanunu tatbikata geçiyor. Bunlar gayeye mâtuf değildir. Bu muafiyetleri iki noktada tahdit etmezsek bu müesseseleri açanlar adamakıllı kaçakçılık yapacaklardır. Kapılar açılacaktır. Çünkü evvelâ biz bu memlekette imal edilmeyen mamulleri getireceğiz. Halbuki ithalat mutlaklıdır. Memleket dâhilinde ister imal edilsin veya edilmesin Gümrük Kanunundaki maddenin hükümlerine nazaran muafiyet de gelecektir. Sonra bunların miktarları evvelâ tesbit edilecek, ondan sonra getirilecektir. İhtiyaç tamamiyle tesbit edildikten sonra, belgesinin tasdiki ve Bayındırlık Bakanlığındaki muamele, şunlar, bunlar olmaz. Biz iki takyidi koymazsak, birineci derecede arzettiğim gibi, memleket dâhilinde imal edilmeyen kısımlar, memleketi girdikten sonra bunların başka işlerde satılmaması için kontrol yapılması lâzımdır. 10 sene içinde getirir. Her sene getirir, zaruret oldukça getirir, kırıldı der, bozulmuştur der... İyice tetkik ediniz, kaçakçılığa kapı açıyorsunuz. Dikkat edelim, tatbikatta göreceksiniz. Onun için tamamen muafıtır demiyelim. Onlar iğne deliğinden dahi geçirirler.

REİS — Ziya Termen.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Arkadaşlar, biz bir mesele açtık, arkadaşlara vurun dedik; fakat meselâ Kemal Bey, öldürdü, Mesele böyle değildir, arz edeyim.

Turistik müessese ne demektir? Turistik müessese milyonluk iş demektir. Malûmu âlileridir ki, turistik müessese, memlekette gelişmesini ve yayılmasını istediğimiz turistik müessese, asgari milyonluk bir iştir. Nitekim Hilton müessesesi, bir otel yapmak için 17 mil-

yon lira tahsis etmiştir. Bu, Orta - Anadolu kasabalarında yapılan beş demir karyolalı bir otel değildir. İçinde modern cihazlar bulunan, bütün konforu hafız ve Garphların bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir müessese demektir. Böyle bir müessese ise, milyonlarla kurulur. Böyle bir müessese tesis edecek milyonluk bir müteşebbis, karşımıza, milyonları kazanmış bir vatandaş olarak çıkıyor demektir ve Türk içtimai hayatında milyona sahip bir müteşebbisin evvel emirde alınması, sen kötü niyetlisin, pürüzlü iş göreceksin diye bir damga vurmak, hata olur. Biz, vâzın kanun olarak, kötü niyeti kanunun südurunda düşüneceğiz. Fakat bu gibi teşebbüs erbabını da, kötü niyetli olarak kabul etmiyeceğiz.

Şimdi, bu açıklamadan sonra esasa geliyorum.

Arkadaşlar; ben, demincek, Halûk Beyin izah buyurduğu 5383 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 7 No. lu bendi ile, 5651 sayılı Kanunun C fıkrasını değiştiren kanun hakkında söz almış değilim. Bu değiştirge ile alâkalı bir konuyu Meclis olarak tesbit etmek ve bunun esaslarını zabıtlara geçirmek için söz almış bulunuyordum. Bu açıklamayı yapmakta bir zaruret var mı, yok mu? Vardır, hem de şiddetle vardır. Biz, Turizm Endüstrisini Teşvik kanunu tasarısını kanunlaştırdık. Biz, o tasarının içinde istediğimiz dikkati gösterelim, fakat katiyen ve katiyen o maddeler içersinde, muafiyet yolu ile memlekete ithal ettiği bir takım malzemeyi suiistimal edenlerin tecziyelerine dair bir hükme raslıyamayız. Suiistimaller, esasında, Türk Ceza Kanununun umumi hükümleri içersine giren şeylerdir. Ayrıca bir tasrihata lüzum yoktur. Ama şimdi bizzat bu kanunla alâkalı maddeleri ihtiva eden yeni bir madde çıkıyor. Bu maddede bunu suiistimal edenlerin umumi hükümler muvacehesinde cezalandırılacaklarına dair küçük bir fıkra eklemek mümkündür. (Zaten var sesleri). Mevcut bir kanunun bir maddesini değiştiren bir şeklinin tekrar değişmesidir. Bunun içersinde suiistimalle alâkalı bir taraf bulunamaz. Bunu kabul ediyorum. Bu, tek başına kendi konusu ile alâkalı bir kanundur. Ben bilhassa arz etmek istiyorum ki: Bu muafiyeti suiistimal edenlerin tecziye edileceklerine dair bir muhtıra, bu kanunun içinde bulunsun. (Kanunda

var sesleri). Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununda yoktur. Gümrük Kanunundaki kaçakçılığı istihdaf eden maddelerdir, buradaki kaçakçılık değildir.

Turistik müessese kuruyorum diye, muazzam bir plân yaptırıp, memlekete muazzam miktarda malzeme ithal ederek, hakikatta binanın iç kısmında bunları kullanmayıp karaborsaya sevketmesinden endişe duyuyoruz. Maksadımız budur. (Karaborsaya satamaz sesleri). (Hükümet ne diyor sesleri).

REİS — Hükümet söz istediği takdirde gelir, konuşur, Riyaset gel konuş diyemez.

Başka söz istiyen var mı?

Buyurun Ferid Melen..

FERİD MELEN (Van) — Efendim bendenizin münakaşaya sebebiyet verdiğim bu meselede benden evvel konuşan bâzı arkadaşlarım maksadımızı daha ilerilere götürdüler.

Bir defa Turizm müesseselerinin getirtecekleri malzemenin vergi ve resimden istisnası caiz ve mümkündür. Huzurunuzda gelen madde sadece gümrük resmine aitmiş gibi görünür. Bu mallardan ayrıca % 18 gibi, hem dâhilde imal edilenden, hem de hariçten ithal edilenden haylice ağır bir nispete baliğ olan Muamele Vergisi almaktayız. Muamele Vergisinde mevcut umumi bir hüküm (Memlekete giren mallar, ithal sırasında Gümrük Resminden muaf ise o mallardan İthalât Muamele Vergisi de alınmaz.) şeklindedir. Metin böyle olunca muafiyeti kabul edilen maddelerin ithalâtı Muamele Vergisinden muaf olacaktır. Bu tasarıda İmalât Vergisi hakkında bir şey olmadığı için Muamele Vergisine tâbi olacaktır. Şimdi vaziyet ne oluyor : Hariçten geleni dâhilde yapılanın aleyhine himaye etmiş oluyoruz. Dünyanın en liberal devletlerinde dahi böyle bir vaziyet görülmemekte ve dâhilde imal edilenler himaye edilmektedir. Şimdi biz, böyle bir vaziyetle karşı karşıyayız. Bu nokta komisyonun nazarından nasıl olmuş da kaçmıştır, hayret ediyorum. Filvaki Muamele Vergisi Kanununda bir hüküm mevcuttur : Hariçten gelen ile dâhilden alınan bir seviyeye getirmek için, Gümrükten muafan ithal olunan maddeler Muamele Vergisinden muaftır ama mutlak değildir. Kayıtsız şartsız muafiyet verilen hallere tatbik edilir. Burada muafiyet kayıtlı ve şartlı olduğundan

ve Muamele Vergisi Kanununda ayrı bir istisna hükmü bulunmadığından hariçten gelen mallar Muamele Vergisinden muaf olacak, dâhilde imal edilenler ise yüzde on sekiz gibi muazzam bir vergiye tâbi olacaktır.

Bâzi arkadaşlarımız diyorlar ki; «Bu maddeler dâhilde imal edilmemektedir, imal edildiğinde o zaman başka bir kanun yapılır.»

Arkadaşlar; böyle bir şey düşünülemez. Memlekette sanayiın kurulması imkânını önceden hazırlamak lâzımdır. Bu da, peşin himayeyi tesis etmek suretiyle olur.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efendim, bendeniz demin söz almıştım. Eğer yetkili arkadaşlar bu işi izah etmek zahmetine katlanırsaydı tekrar söz almayıacaktım.

Hâdise, bir kanun mevzuunun görüşülmesi sırasında burada dermeyan edilen fikirlerin hangisinin doğru, hangisinin yanlış olduğunu anlayıp bu kanuna rey vermektir. Bu mühim bir hâdisedir.

Şimdi, dinliyoruz. Orta yerde memleket iktisaliyatını ilgilendiren fikirler ileri sürülüyor. Bu kanuna rey vermek durumunda olan bizler bu fikirlerin hangisinin doğru olduğunu bilmemiz lâzımdır. Onun için bu işin kompetanı olan salâhiyetli Bakan arkadaşımız buraya gelsin, bize Hükümetin bu husustaki görüşünü anlatsın. Halbuki Hükümet bu mevzuda söz almak ihtiyacını duymuyor.

Binaenaleyh hâdise mühimdir. Rey vermek durumunda olan bizleri müşkülâtta bırakmasınlar. Vekil arkadaşımız lütfen dermeyan edilen fikirlerin hangisi doğru ise, noktai nazarlarını bu kürsüden izah etsinler.

REİS — Gümrük ve Tekel Bakanı.

GÜMRÜK VE TEKEL VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, bugün filhal tatbik edilmekte bulunan Gümrük Tarife Kanununun 17 nci maddesinin «C» fıkrası, turizm belgesini haiz olan müesseselerin hariçten ithal edecekleri maddelerden bâzılarının Bakanlar Kurulu kararıyla gümrükten muaf olması salâhiyetini tanımış bulunmaktadır.

Bunları şimdi müsaadelerinize iktiran etmesi kayıt ve şartıyla okuyacağım. Huzurunuzda gelmiş olan kanun teklifinde evvelce tatbik edilmekte bulunan ve adedleri 10 - 15 e baliğ olan

bâzi eşyaya 6 - 7 kalem daha ilâvesinden ibarettir. Hâdise bu şekilde iken ve şimdi okuyacağım kalem eşyaların nevi ve mahiyeti dâbi bunların emsalinin memlekete henüz daha imalât safhasında bulunmadığını ve dolayısıyla bugünden bir himaye tedbirleriyle bunların girmesini önliyecek tedbirlerin alınmasına lüzum olmadığını ifade ettiği halde bunların mümasilleri memlekette imal edildikleri takdirde onlara % 18 Muamele Vergisi tatbik ediliyor gibi birtakım mucip sebeplerle realiteyi olduğu gibi ifade etmekten kaçınmak doğru olmaz. Bugün huzurunuzda teklif edilmiş olan kanun tasarsında memlekete girerken yine Vekiller Heyeti kararına iktiran etmek kayıt ve şartıyla vergiden istisnası teklif edilmiş olan maddeler şunlardır... Asıl turizm işlerini teşvik için Burhanettin Onat ve arkadaşlarının teklif etmiş oldukları kanun teklifinde kalem adedleri daha fazla olmasına rağmen nihayet tasarı mahiyetindeki bu proje ile huzurunuzda sunulmuş olan kalemler altı kalemden ibarettir ve onlar da şunlardır.

1. Asansör,
2. Kanalizasyon,
3. Soğuk ve havalandırma tesisatı.
4. Su isale tevziine ait motör, makine ve aletler,
5. Muharrik kuvvet istihsaline ait motör makine ve aletler,
6. Muhabere hat ve tesislerine lüzumlu malzeme..

Bu kalemler Bakanlar Kurulunun kararına iktiran etmek kayıt ve şartıyla vergiden muafıdır. Binaenaleyh turizm belgesini haiz müessesenin tesisi sırasında ben bu makine ve aletleri memlekete sokacağım dediği zaman yine bakanlar kurulunun muvafakati ile sokabilecektir. Gönül öyle arzu ederdi ki; bütün bu saymış olduğum eşya ve mümasilleri memlekette imal edilmeye başlansın, himaye lüzumu kendisini hissettirmiş olsun. Hissettirmiş olsun da bir maddei kanuniye ile bunların teklifini yapan Hükümet sizin huzurunuzda daha sevinçli vaziyette gelebilsin. Nihayet bir tarifenin bir maddesine 5-6 eşya ilâvesinden ibaret olan bir teklifin memlekette Muamele Vergisine mâruz bulunan mümasil imalâtı müteessir edecekmiş gibi bir eda ve ifade ile huzurunuzda çıkıp bir tereddüt doğurmak, doğru olmaz.

Bendenizin mâruzatım tamamen kanunun istihdaf ettiği maksadı ifadeden ibarettir. Takdir sizindir. (Soldan bravo sesleri, alkışlar)

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Sual soracağım.

Zatâîlinizin okuduğu Hükümetin teklifi olsa gerekir. Hakkı olarak Hükümet teklifi 4 - 5 maddeye inhisar etmiştir. Ve Bakanlar Kurulu kararına bağlamıştır. Komisyon maddeyi genişletmiş, turizm müesseselerinin getirecekleri evrakı matbuaya kadar işi şümullendirmiştir ve Bakanlar Kurulu kararı tecavüz edilmiştir.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI EMİN KALAFAT (Devamla) — Müsaade edin. Bendenizin şu bir buçuk aylık vekâletim sırasında ismini hatırlıyamadığım bir müessese sırf turizm mahiyetini haizdir diyerek dışarda Türkçe olarak bir broşür bastırılmış, getirdi, müsaadesini istedi, kabul edilmedi.

Müsaade ederseniz bu teklifte bir mutlak salâhiyet mevcut olmadığına göre nihayet bir risalenin bundan on beş yirmi gün evvel kabul ettiğiniz Turizmi Teşvik Kanunu gereğince turizmi teşvik edici mahiyeti kabul edildiği takdirde girmemesine sebep olmamak lâzımdır.

Hâdiseleri tamamen mücerredata atfederek kelime ile zihinleri karıştırmamak lâzımdır. Sizin söylediğiniz şeyin lüzumunu Bakanlar Kurulu da takdir edeceğine göre bunda bir mahzur görülmek lâzımgelir. Hakikaten tereddüt, bu ve buna mümasil olan birkaç kalemin üzerinde toplanmakta ise hiç mesele yoktur.

FERİD MELEN (Van) — Bendeniz bir mesele hakkında Yüksek Heyete kendi noktai nazarımı arzettim. Sayın Bakanın zihni bundan dolayı karışmış olacak ki, bütün arkadaşların zihinlerini teşviş etmiş olduğum iddiasında bulunmuşlardır. Zihinlerinin karışmış olduğu belli. Hükümet teklifi ile komisyon tadilini birbirinden tefrik etmeden mütalâa serdettiler.

Bendeniz muafiyete itiraz etmedim. Yalnız mümasili maddelerin memlekette muaf tutulmasını ileri sürdüm. Bunlar memlekette imal edilmemektedir. Bekliyelim, eğer bunlar imale başlanırsa o vakit düşünürüz, diyorlar. Muafiyeti beraber tesis etmemiz lâzımdır. Bu maddelerin memlekette imal edilen mümasilleri de Muamele Vergininden muafıtır, demek günah mıdır? Eğer memleket şartları müsaitse bu sanayi ku-

rulur. İstisnayı birlikte tesis etmediğimiz takdirde yabancı mamulü kimaye etmiş oluruz, yerlisinin aleyhine. Yine arz ediyorum, dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey göremezsiniz.

REİS — Ziya Termen, buyurun.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Efendim, Türkiye'deki turizm endüstrisinin bugünkü durumunu biraz da geliştirmek, memleketimiz için fevkalâde iyi bir kaynak vasfında bulunan turizm müesseselerini, memlekette, aded olarak, kalite olarak, çoğaltmak ve yükseltmek konusunda hazırlanmış bir kanuna paralel olarak, komisyon, kanunun bir maddesinin bir fıkrasına yeni ilâveler yapıyor. Esas ana fikir bu iken, sayın Ferid Melen, yeni malî, akademik bir konuyu ele alıyorlar, mantığı, meslekî bâzı ilâveler teklif ediyorlar. Hakkı veya haksız olabilirler. Eldeki konu ile mânen alâkalı olabilir, ama maddeten, şu anda alâkası yoktur. Şimdi Goloğlu arkadaşımız meselenin giriftleşmekte bulunması dolayısıyla birkaç sual sordular. Yani görüşmekte olduğumuz bu kanuna rey verecek bizler, hangi zaviyeden bakalım ve ne yapalım, dediler. Ben bunu açıklamak için üçüncü defa huzurunuzda çıkmış bulunuyorum. Çünkü işi hafif bir viraja sevkeden ben olduğum için, tasrih sadedinde söz aldım. Evvelâ, Garpta olduğu gibi turistik müesseselerin çoğalması ve kalitelerinin yükselmesi için, gümrük konularında muafiyetler tanımak, vazifemizdir. Yani muafiyeti prensip olarak kabul ettik ve yeni inkılâpları da kabul edeceğiz. Vergilerden istisna bu zaviyeden bir zaruret midir? Evet bir zarurettir. Fransa, Yunanistan, Lübnan ve bilhassa Lübnan, turizm müessesesi kurmak konusunda, vatandaşlarına âzami suhulet gösteriyor. Ne vakitten beri? Birinci Cihan Harbinin sonundan beri. Biz aşağı yukarı 35 senelik bir gecikme ile bunu anlayabilmiş vaziyetteyiz. Çünkü bizde turistik hareketler yeni yeni başladı. İşin aslı şöyle düşünölmek lâzımdır: Türkiye'nin istikbali, geçenlerde de arzettim, ne buğday istihsalinde, ne maden ihracatında, ne şunda ve ne de bundadır. Bu fakir memleketin yüzünü güldürecek yegâne konunun turizm olması lâzımdır. (Gülüşmeler, gürültüler, çok ileri gittin sesleri).

Arkadaşlar, arz edeyim. Turizmin ne olduğunu hepimiz biliyoruz. Fakat gelirini tamamen

turizm kanalı ile temin eden memleketleri bilmiyoruz ve onların imkânları ise bizimkilerin yanında çok eriz kalır. Dâva budur.

Şimdi, bu kanuna ilâve olunan liste maddelerinin muafiyetten istifade ederek, müteşebbisler tarafından topraklarımız içine muafien sokulmaları konusunda, bendeniz, gayet tabii olarak, evet diyeceğim. Kanunun kabulü lehinde reyimi vereceğim. Dâva bundan ibarettir.

REİS — Hamdi Orhon.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI HALÛK ŞAMAN (Bursa) — Bir kelime ilâve edeyim. Belki arkadaşların izahlarına lüzum kalmaz.

REİS — Müsaade buyurun.

Hamdi Orhon.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; ben sözümü, muhterem Komisyon Başkanı arkadaşın izahı üzerine almış değilim.

Benim sorum üzerine Sayın Vekil cevap verirken buyurdular ki, konuşan arkadaşların, zihinleri teşviş etmek maksadiyle beyanları vardır. Ben, doğrusu bu sözlerini bir sürcü lisan addederim. Şu noktayı belirtmek isterim ki, burada konuşan hiçbir milletvekili arkadaşım zihinleri teşviş etmiş olmak için konuşmaz. Biz hâdiseleri aydınlatmak istiyoruz. Bu suretle doğru yol bulunacaktır. Binaenaleyh ben kendi sözlerini bir sürcü lisan addediyorum.

İkincisi; sorum şu idi : Ehemmiyetle üzerinde duruyorum. Ne Turizm Kanununun münakaşasını yapacağım ne lehinde ne de aleyhinde konuşacağım, ama tatmin edilmiye muhtacım. Sayın Vekil buyurdular ki, biz Bakanlar Kurulu kararını şart koştuk. Demek ki, Hükümet olarak bu muafiyet yolunun hassasiyetini takdir buyurmuşlar ve Bakanlar Kurulunun kararı ile bir baraj yapmışlardır. Bu, bir. İkincisi; Hükümet 5 sene müddet koymuştur. Elinizdeki metne dikkat buyurun, parantez içersinde beş sene müddet konmuştur.

Şimdi, komisyon Bakanlar Kurulunun kararını kaldırmış, beş seneyi on seneye çıkarmış. Niçin komisyon Bakanlar Kurulunun kararını değiştirmiş ve muafiyeti genişletmiştir?

Diğer bir nokta arkadaşlar, Sayın Vekil dediler ki, bizde bunların imali yoktur ve imal edileceğine dair bir ümit de yoktur, dediler galiba...

GÜMRÜK VE TEKEL VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Hayır, böyle bir şey söylemedim. Bugün için yoktur, dedim.

HAMDİ ORHON (Devamla) — Hangi müteşebbis çıkar da 10 sene zarfında bu yolu açar? Muafiyet bunu öldürür. Arkadaşlar söylüyorlar. Muamele Vergisinden muafmış, şimdi de biz Gümrük Resminden muaf tutuyoruz. Hangi müteşebbis çıkar da bu işi bu memlekette yapmaya kalkar? Bu olamaz arkadaşlar...

Benim kanaatime göre, bir defa Bakanlar Kurulu kararı izah edilmelidir. Neden beş sene, 10 seneye çıkarılmıştır? Sonra evvelce altı kalem denirken şimdi bu, evrakı matbuaya kadar teşmil edilmiştir. Efendim, İstanbulda bir otel yapılmış, 15 - 20 milyon liraya. Bunun için bir kanun çıkardık, muafiyet kabul ettik. O halde bu kanuna bir madde koyarız, deriz ki, bu otel için gelecek olan, ilişik listede yazılı malzeme veya eşyalar gümrükten muaftır.

Ben o kadar ileri gitmiyorum, ama bir arkadaşım lütfettiler, beyan buyurdular, memlekette kaçakçılık olur. 100 metre mikâbı kereste müsaadesi alıp 200 metre mikâbı çıkarıldığı çok görülmüştür. İşin lehinde, aleyhinde konuşan arkadaşları, zihinleri teşviş ile itham etmesini doğrusu muhterem Vekile yakıştıramadım.

REİS — Tekel Vekili.

TEKEL VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Efendim; Sayın Hamdi Orhon arkadaşımız sözlerine başlarken ve bitirirken betahsis dikkat ve itina ile «zihinleri teşviş» sözü üzerinde durdular.

Zihinleri teşviş etmek keyfiyeti kasdı da olabilir, gayrikasdi de olabilir. Hakikatten çok uzak olmakla beraber samimi bir ifade zihinleri teşviş edebilir. Teşviş etmesi muhakkak onda fena bir kasıt aranmasını icabettirmez. Bu itibarla benim de dikkatle üzerinde durduğum kelimeleri intihap ederken, ihtiyar edilmesi lâzımgelen dikkatten uzak bulduklarımı sözlerine başlarken ve bitirirken, ihtiyar ettikleri konuşma tarzları ile de teyit ettiler.

Kendilerine diğer cepheden cevap vereyim :

İki nokta üzerinde duruyorlar. Hükümet 5 sene olarak teklif etmiş, komisyon 10 seneye çıkarmıştır.

Bugün memlekette mümasil imalâtı bulunmayan bu maddelerin günün birinde memlekette

imalâtı mümkün olabilir. Binaenaleyh bunlar düşünülmemiştir.

Takdir ve teslim edersiniz ki, Hükümet namına konuşan her hangi bir arkadaşın müdafaa-sıyla mukayyet bulunduğu teklif, Hükümetin teklifidir. Büyük Millet Meclisi namına hareket eden komisyonların tesbit etmiş oldukları şekli müdafaa etmek, komisyona ve sizlere düşer.

Bugün muafan getirilmesi arzu edilen eşyanın mümasilleri memlekette imal edileceği zaman bunlar düşünülmüş müdür? Bunların düşünüldüğünü Gelirler Umum Müdürlüğü yapmış olan Ferid Melen arkadaşımız benim kadar bilir. Muamele Vergisinin 9 ncu maddesinin 27 ve 28 nci fıkraları, gümrükten geçerken Gümrük ve Muamele resimlerinden muaf olan maddelerin benzerleri memlekette imal edildiği takdirde, onlara kanunen muafiyet hakkı tanınmıştır. Bu itibarla bu tededdüt ve endişe de vârit değildir. Müsaade ederseniz ben, Hükümet namına vermiş olduğum izahatın kâfi olduğu kanaatindeyim. Arkadaşlar her hangi bir sual tevcih ederlerse cevap vermeye âmadeyim.

REİS — Komisyon Başkanı.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ HALÜK ŞAMAN (Bursa) — Komisyonlar, kendilerinin tetkikına arzedilen, kanun tasarıları üzerinde, elbetteki lüzumuna kani oldukları tâdilleri yaparlar.

Yalnız bir noktaya işaret etmek isterim ki, komisyonumuz, Hükümet tasarısına nazaran üç noktada değişikliği ihtiva etmektedir, bunlardan bir tanesi muaflığın ayrıca Bakanlar Kurulundan da geçmesi lüzumu kaldırılmıştır.

İkincisi; beş yıllık ithal müddetini on yıla çıkarmıştır.

Üçüncüsü de reklâm broşürü ve saire gibi ufak tefek şeyleri muaflık hükmüne tâbi tutmuştur. Bunları birer birer mucip sebepleriyle arzedeceğim. Bir defa komisyonumuzun Bakanlar Kurulunun tasdikını kanun metninden çıkarmasının mucip sebebi şudur: Kanun metni muaflıktan faydalanacak eşyayı birer birer taddat etmiştir. Bunun altında Hükümet tasarısındaki (bu eşyadan Bakanlar Kurulunca ithaline müsaade edilecekler) kaydı vardı. Komisyonumuz formaliteyi de lüzumsuz addetmiştir. Çünkü kanunun faydalı bir halde işliyebilmesi için vatandaşlar tarafından kanunların kendilerine ne gibi haklar, ne gibi salâhiyetler, ne gibi im-

kânlar bahsettiğini evvelden bilmesi meşruttur. Kanun metninde bu eşyalar zikredildiği halde, bu eşyaların muaf olup olmayacağını Bakanlar Kurulunun kararına bırakmak, bu kanunun hükmünü zayıflatmak olacaktır. Bu itibarla müteşebbis vatandaş mütereddit kalacaktır, acaba bu eşya muafiyetten istifade edecek midir etmiyecek midir diye belki Bakanlar Kurulu şu ve bu eşya muaflıktan istifade edemez diyebilir. Kanunla bahsetmek istediğimiz bir hakkı Bakanlar Kurulu bertaraf edebilir.

İkinci nokta, beş yıllık müddetin on yıla çıkarılmasıdır. Beş yıl bu gibi turistik müesseselerin teşekkül edebilmesi için kısa gibi görünmüştür, 10 yıl münasip mütalâa olmuştur, ancak bu müddet zarfında bunların kuruluşlarını ikmal edecekleri düşünülebilir.

Nihayet Hamdi Orhon arkadaşımızın, muafiyet hududunu komisyon son derece teşmil etmiştir, turistik müesseselerin evrakı matbuasına kadar götürmüştür, dedikleri husus şudur: Evvelâ bütün maddelerde Hükümetin teklifini kabul etmiş olan komisyon, fazla bir şey ilâve etmemiştir. Komisyonun yaptığı tek ilâve şudur; bu müesseseler (yani turizmi teşvik belgesi almış müesseseler), turizmi teşvik maksadıyla kurulmuş cemiyetler tarafından parasız dağıtılmak üzere getirilen reklâmları muhtevi matbua ve eşyalar. Bunların da miktar itibarıyla ne dereceye kadar ehemmiyetsiz olduğunu, takdir edersiniz. Parasız dağıtılmak şartıyla getirilecekleri dolayısıyla bir ticaret mevzuu teşkil etmiyeceklerdir. Bu gibi sebeplerin küçük miktarlarına rağmen turizm sahasında ne kadar büyük tesirler vücuda getireceklerini uzun uzadıya huzurunuzu işgal ederek arzetmek istemiyorum.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar, turizm endüstrisinin memlekete sağlayacağı faydalara inanıyor muyuz, inanmıyor muyuz? Evvelâ halledilmesi lâzım gelen mesele budur. Fakat bu da halledilmiştir arkadaşlar. Eğer bu lüzuma kaani olmasaydı muhterem Meclisiniz bu kanunu öncelikle ve müstaceliyetle buraya getirir ve üzerinde bu kadar hassasiyetle durarak bu kadar kısa bir zamanda bunu çıkarır mıydı? Demek ki, bunda şüphe kalmamıştır.

Hakikaten arkadaşlar, memleketin en kısa bir zamanda kalkınmasına sebep olacak âmil-lerin başında gelmektedir.

HALİL İMRE (Sivas) — Kaç sene tahmin ediyorsunuz?

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Beraber ölçeriz, müsait bir zamanda. (Gülüşmeler).

Arkadaşlar, vaziyet şimdi böyle olduğuna göre, bu Turizm Endüstrisini Teşvik kanunu tasarıssının dayandığı üç mühim nokta var. Maalesef iki tanesi, bundan evvel kabul buyurduğunuz turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun müzakeresi sırasında çok zayıf çıktı. Son ümidimiz gümrük muafiyetlerinde kalmıştı. Bu, Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununda zayıf çıktı. İstedığımız iki maddeden bir tanesi vergi muafiyetleri idi. Kabul buyurulmadı. Bâzı kredi kolaylıklarının gösterilmesini istiyorduk, istediğimiz gibi çıkmadı. Şimdi üçüncüsü, gümrük muafiyetidir. Eğer bunun da orasından, burasından kırıp keserseniz kabul edilen Turizm Teşvik Kanununun hiçbir hükmü ve mânası kalmamış olacaktır, yazık değil mi arkadaşlar? Şimdi Ferid Melen arkadaşım, mademki Gümrük Kanunundan, Gümrük Resminden muaf tutuluyor. Bu dışardan ithal edilen mallar için temin edilmiş bir avantajdır. Niçin aynı müesseseye mal satacak millî ve yerli müesseseleri Muamele Vergisinden muaf tutulmuyor? buyuruyorlar. Doğrudur. Bana kalırsa yalnız turistik müesseselere sattığı mallar üzerindeki Muamele Vergisini değil, Muhterem Ferid Melen arkadaşım ile el ele tutuşalım da bu, millî iktisadiyatın, millî sanayiın yükselmesinde, tekâmülünde en büyük engel olan bu baş belâsı Muamele Vergisini topyekûn kaldıralım ve birlikte bayram yapalım.

Yalnız bir noktaya işaret etmek isterim. Muhterem arkadaşlar, dışarıdan ithal edilecek malların tâbi olacağı muafiyet çok mahdut miktarlara tâbidir. Bir bina yaptırılacak, buna sarf edilecek malzeme mahduttur. Öbür taraftan Muamele Vergisini, Ferid Melen arkadaşımın mevzu bahis buyurduğu Muamele Vergisini nasıl tahdit edebiliriz? Dedğim gibi inşallah bunu toptan kaldırır, o belâdan kurtuluruz, o başka.

Bâzı arkadaşlarımın yine zihinlerinde ârız olan bâzı endişelere temas etmek istiyorum. Diyolar ki, bu, büyük nispette kaçakçılığa zemin

teşkil eder, yol açar. Hayır arkadaşlar, bu endişeyi ileri süren arkadaşlarımız daha evvel kabul buyurmuş oldukları Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun maddelerini derhatır buyurmuş olsalardı kendilerini bu endişeye kaptırmazlardı. Müsaadenizle birer birer arzedeceğim.

Şimdi, bir turistik tesis yapacak, bir otel, bir gazino, büyük bir turistik tesis yapacak. Kabul ettiğimiz kanuna nazaran bu müessesenin projesini yapacak ve Hükümete verecek. Hükümet bunu Bayındırlık Bakanlığında tetkik ettirecek. Meselâ bu bina için kaç tane asansör lâzım, üç tane. Beş tane getirebilir mi arkadaşlar? Getiremez. Kaç metre boru getirecek; beş yüz metre. Beş yüz bir metre getirebilir mi? Getiremez. Şu kadar buz dolabı lâzım. Bunun fazlasını getirebilir mi? Getiremez.

Ama, meselâ muazzam bir otel yapacağım dedi, yapmadı. Malzemesini getirdi, sattı. Böyle şey olur. Bunlar hatıra gelebilecek şeylerdir. Hatıra gelebilecek ve arkadaşların zihnini işgal eden şeyleri arz ediyorum. Yahut belge aldı, malzeme getirdi ve onu yerinde kullanılmıyarak başkasına sattı. Yahut turistik otel yaptıracığımı diye getirdiği malzeme ile yaptırdığı binayı pamuk deposu olarak kullandı. Veya o malzeme yi başkasına sattı.

Muhterem arkadaşlar; kabul buyurduğunuz Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun 20 nci maddesi arkadaşlarımızın bu endişesini kökünden izale edecek mahiyettedir. Bu madde diyor ki : «Turistik belge alan müessese taahhüdünü zamanında ifa etmezse belgesi iptal olunur.» Belge iptal olununca da meselâ 20 senede ödenecek taksitler muacceliyet kesbedeceği gibi gümrük muafiyetine ait olan maddelerden de istifade edemez. Bunlar 29 ncu maddenin hükümlerine göre «Başvekâletçe iptal olunur. Ve muafiyet yurda sokulmuş olan eşya için Gümrük Kanununun hükümleri tatbik olunur.» diyor. Binaenaleyh arkadaşlar endişeye ne mahal var, ne lüzum var. Ama hiçbir kanun, hiçbir müeyyide, hırsız, kaçakçıyı % 100 şekilde önliyememiştir, arkadaşlar. Bugün Gelir Vergisi Kanunu karşısında, koyduğumuz müeyyideler dünyanın çok az yerinde bulunmasına ve vatandaşlarımızın bir kısmını ürkütmüş bulunmasına rağmen kaçakçılık olmuyor mu? Elbette oluyor.

Şimdi 10 tane turistik müessese kuracağız, tesisler yapacağız bunlar için getirilecek mal-

zmeden 100 de 50 de biri üzerinde kaçakçılık yapılacaktır mülâhazasıyla bu kanunun, bu memlekete bu kadar menfaat temin edecek olan bu kanunun ayaklarına pranga mı vuralım? Köstek mi vuralım? Çok rica ederim arkadaşlar, bunu yapmayın ve Geçici Komisyonun getirmiş olduğu maddeleri lütfen kabul buyurun da bu iş geçsin, gitsin ve bu yüzden işliyemiyen ve işlemek imkânına henüz malik olmıyan Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu da kör topal şöyle işlemeğe başlasın.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; Hükümet tasarısındaki madde ile komisyonun hazırladığı madde arasında bazı farklar vardır ki, kanun üzerinde fazla konuşmalara sebep olmaktadır.

Hükümet tasarısı ile komisyon yaptığı madde arasında bir kere hatalı olduğunu zannettiğim kısımlardan birisi şudur:

Deniyor ki; «buz dolapları, kaplıcaların, tedavi yerlerinde derken bir virgül koymaktadır. diğlerinde ise kaplıcalardan tedavi yerlerinde.. denilmektedir. Ne olursa olsun burada bir yanlışlık vardır, zannederim Hükümetinki doğru olacak.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ HALÜK ŞAMAN (Bursa) — Evet, tabii hatasıdır. O şekilde tashihini arzedecektim.

MAHMUT GOLOĞLU (Devanla) — Her ne ise..

İkinci kısmı, komisyon maddesinde, yukarıdaki esaslar maddeler halinde kabul edilmiş iken komisyon başkanı arkadaşımız dediler ki, turizmi teşvik için getirilen matbuatlar cemiyetlerce parasız dağıtılmaktadır. Ve cemiyetlerce parasız dağıtılmak üzere getirilen ve Türkiye'ye turist celbini istihdaf eden reklâmı muhtevi eşyalar için bir fıkra daha ilâve edilmiştir. Bu fıkra kafalarımızı yoruyor. Komisyon başkanı arkadaşımızın söyledikleri gibi esasen vergiden muaf olmasını icabettiren bir yekûn, muazzam bir yekûn tutmadığı için, himayeye mazhar olması yolundadır. Şu halde bunu çıkaracak olursak bu işin az çok kontrolünü temin etmek babında gene Hükümet tasarısında olduğu gibi «Bakanlar Kurulu kararıyla» dersek daha uygun bir iş yapmış olacağız kanaatindeyim.

Binaenaleyh, mademki, bu kısımları çıkartıyoruz, geri kalan kısmı ile doğru bir iş yapmış oluruz. Bunun için bir önerge verdim. Önergem kabulünü arz ederken Hükümet tasarısının olduğu gibi kabulünü rica ederim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar, hakikaten demin ben bazı propaganda risaleleri ve broşürlere taallük eden madde üzerinde arzı malûmatta bulunmayı ihmal ettim, yahut unuttum. Müsaadenizle şimdi onun hakkında izahat vereyim.

Arkadaşlar, memleketteki turizm endüstrisinin esas unsurlarından birisini, memleketi tanıtmak gelir. Reklâm gelir. Broşür bastıracağız. büyük afişler bastıracağız. Bilhassa bu maddenin kanun metnine ilâvesi için ricada bulunmamıza sebep olan nokta kartpostalıdır. Turist gelir, seyyah gelir, tüccar gelir; memleketine buradan resimli kartpostal götürecektir, yoktur. Bizde bunların tanesi otuz kırk hattâ elli kuruştur. Dışarda bunlar üç kuruşa yapılıyor, beş kuruşa yapılıyor.

Şimdi elli kuruş, haydi, memleketimizde kalsın, verelim, verdirelim, fakat icabeden şekilde ve nefasette kartpostal basılamamaktadır. Arkadaşlar, Cenubi Amerika'da bir memleketin bir senede sarfettiği reklâmlar için el ilânlarının sayısı 5,5 milyondur. Bunu kendi ölçülerimizle bir hesaba, bir kaleme alalım, nasıl çıkarız, nasıl kalkarız bu işin altından? Binaenaleyh geniş mikyasta, memleketimizi hariç tanıtmak için en iyi reklâm, kartpostal, risale ve broşürlerin de (Gümrük Resminden muaf tutulmasıdır. Bu, yerinde bir tedbir olacaktır. Bir memleketin tanınması için iyi bir vesile teşkil edeceği kanaatindeyim. Aynen kabulünü istirham ederim.

HİKMET FIRAT (Malatya) — Efendim, bu turizm müesseseleri için getirilecek malların gümrükten muafiyeti meselesi çok şümullenmiştir. Bu müesseselerin ihtiyaçları için yerli malları bugün için kâfi gelmiyorsa yarın geleceğine ben kaaniim. Ama, yarını beklemiyecemiz. Bugünden ihtiyacını hariçten getirsin mi, getirmesin mi? Ben taraftarım, getirsin, ama bir kereye mahsuse kaydını koyalım. Muçip sebeplerini arzedeceğim. Kabul buyurmuş

olduğunuz Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun 21 nci maddesi, turizm belgesi verme yetkili olan umum müdürlüğün izni alınmak şartıyla bu gibi müesseselerin demirbaş eşyaları değiştirilir, satılır, nakledilir; yerine yenilerini getirmek şartıyla. Bu vaziyet, tekrar yeni ve devamlı surette yabancı mallarını sokmaya vesile olacaktır. Yüksek huzurunuzda bu işi kolaylaştırmak için, esasen Hükümet de beş sene kaydını koyduğuna göre bendenizin teklifim bir kereye mahsus olmak kaydıyla - demirbaş eşya beş senede ne erir, ne çürür - beş sene kaydıyla beş senede bu tekerrürler olabilir, daima kötü cihetini düşünürsek. Bir kere, ne isterlerse alsınlar. Ama tekrar alınmasın. Yerli sanayie yazıktır. İş, istemediğimiz şekilde girebilir. Yirmi birinci maddeyi tetkik ederseniz tamamen arzettiğim şekildedir. Bu hallere meydan vermiyelim.

REİS — Takriri okuyoruz.

B. M. M. Başkanlığına

1 nci madde olarak Hükümet teklifinin kabulünü oya arzını teklif ederim.

Saygılarımla.

Trabzon Mebusu
Mahmut Goloğlu

REİS — Arkadaşımız birinci maddedeki C fıkrasının Hükümet teklifindeki C fıkrası olarak reye vaz'ını teklif ediyor. Evvelce lâyhayı dağıttık, her iki metni okudunuz. Mukayeselerini de yapmışsınızdır. Şimdi Mahmut Goloğlu arkadaşımızın teklifini reyinize arzedeceğim.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Daha maddelere geçilmedi efendim.

REİS — Af buyurun efendim, kanunun tümü üzerinde müzakere cereyan etti, maddelere geçildi, birinci madde üzerinde konuşuyorduk. Belki zatı âliniz farkında olamamışsınızdır.

Mahmut Goloğlu'nun takririni reye arz ediyorum. Dikkate alanlar... Almyanlar... Efendim teklif kabul edilmiştir.

Komisyon filhal kabul ediyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ HALÛK ŞAMAN (Bursa) — Zaten yapılacak başka bir şey yoktur efendim.

REİS — Şu halde Hükümetin maddesini okuyoruz efendim.

Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 5383 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

e) Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde «Turizm Belgesi» almış bulunan teşebbüslerin ihtiyaçları için getirilecek akar su boru ve muslukları, lāvabo, banyo, bide gibi sıhhi tesislere mahsus eşya, her çeşit merkezî teshin tesisat malzemesi, mutfak, fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları ile çamaşır yıkama, (el ütüsü hariç) ütüleme makine ve cihazları, buz dolapları, kaplıcalarda, tedavi yerlerinde istirahat ve tedavi için kullanılan fennî alât ve cihazlarla, asansör, kanalizasyon, soğuk hava ve havalandırma tesisatı, su isale ve tevziine, muharrik kuvvet istihsaline, muhabere hat ve tesislerine lüzumlu motör, makine ve aletlerden,

İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve kabul edilenler. (Bir defaya mahsus olmak ve faturaları ayrıca Bayındırlık Vekâletince tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde ithal olunmak şartları ile),

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ HALÛK ŞAMAN (Bursa) — Komisyon adına müsaade buyurun.

Propaganda broşürlerinin mahiyeti meydandadır. Bunların muvaffak olabilmesi için mümkün mertebe en nefis tarzda dünya yüzünde nerede yapılıyorsa orada yapılabilmesi imkânı bahşedilmesi lâzımdır. Son fıkraya bunun ilâvesini rica ederim. Esasen parasız olarak tevzi edilmesi meşrut olan, sırf propaganda ve reklâm mahiyetinde tevzi edilmek üzere yapılacak şeylerdir. Bu muaflığın tanınması memleketin menfaatinindedir. Bunun tanınmasını rica ederim.

REİS — Halûk Bey; o vakit maddeyi redaksiyon için komisyona tevdi etmek mecburiyetinde kalacağız.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ HALÛK ŞAMAN (Devamla) — Lüzum yoktur, efendim.

REİS — Tadil teklifi, Meclisçe dikkate alındı. Bunu kanunlaştıralım, gayretini bendeniz güdüyorum. Buna iltihak buyuruyorsanız mesele yoktur. Yoksa teklifi redaksiyon için komis-

yonu vereceğim, mamafih, maddeyi son şekliyle okutuyorum :

Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 5383 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

e) Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde «Turizm Belgesi» almış bulunan teşebbüslerin ihtiyaçları için getirilecek akar su boru ve muslukları, lâvabo, banyo, bide gibi sıhhi tesislere mahsus eşya, her çeşit merkezî teshin tesisat malzemesi, mutfak, fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları ile çamaşır yıkama, (el ütüsü hariç) ütüleme makine ve cihazları, buz dolapları, kaplıcalarda, tedavi yerlerinde istirahat ve tedavi için kullanılan fennî alât ve cihazlarla, asansör, kanalizasyon, soğuk hava ve havalandırma tesisatı, su isale ve tevziine, muharrik kuvvet istihsaline, muhabere hat ve tesislerine lüzumlu motör, makine ve aletler ve bu müesseselerle turizmi teşvik maksadiyle kurulmuş cemiyetler tarafından parasız dağıtılmak üzere getirilen ve Türkiye'ye turist celbini istihdaf eden reklâmları muhtevi matbuadan İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve kabul edilenler. (Bir defaya mahsus olmak ve faturaları ayrıca Bayındırlık Vekâletince tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde ithal olunmak şartları ile)

REİS — Madde hakkında yeni bir mütalâa var mı? Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

REİS — Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

REİS — Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tasarımın tümünü açık oyunuz arz ediyorum.

Gündemle ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Kanun tasarısı ve tekliflerinin sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Erzurum Mebusu

Enver Karan

2. — Köy kanunu lâiyhası ve Adalet Komisyonu düşüncesiyle İçişleri Komisyonu raporu (1/185)

REİS — Bugün kanun tekliflerinin sorulardan önce görüşülmesi mahiyetinde olan bu takriri kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiş ve kanun tekliflerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Buyurunuz Baha Bey.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU ADINA BAHA KOLDAŞ (Çorum) — Aziz arkadaşlar, yüksek malûmları olduğu üzere köy sınırları mevzuunun Yüksek Heyetinizde uzun uzadıya görüşülmesini mütaakıp nazarı dikkate alınan ve 3, 4 ve 5 nci maddelerin de buna göre incelenmesi kaydiyle komisyona iadesi üzerine komisyonunuz, Adalet Komisyonunun da iştirakiyle incelemelerde bulunmuş ve tebellür eden kanaate göre bir neticeye varmıştır. Ancak, gerek bu tasarının sınır işlerine ait ikinci kısmı ve gerekse orta mallarına ait üçüncü kısmı, dört maddesi ile murtabit görüldüğü için bunların kül olarak komisyonda görüşülmesine zaruret vardır.

Dördüncü maddeden 18 nci maddeye kadar olan kısmın komisyona iadesini komisyon namına, arz ediyorum.

REİS — İçtüzük, komisyonun talebi veçhile muamele ifa olunur dediğine göre, 18 nci maddeye kadar olan maddeleri komisyona iade ediyoruz efendim.

Efendim; Köy kanunu tasarısının eski 19 ve yeni 18 nci maddesine kadar olan kısmı komisyona verilmiş bulunulduğuna göre, bu maddelerin komisyondan vüruduna değin Köy Kanununun müzakeresini tehir ederek gündemde bulunan, Ceza Kanununun tadilatına dair olan kısma geçiyoruz.

3. — Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet

Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480) [1]

REİS — Tümü üzerinde ilk söz sırası Fahri Ağaoğlu'nundur. (Burada yok sesleri). O halde ikinci sırada bulunan Mardin Milletvekili M. Kâmil Boran.

M. KÂMİL BORAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar, Yüksek Huzuruza getirilen Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi yüze yakın milletvekili arkadaşımız tarafından hazırlanmıştır.

Birinci maddesinden son maddesine kadar tadile muhtaç olan ve 592 maddeden müteşekkil bulunan Ceza Kanununda hiç değilse en çok ihlâl edilen hükümleri Hükümetin tesbit etmesi ve bu kabîl suçları önlemek için gerekli cezai tedbirleri teklîf etmesi lâzımgelirken bu tasarının tek maddesinde dahi payı bulunmamıştır. Görüştüğümüz kanun teklifi, birkaç maddesi müstesna maalesef Türk Ceza Kanununun en az ihlâl edilen hükümlerini ele almaktadır ve bu bakımdan isabetsizdir. Bana öyle geliyor ki, teklifle, Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesine eklenen fıkrayı göze batırmamak kaygısı olmasaydı belki arkadaşlarımız bu kadar çok maddenin lüzumsuz tadiline gitmeyeceklerdi.

Arkadaşlarımız; Hükümete pek lûtuflâr ve hürmet ve teveccühü olan bu fıkrada bakınız ne diyor: Bir misal vermiş olmak için ek fıkrayı okuyorum: «İera Vekilleri Heyeti âzalarından biri aleyhinde sıfat ve hizmetlerinden dolayı işlenen suçlarda takibat yapılması şikâyete bağlı değildir.»

Muhterem arkadaşlar; memleketin umumi asayiş ve inzıbat meseleleri âcil ve müteevvi tedbirleri gerektirirken bunları gayrimuayyen bir âtiye bırakarak ve memleketin en âcil ve mühim adlî meselesi, bakanların şahıslarına yapılan hakaret fiilleri teşkil ediyormuş gibi ve sadece Hükümeti teşkil eden muhterem Devlet adamlarımızın şahsi kaygı ve endişelerini gidermek gayesiyle böyle bir hükmün teklif edilmesi garabeti gösterilmiştir.

Dünyanın hiçbir yerinde ve hiçbir rejimde

[1] 163 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

bu derece tarafgirane düşüncelerle Hükümet erkânının şahısları için, istisnai kanun çıkarmaya teşebbüs edildiği vâkı olmamıştır.

Hükümetin böyle bir hükme muhalefet etmesini ve bunun yersizliğini müdafaa eylemesini beklerdim. Fakat hâdise böyle olmamış. Hükümet, encümünde bu hükmü destekliyerek âdeta teklifin kendi malûmatı tahtında ve hattâ kendi telkini ile yapıldığı hissini bihakkin uyandırmıştır. Hükümet erkânının hareket fiilinde diğer şerefli Türk vatandaşlarından ayrı ve imtiyazlı bir muameleye tâbi tutulmasını bilhassa 1950 den beri hepinizin rehberliği ile övündüğünüz demokratik zihniyetle nasıl telif edilebileceğini anlamaya imkân yoktur.

Kabine âzaları, bu kabîl suçları takip ettirmek hususunda alelâde vatandaşlardan daha çok imkânlarla ve kolaylıklara sahiptirler. Hepsinin haklarındaki neşriyatı günü gününe takip eden ve maaşları Devlet bütçesinden verilen hususi kalemleri, neşriyat müdürlükleri vardır. Avukat tutabilirler, arzuhallerini yazdıracak kimse bulabilirler. Her halü kârda diğer vatandaşlara nazaran çok daha ferah ve imtiyazlı vaziyettedirler. Diğer taraftan böyle bir hüküm Cumhuriyet savcılarının zaten ağır ve külfetli olan vazifelerini çok daha ağır ve hattâ tahammül edilmez bir dereceye getirecektir.

Takibi şahsi şikâyete bağlı fiillerde şikâyet hakkı sahibi, kemali serbestî ile tahririni kullanır. Böyle bir fiilin hakaret teşkil edip etmeyeceğini, takibe değer bulunup bulunmadığını kolayca ve ekseriya müsamahakâr ve âlicenap bir görüşle tâyin eder. Bunun neticesi olarak bu kabîl fiillerin pek azı mahkemelere intikal eder. Halbuki Cumhuriyet Savcısı bu vaziyette değildir. Bilhassa bakanların şahıslarına taallük eden bu kabîl mesailde gayet hassas ve titiz davranması ve en küçük suç emaresi görülen hareketi mahkemeye sevk etmesi icabeder. Bu da mahkemelerimizin işlerini bir hayli çoğaltacağı gibi bu çeşit dâvalar vesilesiyle bakanların daha çok muazzep olmalarını intaç eyliyecektir. Binaenaleyh, bu hüküm bu bakımdan da son derece mahzurludur.

Bütün bunlardan çok daha mahzurlu ve vahîm olan bir keyfiyet vardır ki, o da, bu fıkra altında gizlenen, daha doğrusu gizlenemiyen ve sırttan zihniyettir,

Hükümet erkânını eski devirlerin hâssa ulûhiyet iddia eden mutlak hükümdarlar gibi delinmez bir zırha bürümek, yapılması muhtemel tenkidleri hakaret mahiyetinde telâkki edilmek tehdidi altına koyup önlemek ve bil-hassa Türk matbuatının, faziletli Türk matbuatının bu sahadaki meşru vazifelerini sek-teye uğratmak zihniyetidir.

Yukarda arzettiğim gibi Türk Ceza Kanunu birinci maddesinden 592 ne maddesine kadar tadile muhtaç iken ve memleketin müte-madi ihtilâllerle en çok ıstırap içinde bırakıldığı mevzuları bir bir tesbit edip çarelerini düşünmek ve teklif etmek Hükümetin başlıca vazifesi iken bu yolda tamamiyle hareketsiz ve pasif kalması teessür ve teessüfü mucip bir haldir.

Çok yakın bir zamanda bu hata ve ihmali telâfi etmesini ve 273 neü maddeye eklenecek fıkraya taraftar olmadığımı bu kürsüden resmen beyan etmek suretiyle hakkındaki suizanlara nihayet vermesini Hükümetten ehemmiyetle rica ederim.

REİS — Arif Hikmet Pamukoğlu, Millet Partisi Meclis Grubu adına.

ARIF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, Millet Partisi Meclis Grubunun, Ceza Kanunumuzun 159 ve 273 neü maddelerine mütaallik olarak kamutaya sunulan tasarı ve teklif hakkındaki görüşünü arz etmek üzere yüksek huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Mâruzatıma Demokrat Parti Başkanı ve Başbakan Sayın Menderes'in bu kürsüden okudukları birinci Hükümet programında belirtilen şu iki cümle ile başlıyorum :

«Kanunlarımızda, itiyatlarımızda ve telâkilerimizde tek parti devrinden artakalan ne varsa tam olarak tasfiye edeceğiz. Bu cümleden olmak üzere meselâ Matbuat ve Ceza Kanunları, ve mevzuatımız içinde yer yer tesadüf olunan buna mümasil hükümleri demokrasi ruhuna uygun tadillerle huzurunuzda getireceğiz.»

«Anayasa'da vatandaş hak ve hürriyetlerine ve millet iradesine dayanan istikrarlı bir devlet nizamını teminat altında bulunduracak esaslı tadiller hazırlayıp huzurunuzda arz etmek kararındayız. Bunun sebebi bugünkü Anayasanın kuvvetler birliği esasına dayanması ve vatan-

daş hak ve hürriyetlerini kâfi teminat altında bulunduracak müeyyidelerden mahrum olmak itibariyle millet hâkimiyeti yerine tek parti hâkimiyetinin kurulmasına mâni olamamış bulunmasıdır.»

Muhterem arkadaşlar, teessürle kaydetmek gerekir ki bu sarîh vait ve taahhütlerle iş başına gelmiş bulunan Hükümet, üç senedir bu mevzuda hemen ciddi hiçbir teşebbüste bulunmamış ve maalesef tek parti devrinin istibdada mesnet olan, hürriyet yerine hürriyetsizliği esas alan ve iktidar pertisince, muhalefette bulunduğu zamanlarda, şiddetle tenkid edilmiş kanuni mevzuatı, şimdi olduğu gibi, şiddetlen-dirme yolunu tercih etmiştir.

Hükümet, matbuat hürriyetini köstekliyen 30 neü maddenin her nasılsa mevzuatımız arasından çıkarılmasından pişman olmuş ve bundan evvel Ceza Kanununda yapılmasını istediği tadiller meyanında, mezkûr maddeyi tekrar ihya etmek teşebbüsünde bulunmuş ise de muvaffak olamamıştı.

Aradan hayli bir müddet geçtikten sonra Ceza Kanununun 159 neü maddesini tadile teşebbüs suretiyle 30 neü maddeyi eskisinden daha ağır bir şekilde Ceza Kanununa ithal etmek üzere Büyük Millet Meclisine bir tasarı sunmuştur. Bu teşebbüsün gerek memleket içinde, gerekse dışarda uyandırdığı tepki üzerine tasarımı geri almak zorunda kalan Hükümet bu defa Adalet Encümeninde aynı maksadı sağladığını ifade ettiği şimdiki kanun teklifine iştirak etmiştir. Evvelâ şu noktayı ehemmiyetle kaydetmek yerinde olur ki, Hükümetin Meclise takdim etmiş olduğu tasarı sadece Bakanların gıyabında vâkı hakaret fiillerinin savcılarca re'sen takibedilmesi gayesini istihdaf ettiği halde yeni teklif Bakanlar aleyhindeki bütün suçları şumulüne almakta ve ayrıca re'sen takibatını da sağlamaktadır. Bu da açıkça gösteriyor ki, bu teklif Ceza Hukuku, Anayasa ve demokrasi esaslarını hiçe saymakta ve kraldan ziyade kral taraftarlığını belirtmektedir. Hiç şüphe yoktur ki, Bakanlar da birer hakiki şahıstırlar. Mevzuatımız gerek tasarı, gerekse kanun teklifi ile sağlanmak istenilen mümasil hakkı ancak hükmi şahıslar için tanımıştır. Vakaa her ne kadar huzurda vâkı hakarettten dolayı re'sen takibat esaslı Ceza Kanununda derpiş edilmişse de bu hüküm âmme hizmeti görenler

hakkında mücerret ve umumi mahiyette vaz'edilmiştir. Bu itibarla ceza hukuku esaslarına uygundur. Halbuki yepyeni bir tesis mahiyetinde olup bir Bakanlar makulesi yaratan yeni teklif ceza hukuku esaslarına aykırı düşmektedir. Bakanlar aleyhine işlenen suçların takibi Adalet Bakanının iznine tâbi bulunduğuna göre (madde 160) yeni teklif mevzuatımızın prensibine de aykırı düşmektedir. Uuntmamak lâzımdır ki, Bakanlar Hükümetin üyesidirler. Şayet Hükümet aleyhinde bir suç işlenmiş ise kanun zaten bunu müeyyide altına almış bulunmaktadır. Eğer yalnız bir Bakan aleyhinde ika edilmiş ise bu takdirde niyabet bir Türk gibi bir memur gibi, bir Büyük Millet Meclisi Başkanı, bir Danıştay Başkanı, bir Sayıştay Başkanı . . . İlâhî gibi vatandaş olan Bakan da onlarla müsavi muameleye tâbi olmalıdır.

Bir Ocak 1929 tarihinden itibaren tebaa yerine tam mânâsıyla hukukan müsavâtı ifade eden vatandaş sıfatını kabul etmiş bulunan memleketimizde bilhassa âmme intizamından olan cezai mevzuatta fark gözetilmeyeceği ve hükmi şahıslarla hakiki şahısları bir addetmeye mahiyet itibariyle de imkân olamayacağı aşikârdır. Çünkü hukukta müsavât : Aynı hak, aynı vazife ve aynı muameleden ibaret bulunduğuna ve vatandaşlar arasındaki münasebetler ise müşterek hukuk kaidelerine tâbi tutulduğuna ve bunların tümü de ferdin asalet ve haysiyetine hürmet esasına dayandığına göre netice itibariyle ne birbirine müsavi fertler ve ne de fertlerden teşekkül eden millet tarafından devlete ve bu meyanda onun namına hareket edenlere, haiz bulduklarından fazla haklar bahşedilemeyeceği münakaşa götürmeyen bir hakikattir.

Medeni milletlerin Anayasalarında fertlerin hukuk karşısındaki müsavât prensibi münakaşasız yer almış bulunmaktadır. Fertler ve hele vatandaşlar arasında fark gözetmek, müsavât yerine müsavatsızlığı ikame etmek olur ki, bu da her şeyden evvel Anayasa Hukukunun mühim ve müşterek bir membânı teşkil eden Hukuku Beşer ve İnsan Hakları beyannamelerine ve dolayısıyla Anayasamızın metnine (Madde 69) ve ruhuna, binnetice demokrasiye aykırıdır. Keza Anayasamız mucibince, hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir. Bakanlar onun hizmetindedir. Bu itibarla Bakanların, milleti teşkil eden fertlerin haiz bulunmadıkları bir kısım haklar-

dan faydalanmaları mevzubahs olmamak icabeder. Hükümet için müeyyide mevcut iken, Bakanlar için neden yeni ve farklı bir hüküm konulsun?

B. M. Meclisi için de aynı müeyyide mevcut iken acaba neden, kendileri namına mı yürütme erkini kullanan Hükümeti murakabe ve ıskat edebilen milletvekilleri için de Bakanlar lehine derpiş edilen yeni hükümleri vaz'etmiyoruz? Aynı durum neden, B. M. Meclisi Başkanı, Danıştay, Sayıştay başkanları ve diğer âmme hizmeti görenler için derpiş edilmiyor? Mevzuubahs kanun teklifinin her türlü tenkidi önlemesi, her sahada siyasi rakiplere geniş baskı yapılmasını sağlaması, farklı muamele ihdas etmesi ve nihayet hukuki, kanuni ve demokratik esaslara aykırı bulunması mülâhazasıyla red-dolunması icabeder.

Hiç şüphe yoktur ki; şeref haysiyet, ferdi, içtimai bakımlardan kıymet, sandalyada değil, şahsiyettedir. Hür bir memlekette, hür bir fert, şayet vâkı ise, yolsuz hareket eden bir bakanı şiddetle tenkid etmek hakkını haiz bulunmalıdır. Şayet yolsuzluk yoksa, iftira mevcut demektir ki, bu da kanunda ceza tehdidi altındadır. Bu itibarla, yeni ve farklı siperlere sığınmaya hiç lüzum yoktur. Bizim gibi tek meclisli memleketlerde hak ve hürriyetlerin bekçisi teşriî kuvvettir. Teşriî kuvvet kendisini teşkil edenlerin haiz bulunmadıkları hakkı biraz evvel arzettiğim esasa binaen bakanlara bahşedemez. Hukukan müsavi olan fertlerin, milletlerin haiz bulduklarından fazla hak bahşetmeleri, netice itibariyle mevcut olmayanın verilmesi demek olur ki, bunun da hukukan müdafaasına imkân yoktur.

Kaldı ki, bakanların şeref ve haysiyetlerinin hak ve menfaatlerinin vatandaşlarınkinden daha üstün olduğu iddiası da hiçbir zaman öne sürülemez. Şayet sürülebilirse orada asla demokrasiden bahsedilemez. Bütün vatandaşlara yani millete, bakanların şeref ve haysiyetleri, hukuk ve menfaatleri, sizinkilerden üstün müdür diye sorsak, alacağımız cevabın müspet olacağını acaba bir tek milletvekili yahut bir tek bakan iddia ve ifade edebilir mi?. Asla! O halde niçin bakanları vatandaşlara ve âmme hizmeti görenlere, milletvekillerine tanınmayan bir zırhla teşhiz eden bir tasarı ve teklifle karşı karşıyayız. Böyle bir teşebbüste demokrasinin de-

ğil, mutlakiyet rejiminin kokusu olabilir. Bugünkü anayasa hukuki icra uzvunun mutlakiyet rejimini oksıyan teşebbüslerini, uzun sürmesine imkân olmıyan anormal bir durum olarak vasıflan-dırmakta ve diktatörlerin bile Anayasa esaslarına tehâlükle yöneldiklerini belirtmektedir. [J. Laferrrière U. de Dr. Coust P. 267]

Anayasa mevcut olamıyan bir memlekette dahi icra uzvunun bu tarzdaki hareketini hoş gör-miyen bugünkü Anayasa Hukuku müvacehe-sinde memleketimizde Anayasa mevcut iken daha dün denecek kadar yakın bir zamanda Meclis kürsüsünde Hükümet namına konuşan bir Başbakan Yardımcısının «kanunlarımız mü-sait olmasa bile Hükümetiniz evvelâ karşı ko-yacak sonra huzurunuz gelecektir» ifadesiyle Meclise ve dolayısıyla millete karşı meydan oku-duğu bir vakiadır. Bu zihniyete sahip bir Hü-kümetin Başkanı mükerreren diriltmek teşeb-büsünde bulunduğu merhum ve meşhur «30» neu maddenin müzakeresi esnasında, partisi-nin muhalefette bulunduğu zaman onun aley-hinde bakınız neler söylüyor; (Cilt 1. Tutanak Dergisi B. 14. 13 . IX . 1946 0.1)

«Hukuki Devlet esasına ve demokratik prensiplere inanan bizler için Devlet ve milletin menfaati, Anayasanın vatandaş için kabul etti-ği hak ve hürriyetlerin kendi sübjektif görüş ve hükümlerimizle ihlâlinde değildir. Anayasa-nın sarih mânası ortada dururken Devlet ve millet menfaatleri tâbirleri gibi seyyal ve her tarafa çekilmeye müsait sübjektif ölçülerle ha-reket etmeyi doğru bulmamaktayız. Anayasa fikir hürriyetini tabii haklardan saymıştır. Va-tandaşlarla, bakanlar, milletvekilleri, resmî he-yet âzaları, Devlet memurları da vatandaşdır. Farklı muameleye tâbi tutulmamalıdır. Millet ve memleket menfaatlerinin icabı, her şeyden önce Anayasanın ruh ve mânasına sadık kalmak-tır.» «Matbuat hürriyetini yok edecek derecede takyit edici tedbirler almayı haklı göstermek için ileri sürülen bu iddianın haksızlığına işaret etmek yerinde olur.»

Bu şiddetli tenkidleri yapan sayın Mende-res, Hükümetinin, eskisinden çok ağır hüküm-leri ihtiva etmek üzere tanzim ettiği malûm ta-sarıyı, acaba Anayasanın ruh ve mânasına sada-kat göstermek için mi Büyük Millet Meclisine takdim etmiştir? Acaba, dün daha hafif hüküm-leri farklı muamele telâkki ederken, bugün da-

ha çok ağırlaştırılan hükümlerin neden farksız muamele olduğu iddiasındadırlar?

Yine sayın Başbakan diğer bir cümlesinde «açık hakikat şudur ki, vatandaş hürriyetine saygı göstermek, millet ve Devlet menfaatleri-ne hadim olmak gibi tâbirler altında Hüküme-te muhalefet etmekte olan gazeteler dize geti-rilmek istenmektedir.» Diyor. Ne kadar doğru, şimdi tam bizim düşündüğümüzü ifade buyur-muşlar. Çünkü, hafif tâdiller için bu söylenirse, bugünkü ağır tâdiller için acaba ne demek ic-a-beder. Yine bunun cevabını da sayın Menderes'e bırakalım.

Keza sayın Menderes başka bir cümlesinde «matbuatın gelişmesi için maddi, mânevi her yardımı yapmak, fikir ve irfan hayatımız baki-mından gayet ehemmiyetli bir vazife iken şim-di de, bilâkis yeni yeni tehdit edici hükümlerle onun karşısına çıkmaktayız. Matbuat hürriyeti, bütün millet fertlerinin malı olan bir hürriyet-tir. Daraltılması, kaldırılması halinde, milletin bütün fertleri kendi hürriyetlerinden mahrum edilmiş olduklarını hissederler» diyor.

Acaba şimdiye kadar, görülmemiş tahdit ve takyitleri muhtevi tasarımı Hükümeti adına Bü-yük Millet Meclisine takdim eden, bu sözleri söyliyeni Menderes değil midir? Neden iktidar-daki Menderes muhalefetteki Menderes'e bu kadar düşmandır acaba?

Yine sayın Menderes diğer bir cümlesinde buyuruyorlar ki, «bu konuda ıstırapı mucip ei-het, Devlete mensup hiçbir kimsenin Devlet nü-fuzuna dokunur tehdidi ile tenkid ettirilmeme-si âmme murakabesinin bir türlü işliyememesi-dir. Devlet nüfuz ve kudretini yeniden şiddetli ceza müeyyideleriyle desteklemeye niçin ihtiyaç hâsıl olmuştur » diyor. Ne güzel; tam mân-a-sıyla bizim şimdiki düşüncelerimizi ifade etmiş-tir. Biz de aynı soruyu, kendilerine tevcih edi-yoruz.

Yine Sayın Menderes :

«Mevcut cezai müeyyidelerin şiddetlendiril-mesi, ancak bu müeyyidenin taallûk ettiği suç-ları önlememesi ve cemiyet nizamının bu yüzden ihlâlê uğraması halinde teklif olunabilir. Böyle bir durum karşısında mıyız? Hayır; o halde? Yazı yazarken her vatandaş beş seneye kadar hapis olunmanın dehşeti içinde tenkidin semtine uğramamaya, tehlikeli mıntakalardan çok uzak-

larda kalmaya mecbur olacaktır. Burada ağır ceza vasfından maksat açıktır. Tenkidi, korkutarak asgariye indirmektir. Şurasını da ilâve etmek lâzımdır ki, «Bu suçların cezası hiçbir zaman bu kadar ağır olmamıştır.» diyor.

Muhterem Arkadaşlar; bu mütalâa 159 ncu madde tadilinin niçin öne sürülmüş olduğunu ne güzel aydınlatıyor. Tadil ile sağlanmak istenilen maksat, dün ne ise, şüphesiz bugün de aynıdır. Hele kendilerinin istipdat rejimi diye yerden yere vurdukları çünkü Halk Partisi İdaresinde kâfi görülen hükümler, bugünkü demokrasi devrinde niçin kâfi telâkki edilemiyor?

VACİD ASENA (Balıkesir) — Hükümetin, bu hazırlanan raporla hiç alâkası yoktur. Tamamiyle tekliflerden ibarettir.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Devamla) — Müdahale etmeyiniz rica ederim, geliniz burada konuşunuz. İstediklerinizi burada söyleyiniz, orada konuşmaya hakkınız yoktur!

REİS — Devam buyurun Hikmet Bey.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Devamla) — Yoksa bu, vaziyetin o zamana nispetle daha kötüleştiğinin açık itirafı mıdır? Keza Sayın Menderes o zaman tasarının, bir yıldan beri atılmış olan adımları geri almak gibi bir mahiyeti olduğunu, bunu teyiden de, tasarıda Bakanlar Kurulu ve memurin hakkında teavüz-kârane haysiyet kırıcı neşriyat için konmuş olan müeyyidelerin mesnet olarak alındığını ifade ediyor. Tasarı ve teklifte mevcut hüküm 1946 da geri atılan adım telâkki ediliyorsa, şimdi teklif edilen ağır müeyyideleri 19 ncu sırada atılan adım diye vasıflandırmakta hiç beyis olmamak lâzımdır. Sayın Menderes, mevzu bahis suçlar için beş seneye kadar ceza verildiği nerede görülmüştür, diyor. O halde Hükümet altı seneye kadar olan cezayı nasıl teklif etti?

Yine Sayın Menderes (30 ncu madde, mevzu bahis şahısların siyasi hürriyetlerine temas edecek neşriyatı istihdaf ettiğine göre, doğrudan doğruya siyasi tenkidlere tevcih edilmiş bulunuyor demektir. Siyasi tenkidlerin önlenmesi temayülü vardır. Siyasi yazı yazacak ve tenkid yapacak kimseler tenkidlerinde suizannı davet edecek dereceyi buldum mu? Diye daima endişe içinde kalacaklar, bu takdirde tenkid hakkı

kayıtlanmış olacaktır) diyor, ne güzel. Şimdi öne sürdükleri tasarı ve tekliflerin mucip sebepleri işte bunlardır.

Muhterem Arkadaşlar, malûm olduğu üzere demokraside matbuat hürriyeti, bizzat rejimin bölünmez cüzünü teşkil eder. Bu hürriyetin tam olarak mevcut bulunduğu yerlerde hiçbir muzlim köşe barınamaz. Parlâmento ile matbuat aynı zamanda bu rejimin rehberleridir. Bugün matbuat tıpkı siyaset gibi, yaşıyan uzuvları müşahede, tetkik ve tahkik eden bir sanat ve ilim haline gelmiştir.

Durmadan ilerliyen hayatın kendisine göre, yeni yeni şemalar çizmek ve şekiller vermek siyaset kadar, matbuatın da vazifesidir. Binaenaleyh birtakım enfûsi mülâhazalarla, onu bu istikametten çevirmek, bilhassa demokratik rejimlerde mevzu bahis olmamak icabeder. Çünkü umumi efkârın ifadesi dolayısıyla demokrasinin meyvəsi olan matbuat hür olmazsa devamlı ve müspet bir iç ve dış siyaset takibine elbette imkân yoktur. Umumi efkâra istinat etmiyen bir siyaset hiçbir zaman umulan tesiri hâsil edemez. İşte bunun içindir ki, çağdaş medeniyette millî sahada değil aynı zamanda milletlerarası alanda bile haberlerin teatisi içtimai hayatın esaslarından biri olmuştur. Demokrasi ancak hür bir matbuatla idame edilip geliştirilebilir. Vakıaları bilmeden ve onları ifade için gereken vasıtalara sahip olmadan umumi efkârın mevcudiyetinden bahsetmeye elbette imkân yoktur. Umumi efkârın mevcut olmadığı memleketlerde ise şüphesiz demokrasiden bahsedilemez. Esasen demokraside matbuat hürriyetini, fikir hürriyetini temin vazifesi mündemiğdir. Bu itibarla bir memleketin matbuat seviyesi o memlekette tatbik edilen siyasete bağlıdır. Bu siyaset ne kadar samimî ve hür ise, matbuat seviyesi de o kadar üstün demektir. Hiç şüphe yoktur ki, bir cemiyet için umumi işlerin tutumundan ve cereyan tarzından habersiz kalmak cüretkârane fikirlere, hattâ yalan ve tezvirlere kat kat daha tehlikelidir. Medeni bir muhitte tekâmül derecesi, fert ve cemiyetin gelişmesi, olgunlaşması, refah ve saadete kavuşması bakımlarından istemek ve yapmak diye ikiye ayrılmış bulunan hürriyetler, hukuki ve ahlâki yönlerden mâserî vicdanda yer alır ve her türlü zecir ve baskıların masunu bulunur. İşte ideal hürriyet budur.

Fertler, hürriyetlerini, dolayısıyla mukadderatlarını bilerek bu istikamete yöneltemeyecek durumda bulunurlarsa teşkil ettikleri cemiyetin mukadderatını nasıl sevk ve idare edebilirler? İşte arkadaşlar, matbuat hürriyetinin sırrı bu soruda düğümlüdür. Hürriyet haddizatında ne ise, odur. Fertlerin arzu ve iradelerine göre değişmez, değiştirilemez, alınmaz ve verilemez; sadece istimal olunur. Medeniyette en ileri giden memleketler, bu istimali önleyici tedbirleri elbette geniş mânada bertaraf edenlerdir. Çünkü demokrasi, dilleri bağlamak rejimi değil, bağlı dilleri çözmek rejimidir. Bakanlar da mevzuatımız mucibince memur ve aynı zamanda milletvekilidirler. 266 - 273 ncü maddeler mucibince hakları müemmdir. O halde yeni teklifin, tasarının, tasarıklarını mânâ nedir?

Kaldı ki savcılar dâva açınca, bakanlar için avukat tutmak, eşkâl ve merasime mütaadlik birtakım masraflara katlanmak, izin, af ve saire gibi hususlar mevzuubahis olmuyor demektir. Bu ise farklı muamelenin ta kendisidir. Sonra, diğer taraftan savcıların da birer memur olduklarını gözden uzak tutmamak lâzımdır.

Keza, diğer mühim bir nokta da, «sıfat» kelimesidir. Sıfat zaten resmî vazifeye muzaftır. Resmî vazife nazarı itibara alınınca, mahiyet ve şümülü belirsiz ve istenilen tarafa çekilmeye müsait bu sıfat kelimesine ne lüzum vardır? İş alabildiğine tâlik etmekten başka ne rolü olabilir? Bilhassa ceza mevzuatında sarahat ve muayyeniyet şarttır. Kaldı ki bakanlar 480 ve sonraki maddeler mucibince işlenen suçlar bakımından, vatandaşlarla aynı muameleye tâbidirler. Bu «sıfat» kelimesiyle o husus dahi tehlikeye düşmüş olur.

Muhterem arkadaşlar; bir bakanın, aleyhinde işlenen fiillerden haberdar olamayacağı iddiası öne sürülmektedir. Hemen ifade edelim ki, böyle bir durum karşısında evvelâ bakanı seven dostları, kendisi ile aynı partiye mensup olanlar, hak ve adaleti sevenler haber verebilirler. Sonra bakanlar, şüphesiz, matbuatı da takip ederler. Matbuat servisi, hususi kalem müdürlükleri, parti ve teşkilâtı ve buna ilâveten, her kesin bildiği ve Hükümetinin de bu kürsüde açıkça ifade ettiği gibi, mitinglerdeki konuşmalara ait raporlar, nazar değme-

sin, teferuatlı olarak mükemmel bir tarzda işlemektedir. Şayet, bütün bunlara rağmen, bakan haberdar edilmemişse veya olamamışsa memlekette sevilmiyor, tutulmuyor demektir. Bu durumdaki bir bakanın, demokratik rejim bakımından, kendiliğinden çekilmesi içabeder.

Kaldı ki Hükümet aleyhinde bir fiil ve harekette bulunmuş ise, zaten müeyyide mevcuttur. Bakan da, Hükümetin üyesi sıfatıyla ondan faydalanmaktadır. Bakanın şahsı mevzuubahis ise, her vatandaş gibi, pekâlâ umumi ahkâmından faydalanabilir; farklı muameleye neden lüzum görülsün?

Şu noktayı ehemmiyetle belirtmek yerinde olur ki, Anayasanın emrettiği bakanların vazife ve mesuliyetlerine ait kanun, her ne hikmetse, şimdiye kadar vaz ve tedvin edilmiştir. Bu itibarla bakanlar, hareket serbestilerini en geniş mânada kullanmaktadırlar. Beş senelik muhalefette ve üç yılı müteceviz bir zamandır iktidarda, ilgaları kesin ve resmî şekilde vait ve taahhüt edilen antidemokratik kanunlar hâlâ yürürlüktedir. Hürriyet lehinde Ceza Kanununda bir tek maddenin tadiline teşebbüs şöyle dursun, bilâkis bu kanun, şimdi olduğu gibi, hürriyet aleyhine, en ağır hükümlerle teçhiz edilmek istenmekte ve böylece tenkid imkânını da selbetmek çareleri aranmaktadır. Demokrat Parti tarafından, her fırsatta, zihniyeti yerden yere vurulan Halk Partisi iktidarını ayakta tutan antidemokratik kanunları kaldırmak vait ve taahhüdü ile iktidara gelmiş bulunan bir partinin vait ve taahhütleri hilâfındaki üç yıllık icraatı ve bu icraatı demokrasinin ruhuna aykırı yeni antidemokratik hükümlerle perçinlemek teşebbüsü karşısında vaktiyle Fransa'da matbuat hürriyetinin baltalandığı bir zamanda Volter'in «Kralın izni olmadan yazamazsınız» sözünü hatırlayıp da insanın âdeta; «Menderes'in izni olmadan yazamazsınız, konuşamazsınız, hattâ düşünemezsiniz» diyeceği geliyor. Bu nasıl demokrasi ve demokrasi telâkkisi arkadaşlar!

Vaktiyle Müsolini'nin, matbuat mümessilleri huzurunda söylediği bir nutukta «Totaliter rejimde matbuat, rejimin hizmetinde bir kuvvettir» faşist maksimini, şimdi müzakere mevzuu olan tâdil teşebbüsleriyle karşılaştırıp, nev'i şahsına münhasır demokrasimizin

hakiki istikametini tâyin keyfiyetini Büyük Türk Milletinin sağ duyusuna arz ediyoruz.

İktidara geçmek, demokrasi ve Demokrat Parti tarafından yapılan vaid ve girişilen taahhütler hilâfına hareket ve icraatta bulunmak ve hele umumi efkârın benimsemediği ve muhalefetin öne sürdüğü haklı dâvaları, ezcümle bu işte oldulu gibi birtakım enfüsi ve antidemokratik mülâhaza, mâzeret ve telâkkilerle, parti ekseriyetine dayanarak hiçe saymak imkânının arandığı bir memlekette demokrasi değil sadece demokrasiye meydan okumak mevzuubahis olabilir.

Şu noktayı da belirtmek yerinde olur ki gerek tasarı gerekse teklif 16 . III . 1949 tarih ve 24 karar, 13 sayılı içtihatları birleştirme kararı karşısında bakana isnat olunan hususu ispat iddiasını aynı mahkemede rüyet imkânı kalmamıştır. Bu karar mahkemelerin ellerini, kollarını bağlamış bulunmaktadır. Binaenaleyh, bu durum karşısında keyfiyeti **Yüce Divan** ele alacak demektir. Bu takdirde iş, hukuki vasfa ilâveten, siyasi mahiyete de kendiliğinden bürünmüş olur ki bunun da tatbikatta arzettiği durum herkesçe malûmdur. Böylece ispat hakkı da refedilmiş demektir.

Muhterem arkadaşlar, yüksek heyetinizce de malûm olduğu üzere, tenkid demokrasinin gıdasıdır. Demokrasi adına maddi manevi türlü mesuliyetler deruhde etmiş bulunan demokrat bakanların, mensup oldukları **parti tarafından** dün muhalefette en ağır şekilde tenkid edilmiş olan mevzuubahis antidemokratik hükümleri,

şiddetlendirmek şöyle dursun büsbütün kaldırmak şıkkını gerçekleştirmeleri zaruri iken bunun tam mânasıyla Le Temps 12 Ekim 1928 aksine olarak, milletvekili ve memur olmak itibariyle zaten haiz buldukları iki katlı zırhın üzerine bu kere de «Demokrasi aşkına!» üçüncü bir zırh tabakasına bürünmeye teşebbüs etmeleri, her halde içte ve dışta umumi efkâr bakımından, nev'i şahsına munhasır bir demokrasi telâkkisinin enfes tezahürü olsa gerektir. Esasen hürriyet mevzuunda, muhalefet müessesesi bakımından 159 neu madde ile 273 nü maddeye mütaallik olarak iktidar partisince izhar edilmiş bulunan zihniyet, güdülen gaye ve maksat, aşağı yukarı aynı olduğuna göre Millet Partisi Meclis Grupumuzun üzerinde hassasiyetle durduğu nokta, cezanın ağırlığı veya hafifliği değil, her iki maddede aynen beliren diktatörlüğün hortlatılması teşebbüsüdür. Bu hususta bir takrir de veriyorum.

REİS — Gümrük Kanununun 17 nei maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarisına (251) rey verilmiştir, (240) kabul, (10) ret ve (1) çekinse rey vardır. Bu suretle tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

Ekseriyet bulunmadığı hakkında beş arkadaş tarafından verilmiş bir takrir vardır. Riyaset yoklama yapmaya lüzum görmemiştir.

1 Haziran 1953 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 17,29

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORULAR

1. — Tokad Mebusu Halûk Ökeren'in, zelzele ve sel felâketi yüzünden harap olan Tokad Vilâyetinde Emlâk Bankası şubesinin ne zaman açılacağına dair sorusuna Başvekil Adnan Menderes'in yazılı cevabı (6/1003)

3 . IV . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Büyük zelzele ve o zamandan bu yana her zaman her sene husule gelen sel felâketi dolayısıyla tamamen denebilecek şekilde harabeye dönmüş olan Tokad Vilâyet merkezini son seyahatlerinde ziyaret etmiş bulunan Muhterem Devlet Reisimiz Celâl Bayar'ın yerinde bir işareti üzerine bu şehrin bir an evvel imar edilmesi için Emlâk Kredi Bankasının bir şubesinin açılması takarrür ettiği ve hattâ memleket efkârı umumiyesine tercüman olan Tokad Demokrat Parti İl İdare Kuruluna Muhterem Başvekilimiz imzasıyla banka şubesinin açılacağına efkârı umumiyeye duyurulması yolunda bir yazı yazıldığı halde Banka Umum Müdürlüğüne mahiyeti anlaşılamiyan sebeplere binaen bütün muameleler Sivas'ta yapılmak şartıyla bir ajanlık ihdas edilmiş ve uzun bir müddet geçtikten sonra nihayet bir memur gönderilmiş ise de bu memurun bir müddet sonra vazifesinden alınarak yine vilâyet memursuz bırakılmış olduğu bir hâkikattir.

Tokad efkârı umumiyesi - ilişik mahallî gazetelerin (*) yazılarından da anlaşılacağına binaen - ilk işareti veren Muhterem Reisicumhuzumun arzularına ve Muhterem Başvekilimiz Adnan Menderes'in katî vâ'dini gösteren yazısına rağmen halen şubenin açılmaması sebebi ni bir türlü tahlil edememekte ve hüsrân içinde beklemektedir.

Tokad'ın yukarıda izah edildiği feci vaziyeti karşısında muamelelerin çok süratle neticelenebilmesi bakımından, değil ajanlık, doğrudan doğruya şubeye ihtiyacı olduğu münakaşadan vârestedir.

(*) Not : Bahsi geçen gazete soru dosyasındadır.

Şubenin Tokad'da daha fazla tehhüre meydan verilmeden ne zaman açılacağı hususunda yazılı sorumuza Başbakanlığın cevap vermesinin teminini arz ve rica ederim.

Tokad Mebusu
Halûk Ökeren

T. C.

Başvekâlet

29 . V . 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 77 - 64 A, 6/1700

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
6 . IV . 1953 tarihli ve Kanunlar Müdürlüğü
6/1003/5050/11152 sayılı yazıya karşılıktır.

Tokad Vilâyetinde Emlâk Bankası Şubesinin ne zaman açılacağı hakkındaki Tokad Mebusu Halûk Ökeren'in yazılı soru önergesi cevabı ile iadesi istenilen «Tokad Sesi» gazetelerinin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

1951 senesinde Emlâk Kredi Bankası mahallen yapılan tetkikler neticesinde Tokad'ın ve mülhakatının bankanın faaliyet sahası içine alınmasına karar verilmiş ise de vâkı kredi talepleri şube küşadını istilzam ettirecek bir vaziyete erişmemiş olduğundan taleplerin ve diğer işlerin şimdilik Sivas şubesi tarafından tedviri muvafık görüldüğü,

T. C. Ziraat Bankası ile vâkı anlaşmaya tevfikân mezkûr bankanın Tokad şubesi halen Emlâk Kredi Bankası muhabiri bulunduğu işlerin süratle ifasına çalışılmakta olduğu,

Banka eksperinin daimî surette Tokad'da kalması takarrür etmiş olmasına rağmen buradaki muamele adedi kendisini esaslı surette işgal edebilecek bir durumda olmadığından ve belediyenin bankaya tahsis edeceği lokali kirasız olarak vereceğini vadetmiş iken bilâhara bu yer için icar bedeli istemiş olduğundan bu vaziyetlerin memurun geri alınmasını intâç ettiği anlaşılmıştır.

2. — *Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Aġaoġlu'nun, 1953 senesinde hangi nahiyeye, kaza ve vilâyet merkezlerinde yeniden maskemeler kurulduġuna, 60 lira ve daha yüksek maaşlı hâkimlere mahsus kadroların kimlere tahsis edildiğine ve bu hususta takip edilen usule dair sorusuna Adalet Bakanı Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1040)*

27 . IV . 1953

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorulara Adalet Vekili tarafından yazılı olarak cevap verilmesine delâletlerini arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

1. 1953 senesi Bütçesinin tatbiki münasebetiyle :

a) Hangi nahiyelerde yeniden sulh mahkemesi kurulmuştur. Bu nahiyelerin nüfusları kaçtır ve bağlı oldukları kaza merkezine mesafeleri ne kadardır?

b) Kaza ve vilâyet merkezlerinde yeniden kurulmuş mahkeme var mıdır ve nerelerde kurulmuştur, bu mahkemelerin yeniden kurulmasının sebepleri nedir, her birine bir sene içinde kaç dâva geleceği hesap edilmiştir?

c) a ve b bentlerinde yazılı ve yeniden kurulmuş olan mahkemelerin bakacağı dâvalara evvelce hangi mahkemelerde bakılmakta idi?. Bu mahkemelerin 1950, 1951, 1952 seneleri vârideleri ne kadardır?

2. 1952 veya 1951 senesi vâridelerine göre işi en çok olan on ağır ceza mahkemesi nerelindedir. Bu mahkemelerin 1950, 1951, 1952 seneleri vârideleri ne kadardır?

3. 1953 Bütçesi ile tahsisatı kabul edilmiş ve hususi bir kanunla ilâve edilmiş bulunan 60 lira ve daha yukarı maaşlı hâkimlere mahsus kadrolar şahsan kimlere tahsis edilmiştir, bu tahsiste takip edilen usul nedir?

Konya Milletvekili
Abdürrahman Fahri Aġaoġlu

T. C.

Adalet Vekâleti
Z. İ. U. Müdürlüğü

27.V.1953

Sayı : 84 Genel
771 Özel

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 28.IV.1953 tarih ve 1040-6 sayılı yazıya bağlı olarak gelen Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Aġaoġlu'nun yazılı soru önergesi tetkik edilerek cevapları aşağıda arz edilmiştir.

1. 1953 yılı Bütçesinin tatbiki dolayısıyla,

a) Adaleti halkın ayağına götürmek hususundaki prensibe uyularak ve dâva adedi, nüfus miktarı, yol ve coğrafi durumları da nazarı itibara alınmak suretiyle 58 nahiyede yeniden sulh mahkemesi teşkil edilmiştir.

Mezkûr nahiyelerin nüfuslarını, köy adelerini ve bağlı buldukları kaza merkezlerine olan mesafelerini gösteren cetvel bağlı olarak sunulmuştur.

b) 6068 sayılı Kanunla 22 nahiyede kaza teşkilâtı yapılmış olduğundan bu yerlerde tek hâkimli asliye teşkilâtı kurulmuştur.

c) 37 kazada mevcut sulh mahkemesi, 825 sayılı Kanun gereğince asliye mahkemesi haline getirilmiştir.

d) Tetkik edilen son istatistiklere nazaran işlerin kesafeti, ağır ceza dâvalarının fazlalığı, mesafe ve coğrafi durum göz önünde bulundularak 4 yerde mürettep ağır ceza mahkemesi kurulmuştur. Bu mahkemelere ait ağır ceza dâvalarına evvelce bağlı buldukları vilâyet ağır ceza mahkemelerinde bakılmakta idi.

Bu mahkemelerin nerelerde kurulduğu ve her birine gelen iş ve dâva miktarı yine bağlı cetvelde gösterilmiştir.

e) Yine teşkilâttan son defa alman istatistiki malûmata nazaran işlerinin fazla olduğu görülen 17 kazadaki tek hâkimli asliye mahkemesi çift hâkimli asliye mahkemesi haline getirilmiştir.

Bu yerlerde asliye hukuk, sulh hukuk, asliye cèza ve sulh ceza dâvaları kâmilten tek hâkim tarafından görülmekte iken, bundan sonra hukuk ve ceza dâvaları ayrı ayrı iki mahkeme tarafından görülecektir.

Bu husustaki cetvel ilişikte sunulmuştur.

f) Yine son istatistiki malûmata nazaran işlerinin fazla olduğu görülen 3 yerde asliye hukuk, 10 yerde sulh mahkemesi kurulmuş ve bu yerlerin isimleriyle 1950, 1951, 1952 senelerine ait iş ve dâva miktarı ilişik listede gösterilmiştir.

2. İş en çok olan 10 ağır ceza mahkemesi ile bu mahkemelerin 1950, 1951 ve 1952 seneleri vâridelerini gösterir cetvel birlikte takdim

edilmiştir.

3. Mevcut kadrolar, hâkim ve Cumhuriyet müddeiumumilerine, Hâkimler Kanununun 58, 59 ve 60 ncı maddelerine tevfi kan tanzin edilen cetvellere göre ve bu maddelerde tesbit edilmiş olan hükümler dairesinde tevzi edilmektedir. Kadro sıra cetveli bastırılarak bütün teşkilâta gönderilmiştir.

1953 yılı Bütçesiyle alınmış olan kadrolardan 60 lira ve daha yukarıki kadroların bu esaslar dairesinde kimlere tevzi edildiği bağı listede gösterilmiştir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adalet Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

1953 Malî yılında; başta mesafe ve yol vaziyeti ile nüfus ve mülki teşkilât da göz önünde tutularak her vilâyette kurulan nahiye sulh mahkemeleri

Sıra No.	Nahiyenin ismi	Vilâyeti	Kazası	Kazasına mesafesi	1945 sayımına göre köy adedi	Nüfusu
1	Çay	Afyon	Bolvadin	13 Km.	20	16 821
2	Ilısu	Amasya	Merkez	44	18	6 206
3	Konur	Ankara	Kalecik	34	29	11 806
4	Taşagül	Antalya	Manavgat	30	15	5 309
5	Bağarası	Aydın	Söke	16	18	8 545
6	Havran	Balikesir	Edremit	8	24	18 580
7	İnönü	Bilecik	Bozüyük	10	12	8 926
8	Simek	Bitlis	Merkez	22	22	4 273
9	Yeniçağ	Bolu	Gerede	15	17	5 745
10	Ağlasun	Burdur	Merkez	27	7	6 881
11	Tahtaköprü	Bursa	İnegöl	27	20	7 713
12	Gündoğdu	Çanakkale	Biga	10	28	18 881
13	Yapraklı	Çankırı	Merkez	28	49	14 935
14	Meydancık	Çoruh	Şavşat	40	15	8 692
15	Alagöz	Çorum	İskilip	30	30	21 000
16	Honaz	Denizli	Merkez	25	36	24 116
17	Hani	Diyarbakır	Lice	26	19	6 814
18	Ömerbey	Edirne	Uzunköprü	14	17	10 883
19	Ağın	Elâzığ	Keban	30	21	7 066
20	Mans	Erzincan	Tercan	50	23	10 091
21	Olur	Erzurum	Oltu	45	40	12 195
22	Beylikahır	Eskişehir	Mihalıççık	32 tren ve 22 kara	15	6 534
23	Dereli	Giresun	Merkez	33 - 40	24	14 063
24	Kürtüm	Gümüşane	Torul	26	33	9 172
25	Erzin	Hatay	Dört Yol	16	6	9 622
26	Yağda	İçel	Silifke	54	24	9 110

Sıra No.	Nahiyenin ismi	Vilâyeti	Kazası	Kazasına mesafesi	1945 sayımına göre köy adedi	Nüfusu
27	Atabey	İsparta	Merkez	21	9	7 931
28	Büyükçekmece	İstanbul	Çatalca	16	18	23 084
29	Cumaovası	İzmir	Merkez	20	17	9 977
30	Hanak	Kars	Ardahan	23	26	13 550
31	İğdir	Kastamonu	Araç	19	53	13 922
32	Akkışla	Kayseri	Bünyan	35	21	9 763
33	Pehlivanköy	Kırklareli	Babaeski	21	10	7 021
34	Köşker	Kırşehir	Kaman	30	24	17 121
35	Sapanca	Kocaeli	Adapazarı	22	30	13 241
36	Akviran	Konya	Çumra	35	13	9 500
37	Domanic	Kütahya	Tavşanlı	36	39	13 262
38	Keferdiz	Malatya	Pütürge	38	23	8 502
39	Sarıgöl	Manisa	Alaşehir	21	28	17 628
40	Çardak	Maras	Göksun	29	12	7 929
41	Kerburan	Mardin	Midyat	37	32	10 561
42	Kemer	Muğla	Fethiye	26	30	18 057
43	Liz	Muş	Bulanık	35	19	5 854
44	Ortaköy	Niğde	Bor	22	14	12 740
45	Karakuş	Ordu	Ünye	63	33	23 533
46	Karadere	Rize	Merkez	26	17	9 484
47	Ayvacic	Samsun	Çarşamba	30	19	12 565
48	Haruniye	Seyhan	Bahçe	21	25	16 217
49	Müküs	Siird	Pervari	40	15	5 551
50	Türkeli	Sinob	Ayanık	22	43	18 150
51	Belcik	Sivas	Yıldızeli	35	49	14 184
52	Murath	Tekirdağ	Çorlu	40	12	14 384
53	İğdir	Tokad	Zile	30	51	18 195
54	Beşikdüzü	Trabzon	Vakfıkebir	4	27	14 269
55	Halfeti	Urfa	Birecik	30	28	14 205
56	Hoşap	Van	Gürpınar	35	27	3 937
57	Fakılı	Yozgad	Boğazlıyan	23	16	12 821
58	Alaplı	Zonguldak	Ereğli	16	33	11 451

6068 sayılı Kanunla kaza haline getirildiğinde n asliye mahkemesi teşkilâtı kurulan nahiyeler

Vilâyeti	Evvelâ bağlı olduğu kaza	Nahiye'nin evvelki ismi	Kazanım yeni ismi
Hakkâri	Merkez	Çukurca	Çukurca
Bursa	Orhaneli	Keles	Keles
Sivas	Şarkışla	Gemerek	Gemerek
Afyon	Merkez	Sinanpaşa	Sincanlı
Trabzon	Sürmene	Araklı	Araklı
Bitlis	Ahlât	Adilcevaz	Adilcevaz
Kırklareli	Merkez	Pınarhisar	Pınarhisar
Balıkesir	Merkez	Kepsut	Kepsut
Kars	Merkez	Digor	Digor
Burdur	Tefenni	Armutlu - Horzum bir- likte kaza merkezi olacak	Göhlisar
Bilecik	Bozüyük	Pazarcık	Pazaryeti
Edirne	Keşan	Enez	Enez
Zonguldak	Safranbolu	Eflâni	Eflâni (Merkezi Çelebiler)
Zonguldak	Safranbolu	Karabük	Karabük
Kayseri	Develi	Tomarza	Tomarza
Mardin	Savur	Maserti	Ömerli
Aydın	Nazilli	Kuyucak	Kuyucak
Konya	Akşehir	Yunak	Yunak
Denizli	Acıpayam	Karaman	Çameli
Diyarbakır	Çermik	Çüngüş	Çüngüş
Ankara	Mereks	Altındağ	Altındağ
Rize	Pazar	Ardeşen	Ardeşen

Tek hâkimli asliye mahkemesi halîne kalbedilen kaza sulh mahkemeleri

Mahalli	Bağlı bulunduğu	
	Vilâyeti	Ağır ceza Mah.
1. Baskil	Elâzığ	Elâzığ
2. Baykan	Siird	Siird
3. Çatak	Van	Van
4. Çınar	Diyarbakır	Diyarbakır
5. Çıldır	Kars	Ardahan
6. Demirköy	Kırklareli	Kırklareli
7. Dikili	İzmir	Bergama
8. Eceabat	Çanakkale	Çanakkale
9. Eleşkirt	Ağrı	Ağrı
10. Erüh	Siird	Siird
11. Feke	Seyhan	Kozan
12. Genç	Bingöl	Bingöl
13. Gevaş	Van	Van
14. Gürpınar	Van	Van
15. Hizan	Bitlis	Bitlis
16. Hilvan	Urfa	Urfa
17. İdil	Mardin	Mardin
18. İznik	Bursa	Bursa
19. Karayazı	Erzurum	Erzurum
20. Keban	Elâzığ	Elâzığ
21. Kızaltepe	Mardin	Mardin
22. Kiraz	İzmir	Ödemiş
23. Lalâpaşa	Edirne	Edirne
24. Mazıdağı	Mardin	Mardin
25. Mengen	Bolu	Bolu
26. Muradiye	Van	Van
27. Mutki	Bitlis	Bitlis
28. Osmaneli	Bilecik	Bilecik
29. Samandağ	Hatay	Hatay
30. Sason	Siird	Siird
31. Sivrice	Elâzığ	Elâzığ
32. Solhan	Bingöl	Bingöl
33. Şemdinli	Hakkâri	Hakkâri
34. Şirvan	Siird	Siird
35. Tatvan	Bitlis	Bitlis
36. Tutak	Ağrı	Ağrı
37. Tuzluca	Kars	Kars

Yeni kurulan mürettep ağır ceza mahkemelerinin ağır ceza işlerini gösterir cetvel

Mahalli	1951	1952
Seydişehir	153	161
Iğdır	48	45
Ünye	114	134
Nazilli	165	155

Tek hâkimli iken çift hâkimli olan mahkemelere 1950, 1951 ve 1952 yıllarında gelen iş miktarlarını gösterir cetvel

Mahalli	Senesi	Geçen yıl- den devir	Yeni gelen	Bozuk gelen	Toplam
Lüleburgaz	1950	1 365	1 759	11	3 135
	1951	1 266	3 399	3	4 668
	1952	2 128	3 255	11	5 394
Tavşanlı	1950	911	2 109	69	3 089
	1951	900	2 664	87	3 651
	1952	1 342	2 429	60	3 831
Çaycuma	1950	900	1 583	54	2 537
	1951	954	2 047	53	3 054
	1952	1 640	2 298	39	3 977
Çorlu	1950	1 349	1 702	51	3 102
	1951	1 060	1 904	38	3 002
	1952	1 418	2 207	62	3 687
Dörtiyol	1950	1 158	1 540	37	2 735
	1951	753	2 018	65	2 836
	1952	1 285	1 947	86	3 318
Haymana	1950	988	1 384	26	2 398
	1951	528	1 392	57	1 977
	1952	519	1 899	61	2 479
Kemalpaşa	1950	862	1 782	40	2 684
	1951	828	1 897	43	2 768
	1952	1 168	1 885	39	3 092
Kandıra	1950	764	2 072	56	2 892
	1951	1 170	1 959	37	3 166
	1952	1 161	1 851	40	3 052
Çayıralan	1950	1 526	1 248	8	2 782
	1951	818	1 680	17	2 515
	1952	1 820	1 812	12	3 644
Vize	1950	756	1 440	46	2 242
	1951	564	1 686	24	2 274
	1952	771	1 802	32	2 605

Mahalli	Senesi	Geçen yıl- den devir	Yeni gelen	Bozuk gelen	Toplam
Yerköy	1950	1 220	1 030	13	2 263
	1951	835	1 210	8	2 053
	1952	1 091	942	9	2 042
Malkara	1950	913	1 622	—	2 535
	1951	874	1 541	3	2 418
	1952	1 324	1 758	3	3 085
Alaca	1950	925	1 716	67	2 708
	1951	808	1 812	41	2 661
	1952	1 208	1 773	30	3 011
Gülşehir	1950	624	1 046	30	1 700
	1951	691	1 451	97	2 239
	1952	994	1 088	100	2 182
Seyitgazi	1950	749	1 094	115	1 958
	1951	696	1 503	—	2 199
	1952	1 399	1 319	55	2 773
Bozdoğan	1950	374	1 247	4	1 625
	1951	297	1 345	11	1 653
	1952	435	1 471	4	1 910
Tercan	1950	695	869	23	1 587
	1951	698	943	33	1 674
	1952	924	1 098	15	2 037

1953 Mali yılında işlerin çokluğundan dolayı ağır ceza merkezlerinde mevcut mahkemelere ilâveten kurulan mahkemelere ait 1950, 1951 ve 1952 yılları iş cetvelleri

Mahalli	Kurulan mahkemenin nevi	Senesi	Geçen yıldan devir	Yeni gelen	Bozuk gelen	Toplam
Afyon	İkinci Asliye Hukuk Mah.	1950	713	1 352	18	2 083
		1951	855	1 517	18	2 390
		1952	656	1 784	5	2 445
Bursa	Üçüncü Asliye Hukuk Mah.	1950	1 020	3 366	111	4 497
		1951	1 047	3 775	85	4 911
		1952	1 291	3 701	58	5 050
Ordu	İkinci Asliye Hukuk Mah.	1950	806	1 245	23	2 074
		1951	690	1 513	19	2 222
		1952	779	1 782	15	2 576
Eskişehir	İkinci Sulh Hukuk ve Sulh Ceza Mah.	1950	969	3 951	16	4 936
		1951	1 289	4 681	61	6 031
		1952	1 211	4 636	70	5 917
Kayseri	İkinci Sulh Hukuk Mah.	1950	454	1 790	20	2 264
		1951	838	1 863	17	2 718
		1952	737	2 193	26	2 956
Aksaray	Birinci Sulh Hukuk ve Sulh Ceza Mah.	1950	761	1 910	11	2 682
		1951	922	2 127	13	3 062
		1952	1 454	2 087	20	3 561
Bolu	İkinci Sulh Mah.	1950	326	1 643	30	1 999
		1951	274	1 974	42	2 290
		1952	311	1 980	46	2 337
Zonguldak	İkinci Sulh Ceza Mah.	1950	425	2 034	116	2 575
		1951	322	2 637	173	3 132
		1952	957	2 466	37	3 460
Antalya	İkinci Sulh Mah.	1950	504	1 757	26	2 287
		1951	467	1 894	45	2 586
		1952	827	2 186	28	3 041
Kırşehir	İkinci Sulh Mah.	1950	338	965	20	1 323
		1951	432	1 176	32	1 640
		1952	492	1 471	34	1 997
Diyarbakır	İkinci Sulh Ceza Mah.	1950	599	1 316	68	1 983
		1951	215	1 489	39	1 743
		1952	639	1 760	39	2 438

1951, 1952 vâridelerine göre işi en çok olan 10 Ağır Ceza Mahkemesinin 3 yıllık devirsiz iş cetveli

1951	1952	Mahalli	1950	1951	1952
×	×	Konya	372	427	428
—	×	Samsun	212	277	444
×	×	İzmir	324	374	432
×	×	Aydın	315	370	397
×	×	Afyon	366	373	385
×	×	Denizli	271	306	373
×	×	Bursa	329	352	363
—	×	Bolu	223	236	307
×	×	Kastamonu	293	318	287
—	×	Balıkesir	255	261	282
×	—	Seyhan	239	333	259
×	—	Sivas	255	325	275
×	—	Muğla	184	309	250

I - 80 lira kadrolu :

1. Çankırı Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 7415 sicil sayılı Kâzım Akdoğan,
2. Manisa C. Müddeiumumisi 6461 sicil sayılı Muhittin Taylan,
3. Mardin Hukuk Hâkimi 3148 M. Hamdi Sözer,
4. Muğla C. Müddeiumumisi 5165 Nafiz Yücel,
5. Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 4376 Neci Öztin,
6. Fethiye Hukuk Hâkimi 268 A. Aıza Kıvırcıoğlu,
7. Kırklareli Hâkimi 5036 Hıfzı Şişmanoğlu,
8. Akşehir Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 5039 Kadri Şener,
9. Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 1789 Münip Bayraktar,
10. Konya Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 5193 İsmail Zeybekoğlu,
11. Bandırma Hâkimi 5156 Nazif Başar,
12. Erzincan Asliye Ceza Hâkimi 2254 Nuri Erenler,
13. Yenişehir Ceza Hâkimi 917 Hilmi Evren,
14. Adıyaman Hâkimi 7132 Zahit Özbülak
15. Dört Yol Ceza Hâkimi 5313 Ferhat Refik Dömeke,
16. Tunceli Hâkimi 5233 Hüsnü Özerdem,
17. Tekirdağ Asliye Ceza-Hâkimi 5177 Kemal Ecevit'e 90 liralık;

II - 70 lira kadrolu :

1. C. Başmüddeiumumi muavini 8738 Sadık Perinçek,
2. İstanbul İcra Muavin Hâkimi 3716 Şerif Dikbaş,
3. Elâzığ C. Müddeiumumisi 6200 Necmettin Örgen,
4. Kocaeli Asliye Hukuk Hâkimi 6155 Tahir Oskay,
5. Çorlu Hukuk Hâkimi 5520 Şerif Kolhan,
6. Zonguldak Hukuk Hâkimi 4922 Rıza Azak,
7. Temyiz Mahkemesi Raportörü 5667 Hüsnü Yargıcı,
8. Ankara Hâkimi 6017 Emin Gebizlioğlu,
9. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Azası 4436 Yusuf Bilen,
10. Temyiz Mahkemesi Raportörü 6199 Tayyar Yasa,
11. Gaziantep Hukuk Hâkimi 6025 Kemal Kınoğlu,
12. Gelibolu Hukuk Hâkimi 4954 Tevfik Beşiroğlu,
13. Uşak Ağır Ceza Mahkemesi Azası 1605 Hasan Tunca,
14. Giresun Asliye Ceza Hâkimi 5273 Süleyman Çetin,
15. Samsun Hukuk Hâkimi 6202 Hamdi Çolakoğlu,
16. Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi Azası 5910 Nâzım Kutlar,
17. Kocaeli Asliye Ceza Hâkimi 4244 Rıza Önen,
18. Adana Ceza Hâkimi 5543 Kâzım Aksoy,
19. Denizli Ceza Hâkimi 6002 M. Nuri Tarhan,
20. Sivas Ağır Ceza Mahkemesi Azası 5997 Muhtar Söylemez,
21. Çanakkale Asliye Hukuk Hâkimi 6000 Hâmit Şelekler,
22. Bursa C. Müddeiumumisi 5682 M. Nedim Öztan,
23. Şebinkarahisar Hâkimi 4703 Şevket Algantürk,
24. Bandırma Ceza Hâkimi 5791 Sadık Yırcalı,
25. Çatalca Asliye Hukuk Hâkimi 5949 Nejat Egemen,
26. Diyarbakır C. Müddeiumumisi 5661 Cemil Akdoğan,

27. Hatay Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 5322 Zeki Dalokay,
 28. Van Hâkimi 5029 Hilmi Uluca,
 29. Amasya Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 5012 Ata Ataoğlu,
 30. Mersin Asliye Hukuk Hâkimi 5226 Avni Deniz,
 31. Bursa Ceza Hâkimi 5916 Edip Ünal Erzan,
 32. Niğde Ağır Ceza Mahkemesi Reisi 5992 Abdülkadir Yoklamacıoğlu,
 33. Temyiz Mahkemesi Raportörü 5159 Emin Bilgiç'e 80 liralık;
 III - 60 lira kadrolu:
 1. Eskişehir Hukuk Hâkimi 6237 Fazlı Onat,
 2. İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Azası 6563 Reşat Soysal,
 3. Ankara Sulh Hâkimi 6660 Memduh Balamir,
 4. Çanakkale Sulh Hâkimi 6446 Nevzat Kıvılcımer,
 5. Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Azası 6208 Zühtü Özalp,
 6. Ünye Hâkimi 6444 S. Sesai Arıkal,
 7. Uşak Ceza Hâkimi 6303 Hamdi Mataraçcıoğlu,
 8. Gölçük Asliye Mahkemesi Hâkimi 6629 Fahri Erankuş,
 9. Çanakkale Ceza Hâkimi 6290 Hüseyin Baksı,
 10. İstanbul Sulh Hâkimi 6818 Abdülkâdir Topuşlu,
 11. Erzincan Sorgu Hâkimi 6331 Hikmet Bingöllü,
 12. Kozan Hâkimi 6847 Fevzi Boran,
 13. İstanbul Sorgu Hâkimi 7707 İrfan Özkan,
 14. Geyve Hukuk Hâkimi 33 Galip Tolunay,
 15. İstanbul Sulh Hâkimi 6820 Rabia Şeref,
 16. İstanbul C. Müddeiumumi Muavini 7362 Ziya İskenderoğlu,
 17. İstanbul C. Müddeiumumi Muavini 6673 Zeki Sert,
 18. İsparta Hukuk Hâkimi 8209 Hayati Şener,
 19. Şile Hâkimi 6652 Rasih Dokumacıoğlu,
 20. Afyon Ceza Hâkimi 8222 Nuri Erkan,
 21. Adana Asliye Hukuk Hâkimi 6547 M. Faik Çivga,

22. Vezirköprü Hâkimi 8299 M. Şevket Sancakçıoğlu,
 23. İstanbul Ticaret Mahkemesi Azası 8312 M. Hayri Aksoy,
 24. Çorum Asliye Hukuk Hâkimi 6933 Mustafa Kınık,
 25. İstanbul Sulh Hâkimi 6385 Şakir Öncül,
 26. Gümüşane C. Müddeiumumisi 6334 Hasan Ersöz,
 27. İstanbul 6 ncı Asliye Ceza Hâkimi 6235 Needet Tünay,
 28. Bartın Ağırceza Mahkemesi Reisi 6679 Salâhattin Erman,
 29. C. Başmüddeiumumi Muavini 6687 Hayrünisa Hazer,
 30. C. Başmüddeiumumi Muavini 6736 Mukadder Soysal,
 31. İstanbul Sulh Hâkimi 7461 Burhanettin Ertuğ,
 32. Kastamonu C. Müddeiumumisi 6671 Safet Tüzün;
 33. Erzurum Ağırceza Mahkemesi Reisi 8200 Ali Nadir Alpay,
 34. Aksaray Ağırceza Mahkemesi Reisi 8293 Mustafa Kumbar,
 35. Denizli Ceza Hâkimi 8181 Lûtfi Baysal,
 36. Kula Ceza Hâkimi 8321 Fethi Özdural,
 37. Karaman C. Müddeiumumisi 6676 Nadir Özer,
 38. Nevşehir Hâkimi 8228 İzzettin Arkan,
 39. Mudanya C. Müddeiumumisi 6890 Hüseyin Tüzemen,
 40. Sinop C. Müddeiumumisi 6721 Esat Arısel,
 41. Ermenak Hukuk Hâkimi 5561 Arif Kartan,
 42. Denizli Hukuk Hâkimi 6472 Mustafa Önal,
 43. Balıkesir Hukuk Hâkimi 6268 A. Enveri Ege,
 44. Nazilli Hâkimi 6779 Şekip Muslu,
 45. İstanbul C. Müddeiumumi Muavini 6724 Bedia Söylemez,
 46. İstanbul II ncı Asliye Hukuk Hâkimi 7153 Fevzi Alperen,
 47. Kütahya Hukuk Hâkimi 8466 Hâdi Gürün,
 48. Çankırı Asliye Ceza Hâkimi 6422 Rifat Çiğdem,
 49. Bartın Ceza Hâkimi 6359 Mürşit Günel,

50. Ankara Sulh Hâkimi 5013 Kâmil Özüyâ-dın,
51. Elmalı C. Müddeiumumisi 7715 Ahmet Kırmacı'ya 70 liralık;
- İV - 50 lira kadrolu :
1. Tarsuş Hukuk Hâkimi 8156 Sıtkı Elçi,
 2. Fenike Hâkimi 7671 Ekrem Aysal,
 3. Aksaray Sulh Hâkimi 7974 Nihal Doğu,
 4. Kırklareli Sulh Hâkimi 7508 Saliha Sa-vaşkan,
 5. Antakya Asliye Ceza Hâkimi 8437 Rasim Türker,
 6. İstanbul Sulh Hâkimi 8453 Hâdi Kadı-oğlu,
 7. Saray Hâkimi 8470 Saffet Barlas,
 8. Uzunköprü Ceza Hâkimi 7873 Suha Ha-tunoğlu,
 9. İzmir Asliye Hukuk Hâkimi 8651 Cihat Gazioglu,
 10. Orhangazi Hâkimi 7908 Memduh Alpte-kin,
 11. Eskişehir C. Müddeiumumi Muavini 7695 Fethi Önkaya,
 12. İzmir Sulh Hâkimi 8679 Ferruh Ögünç,
 13. İzmir İera Muavin Hâkimi 8411 Necati Tahmisoglu,
 14. Ordu Hukuk Hâkimi 7895 Hilmi Özer,
 15. Soma Hâkimi 8442 Nurettin İstemi,
 16. Zonguldak Sulh Hâkimi 8629 Mustafa Güray,
 17. Adana Sulh Hâkimi 8391 Celâl Arıkan,
 18. Afyon Asliye Hukuk Hâkimi 8696 Ab-dülkavi Beşer,
 19. Uşak Sulh Hâkimi 8673 Fahri Yücel,
 20. Edirne Sulh Hâkimi 8530 Lûtfi Dala-manlı,
 21. Turgutlu Hukuk Hâkimi 7992 Rasim Baykal,
 22. Ayvacık Sorgu Hâkimi 8372 Nuri Güler,
 23. İstanbul Sulh Hâkimi 7920 Mustafa Haker,
 24. Gümüşane Hukuk Hâkimi 7981 Ziya Bayburtluoglu,
 25. Uşak Sulh Hâkimi 7889 Ali Gençeroğlu,
 26. Bozöyük Asliye Ceza Hâkimi 8363 Saim Demirer,
 27. İzmir Sulh Hâkimi 7924 Mustafa Özen,
 28. Samsun Sulh Hâkimi 8359 Celâlettin Çumralı,

29. Mersin Asliye Ceza Hâkimi 8687 Necati Karlıkaya,
30. Manisa Sulh Hâkimi 7999 Ahmet Tuna,
31. Emirdağ Hukuk Hâkimi 8764 İbrahim Meriçli,
32. Bayat Sulh Mahkemesi Hâkimi 8364 Kaya Alper,
33. Konya Sulh Hâkimi 7897 Sabri Erdem,
34. Ödemiş Sulh Hâkimi 7725 Şevket Öktem,
35. Develi Ceza Hâkimi 8669 Cemal Cirit-oğlu,
36. Safranbolu Hukuk Hâkimi 8450 Sabri Çınar,
37. İstanbul Ticaret Mahkemesi Âzası 8663 Rıza Aksoy,
38. Silivri C. Müddeiumumisi 8365 Behçet Baran,
39. C. Başmüddeiumumi Muavini 8614 Cahit Özden,
40. Ayvalık Ceza Hâkimi 7532 Muzaffer Samyeli,
41. Tosya Asliye Ceza Hâkimi 8137 Râkım Kayganacioğlu,
42. Ankara Ticaret Mahkemesi Âzası 7720 Sabri Güçlü,
43. Salihli Sulh Hâkimi 8904 Ethem Özkan,
44. Salihli C. Müddeiumumisi 7779 Muzaffer Gazioglu,
45. Ankara C. Müddeiumumi Muavini 7771 Nuri Süer,
46. Konya C. Müddeiumumi Muavini 7748 Reşat Belgesoy,
47. Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi Âzası 8438 Fevzi Peşkircioğlu,
48. Bolu C. Müddeiumumisi 8454 Kemalettin Kazuk,
49. Gülnar Hâkimi 8386 Ali Palahoğlu,
50. Bingöl Hâkimi 8367 Nail İnal,
51. Artvin C. Müddeiumumisi 7937 Hüseyin Aksakal,
52. Kastamonu Asliye Hukuk Hâkimi 8397 Lûtfi Musluoglu,
53. İstanbul Sulh Hâkimi 8334 Ali Canoğlu,
54. Gürün C. Müddeiumumisi 8002 Hamdi Akbay,
55. Ankara Sulh Hâkimi 7887 Mesut Alpbaz,
56. Amasya C. Müddeiumumisi 7894 Sabri Livanelioglu,
57. Van C. Müddeiumumi Muavini 7898 Ah-met Akan,

58. Bergama Sulh Hâkimi 8340 Âdil Keçik,
 59. Balıkesir C. Müddeiumumi Muavini 4848 Sadrettin Barutçu,
 60. Çorlu C. Müddeiumumisi 8374 Ruşen Genç,
 61. Boğazlıyan C. Müddeiumumisi 7906 Yasin Çakmakoglu,
 62. Hendek C. Müddeiumumisi 8667 Ali Aksoy,
 63. Lüleburgaz C. Müddeiumumisi 8225 Hamdi İplikçioğlu,
 64. İstanbul Sulh Hâkimi 8357 Cahit Türesoy,
 65. Susurluk C. Müddeiumumisi 8422 Enver Tümer,
 66. Ankara C. Müddeiumumi Muavini 8136 Muhtar Çağlayan,
 67. Niğde C. Müddeiumumisi 7686 A. Rıza Turean,
 68. Bursa C. Müddeiumumi Başmuavini 8086 Kemal Karaağaoğlu,
 69. Kandıra C. Müddeiumumisi 8127 Nazmi Bamyacı,
 70. Malkara Sorgu Hâkimi 4949 Memduh Özdemir,
 71. Yeşilova Sorgu Hâkimi 5608 Rasim Baykan,
72. Kocaeli Sorgu Hâkimi 5632 Hakkı Ağar,
 73. Divriği Sorgu Hâkimi 5630 Fehmi Okutan,
 74. Yozgad Sorgu Hâkimi 5769 Emin Tepebaşlı,
 75. Adana Sorgu Hâkimi 5906 Şefik Uluhan,
 76. Antalya Ceza Hâkimi 7427 İhsan Menlik,
 77. Anamur Hâkimi 7692 Hüseyin Erdem,
 78. Çine Hâkimi 7689 İhsan Şensoy,
 79. Konya Asliye Hukuk Hâkimi 7282 Mustafa Dinekli,
 80. Lice Hâkimi 7160 Hamza Seîdaroglu,
 81. Malkara Ceza Hâkimi 7768 Musa Kâzım Çulha,
 82. Mudanya Hâkimi 7231 Edip Varol,
 83. Lâpseki Hâkimi 7398 Emin Selçuk,
 84. Gaziantep C. Müddeiumumisi 7642 Sadettin Ertem,
 85. Dikili Sulh Hâkimi 7191 Osman Yazgan,
 86. Ankara Hâkimi 7535 Şefik Ayan,
 87. İskilip Hukuk Hâkimi 7483 Sırrı Aras'a 60 liralık kadro tahsis edilmiştir.

Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı	: 487
Rey verenler	: 251
Kabul edenler	: 240
Reddedenler	: 10
Çekinseler	: 1
Reye katılmıyanlar	: 220
Açık mebusluklar	: 16

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Kemal Özçoban
Ahmed Veziroğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi
Halîş Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Cevdet Topcu

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Abdullah Gedikoğlu
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Cevdet Soydan

ANTALYA

Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hâsırcı
Etem Menderes
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacid Asena
Salâhattin Başkan
Esat Budakoğlu
Muzaffer Emiroğlu
Mücteba İştin
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoglu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Yümnü Üresin
BITLİS
Nusrettin Barut

BOLU

Fahri Belen
Zuhuri Damışman
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Hulûsi Köymen
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Neddet Yılmaz

ÇANAĞKALE

Kenan Akmanlar
Nihat İyriboz
Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu

Ömer Mart

ÇANKIRI

Celâl Boynuk
Kenan Çıgman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran
Ahmet Başbüyük
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Saip Özer

Hakkı Yemenciler

DENİZLİ

Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoglu
M. Remzi Bucak
Mustafa Ekinci

EDİRNE

Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu

ELAZIĞ

Mehmet Şevki Yazman

ERZURUM

Said Başak
Rıfki Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu

Sabri Erduman

Enver Karan
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Ali Ocak

GİRESUN

Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocattürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu
Halit ZARBUN

İÇEL

Halil Atalay
Hüseyin Fırat
Refik Koraltan

Aziz Köksal

Şahap Tol

İSPARTA

Kemal Demiralay
Reşit Turgut

İSTANBUL

Adnan Menderes
Mükerrem Sarol
Celâl Türkgeldi

İZMİR

Mehmet Aldemir
Pertev Arat
Behzat Bilgin
Muhiddin Erener

Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Osman Kapani
Halil Özyörük
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Abbas Çetin
Hüsamettin Tugaç

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioglu
Şükrü Kerimzade
Muzaffer Âli Mühtö
Rifat Taşkın
Ziya Termen
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Kâmil Gündes
İbrahim Kirazoglu
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
KOCAELİ
Hâmdi Başak
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon

Hüsnü Türkan
Ethem Vassaf
Mehmet Yılmaz

KONYA

Rifat Alabay
Kemal Ataman
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercah
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Meedet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Hakkı Gedik
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Hikmet Fırat
MANİSA
Samet Ağaoglu
Semi Ergin
Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Muzaffer Kurbanoglu

Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay
MARAS
Ahmet Bozdağ

Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Abdülkadir Kalav
Kemal Türkoğlu

MUĞLA

Yavuz Başer
Nuri Özsan

MUŞ

Ferit Kılıçlar
NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeroglu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Zeki Meşut Sezer

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
SAMSUN
Tevfik İleri
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçal
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Reşad Güçlü

SİİRD

Mehmet Daim Süalp
Cemil Yardım

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Halil İmre
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Zeki Erataman

TOKAD

Ahmet Gürkan
Muzaffer Önal

TRABZON

Salih Esad Alperen
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Acanal
YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karshoğlu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Yunus Muhammer Ala-
kant
Hüseyin Balık
Suat Başol
Cemal Kıpçak
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]**BİNGÖL**

Mustafa Nuri Okcuoğlu

KARS

Sırrı Atalay

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
Halil Sezai Erkut

KÜTAHYA

Asım Gündüz

SEYHAN

Sinan Tekelioğlu

TOKAD

Zihni Betil

TRABZON

Saffet Baştımaz
Hamdi Orhon

VAN

Ferid Melen

[Çekinserler]

KAYSERİ
İsmail Berkok

[Reye katılmayanlar]

AFYON KARAHİSAR

Süleyman Kerman
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli
Gazi Yiğitbaşı

AMASYA

Hâmit Koray (İ.)
İsmet Olgaç

ANKARA

Salâhaddin Âdil (İ.)
Sadri Maksudi Arsal (İ.)
Salâhaddin Benli
Dağistan Binerbay
Mümtaz Faik Fenik
Osman Talât İltekin (İ.)

ANTALYA

Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN

A. Baki Ökdem
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR

Müfit Erkuşumeu
Enver Güreli (Vekil)
Ali Fahri İşeri (İ.)
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK

İsmail Aşkın
Keşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel

BITLİS

Selâhaddin İnan (İ.)

BOLU

Mithat Dayıoğlu

Mahmut Güçbilmez (İ.)

Vahit Yöntem

BURSA

Agâh Erezon (İ.)
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE

Süreyya Endik
Bedi Enüstün

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kemal Atakurt (İ.)
Celâl Otman

ÇORUH

Mesud Güney (İ.)

ÇORUM

Hüseyin Ortakcioğlu
Hasan Ali Vural (İ.)

DENİZLİ

Baha Akşit
Eyüp Şahin

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
Nâzım Önen
Kâmil Tayş

EDİRNE

Hasan Osma

ELÂZİĞ

Abdullah Demirtaş
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanuç
Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Göneneç (İ.)
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağıroğlu (İ.)
Ziya Soylu (İ.)

ERZURUM

Bahadır Dülger
Emrullah Nutku

Rıza Topçuoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal

GAZİANTEP

Cevdet San
Salâhaddin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

ADNAN TÜFEKCİOĞLU**HAKKÂRİ**

Selim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut (İ.)

Cavit Yurtman

İÇEL

Salih İnankur
Celâl Ramazanoglu

İSPARTA.

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Tahsin Tola

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato
İhsan Altinel
Ahmet Hamdi Başar
Andre Vahram Bayar (İ.)
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Mithat Benker

Faruk Nafiz Çamlıbel (İ.)

Fuad Hultsi Demirelli (İ.)

Bedri Nedim Göknil

Hâdi Hüsman

Salih Fuad Keçeci

Fuad Köprülü (Vekil)

Ahilya Mohos (İ.)

Seyfi Oran

Fahrettin Sayımer

Mithat Sözer

Füruzan Tekil

Nazlı Tlabay

Ahmet Topcu

İlîsnü Yaman (İ.)

Sani Yaver

Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar

Cihad Baban

Avni Başman

Sadık Giz

Vasfi Menteş (İ.)

Abidin Tekyön (İ.)

KARS

Fevzi Aktaş

Lâtif Aküzüm

Mehmet Bahadır (İ.)

Veyis Koçulu (İ.)

Esat Oktay

Tezer Taşkıran

Hüseyin Cahit Yağın

KASTAMONU

Hayri Tosunoğlu

KAYSERİ

Emin Develioğlu

Ali Rıza Kılıçkale

Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Mahmut Erbil

Fikret Filiz

Sıtkı Pekkip (İ.)

Faik Üstün

KIRŞEHİR

Elvan Kaman

Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ekrem Alican

Ziya Atıg

Salih Kalemcioglu

(İ.)

Mümtaz Kavaleroğlu

Lâtîfi Tokoğlu

KONYA

Abdürrahman Fahri

Ağaoğlu

Hidayet Aydınar

Abdi Çilingir

Ziyad Ebüzziya

Muammer Obuz

KÜTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)

Mehmet Sadık Eti

İsmet İnönü

Mehmet Kartal

Mehmet Kulu (İ.)

Nuri Ocakcioglu

Abdülkadir Özbay

Lâtîfi Sayman

MANİSA

Faruk İlker

Hamdullah Suphi Tan-
rıöver**MARAS**

Abdullah Aytemiz

Salâhattin Hüdayioğlu

Ahmet Kadoğlu

Remzi Öksüz

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran

Rıza Erten

Cevdet Öztürk

Aziz Uras

MUĞLA

Cemal Hünel

Zeyyat Mandalinci

Nadir Nadi

Nâttık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı (İ.)

ORDU

Hüsnü Akyol

Naşit Fırat

Yusuf Ziya Ortaç

Hamdi Şarlan (İ.)

Atıf Topaloğlu

RİZE

Ahmet Morgil

Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Hâşim Alişan (İ.)

Naci Berkman

İsmail İnan

Firuz Kesim

Muhittin Özkefeli

Ferid Tüzel

Şükrü Uluçay

SEYHAN

Remzi Oğuz Arık

Yusuf Ziya Eker

Mahmut Kibaroglu

(İ.)

Salim Serçe

Cezmi Türk

SİİRD

Baki Erden

Şefik Türkdogan

SİNOB

Muhtar Acar

Nuri Sertoğlu

Server Somuncuoğlu

Ali Şükrü Şavlı

Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı

Nurettin Ertürk

Rifat Öğten

Sedat Zeki Örs

Reşat Şemsettin Sirer

Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

Hüseyin Bingül

Şevket Mocan

TOKAD

Sıtkı Atanç

Fevzi Çubuk

Hamdi Koyutürk (İ.)

Halûk Ökeren

Mustafa Özdemir (İ.)

TRABZON

Naci Altug

Faik Ahmed Barutçu

Cemal Reşit Eyüboğlu

Hasan Saka

Cahid Zamangil

URFA

Feridun Ayalp

Feridun Ergin

Hasan Oral

Celâl Önel

Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alelı

Avni Doğan

Fuat Nizamoglu

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz

Abdürrahman Beya-
gillerAli Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)*[Açık mebusluklar]*

Bursa	1	Sivas	1
Denizli	2	Tekirdağ	1
Diyarbakır	1	Tokad	1
Kastamonu	1	Trabzon	1
Kayseri	1	Urfa	1
Konya	2	Zonguldak	1
Malatya	1		—
Manisa	1		16

Çorum Mebusu Hüseyin Ortakcioğlu ve iki arkadaşının, Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Balıkesir Mebusu Müfit Erkuyumcu ve İstanbul Mebusu Füzuran Tekil'in, Erzurum Mebusu Emrullah Nutku'nun, Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın, Rize Mebusu İzzet Akçal ve Siird Mebusu Mehmet Daim Süalp'in, Tokad Mebusu Ahmet Gürkan, Rize Mebusu İzzet Akçal ve iki arkadaşının, Balıkesir Mebusu Vacid Asena ve üç arkadaşının, Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşının, Çorum Mebusu Ahmet Başbüyük'ün, Rize Mebusu İzzet Akçal ve 53 arkadaşının, Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoglu'nun, Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in ve Çanakkale Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480) (*)

Çorum Mebusu Hüseyin Ortakcioğlu ve iki arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 515 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/219)

4 . V . 1951

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 515 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifimizi gerekçesi ile birlikte ekli olarak takdim ediyoruz.

Gereken muamelenin yapılmasını rica ederiz.

Çorum	Kars	Kütahya
H. Ortakcioğlu	A. Çetin	S. S. Nasuhoglu

GEREKÇE

T. C. Kanununun 515 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki teklifimizin gerekçesi.

Son günlerde birçok vatandaşların köy ve belediyelerin hükmi şahsiyetinde bulunan veya öteden beri köy ve belde sakinlerinin istifadesine terkedilmiş olan mera, meydan, harman, yeri, yol ve sulak gibi müşterek gayrimenkullere şimdiye kadar görülmemiş surette tecavüzler vâkı olmaktadır. Bu fiiller hem tecavüz hem tasarruf hem de mülk edinmek gibi türlü maksatlarla iş-

(*) (2/219, 235, 250, 269, 372, 334, 344, 350, 372, 392) sayılı Kanun teklifleri hakkındaki Adalet Komisyonu raporu (222) sıra sayısı altında bastırılarak 19.VI.1952 tarihli 87 nci Birleşim Tutanak Dergisinin sonuna eklenmiştir.

lenmektedir. Maksat ve gayesi ne olursa olsun bu yerlere tecavüz eden, tasarrufta bulunan ve sürenlerin bu fıkra ile cezalandırılmaları uygun bulunmakta ve mühim bir boşluğu doldurmuş olacaktır. Mevcut 2311 sayılı Kanun ve bu maddenin birinci fıkrası ihtiyacı karşılamamaktadır. Bu gibi suçlar o kadar çok işlenmektedir ki, faillerini muhtar ve belediye başkanlarının şikâyet yoluyla takip etmelerine de imkân kalmamıştır. Bu fıkra kabul edildiği takdirde re'sen takibe tâbi olacak ve muhtar ve belediye başkanı da türlü tesirlerden kurtulmuş olacaktır. Bu itibarla teklifimizin Kamutayın tasvbine arz edilmesini rica ederiz.

*Türk Ceza Kanununun 515 nci maddesine bir
fıkra eklenmesi hakkında Kanun*

MADDE 1 — Türk Ceza Kanununun 515 nci maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir :

Köy veya belediyelerin mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufunda bulunan ve öteden beri köy ve belde sâkinlerinin istifadelerine terk edilmiş olan mera, meydan, yol, harman yeri ve su-

lak gibi gayrimenkuller.

MADDE 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Türk Ceza Kanununun 567 ve 568 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/235)

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 567 nci ve 568 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını rica ederim.

Burdur Milletvekili
M. Özbey

GEREKÇE

Cemiyetin gerek ahlâki gerek iktisadi ve gerekse aile bünyesini kanatıcı şekilde yaralıyan âmil-lerin başında kumar gelir. Bu kadar tahribatı büyük olan kumar oynıyana ve oynatana hali hazır-daki mevzuatımızda mevcut ceza miktarı; fiilin cemiyet bünyesindeki tesiriyle kabili telif olamıya-
cak derecede hafiftir. (Mecelâ bir günden bir aya kadar hapis, bir liradan 50 liraya kadar ceza alınır.) Görülüyor ki, bu cezalar yok denecek derecede hafiftir. Bu sebeple memlekette şehirlerden köylere kadar sirayet ederek her aile ocağını gerek iktisadi ve gerek ahlâki bakımdan ve alie rabıta-
larını sarsmak suretiyle acı tesirlerini maalesef gördüğümüzü itiraf edelim. Bunun için Ceza Ka-
nununundaki bu suçlara mevzu cezaların artırılması icabetmektedir. Maalesef Türk Ceza Kanununun mevzuunda zabıta takibatı küçük kahvelere ve ba it kumar oyunlarına tekâsüf etmiştir. Mahalle aralarında kâğıt, fincan gibi kumarlarda birçok şehirlerimizde salgın halini almıştır. İctimai men-
faat ve hâdisatın kumar hakkında mevzu Ceza Kanununun müeyyidelerine ait maddeler kâfi görül-
meyip bu müeyyidelerin asgari hadlerin artırılması cemiyetimizi ahlâki bakımdan icabetmektedir. Türk cemiyetini bir kurt gibi kemiren o âfetten ne derece uzak bulundurursak o kadar hayırlı ve faydalı bir iş yapılmış olacaktır. Tamamen vatanının nef'ine olan ve Türk ahlâkına hizmet eden bu kanunun kabulünü rica ederim.

Türk Ceza Kanununun 567 nci ve 568 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

BİRİNCİ MADDE — Türk Ceza Kanununun 567 ve 568 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 567. — Her kim umuma mahsus veya umuma açık yerlerde kumar oynatır veya oynatmak için yer gösterirse bir haftadan bir aya kadar hapis cezası ile 50 liradan 100 liraya kadar para cezasına;

Ve tekerrürü halinde bir aydan altı aya kadar hapis cezası ve 100 liradan 500 liraya kadar para cezasına mahkûm olur.

Kumar oynanan yerde bulunup kumar oynamaya yarıyan veya kumar oynamaya tahsis olunan mevat ve alât ile ortada bulunan eşya ve para zabıt ve müsadere olunur. Fail,

1. Bu fiilleri itiyat edinmiş bulunduğu,
2. Birinci fıkrada beyan olunan kabahatin irtikâbında,

Kumar oynayanlara karşı bango tutan olduğu takdirde yukarıda zikrolunan cezalar iki misli artırılır.

Madde 568. — Her kim yukarıki maddede beyan olunan kabahate iştirak etmeksizin umumi veya umuma açık mahalde kumar oynarsa :

Bir haftadan bir aya kadar hapis cezası ile 50 liradan 100 liraya kadar para cezasına,

Ve tekerrürü halinde bir aydan altı aya kadar hapis cezası ve

100 liradan 500 liraya kadar para cezasıyla mahkûm olur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Balıkesir Mebusu Müfit Erkuyumcu ve İstanbul Mebusu Füzuzan Tekil'in, Türk Ceza Kanununun 549 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun teklifi (2/250)

6 . VI . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

765 sayılı Türk Ceza Kanununun 549 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifimiz ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılması saygı ile rica olunur.

Balıkesir Milletvekili
Müfit Erkuyumcu

İstanbul Milletvekili
Füzuzan Tekil

GEREKÇE

Yurdumuzda muhtelif sebep ve saiklerle işlenen adam öldürme ve yaralama cürümlerinin ekserisinin bıçak, kama gibi sivri uçlu ve delici aletlerle işlendikleri inkârı kabil olmıyan açık bir hakikattir. İrtikâp edilen bu gibi fiillerin büyük bir kısmının bıçak ve kama ile işlenmesinin tek sebebi bunların ucuz ve tedarikinin kolay olmasıdır. İktisadi bünyemizin bozuk ve halkımızın fakir olması dolayısıyla köylerde ve büyük şehirlerde halkımız pahalı ve taşınması memnu tabanca, tüfek ve mavzer gibi silâhları kolay tedarik edememekte ve buna mukabil bunlara nispetle fiyatları çok ucuz ve satışı serbest olan sivri uçlu alâti carihayı kolayca tedarik edebilmektedir. Pek kolay tedarik edilen bu gibi delici aletler de hiddet anlarında, kavgalarda kullanılarak adam öldürme ve yaralama cürümleri işlenmektedir.

Sivri uçlu bıçak ve kama gibi aletlerin imalinin men edilmesinin bu gibi alâti cariha ile işlenen fiilleri tamamen olmasa bile kısmen önliyeceğine şüphe yoktur. Kanun teklifimiz bu sebeplere binaen hazırlanarak Yüksek Meclise sunulmuştur.

765 sayılı Türk Ceza Kanununun 549 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 549 ncu maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Merciinden ruhsat almaksızın kanuna göre memnu olmıyan silâhları kama, ve saldırma ve büyük bıçak gibi alâtı carihayı şehir ve kasaba dâhilinde taşıyanlar 30 güne kadar hafif hapis veya 30 liraya kadar hafif cezaı nakdiye mah-

kûm olur.

Sivri uçlu bıçak, kama, şiş ve sair alâtı carihayı yapan veya satanlar da yukardaki fıkrada yazılı cezalarla cezalandırılır.

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Erzurum Mebusu Emrullah Nutku'nun, Türk Ceza Kanununun 516 ncı maddesinin sonuna bir fıkraya eklenmesine dair kanun teklif (2/269)

29 . VI . 1951

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 516 ncı maddesinin sonuna bir fıkra eklenmesi hakkınla kanun teklifimi ilişik olarak sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Erzurum Milletvekili
Emrullah Nutku

GEREKÇE

İrticai bir ruhla ve kasdi mahsusla tecavüze uğrıyan heykellerin Türk âmme vicdanında yarattığı tepkiler ve Devlet bünyesinde doğuracağı iç huzursuzluğunu önlemek ve bahusus dini alet ederek bir zümrenin diğer vatandaşlar üzerinde mânevi baskı yapmasına bâdi olacak bu tecavüzlerin önüne geçilmesini teminen T. C. Kanununun 516 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair tasarrufların Yüksek Meclisin tasvibine arz ediyorum.

Erzurum Milletvekili
Emrullah Nutku

Türk Ceza Kanununun 516 ncı maddesinin sonuna bir fıkra eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 516 ncı maddesinin sonuna aşağıdaki fıkraya eklenmiştir :

İkinci fıkranın 3 numarasında yazılı âbidat, eğer Türkiye Devletinin ölmüş başkanlarının hâtıralarını yâd için dikilmiş heykeller ve büstler olduğu takdirde mütecavizleri hakkında bir yıl

ağır hapis ve 1 000 lira ağır para cezası hükümlenir.

MADDE 2. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

Konya Milletvekili Hidayet Aydın'ın, Türk Ceza Kanununun 5665 sayılı Kanunla değişen 526 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun teklifi (2/272)

2 . VII . 1951

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesine yerlere tükürmeyi ceza müeyyidesi altına koyan bir fıkra eklenmesi hakkındaki teklifimi ve gerekçesini takdim ediyorum. Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

**Konya Milletvekili
Hidayet Aydın**

Türk Ceza Kanununun 5665 sayılı Kanunla değişen 526 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki teklifin gerekçesi

Yerlere tükürmek memleketimizde bir kanunla cezalandırılması ve önlenmesi lâzımgelen zararlı bir hareket halindedir. Filhakika memleketimizde diğer memleketlerle kıyas kabil olmayacak şekilde verem musapları çoğalmaktadır. Ekserisi genç olmak üzere senede kırk bin kişinin ölümünü intaç eden verem âfetinin en başlı sirayet vasıtası tükürük ve balgam olduğu en salâhiyetli mütehassıslar tarafından hergün tekrar ve teyid edilnektedir. Ezcümle memleketimizde çok kıdemli ve kıymetli bir verem mutahassısı ve Verem Mücadele Cemiyetinin değerli bir rüknü olan doktor İsmail Tevfik geçenlerde Veremle Mücadele Haftası münasebetiyle Cumhuriyet Gazetesinde neşrettiği yazılarda tükürük ve balgamın en büyük sirayet vasıtası olduğunu ve veremle mücadele için evvelemerde bunun önlenmesi lâzımgeldiğini büyük salâhiyet ve katiyetle ifade etmiştir. Bu itibarla yurdumuzda senede kırk bin kurban veren verem âfetinin senede yüz binleri aşan musaplarından velevki yüzde onunun bile bu hastalığa musap olmamasını temin edecek bile olsa yerlere tükürme ve balgam ifraz etme memnuiyetinin konması memlekette binnetice binlerce kişinin bu felâkettten ve ölümden kurtulmasını intaç edecek demektir ki tükürme ve balgam ifrazı memnuiyetinin ceza müeyyidesine bağlanması için başka hiçbir sebep olmasa dahi yalnız bu nokta ve sağlanmak istenen bu fayda kâfi bir kıymet ve ehemmiyet taşımaktadır. Bu itibarla teklifin kabulü memleket hayrına olacaktır.

Yerlere tükürmek yalnız sıhhi mahzurlar doğurmakla kalmaz, her gün birçok emek ve masraf yaparak güzelleştirmek istediğimiz memlekette cadde ve sokakları kirleten kötü bir manzara teşkil etmektedir. Filhakika İstanbul Belediyesinin bulunduğu Türbe ile Vilâyet Konağına kadar olan asfalt üzerindeki balgam adedini o civarda muayenehanesi olan sayın bir doktor profesörümüz saymış ve üç binden fazla olduğunu görerek hayret ve teessür içinde kalmıştır. Ekserisi kanlarla mülemma olan bu balgamlar turistik bir şehir olması için öğraştığımız İstanbul'a gelen bir yabancıнын üzerinde ne gibi bir tesir yapacağını söylemeye lüzum yoktur. Meselâ Selçuk'ta Meryem ana mezarını ziyarete gelen bir ecnebinin mezar civarındaki umumi yerlere bu şekilde tükürülmüş olduğunu görmek ne kadar eza verici bir hareket olacağını beyana lüzum yoktur.

Çirkinliği ve sıhate zararlığı bu kadar açık olan yerlere tükürme keyfiyetinin bir ceza müeyyidesine konması doğru olmayacağı ve bunun bir terbiye ve seviye meselesi olduğunu ileri süreceklere bulunabilir. Fakat bu itiraz aşağıdaki sebeplere mebni vârit olamaz. Çünkü,

Bugün İstanbul Belediyesi gibi bâzı mühim belediyeler yerlere tükürmeyi belediye yasakları içine koymakla ceza müeyyidesi altına koymuş bulunmaktadırlar. Binaenaleyh yerlere tükürmeyi ceza müeyyidesi altına koymak fiilen tahakkuk etmiş bir hakikattir. Buna rağmen bu belediye yasakları gibi her kesçe malûmiyeti temin edilecek şekilde neşrü ilân edilmediğinden ve bu memnuiyet bütün memlekete şâmil olmaması sebebiyle mevzii ve ekser vatandaşlarca meğhul kaldığından lâyıkiyle tesir yapamadığı gibi bu memnuiyet umumi Ceza Kanununda yer almadığından

suçları ve kabahatleri tesbit ve tecziye edecek memur ve makamlar umumi surette vazifedar addedilmediklerinden lâyikiyle tatbik edilememektedir. Filhakika belediye yasakları tenbihi beledi namı altında zaman zaman gazetelerde neşredilip umumi Ceza Kanunu gibi vatandaşların hepsince okunup görülmesi mümkün olmıyan prakende surette neşir ve ilân edilmesi yüzünden gerek bu harekete cesaret edenler ve gerek onun cezasını verenler için âdeta gayrimalûm bir vaziyet almaktadır. Diğer taraftan bunun bir belediye yasağı olarak ipkası şu itibarla da doğru değildir ki, mesele İstanbul'da bulunanların hemen hemen dörtte biri her zaman başka kasabalardan ve hattâ köylerden İstanbul'a gelen misafirleri teşkil etmektedir. Sırf İstanbul'a mahsus ve munhasır olan yerlere tükürme hakkındaki belediye yasağını bu misafirlerin bilmemesi gayet tabiidir.

Tükürme memnuiyetinin Ceza Kanununda umumi bir müeyyideye bağlanması bugün bâzı resmî dairelerde yerlere tükürmeyiniz şeklinde levhalar asılmasını icap ettirmiştir. Bu levhalar sanki orada yerlere tükürmek yasak olup o yerler haricinde tükürmenin mübah olduğu vehmini uyandırmakta olduğu gibi esasen temizlenmiş ve süslenmiş bir resmî daireye veya umumi bir parka velevki menfi şekilde olsa tükürmeyi ve tükürüğü hatırlatacak levhalar koymak o resmî daire veya süslenmiş mahallin mânevi güzelliğini lekelemektedir.

Bir de Ceza Kanununa böyle bir fıkra konsa dahi bunun yerlere tükürme ve balgam atma fiilini kâfi derecede önliyiyeceğini ileri sürenler bulunabilir. Bugünkü Kriminoloji ilmi göstermiştir ki, her hangi bir suç işliyenlerin yekûnu ile bunun fiilen cezasını görenlerin adedleri arasında daima çok büyük farklar vardır. Buna rağmen kanunlarda cürümler ve cezalar tâyin edilmiştir. Demek ki, irtikâp edenlerin hepsinin fiilen cezalarını görmeyeceği mülâhazasıyla cemiyyete zararlı olan bir fiilin ceza müeyyidesi altına konmaması mülâhazası doğru olamaz. Onun sırf terbiye ve seviye meselesi olduğu mülâhazası da şu itibarla doğru değil ki; maalesef az da olsa yerlere tükürüp balgam atanlar içinde hali vakti yerinde terbiye ve hattâ tahsil görmüşler dahi mevcut olduğu her gün görülen bir hakikattir.

Netice itibariyle her suç ve cezası gibi yerlere tükürme hususunda da velevki yüzde ve hattâ daha aşağı derecede bu zararlı fiilin vukuunu önliyecek şekilde umumi Ceza Kanunu içinde ceza müeyyidesine bağlanması her bakımdan faydalı ve verem âfetinin memleketimizde sirayeti bakımından çok önemli olacağından bu baptaki teklifin kabulü muvafık olacağı mütalâasında bulunuyoruz.

Konya Milletvekili

H. Aydın

Türk Ceza Kanununun 5665 sayılı Kanunla değişen 526 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 5665 sayılı Kanunla değişen 526 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir-

Yerlere tüküren veya sümküren kimse 10 lira hafif para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanlığı yürütür.

Rize Milletvekili İzzet Akçal ve Siird Milletvekili Mehmet Daim Süalp'ın, Türk Ceza Kanununun 68 : 77 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/334)

18 . 1 . 1952

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 ve 77 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki teklifimizle gerekçesi bağlı olarak sunulmuştur.

Muktezasının ifasını rica ederiz.

Rize Milletvekili
İ. Akçal

Siird Milletvekili
M. D. Süalp

GEREKÇE

Birden ziyade suç işliyen kimselerin cezalarının ne suretle tâyin olunacağına dair olan Türk Ceza Kanununun yedinci babı hükümleri, bir çokhesap ameliyelerini icap ettirmesi hasebiyle mahkemelerle Yargıtayın işlerini lüzumsuz yere artırıp uzattığı gibi bu gibi suçluları kanunen muayyen olan cezanın bir kısmından ve ekseriya mühim bir kısmından da muaf tutmaktadır.

Filhakika birden ziyade suç işlemiş olan kimselerin cezalarının, ne suretle hükmolunacağı hakkında doktrin sahasında başlıca üç sistem mevcut bulunmaktadır. Bunlardan beli sistemine göre, bir kimse tarafından işlenen müteaddit suçlardan yalnız en ağırına terettüp eden cezanın hükmedilmesi ile iktifa edilmesi ve suçlunun, diğer suçlarına ait cezalardan muaf tutulması gerekir.

Toplama sisteminde ise, her suçun cezasının ayrı ayrı ve tamamen çektirilmesi ve en nihayet hukukî içtima sisteminde de, en ağır cezaya diğer cezaların mecmuunun muayyen bir miktarının eklenmesi icap etmektedir.

Türk ceza kanunu, prensip olarak hukukî içtima sistemini kabul etmiş olmakla beraber para cezalarıyla fer'î ve mütemmin cezalarda olduğu gibi toplama sistemine de yer vermiş bulunmaktadır.

Hukukî içtima sistemi, gerek doktrin sahasında ve gerek tatbikatta bir çok haklı tenkidlere maruz kalmıştır. Bu sistem, yukarda da temas edildiği gibi mütaaddit suç işliyen kimse hakkında hükmolunan en ağır cezaya, diğer cezaların muayyen bir miktarı ilâve edilerek geri kalan cezaların çektirilmemesi esasını istihdaf eylediğinden bu sistemde, birden ziyade suç işliyen kimselerin bir kısmından ve ekseriya mühim bir kısmından muaf tutulmaktadır. Halbuki işlenen suçun taaddüdü, suçlunun cemiyet için ne kadar korkunç ve tehlikeli olduğunu göstermeye kâfidir. Bu gibi kimselerin, işledikleri her suçun cezasını tamamen çekmeleri, cemiyetin faydası ve emniyet ve asayiş koruma bakımından lüzumlu ve zaruri bulunduğu halde bilâkis böyle kimselere müsamaha ve atıfet gösterilerek cezalarının bir kısmının affedilmesinin mahzurları aşikârdır. Bu mahzurlarından başka kanunumuzun kabul ettiği bu sistem, birçok karışık hesap ameliyelerini icabettirmesi itibariyle aynı zamanda mahkemeleri ve kaza mercilerini lüzumsuz yere işgal etmekte ve dâvaların günden güne çoğalıp teraküm etmesine de sebebiyet vermektedir.

Evvelce bu sistemi kabul etmiş olan devletlerin büyük bir kısmı ve bu arada İtalya yeni Ceza kanunu, bu mahzurları dolayısıyla mezkûr usulü terkederek toplama sistemini kabul etmişlerdir. Filhakika yukarda esasları hulâsaten arzedilen diğer sistemlere nazaran en mâkul olan sistem de budur. Bu sistemde suçlu işlediği her suçun cezasını tamamen görecektir ve cezanın bir kısmından muaf tutulmayacaktır. Ancak cemedilen cezaların, insan ömrünün kifayet edemeyeceği büyük rakamlara yükselmesinin mümkün olacağı ileri sürülerek bu sisteme itiraz edilmekte ise de, toplanan cezalara âzami bir had kabul edilmek suretiyle bu mahzur ve itirazlar bertaraf edilmiş olacaktır.

Yukarda izah edilen sebeplerden dolayı Ceza Kanunumuzun içtimaa taalûk eden hükümleri değiştirilerek hukuki içtima yerine toplama sisteminin kabulü uygun görüldüğünden bu kanun teklifi yapılmıştır.

Yapılan değişikliklerin mahiyetine gelince:

Teklifin 68 ve 69 ncu maddelerinde birden ziyade suç işliyen kimseler hakkında yapılacak muameleler prensip olarak tesbit edilmiştir.

70 nci madde, birden ziyade müebbet ağır hapse mahkûm olanlar hakkında ölüm cezası verilmesine mütedairdir. Bu hüküm, kanunumuzun halen yürürlükte bulunan 69 ncu maddesinin son fıkrasının aynıdır.

71 nci maddenin birinci fıkrasına göre aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaların bir araya gelmesi halinde bu cezaların mecmuunun tatbik edilmesi icabetmektedir. Şu kadar ki 77 nci madde gereğince bu cezaların mecmuunun ağır hapiste 30, hapiste 25, hafif hapiste 15 ve sürgün cezasında ise 10 seneyi geçmeyecektir.

Teklifin 73 ve 75 nci maddeleri ise, başka, başka neviden hürriyeti bağlayıcı cezaların bir araya gelmesi halinde tatbik olunacak muameleye mütedairdir. Burada şu ciheti ilâve etmek lâzımdır ki : Başka, başka neviden hürriyeti bağlayıcı cezalar bir araya geldiğinde bu cezaların mecmuu, 77 nci maddenin üçüncü fıkrası mucibince yine otuz seneyi geçmeyecektir.

Teklifin 72 ve 75 nci maddeleri, muhtelif suçlardan dolayı hükmedilmiş olan para cezalarının ayrı, ayrı ve tamamen hükümlenmesini göstermektedir.

Bir suçlu hakkında, muhtelif suçlardan dolayı hükmedilmiş olan para cezasının tahsil ve infazına dair teklifte kabul edilen sistemle Türk Ceza Kanununun bugünkü sistemi arasında esaslı bir fark mevcut değildir.

Filhakika Ceza Kanunumuzun 5435 sayılı Kanunla değişen 76 nci maddesine göre işlenmiş olan her fiil için kanun ile belli olan ağır ve hafif para cezalarının ayrı, ayrı ve tamamen infaz olunması icabetmektedir. Bu konuda, teklifte bir değişiklik yapılmamış ve ancak bu suretle hükümlenen para cezalarının çok yüksek miktarlara baliğ olması halinde tahsil ve infaz kabiliyetini kaybedeceği nazara alınarak, hürriyeti bağlayıcı cezaların içtimamda olduğu gibi, bunda da âzami bir had kabulü muvafık olacağından 77 nci maddenin ikinci fıkrası ona göre tanzim olunmuştur.

Toplama sistemine yöneltilen belli başlı itiraz yukarda da işaret edildiği gibi cemedilen hürriyeti bağlayıcı cezaların, bâzı hallerde insan ömrünün kıfayet edemeyeceği yüksek hadlere baliğ olacağı hususudur. Bu sistemin kabul edildiği yerlerde, cemedilen bu kabül cezalar için âzami bir had kabul edilmek suretiyle ileri sürülen bu itiraz da bertaraf edilmiş bulunmaktadır. İşte tasarının 77 nci maddesi bu hususu tesbit etmektedir. Bu maddeye göre, hürriyeti bağlayıcı cezaların birleşmesi halinde çektirilecek ceza, ağır hapiste 30, hapiste 25, sürgünde 15 ve hafif hapiste 10 seneyi geçmeyeceği gibi başka, başka neviden hürriyeti bağlayıcı cezaların bir araya gelmesi halinde yekûnu da keza 30 seneyi geçmeyecektir.

Yukarda da işaret edildiği üzere, birleşen para cezalarının çok yüksek hadlere baliğ olmak suretiyle ödeme takat ve imkânlarını aşmaması için bunda da âzami bir had kabulü uygun görülerek 77 nci maddenin ikinci fıkrası tanzim edilmiştir.

77 nci maddede sevkedilen önemli hükümlerden birisi de bu maddenin son fıkrasıdır. İşlediği her hangi bir veya mütaaddit suçtan dolayı otuz sene hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan kimsenin bundan sonra muvakkat hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim bir suç işlemesi halinde, hakkında takibat yapılamamakta ve ceza verilememektedir. Bu durumdan istifadeye kalkışan bâzı mahkûmlar ceza evlerinde akıllarına gelen ve kanunen suç teşkil eden her fiili işlemekte ve bu hal ise ceza evlerinin inzibatını ihlâl ettiği gibi diğer mahkûmlar üzerinde de âdetta bir terör havası yaratmaktadır. Buna mâni olmak için 77 nci maddenin son fıkrası tanzim edilmiştir. Buna göre, otuz seneye mahkûm olan bir kimse ceza evinde şahsi hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim yeni bir suç işlediği takdirde bu suçun cezası, âzami had olarak kabul edilen 30 seneyi geçmemek üzere, geri kalan cezaya ilâve suretiyle çektirilecektir.

Netice olarak : Bu teklifimizin kabulü halinde, mütaaddit suç işliyen ve bu suretle redaeti

ve cemiyet için tehlikeli bir unsur olduğu anlaşılan kimseler, artık cezanın bir kısmından muaf tutulmak suretiyle kendilerine bir prim sağlanmayacak ve her suçun cezasını tamamen görmeleri temin edilmiş olacaktır. Bundan başka bu sistem, bir kimsenin mütaaddit suç işlemesini kısmen de olsun önleyebileceği gibi mahkemelerin hesap işlerinin ehemmiyetli bir surette azalmasını ve binnetice dâvaların daha çabuk görülüp bitirilmesini de sağlayacaktır.

Türk Ceza Kanununun 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 ve 77 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 ve 77 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 68. — Bir kimse mütaaddit suçlardan dolayı hüküm ve ceza kararnamesiyle mahkûm edilirse cezalar bu bap hükümlerine göre ictima ettirilir.

Madde 69. — Bir hüküm veya ceza kararnamesinden sonra aynı kimsenin bu mahkûmiyetten önce veya sonra işlediği bir suçtan dolayı muhakeme edilmesi icabeden hallerde cezaların ictima hükümleri tatbik olunur.

Madde 70. — Birden ziyade müebbet ağır hapse mahkûmiyet halinde ölüm cezası verilir.

Madde 71. — Aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezalara mahkûmiyet halinde bu cezaların mecmuuna muadil tek bir ceza tatbik olunur.

Her biri 24 seneden aşağı olmamak üzere en aşağı iki defa ağır hapis cezasına mahkûmiyet halinde müebbet ağır hapis cezası verilir.

Madde 72. — Aynı neviden para cezalarına mahkûmiyet halinde bu cezaların mecmuuna muadil bir ceza tatbik olunur.

Madde 73. — Cezalardan biri müebbet ağır hapis ve diğeri şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat bir ceza ise dört seneye kadar geceli gündüzlü bir hücrede teerit edilmek suretiyle müebbet ağır hapis cezası tatbik olunur.

Madde 74. — Başka neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezalara mahkûmiyet halinde bu cezaların hepsi ayrı ayrı ve tamamen tatbik olunur.

İnfazda ağır hapis, hapis, hafif hapis ve sür-

gün cezası takip edilir.

Madde 75. — Başka neviden para cezalarına mahkûmiyet halinde bu cezaların hepsi ayrı ayrı tamamen tatbik olunur. Para cezaları sair cezalarla birleştiği takdirde hepsi ayrı ayrı ve tamamen tatbik olunur.

Madde 76. — Fer'î cezalar ve mahkûmiyetin bütün diğeri cezai neticeleri her ceza hakkında ayrı ayrı tâyin olunur.

Aynı neviden fer'î cezalar ve cezai neticeler birleşirse bunların mecmuuna muadil tek bir fer'î ceza veya cezai netice tâyin olunur.

Madde 77. — Aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların birleşmesi halinde tatbik edilen ceza ağır hapsite 30, hapsite 25, sürgünde 15, hafif hapsite 10 seneyi geçmez.

Aynı neviden para cezalarının birleşmesi halinde tatbik edilen ceza ağır para cezasında 150 000, hafif para cezasında (6 000), ve kazanç hirsyle işlenen suçlarda hâkimin yukarı haddi aşığı hallerde ağır para cezasında (250 000) , hafif para cezasında (20 000) lirayı geçemez.

Para cezalarının şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya çevrilmesi halinde bu ceza müddeti dört seneyi geçemez.

Ağır para cezasıyla hafif para cezası birleştiği takdirde çevrilecek cezanın nevi hapsistir.

Başka neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların müddet yekûnu 30 seneyi geçmez. Bu haddi aşan ceza miktarı sürgün, hafif hapis, hapis, ağır hapis cezasına göre tenzil edilir.

İctima neticesinde tatbik olunacak muvakkat fer'î cezalar, âmme hizmetlerinden memnuiyet cezasında 15, muayyen bir meslek ve sanatın icarasının tatilinde 6 seneyi geçemez.

Cezanın infazına başlandıktan sonra işlenen suçlardan dolayı hükmedilecek cezalar, yukarıda yazılı hadleri geçmemek üzere geri kalan cezaya ilâve olunur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Türk Ceza Kanununun 163, 421, 440, 441 ve 442 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun teklifi (2/344)

4 . II . 1952

B. M. M. Başkanlığına

T. C. Kanununun 163, 421, 440, 441 ve 442 nei maddelerinin tadiline ait teklifimi ekli gerekçeyle takdim ediyorum.

Alâkalı encümenlere sevkiyle kanunlaşmasını arz ve teklif ederim.

Tokad Milletvekili
Ahmet Gürkan

GEREKÇE

1926 tarihinde kabul edilen 765 sayılı Türk Ceza Kanununda muhtelif zamanlarda tadilat yapılmış ve fakat bu kanunun 163 nü maddesine 1949 yılına kadar dokunulmamıştı. Bunun sebebini, mezkûr maddenin mer'i bulunduğu 23 yıl zarfında onun tadilini icabettirecek her hangi bir hâdisenin zuhur etmemiş olmasında aramak lâzımdır.

Hal böyle iken eski iktidar, mâkul bir zaruret olmadığı halde sırf muhalefeti sindirmek ve vicdan hürriyetini tamamen kısaç içinde tutmakla iktidarı muhafaza edebileceği ümidine kapılmış ve bu 163 nü maddenin - fikir hürriyetini baltalama bahasına - tadilinden kendini menedememiştir.

163 nü maddeyi tadil eden 5435 sayılı Kanunun müzakeresi sırasında o zamanın muhalefetine Mecliste temsil eden D. P. grubu adına çok sert tenkidlerde bulunulmuş, daha doğrusu D. P. nin tadile taraftar olmadığını Türk milletine ilân etmişti. D. P. tezinde çok haklı idi. Çünkü H. P. iktidarının tadil tasarısı, fikir hürriyetini boğmakta, fikirleri kafalarda hapsederek propaganda mahiyetinden uzak dahi olsa iki kişi arasında bile teatisini menetmekte idi. D. P. nin gayet mukni ve gayrikabili itiraz tezi, iktidarı elinde tutmaktan başka gayesi olmayan o zamanın iktidarına mensup Meclis ekseriyetinin kol hareketleriyle boğulup gitmişti. Fakat H. P. sinin bu hareketine karşı Türk milletinin reaksiyonu azalmamış, gittikçe artmış ve malûm neticenin doğmasına en mühim amillerden olmuştu.

Halen mer'i bulunan mezkûr madde müvacehesinde akademik bir münazara kasdiyle islâm huku-ku tezinin ele alınması çok ağır cezai müeyyidelerin tehdidi altındadır ki, bu hal, Anayasanın vicdan ve fikir hürriyetine ait vatandaşlara bahsettiği hakkı almakta ve bu sebeplerle mezkûr maddeyi antidemokratik bulmaktayım.

Bundan başka partiler için değişmeyen ve onların hayatiyeti için esaslı bir prensip vardır. Partiler, muhalefette iken savundukları tezlerini, iktidara geldiklerinde hâkim kılmak gayesinden vazgeçemezler. Aksi halde tezlerinde samimî olmadıklarına hükmolunur ki bu, onların iktidarı gaip etmeleri neticesini doğurur. İşte ben de bu maddenin tenkidinde D. P. tarafından zabıtlarda meşrut tezlerden ilham alarak, o zamanın muhalifi, şimdiki iktidarına mensup bir milletvekili sıfatıyla 163 nü maddeyi eski hale getirmek üzere tâdil etmeyi düşünmekteyim.

Kanunların tanzim ve tedvininde başlıca nazara alınması lâzım en mühim mesele, o kanunun

millî örf ve âdetlerden mülhem olması, ve halk psikolojisine uygun bulunmasıdır. Halbuki T. C. K. zina suçlarına taallûk eden cezai müeyyidelerin de bu cihete iltifat edilmemiş, Türk milleti gelenek ve ahlâki telâkkiler bakımından T. C. K. nunu aldıkları milletlerle müsavi tutulmuştur. Bu asla doğru değildir. Çünkü Türk milletinin aileye karşı olan kuvvetli rabıtasıyla ruhunda mün-demiç kıskançlık yüzünden yurdumuzda vukua gelen cinayetlere her hangi bir yurt ve millette nispet itibariyle rastlamak mümkün değildir. O halde yapılacak iş, zinaya taallûk eden cezai müeyyideleri millî telâkkilere muvazi olarak tezyid ve teşdit etmekten ibarettir. Bu sebeplere bina-en T. C. K. nunun zinaya mütaallik suçlar için verilen cezaların en az dört misli artması yolun-daki tâdil teklifimi hazırladım. Bununla beraber kadın ve genç erkeklere söz atma ve sarkıntılık suçlarını da aynı nispette tecziyeye lâayık görmekte olduğumdan bu suçlara ait cezaları da dört misli artırmanın muvafık olacağı kanaatindeyim.

*Türk Ceza Kanununun 163, 421, 440, 441 ve 442
nci maddelerinin tadilüne ait kanun teklifi*

Türk Ceza Kanununun 163, 421, 440, 441 ve 442 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 163. — Dini veya dinî hissiyatı veya dinen mukaddes tanınan şeyleri alet ederek her ne suret ve sıfatla olursa olsun Devletin emniyetini ihlâl edebilecek harekete halkı teşvik veya bu bapta cemiyet teşkil edenler, teşvikat ve teşkilâtın bir gûna fiilî eseri çıkmamış olsa bile muvakkat ağır hapse mahkûm olurlar.

Böyle bir cemiyete girenler, 313 ncü maddeye göre cezalandırılırlar.

Dinî efkâr ve hissiyata müstenit siyasi cemiyetler teşkil edilemez. Bu gibi cemiyetler dağıtılır ve teşkil edenlerle üyeleri birinci fıkra mu-cibince cezalandırılır.

Madde 421. — Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar, iki aydan bir yıla kadar ve sarkıntılık edenler, altı aydan iki yıla kadar hapsolunurlar.

419, 420 ncî maddelerle bu maddedeki suçları

işliyenler, şikâyete mahal kalmaksızın re'sen takip olunurlar.

Madde 440. — Zina eden karı hakkında bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası tertip olunur. Karının evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kimse hakkında aynı ceza hükmolunur.

Madde 441. — Karısı ile birlikte ikamet etmekte olduğu evde yahut herkesçe bilinecek surette başka yerde fuhuş kasdı ile evli olmıyan bir kadını tutmakta olan koca bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

Erkeğin evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kadın hakkında da aynı ceza verilir.

Birinci fıkradaki suç, fuhuş kasdı olmaksızın karı koca gibi geçinmek kasdı ile işlenmişse verilecek ceza, üç aydan otuz aya kadardır.

Madde 442. — Yukardaki maddelerde yazılı cürümlerin işlendiği sırada karı koca birbirinden nikâh baki olduğu halde hâkimin hükmile ayrılmış veya biri diğerini terketmiş ise her birinin cezası bir yıla kadar haptistir.

Rize Mebusu İzzet Akçal ve Siird Mebusu M. Daim Süalp'in, Türk Ceza Kanununun 55 ve 56 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/350)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 55 ve 56 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifimiz ile gerekçesi birlikte sunulmuştur.

Muktezasının ifasını rica ederiz.

Rize Milletvekili
İzzet Akçal

Siird Milletvekili
Mehmet Daim Süalp

GEREKÇE

Türk Ceza Kanununun 54, 55, 56 ncı maddelerinde, suçluların yaşları bakımından Ceza mesuliyetini tâyininde üç had kabul edilmiştir.

Birincisi, fiili işledikleri zaman on bir yaşını bitirip 15 yaşını bitirmiyenler, ikincisi 15 yaşını bitirip 18 yaşını bitirmiyenler ve nihayet üçüncüsü de 18 yaşını bitirip de 21 yaşını doldurmamış olanlar teşkil eder.

Bu hükümlere göre ceza ehliyeti on bir yaşını ikmalıyla başlar ve 21 yaşını ikmalinde de tam mesuliyet teveccüh eder,

Her memlekette, yaş itibariyle ceza mesuliyetinin tâyininde iklim şartları ile sosyal ve kültürel seviyenin birinci derecede yer aldığı malumdur. fizyolojik inkişaf ve tekâmülün erken başladığı memleketlerde ceza mesuliyetini tâyin eden yaş hadlerinin ona göre ayarlanması ceza hukuku ve suç politikası bakımından önemli bir mesele teşkil eder.

Fizyolojik teşekkülâtı ve fark ve temyiz kabiliyeti normal ve zamanında inkişaf etmiş olan bir kimsenin mücerret henüz 21 yaşını doldurmamış olduğu ileri sürülerek cezai mesuliyetini tam saymamak ve kendisine verilecek cezadan tenzilât yapmak izahı güç bir keyfiyettir.

Memleketimizin iklim şartları fizyolojik teşekkülâtın ve fark ve idrak kudretinin zamanında ve hattâ diğer memleketlere nazaran nispeten erken olarak inkişafını icabettirecek mahiyettedir.

Realiteler ve yapılan müşahedeler bu hususu açıkça göstermektedir. Nitekim; eski Ceza Kanunumuz (18) yaşını ikmalini tam ceza ehliyetine kâfi görmüştü, fakat Türk Ceza Kanunu 1889 tarihli eski İtalyan Ceza Kanunundan aynen tercüme edilirken bu konu üzerinde fazla durulmuyarak oradaki yaş haddi aynen alınmış ve bu suretle tam ceza ehliyeti 22 yaşına çıkarılmıştır. Yeni İtalyan Ceza Kanunu ise bu haddi 18 e indirmiş olduğu gibi diğer birçok devletler de bu esası kabul etmiş oldukları halde bu husus şimdiye kadar bizde nazara alınmamıştır.

Burada bilhassa şu ciheti tebarüz ettirmek lâzımdır ki : Memleketimizde ve bilhassa Anadolu'nun muhtelif bölgelerinde, çeşitli düşüncelerin tesiri altında çocukların en aşağı dört beş yaş küçük kayıt ettirilmesi âdeti bir gelenek haline gelmiştir. Nasıyei hallerine göre 25 - 30 yaşında görünen birçok suçluların nüfusta 18 ve hattâ 15 yaşında kayıtlı buldukları tatbikatçılarımız tarafından her daim müşahede edilmekte ve nüfus sicilinde on bir yaşında kayıt edilmiş olan kimselerin ekseriya sekiz dokuz yaşında çocuk babası oldukları da görülmektedir.

Bunlardan başka, tam ceza ehliyetinin 22 yaş olarak kabul edilmesini, suçların çoğalmasına sebeplerinden biri olarak göstermek de yanlış olamaz. İşlenmesi tasavvur ve tasmin edilen fiillerin birçoğunun tam ceza ehliyetini haiz olmayan kimselere yaptırılmakta olduğu ve bu gibi hallerin maalesef sık sık müşahede edildiği bir vakaıdır.

En nihayet ehliyet ve mesuliyet bahsinde Medeni Kanun hükümlerinin de göz önünde bulundurulması icap eder. Türk Medeni Kanununun 9, 10 ve 11 ncı maddelerinde 18 yaşını bitiren bir kimsenin medeni hakları kullanmaya salâhiyettar olduğu, iktisaba da iltizama da ehil bulunduğu tasrih edilmiştir. Medeni hukuk sahasında iktisaba ve iltizama ehil bulunan bir kimsenin, ceza hukuku sahasında tam ehliyeti haiz sayılmamasının ilmen izahı pek kolay olamaz.

Yukardan beri izah edilen sebeplerle, birçok yabancı memleketlerde olduğu gibi bizde de tam ceza ehliyetinin 18 yaşının ikmalıyla başlaması doğru ve yerinde olacağından bu kanun teklifi yapılmıştır.

Türk Ceza Kanununun 56 ncı maddesinde yapılan tadil ile, suçu işlediği zaman on sekiz yaşını bitirmiş olan kimseler ceza ehliyetini tam olarak haiz olacak ve binaenaleyh bu kabül suçlular işledikleri fiillerin cezalarını tam olarak göreceklerdir.

Teklifte ceza ehliyetinin başlangıcında bir değişiklik yapılmasına lüzum görülmemiştir. 56 ncı maddede yapılmış olan bu değişiklikten sonra da, fiili işledikleri zaman on bir yaşını bitirmemiş olanlar haklarında takibat yapılamıyacak ve suçu işlediği tarihte on bir yaşını bitirip on beş yaşını doldurmayanlar haklarında 54 ncü ve on beş yaşını bitirip on sekiz yaşını doldurmayanlar haklarında da 55 ncı maddeye göre muamele yapılmasına devam olunacaktır. Şu kadar ki, bu teklifin kanuniyet kesbetmesinden sonra; suçu işlediği zaman on sekiz yaşını bitirmiş olanlar haklarında tâyin olunan cezadan artık bir tenzilât yapılması bahis mevzuu olamayacaktır.

Türk Ceza Kanununun 56 ncı maddesinde böyle bir değişiklik yapılırken bu madde ile yakından ilgili bulunan 55 ncı maddenin de nazara alınması icabeylediği görüldüğünden bu maddede de gerekli değişiklik yapılmıştır.

55 ncı maddede yapılan başlıca değişiklikler şunlardan ibarettir :

56 ncı maddede yapılan değişiklik sebebiyle mezkûr maddenin son fıkrasına lüzum kalmadığı mütalâa edilerek bu fıkra kaldırılmış ve teklifte tam ceza ehliyeti on sekiz yaşın ikmalıyla başladığından 55 ncı maddedeki cezadan tanzilât nispetleri de ona göre ayarlanmıştır.

Netice olarak : Bu teklifin kanuniyet kesbetmesi halinde, medeni hukuk sahasındaki ehliyeti tâyin eden yaş haddi ile ceza hukuku sahasındaki tam ceza ehliyetini gösteren yaş haddi arasında mevcut olan fark ve ayrılık giderileceği gibi yukarda izah edilen mahzurlar da bertaraf edilmiş olacak ve bunlardan başka bu yaştaki kimselerin suç işlemekte bir vasıta olarak kullanılmasının, kısmen de olsun, önüne geçilmiş bulunacaktır.

Türk Ceza Kanununun 55 ve 56 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun teklifi

MADDE 1 — Türk Ceza Kanununun 55 ve 56 ncı maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Madde 55 — Fiili işlediği zaman on beş yaşını bitirmiş olup da 18 yaşını bitirmemiş olanlar hakkında aşağıda yazılı şekilde ceza tâyin olunur.

1. Ölüm cezası yerine yirmi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis,

2. Müebbet ağır hapis yerine on beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

3. Diğer cezaların üçte birinden yarısına kadar indirilir.

4. Âmme hizmetlerinden memnuiyet ve emniyeti umumiye nezareti altına alınmak cezaları tatbik edilmez.

Cezanın çektirilmesine başlandığı zaman on sekiz yaşını bitirmemiş olanlar hakkında hürri-

yeti bağlayıcı cezalar para cezasından çevrilmiş olsa dahi, onlara mahsus ceza evlerinde veya büyüklere mahsus ceza evlerinin hususi kısımlarında çektirilir. Bunlar on sekiz yaşını geçtikleri zaman eğer mahkûm oldukları ceza müddeti üç seneden ve geri kalan müddeti iki seneden fazla ise büyük mahkûmların buldukları ceza evlerine nakil olunurlar, ancak bunlardan geçtikleri müddet içindeki hal ve durumlarına göre münasip görülenler hususi ceza evinde veya büyüklere mahsus ceza evlerinin hususi kısımlarında alıkonulabilirler.

Hükümün infazına başlandığı tarihte on sekiz yaşını bitirmiş ve mahkûm oldukları ceza müddeti üç seneden az bulunmuş olup da geçmişteki hallerine nazaran hususi ceza evinde veya büyüklere mahsus ceza evlerinin hususi kısımlarında bulundurulmaları daha uygun görülenlerin cezaları bu evlerde çektirilir.

Madde 56 — Hüküm zamanında 65 yaşını

doldurmuş olanlar hakkında ölüm cezası yerine otuz sene ağır hapis ve müebbet ağır hapis yerine yirmi dört sene ağır hapis cezası hükmolunur. Sair hallerde cezanın altıda biri indirilir.

MADDE 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Rize (İzzet Akçal ve iki arkadaşı) Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/372)

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 55 ve 56 ncı maddeleriyle 69 ncü mütaakıp maddelerinin tadili hakkında, vâkı teklifimiz, Hükümetçe 1 . XII . 1950 tarihinde sevkedilmiş olan tadil tasarısı nazara alınarak mahdut maddelere inhisar ettirilmişti.

Hükümet tarafından Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin tadili hakkında sevkolunan tasarı geri alındığı cihetle komisyonda müzakere ve kabul edilen teklifimizin bu tasarıdan tefrik edilerek raporunun henüz yazılmadığını öğrenmiş bulunmaktayız.

Tatbikatta hissedilen ihtiyacı karşılamak maksadiyle yeniden hazırladığımız Türk Ceza Kanununun 87, 192, 265, 311, 312, 403, 404, 406, 421, 480, 482, 486, 491, 492 ve 493 ncü maddelerinin tadiline ait teklifimiz bağılı olarak sunulmuştur.

Evvəlki tekliflerimizle birleştirilerek muktezasının ifasını rica ederiz.

Rize Milletvekili
İ. Akçal

Siiird Milletvekili
M. D. Süalp

Balıkesir Milletvekili
V. Asena

GEREKÇE

1. VII. 1926 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan Türk Ceza Kanununun, o tarihten bugüne kadar 15 defa değiştirilmiş olmasına rağmen, birçok hükümleri bugünkü ihtiyaçları karşılamaktan uzak bulunduğu gibi bâzı maddelerindeki müeyyidelerin de gayrikâfi bulunduğu ve bu hallerin ise cemiyet içinde huzursuzluk yaratarak yer yer şikâyetleri mucip olduğu malûmdur.

Bu cümleden olmak üzere uyuşturucu maddelere ait kaçakçılık fiilleri günden güne artmak istidadını gösterdiğinden bu konu, üzerinde ehemmiyetle durulmaya değer bir mahiyet almış ve Türk Ceza Kanununun 403 ncü ve mütaakıp maddelerindeki hükümlerin ise bu suçları önlemekten uzak bir hale geldiği anlaşılmıştır. Bu suçların gittikçe tezayüt etmesi, memleketimizin ve bilhassa İstanbul'un milletlerarası beyaz zehir merkezi haline geldiği hakkında yabancı memleketlerde bâzı kanaatlerin doğmasına da sebep olmuştur.

Bunlardan başka, bir kimsenin şeref ve haysiyetini ihlâl edecek veya şöhret veya servetine zarar verebilecek bir hususu neşir vasıtasıyla ifşa veya isant etmek tehdidi ile kendisinden para almak veya diğer bir menfaat elde etmek kanunlarımıza göre suç teşkil etmediği cihetle bu boşluğun doldurulması zaruri bulunduğu gibi 1881 sayılı eski Matbuat Kanunundan Türk Ceza Kanununa nakledilmesi gereken ve bu düşünce ile yeni Basın Kanununa alınmayan ve mahiyetleri itibarıyla esasen Türk Ceza Kanununda ceza müeyyidesi altına alınmış bulunan bâzı suçların cezalarının ağırlatıcı sebeplerini teşkil eden hükümlerin de Türk Ceza Kanununda nazarı itibara alınması icap eylemektedir.

Ceza Kanununun hakaret ve sövmeye taallük eden hükümleri arasında ahenk ve tenazur mevcut olmadığı gibi bu suçlara ait hükümlerde esasen eksik ve ıslaha muhtaç ve müeyyide bakımından da kifayetsiz bir halde bulunmaktadır.

Hırsızlık suçlarına gelince : Bu suçların günden güne arttığı ve bunun da umumi bir şikâyet

konusu haline geldiği göz önünde bulundurulacak olursa bu husustaki hükümlerin yeniden gözden geçirilerek bugünkü ihtiyaçları karşılayacak bir hale getirilmesinin zarureti kendiliğinden meydana çıkacaktır.

Yukarda umumi mahiyette olarak kısaca arzedilen sebeplerden dolayı Türk Ceza Kanununun 87, 192, 265, 311, 312, 403, 404, 406, 421, 480, 482, 486, 491, 492 ve 493 ncü maddelerinin değiştirilerek bugünkü ihtiyaçlara uygun bir hale getirilmesini sağlamak için bu tadil teklifi hazırlanmıştır.

Maddelerde yapılan değişikliklerin izahına gelince :

Madde 87 : Uyuşturucu maddelere ait kaçakçılık suçları bugün Milletlerarası bir mahiyet almıştır. Bu husus Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Maddeler Komisyonu tarafından nazarı dikkate alınarak bu suçlardan dolayı yabancı memleket mahkemelerinden verilen hükümlerin tekerrüre esas tutulması mütalâa edilmiş ve hazırlanmış olan tek konvansiyon tasarısında da bu düşünceye yer verildiği görülmüştür.

Bu maddede yapılan değişiklikte ise bu fiillerin tesir ve şümul sahaları ile ağırlık ve sırayet derecesi göz önünde tutularak bu suçlardan dolayı yabancı memleket mahkemelerinden verilmiş olan hükümlerin tekerrüre esas itihaz edilmesi kabul edilmiştir.

Madde 192 : Bu maddenin yürürlükteki metnine göre bir kimsenin şeref ve haysiyetini ihlâl edecek veya şöhret ve servetine zarar verebilecek bir hususu neşir vasıtasıyla ifşa etmek veya ifşa mahiyetinde olmaksızın bu yolda isnatta bulunmak tehdidi ile kendisinden para almak veya diğer bir menfaat istihsal etmek suç teşkil etmemektedir. Yapılan değişiklikte bu hususların da nazarı dikkate alınarak kanunun bu boşluğu doldurulmuştur.

Madde 265 : Bu maddenin 5435 sayılı Kanunla değiştirilmezden evvelki metninde «Askerlere, subaylara ve zabıta memurlarına tahsis edilmiş bulunan silâhların da memnu silâhlardan madüt bulunduğu» tasrih edilmiş olduğu halde mezkûr kanunla yapılan tadilde her nedense bu hususun nazara alınmadığı görülmüştür.

Ordu ve zabıta kuvvetlerine tahsis edilmiş bulunan silâhların da yalnız resmî sıfatı haiz olanların ellerinde bulunmalarını ve başkalarının bunları taşımamalarını temin bakımından memnu silâhlar arasına alınması lüzumu tatbikatta kendini gösterdiğinden bu maddede ona göre gerekli değişiklik yapılmıştır.

Madde 311 : Bu maddede, başkalarını aleni olarak suç işlemeye tahrik etmek, suç sayılarak ceza müeyyidesine tâbi tutulmuş ise de bu gibi fiillerin, tesir sahası çok daha geniş ve şümillü bulunan yayın vasıtalarıyla işlenmesi hali derpiş edilmemiştir. Yapılan değişiklikte Basın ve Ceza kanunlarındaki bu noksan giderilmiş ve tahrik neticesinde istenilen suçun işlenmesi veya işlenmesine teşebbüs edilmesi halinde tahrikçilerin asıl suçlular gibi ceza görecekleri de açıklanmıştır.

Madde 312 : Bu maddede yapılan değişiklik, medih ve istihsan kelimeleri karşılığı olarak hukuk terimimizde yer alan övmek ve iyi gördüğünü söylemek kelimelerinin konması suretiyle maddeye vuzuh sağlamak ve 311 nci maddedeki değişikliğe mütenazır olarak maddede yazılı suçların basın yoluyla işlenmesi takdirinde muayyen cezanın altıda bir miktar artırılmasından ibaret bulunmaktadır.

Madde 403 : Uyuşturucu maddelerin ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç edilmesi hâlen suç teşkil etmediğinden bu fiiller de suç sayılarak ceza müeyyidesi altına alındığı gibi tesir ve mahiyetleri itibarıyla daha ağır ve vahim neticeler tevhit etmesi hasebiyle bu maddelerin ruhsatsız olarak imal, ithal ve ihracına ait suçlar da daha müessir bir müeyyideye tâbi tutulmuştur.

Bunlardan başka bu cürümlerden dolayı hükmedilen sürgün cezalarının müesseriyetini temin için, bu cezaların istihsal muntakaları haricinde ve polis teşkilâtı olan ilçe merkezlerinden birinde çektirilmesi ve bu cezanın infazı sırasında mahkûmun emniyeti umumiye nezareti altında da bulundurulması usul kabul edilmiştir.

Bu suçları işlemek için teşekkül vücuda getirmek bu teşekkülleri idare etmek veya bu teşekküllere dâhil olmak fiilleri maddeye ayrıca suç sayılarak müeyyide altına alınmış olduğu gibi uyuşturucu maddelere ait suçların meslek, sanat veya maişet vasıtası haline getirilmesi de cezayı ağırlatıcı sebep olarak kabul edilmiştir.

Madde 404 : 403 ncü maddede yer almış olan «mahsus bir yer tedariki veya başka suretle halkı celbederek uyuşturucu maddelerin kullanılmasını teşvik etmek» fiili ilgisi hasebiyle 404 ncü maddeye alınmış ve bu maddeleri 18 yaşından aşağı küçüklere veya görülür şekilde aklen mâlûl olanlara veya müptelâlarına verenler hakkında 403 ncü maddenin ikinci bendindeki cezaların altında bir artırılacağı açıklanmıştır.

Bunlardan başka, 403 ncü maddede yapılan değişikliğe mütenazır olarak bu maddedeki sürgün cezasının da istihsal mntakaları haricinde ve polis teşkilâtı bulunan ilçe merkezlerinden birinde infaz edilmesi ve mahkûmların sürgün cezasının infazı müddetince emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmaları esası kabul edilmiş ve ceza müeyyideleri de ihtiyaca uygun bir hale getirilmiştir.

Bu maddede yapılan diğer bir dedişiklik de şudur : Gerek bu ve gerek 403 ncü maddelerdeki cürümlerden birine iştirak etmiş olan kimsenin, resmî makamlar tarafından haber alınmazdan evvel keyfiyeti ve cürüm ortaklarını ve uyuşturucu maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciine haber verecek bunların yakalanmalarını ve elde edilmelerini kolaylaştırdığı takdirde cezadan muaf tutulacak ve bu cürümler haber alındıktan sonra cürümün meydana çıkarılmasına veya şeriklerinin yakalanmasına hizmet ve yardım eden kimselerin isecazaları yarı nispetinde indirilebileceği gibi yaptığı yardımın derecesine göre büsbütün de kaldırılacaktır.

Madde 406 : Bu maddeye, veteriner, kimyager, askerî sağlık memurları, hemşire ve hasta bakıcılar da ilâve edilmiş ve bahis mevzuu cürümlerin nakil vasıtaları içinde veya umumi yerlerin sahip ve müstahdemleri veya memuriyet vazife ve nüzuzunun suiistimali suretiyle memurlar tarafından işlenmesi halinde ceza bir misli artırılmakla beraber hükmedilecek hapis cezasına muadil bir müddetle memuriyetten mahrumiyet veya meslekve sanatın icerasından memnuiyet cezalarının da tatbiki uygun olacağından 406 ncü maddenin 2 numaralı bendi buna göre tanzim edilmiştir.

Madde 421 : Maddedeki bir aydan altı aya kadar olan hapis cezası, kâfi bir müeyyide teşkil etmediği cihetle, 6 aydan 2 yıla kadar olmak üzere artırılmıştır.

Madde 480 : Yürürlükte bulunan 480 ncü maddede mahsus bir madde tâyin ve isnadı suretiyle yapılan hakaret ve tecavüz fiilinin, mağdurun huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya her hangi bir yazı veya telefonla işlenmesi hususları nazara alınmıştır.

Yapılan değişiklikle bu noksanlar ikmal edilerek 482 ncü madde hükümleriyle ahenk ve tenazur sağlanmış olduğu gibi cezanın yukarı haddinin ay olarak ifadelendirilmesinden dolayı cezaların hesabında husule gelen güçlükler ve 5435 sayılı kanunla para cezalarının tâbi olduğu artış nispeti nazara alınarak ceza müeyyidesi de bu esaslara göre değiştirilmiştir.

Madde 482 : Bu maddenin 1, 2, 3 ve 4 ncü fıkraları, ihtiva ettikleri kanuni unsurlar bakımından bir değişikliğe tâbi tutulmamış olmakla beraber para cezaları yukarıda gösterilen sebeple artırılmış ve işlenen suçlarla cezalar arasında âdil bir nispet gözetilerek hapis cezasının aşağı hadleri yükseltilmiştir.

Madde 486 : Maddenin birinci fıkrası daha vazih bir hale getirilmiş ve «kanuni müşavir, müdafi ve kanuni mümessiller» de ilâve edilmek suretiyle maddenin tatbik sahası genişletilmiştir.

Madde 491 : 2275 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte bu maddedeki cezaların yukarı hadleri indirilmiştir. Bu indirmeden sonra hırsızlık suçlarının çoğalması ve şikâyetlerin artması bu husustaki müeyyidenin tesirsizliğini ve gayrikâfi olduğunu meydana koyduğundan bu cezalar müessir bir hale getirilmiş ve ehemmiyetine binaen 5 ncü bentteki yankesicilik suçu da 492 ncü maddeye alınarak daha ağır bir müeyyideye tâbi tutulmuştur.

Bundan başka, 492 ve 493 ncü maddelerde olduğu gibi bu maddede yazılı hırsızlık fiillerinin ikiden fazla kimseler tarafından birlikte işlenebilmesi de şiddet sebebi sayılmıştır.

Burada şu ciheti ilâve etmek lâzımdır ki; 5617 sayılı Hayvan Hırsızlığının men'i hakkındaki Kanunun 13 ncü maddesine göre büyük baş hayvanları çalanlar hakkında Türk Ceza Kanununa göre tâyin edilecek cezaların üç kat artırılması icabetmektedir.

491 ve 493 ncü maddelerde yapılan değişiklikte ceza müeyyideleri artırılmış bulunduğu ci-

hetle artık büyük baş hayvan çalanlar hakkında mezkûr hükmün uygulanması mâdelete uygun olmayacağından maddenin sonuna ilâve edilen bir fıkra ile, hayvan hırsızları hakkında zikredilen hükmün uygulanmaması temin edilmiştir.

Madde 492 : Bu maddede yapılan değişiklikte ceza müeyyideleri artırılmış ve yukarda işaret edildiği üzere yankesicilik suretiyle işlenen hırsızlık suçları, bu maddeye alınmak suretiyle daha ağır bir müeyyideye tâbi tutulmuştur.

Madde 493 : Bu maddedeki cezalarda, bu fiillerin mahiyet ve ağırlıkları ve diğer suç cezalarıyla mütenasip olarak ayarlanmıştır.

Sonuç olarak : Bu teklifin kanuniyet iktisap etmesi halinde tatbikatta hissedilen boşluklar giderileceği gibi umumi bir mahiyet almış olan şikâyetler de kısmen önlenmiş olacaktır.

Türk Ceza Kanununun Bâzı Maddelerinin Değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 87, 192, 265, 311, 312, 403, 404, 406, 421, 480, 482, 486, 491, 492, 493 neü maddeleri aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir :

Madde 87. — Geçen maddelerin tatbikatında :

1. Kabahat fiilinden dolayı sâdir olan hükümler bir cürüm vukuunda ve cürme mütaalilik hükümler kabahat vukuunda ;

2. Tedbirsizlik ve dikkatsizlik ve meslek ve sanatın icrası hususunda tecrübesizlik ve emirlerle nizamlara riayetsizlik neticesi olarak işlenen cürümler diğer cürümler mukabilinde ve sair cürümler bunlar mukabilinde ;

3. Sırf askerî cürümler hakkında sâdir olan hükümler ;

4. Bu kanunun altıncı babının birinci faslındaki 316, 317, 318, 319, 320, 324, 331 ne maddeleriyle ikinci faslındaki 332 ve 333 neü ve yedinci babın üçüncü faslındaki 403 ve 404 neü maddelerde yazılı suçlardan dolayı verilen hükümler müstesna olmak üzere yabancı memleket mahkemelerinden verilen hükümler ;

Tekerrüre esas olamaz.

Madde 192. — Bir kimsenin namusunu veya şeref ve haysiyetini ihlâl edecek veya itibarını kıracak veya şöhret veya servetine zarar verebilecek bir hususu neşir vasıtasıyla ifşa etmek veya ifşa mahiyetinde olmaksızın bu yolda isnatlarda bulunmak tehdidi ile kendisinden para alanlar veya başka türlü menfaat istihsal edenler veyahut para almaya veya menfaat istihsaline teşebbüs edenler altı aydan üç yıla

kadar hapis ve 200 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.

Madde 265. — Kanuna göre memnu silâhtan maksat :

1. Ordu tarafından kullanılmış veya kullanılmakta olan veya düşmandan iğtinam olunan veya bütün askerî şahıslara veya zabıta kuvvetlerine tahsis edilen eski veya yeni sistem her cins veya modelde makinasız veya ağır veya hafif makinalı harb tüfekleri veya diğer nevi harb aletleri, kasatura, süngü, kılıç ve mızraklar ;

2. Ordu veya zabıta kuvvetlerine tahsis olunan tabancalarla çapı, cinsi ve modeli her ne olursa olsun fişek yatağı dâhil namlusu 15 santimetreden uzun olan sair tabancalar ;

3. Sapı sayılmamak üzere uzunluğu (25) santimi geçen tek veya çift yüzlü ve sivri uçlu her türlü kesici aletlerdir

Bir meslek veya sanatın icrasına mahsus veya ev levazımından olup da bu maksatla bulunduru- lan veya taşınan veya kullanılan bıçak ve sair aletler memnu silâhtan sayılmaz.

Madde 311. — Bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik eden kimse aşağıda yazılı şekillerde cezalandırılır :

1. Eğer tahrik ettiği cürüm cezası muvakkat ağır hapsin üstünde bir ceza ise 3 seneden 5 seneye kadar ağır hapis ;

2. Muvakkat ağır hapis veya hapis cezasını müstelzim ise fiilin nevine göre 3 seneye kadar hapis ;

3. Sair hallerde 500 liraya kadar ağır para cezası ;

Tahrik, gazete veya mecmua ile veya sair tabii aletleriyle veya el ile yazılıp çoğaltılarak yayımlanan ve dağıtılan yazılar ile ve umumi yerlerde levha ve ilân asmak suretiyle olursa yukarıdaki fıkralar uyarınca suçlu hakkında tâyin olunacak ağır hapis ve hapis cezaları altında bir artırılır. Para cezası hükmolunacak hallerde bu ceza suçun nev'ine göre 25 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası olmak üzere tâyin olunur.

Yukarıda 2 ve 3 sayılı bentlerde beyan olunan hallerde ceza tahrik olunan suç için muayyen olan cezanın en yukarı haddinin yarısını geçmez.

Aleni tahrik sonucu olarak istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse tahrikçiler, asıl suçlular ile aynı derecede ceza görürler.

Madde 312. — Kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna itaatsizliğe veyahut cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyliyen kimse bir seneye kadar hapse ve 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Yukarıdaki fıkroda yazılı suçları basın yoluyla işleyenlere verilecek ceza altında bir artırılır.

Madde 403. —

1. Uyuşturucu maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç veya bu fillere teşebbüs edenler, 4 yıldan 10 yıla kadar hapis cezasıyla birlikte istihsal mntakaları dışında ve polis teşkilâtı olan ilçe merkezlerinden birinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak üzere 3 yıldan 5 yıla kadar sürgün ve uyuşturucu maddenin her gram veya küsuru için 10 lira ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Şu kadar ki, hükmedilecek para cezası 1 000 liradan aşağı olamaz.

2. Uyuşturucu maddeleri memleket içinde ruhsatsız satanlar veya satışa arzedenler veya satınalanlar veya yanında veya başka bir yerde bulunduranlar veya bu maddeleri parasız devredenler ve bu suretle devralanlar veya sevk veya nakledenler veya bunların alınıp satılmasına veya devrine veya her ne suretle olursa olsun tedarikine vasıta olanlar 3 yıldan 5 yıla kadar hapis cezasıyla birlikte istihsal mntakaları dışında ve polis teşkilâtı bulunan

ilçe merkezlerinden birinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak üzere 2 yıldan 4 yıla kadar sürgün ve uyuşturucu maddenin her gram veya küsuru için 10 lira ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Şu kadar ki, hükmedilecek para cezası 500 liradan aşağı olamaz.

3. Birinci ve ikinci bentlerde yazılı cürümleri işlemek maksadıyla teşekkül vücuda getirenlerle bu teşekkülleri idare edenler veya bunlara dâhil olanlara iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

İki ve daha ziyade kimselerin bu cürümleri işlemek için anlaşmaları teşekkül sayılır.

Cürmün, teşekkül vücuda getirenlerle idare edenler veya bu teşekküle dâhil bulunanlar tarafından işlenmesi halinde birinci ve ikinci bentlerde yazılı cezalar bir kat artırılarak hükmolunur.

4. Birinci ve ikinci maddelerde yazılı cürümler, bu cürümleri meslek ve sanat veya maîşet vasıtası haline getirenlerle aralarında anlaşma ve irtibat olmaksızın iki veya daha fazla kimseler tarafından toplu olarak işlenirse bu bentlerde yazılı cezalar yarı nispetinde artırılarak hükmolunur.

5. 18 yaşını bitirmiyen küçükleri veya ceza ehliyetini haiz bulunmayanları bu maddede yazılı cürümleri işlemekte kullanan kimseler asıl fiile mürettepp cezaya altında bir ilâve edilerek cezalandırılırlar.

Madde 404. —

1. Mahsus bir yer tedariki ile veya başka suretle bir veya daha ziyade kimseleri celbederek uyuşturucu maddelerin kullanılmasını kolaylaştıranlarla bu maddeleri 18 yaşını bitirmiyen küçüklere veya görülür şekilde aklen mâlûl olanlara veya müptelâlarma verenler hakkında 403 ncu maddenin 2 nci bendinde yazılı cezalar altında bir nispetinde artırılarak hükmolunur.

2. Uyuşturucu maddeleri kullananlarla bu maksatla yanında bulunduranlar 6 aydan 1 yıla kadar hapis ve 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Mükerrirler hakkında hapis ve para cezasından maada istihsal mntakaları dışında ve polis teşkilâtı bulunan ilçe merkezlerinden bi-

rinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak ve bir yıldan aşağı olmamak üzere sürgün cezası da verilir.

Uyuşturucu maddeleri kullanan kimsenin alışkanlığı iptilâ derecesinde ise salâhı tıbben tebeyyün edinceye kadar hastanede muhafaza ve tedavisine hükmolunur. Hastane bulunmayan yerlerde ise bu kabil kimseler hastane bulunan yerlere sevk edilirler.

Alışkanlığı iptilâ derecesine vardığı tıbben tesbit edilenlerin hastanede muhafaza ve tedavilerine yetkili mahkemece tahkikatın her safhasında karar verilebilir.

Uyuşturucu maddeler alışkanlığı iptilâ derecesine vardiğer haklarında, 6 aydan 1 yıla kadar emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak cezası da hükmolunur.

3. 403 ncü madde ile bu maddede yazılı cürümlerden birine iştirak etmiş olan kimse, resmî makamlar tarafından haber alınmadan evvel keyfiyeti ve cürüm ortaklarını ve uyuşturucu maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciine haber vererek bunların yakalanmalarını ve elde edilmelerini kolaylaştırırsa fiiline terettüp eden cezadan muaf tutulur.

Bu cürümler haber alındıktan sonra cürmün meydana çıkarılmasına veya şeriklerinin yakalanmasına hizmet ve yardım eden kimselerin cezası yarı nispetinde indirilebileceği gibi yaptığı yardımın derecesine göre tamamen de kaldırılabilir.

Madde 406. —

1. 403 ncü maddede yazılı cürümleri işleyenler tabip, veteriner, kimyager, eczacı, diş tabibi, dişi, ecza ticarethaneleri sahip ve mesul müdürleri, sivil ve askerî sağlık memurları, ebe, hemşire, hastabakıcı iseler fiillerine terettüp eden cezalar üçte birden yarıya kadar artırılır. Ve hükmedilen hapis cezasına muadil bir müddet memuriyetten mahrumiyet veya meslek ve sanatın icrasından memnuiyet cezaları da ilâve olunur.

2. 403 ncü maddede ve 404 ncü maddenin birinci bendinde yazılı cürümler, kara, deniz, hava ve her nevi nakil vasıtalarından veya umuma açık yerlerde bunların sahip ve müstahdemleri veya memuriyet vazife ve nüfuzunun süistimal suretiyle memur ve müstahdemler tara-

fından işlenirse bu maddelerde yazılı cezalar bir kat artırılarak hükmolunur ve hapis cezasına muadil müddetle memuriyetten mahrumiyet veya meslek ve sanatın icrasından memnuiyet cezaları da ilâve olunur.

Madde 421. — Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar 3 aydan bir yıla kadar ve sarkıntılık edenler 6 aydan 2 yıla kadar hapis olunur.

Madde 480. — Her kim toplu veya dağınık birkaç kişi ile ihtilât ederek diğerk bir şahıs hakkında bir maddei mahsusa tâyin ve isnadı suretiyle halkın hakaret ve husumetine mâruz kılacak yahut namus ve haysiyetine dokunacak bir fiil isnat ederse üç aydan üç yıla kadar hapse ve 200 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Eğer bu fiil kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya her hangi bir yazı veya telefonla işlenirse failin göreceği ceza 4 aydan 3 seneye kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Eğer kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuriyle beraber alenen vâkı olursa ceza 5 aydan 3 seneye kadar hapis ve 300 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Eğer bu cürüm umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtalarıyla irtikâp olunmuş ise failin göreceği ceza 6 aydan 3 seneye kadar hapis, 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Madde 482. — Her kim toplu veya dağınık birkaç kişi ile ihtilât ederek her ne suretle olursa olsun bir kimsenin namus veya şöhret veya vakar ve haysiyetine taarruz eylerse 3 ay kadar hapis ve 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla mahkûm olur.

Eğer bu fiil, kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya her hangi bir yazı veya telefon ile işlenirse failin göreceği ceza 15 günden 4 aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Eğer kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuru ile beraber alenen vâkı olursa ceza bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 1 000 li-

raya kadar ağır para cezasıdır.

Eğer fiil, 480 nei maddenin 4 neü fıkrasında beyan olunan vasitalardan biriyle işlenirse failin göreceği ceza 3 aydan bir seneye kadar hapis ve 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Madde 486. — Tarafların veya vekil, müdafî, müşavir yahut kanuni mümessillerinin bir dâva hakkında kaza mercilerine verdikleri dilekçe, lâyiha veya sair evrakın yahut yaptıkları iddia ve müdafaaların ihtiva ettiği hakareti mutazammın yazı ve sözlerden dolayı takibat yapılmaz.

Dâva ile ilgili olarak yapılması ve söylenmesi lâzım ve zaruri olmıyan hakareti mutazammın yazı ve sözler yukarıki fıkra hükmünden harihtir.

Birinci fıkrada yazılı hallerde yetkili kaza mercilerince kanunen muayyen olan inzıbatî tedbirlerden maada tecavüze uğrıyanın talebi üzerine tazminata hükmedilebileceği gibi hakareti mutazammın yazı ve sözlerin evrak ve tutanaklardan kısmen veya tamamen kaldırılmasına da karar verilebilir.

Madde 491 — Her kim, diğêrinin taşınabilir malını rızası olmaksızın bulunduğu yerden faydalanmak için alırsa 6 aydan 3 yıla kadar hapis olunur.

Hırsızlık :

1. Resmî dairelerde ve evrak mahzenlerinde bulunan devlete ait mal ve evrak veya umumî müesseselerde muhafaza olunan yahut diğêr mahallerde bulunup menafii umuma ait olan eşya hakkında vukubulursa;

2. Âdet mukatezası olarak yahut tahsis ve istimalleri itibariyle umumun tekâfülü altında bulunan eşya hakkında işlenirse;

3. Hırsızla malı çalınan arasında hizmet veya bir iş yapmak veya bir yerde muvakkat olsun birlikte oturmak yahut karşılıklı nezaket icaplarından ileri gelen itimadî suiistimal neticesi olarak hırsızın sıyanetine terk ve tevdi olunmuş eşya hakkında işlenirse;

4. Gündüzün bir bina içinde veya duvarla çevrilen müstemilâtına girilerek işlenirse;

5. Mandıra, ağıl gibi hayvanata mahsus yerlerde bulunan yahut lüzumuna göre açık yerlerde veya kırlarda bırakılan ve haklarında

493 neü maddenin 5 neü fıkrasının tatbiki mümkin olmıyan hayvanları bu yerden almak suretiyle işlenirse;

Cezası bir yıldan beş yıla kadar hapistir.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimşeler tarafından birlikte yapılır yahut yukarıda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birlikte işlenirse cezanın aşağı haddi iki yıl hapistir.

5617 sayılı Kanunun 13 neü maddesinin büyükbaş hayvanları çalanlar hakkında Türk Ceza Kanununa göre verilecek cezanın üç kat artırılacağına dair olan hükmü ayrıca uygulanmaz.

Madde 492. — Hırsızlık :

1. Geceleyin bir bina içinde yahut süknaya mahsus bir yerde veya müstemilâtında işlenirse;

2. Kanunen veya hükümetin emriyle resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlenirse;

3. Çalınan şey umumî bir felâket ve musibetin tesir ve neticesini gidermek veya hafifletmek maksadiyle hazırlanmış eşya hakkında olur yahut umumî musibet veya heyecandan yahut mal sahibinin uğradığı hususî bir felâketten mütevellit kolaylıktan istifade suretiyle yapılırsa;

4. Mezarlıkların veya mahfuz mezarların muhafaza veya tezyini için konulmuş yahut cecetle gömülmüş eşya hakkında işlenirse;

5. İbadet olunan yerde mâbede ait eşya hakkında işlenirse;

6. Her nevi nakil vasıtaları içinde seyahat eden yolcuların eşya ve parası hakkında yahut umuma mahsus nakliye vasıtalarını işletmekte bulunan idarelerin dairelerinde veya istasyon ve iskele ve meydanlarında veya mâbedlerin içinde yapılırsa;

7. Yankesicilik suretiyle işlenirse;

8. Ormanlarda kesilmiş odunlar ve istif edilmiş kereste ve ağaçlar ve sair yerlerde koparılmış veya biçilmiş ve lüzumuna göre açık bırakılmış olan mahsuller ve tarlalarda bırakılmış ziraat aletleri hakkında işlenirse;

Suçlu iki yıldan beş yıla kadar hapis olunur.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimşeler tarafından birlikte yapılır yahut yukarıda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birlikte işlenirse cezanın yukarı haddi verilir.

Madde 493. — Hırsızlık :

1. Hırsız, hırsızlığı işlemek veya çalınmış malı başka yere kaldırmak için duvar, kapı,

pençere, demir parmaklık, kasa ve sandık gibi şahısları ve malları muhafaza için sağlam maddelerle ve muhkem surette yapılmış şeyleri yıkar, devirir, kırar, deler veya mahveder yahut suni vasıtalarla veya şahsi çevikliği sayesinde bertaraf edilebilen mâniaları kaldırarak hane ve sair yerlere girer ve aşarsa;

2. Cürmü işlemek veya çalınmış eşyayı başka yere kaldırmak için taklit anahtar, yahut sair aletler kullanarak bir kilidi açar veya sahibinin terk veya kaybettiği anahtarı elde ederek onunla yahut haksız yere elinde bulundurduğu asıl anahtarla açarsa;

3. Kıyafet değiştirerek işlenirse;

4. Salâhiyeti olmaksızın resmî sıfat takınarak yapılırsa;

5. Meskûn bir hanenin doğrudan doğruya

müştemilâtından olan veya duvarla çevrilmiş bulunan yerlerindeki hayvan hakkında işlenirse;

Cezası 4 yıldan 5 yıla kadar haptir.

Bu maddede ayrı ayrı gösterilen hallerden iki veya daha fazlası birlikte olarak işlenir yahut bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kim-seler tarafından birlikte yapılırsa cezanın yukarı haddi hükmolunur.

491 nci maddenin son fıkrası hükmü bu maddede dahi cereyan eder.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Balıkesir Milletvekili Vacid Asena ve 3 arkadaşının Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/392)

22 . V . 1952

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesinin tadilini mutazammın olarak hazırladığımız kanun teklifi esbabı mucibe lâyihasıyla birlikte sunulmuştur. Muktazi muamelenin yapılmasına müsaadelerini arz ederiz.

Balıkesir Milletvekili
Vacid Asena

Rize Milletvekili
İzzet Akçal

Balıkesir Milletvekili
Müfit Erkuyumcu

Süird Milletvekili
M. Daim Sülap

G R E K Ç E

Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyelerinden her hangi birinin, huzurlarında ve ifa ettikleri vazifelerden dolayı şeref ve şöretlerine veya vekar ve haysiyetlerine hakaret ve taarruzda bulunanlar haklarında, bunların temsil sıfatını ve emir ve idare salâhiyetini haiz rüesadan bulunmaları sebebiyle, Türk Ceza Kanununun 266 ncı maddesinin üçüncü bendi ve hakaret ve taarruz fiilleri, bunlara hitap edilmiş telgraf, telefon, mektup, resim veya her hangi bir yazı vasıtasıyla işlenirse 268 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince cumhuriyet savcılıklarınca doğrudan doğruya takibat yapılarak ceza tâyini icap eylediği halde bu maddelerde yazılı haller dışında Bakanlar Kurulu üyelerinden birisi aleyhinde işlenen hakaret fiilleri Türk Ceza Kanununun yerine göre 480 veya 482 nci maddeleriyle 273 ncü maddesine tevafuk eylemekte ve takibat icrası da şikâyete bağlı bulunmaktadır.

Kanunumuzun arzedilen bu hükümlerine göre faraza bir bakan aleyhinde sıfatından veya ifa eylediği vazife veya hizmetten dolayı kendisine hitaben neşrolunan bir yazı vasıtasıyla yapılan hakaret suçu Türk Ceza Kanununun 268 nci maddesinin 2 nci fıkrasına tevafuk eylemekte ve bu fiilden dolayı takibat icrası da şikâyete bağlı bulunmamaktadır.

Diğer taraftan aynı Bakan aleyhinde yine aynı suretle yani sıfatından veya ifa eylediği vazife veya hizmetten dolayı, yayınlanan ve fakat kendisine hitabı muhtevi bulunmayan bir yazı vasıtasıyla irtikâp olunan hakaret ve sövme suçu ile Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesiyle 480 veya 482 ncü maddesine uymakta ve takibat icrası için de o Bakanın usulen şikâyette bulunması veya Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri dairesinde şahsi dâva ikame ederek duruşmayı takip etmesi gerekmektedir.

Bir vazife veya hizmetin ifasından dolayı neşren yapılan her iki hakaret suçunu takibat bakımından bu şekilde ayrı ayrı usullere tâbi tutmanın hukukan izahı güç bir mesele olduğu aşikârdır. Kanunun bu ahenksizliği tatbikatta kendini şiddetle göstermekte ve zaman zaman haklı şikâyet ve tenkitleri mucip olduğu da müşahede edilmektedir.

Bu suretle, sıfatları veya ifa eyledikleri vazifeler sebebiyle mâruz kaldıkları hakaret fiillerinden dolayı Bakanlar Kuruluna dâhil olanların şahsan dâva açarak takipte bulunmalarının ve bu yüzden sık sık mahkemelere baş vurmaları mecburiyetinde bırakılmalarının ne kadar mahzurlu bulunduğu ve bundan başka bu halin, o Bakanların ifasıyla mükellef oldukları âmme vazife ve hizmetlerini ne dereceye kadar aksatacağı izahtan vârestedir.

Bu itibarla hem arzedilen mahzurları hem de kanunun bu hükümleri arasındaki ahenksizlik ve tenazursuzluğu gidermek ve tatbikattaki boşluğu doldurmak için Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesinin değiştirilmesine dair olan bu teklif hazırlanarak sunulmuştur.

Bu maddeye ilâve edilen bir fıkra ile sıfatlarından veya ifa ettikleri vazife veya hizmetlerden dolayı Bakanlar aleyhinde işlenen ve 266 ncü maddenin 3 No. lu bendi ile 268 ncü maddenin 2 ncü fıkrası şümulü haricinde kalan hakaret ve sövme fiillerinin resmen takibi temin edilmiş ve bundan başka madde daha vazih bir hale getirilmiştir.

Netice: Bu teklifin kanuniyet iktisap etmesi halinde tatbikatta hissedilen boşluklar doldurulmuş olacağı gibi kanunun zikredilen hükümleri arasındaki ahenk ve tenazur da sağlanmış olacaktır.

Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Madde 273 — Kanunun alkâr-ı mahsusa ile tasrih eylediği ahvalin haricinde her kim, Büyük Millet Meclisi azasıyla temsil sıfatını ve emir ve idare salâhiyetini haiz rüesadan veya diğer Devlet memurlarından biri aleyhinde sıfat veya hizmetlerinden dolayı bir cürüm işlerse o cürüm için kanunen muayyen olan ceza altında

birden üçte bire kadar artırılır.

Bakanlar Kurulu üyelerinden biri aleyhinde sıfat veya hizmetlerinden dolayı işlenen suçlarda takibat yapılması şikâyete bağlı değildir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 159 ve 161 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi
(2/427)

12 . 6 . 1952

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Parlâmenolu Hükümet rejimimizin gerçek demokrasi esaslarına göre aralıksız tekemmül ettirilmesi memleketimizin en esaslî bir dâvasıdır. Türk demokrasisini bir an evvel hakiki benliğine kavuşturacak olan bu tekâmül, siyasi ve içtimai bünyemize bir suretle girip yerleşen ne kadar antidemokratik mevzuat varsa ve demokratik müesseselere hit eksiklerimizin de süratle tamamlanması gibi esaslî ıslahat ile tahakkuk sahasına intikal ettirilebilir.

Demokratik rejim ıslahatı bilhassa 1946 den bu yana süratli adımlarla ilerlemiştir. Ve son Seçim Kanunu, ıslahat yolunda 1950 den evvelki devrenin son eseri olmuştur. Bu eser, aynı zamanda, rejimin tekâmülü ile ilgili kanuni mevzuatın hazırlanmasında partilerin müşterek anlayış içindeki çalışmalarının iyi mahsul veren bir örneğidir.

1950 den sonraki yeni devrenin acele bir ihtiyaç olarak beklenen ıslahat eserlerinin de aynı yol-daki çalışmalarla tahakkukuna yardım etmek ekli kanun tasarılarının hazırlanmasında âmil olan tek düşünceimizdir.

Hükümet, mevcut kanunlarımızı tarıyarak içinde antidemokratik hükümler taşıyanların tesbiti işini 4 Nisan 1951 tarihli bir Bakanlar Kurulu kararıyla teşkil edilen bir İlim Komisyonuna havale eylemiştir. Bu Komisyon 4 Haziran 1951 tarihinde işe başlamış ve 2 Şubat 1952 de işini bitirerek raporunu Hükümete vermiştir.

İlim Komisyonu tarafından kanunlarımızda antidemokratik hükümleri ayırt etmek için tesbit edilen formül şudur :

«Siyasi hakları, âmme haklarını ve insan haklarını lüzumsuz yere tahdit eden veya kaldıran hükümleri ihtiva eyliyen kanunlar» antidemokratiktir.

Bu lüzum :

A) Hukuku müsterekece kabul edilen sınırlar,

B) Türk cemiyetinin bekasını ve onun muasır medeniyet seviyesine ulaştırılmasını sağlıyan hükümlerle taayyün eder.

Devlet Başkanının 1 Kasım 1951 tarihli açılış nutkunda yer alan bu formüle göre antidemokratik oldukları anlaşıl原因 olarak İlim Komisyonu tarafından,

I - Kaldırılması gerekli gösterilen kanun hükümleri,

II - Değişiklik yapılması icap eden kanun hükümleri,

III - Mevzuatımızda yer almamış bulunmaları hasebiyle antidemokratik birer boşluk teşkil ettiğinden dolayı bazı kanunlara eklenmesi lüzumlu hükümler,

İçin hazırladığımız üç takımdan ibaret kanun tasarılarını 9 ncu Büyük Millet Meclisinin yüksek tetkik ve tasviplerine sunmaktayız.

İlim Komisyonunca antidemokratik oldukları için kaldırılması ve boş kalan yerlerinin doldurulması lüzumu belirtilen kanun hükümlerinden Türk Ceza Kanununun 159 ve 161 nci maddelerinin değiştirilmesi ve kanuni mevzuatımızda yer almamış bulunmaları antidemokratik birer boşluk teşkil ettiğinden dolayı aynı kanuna bazı maddeler eklenmesi bu tasarıımızın konusunu teşkil etmektedir.

Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesine sonradan bir ibare, 161 nci maddesine de bir fıkra eklenmiş bulunuyor.

a) 159 ncu maddeye sonradan yapılan ekleme; «Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında suizannı davet edecek şekilde» ibaresidir. Bu şekilde alenen mütecevazane fiil ve harekte bulunanlar bir seneden altı seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılacaklardır. Eklenen bu madde çok müphem ve bulanıktır.

Ne gibi hareketler suizannı davet edebilir? Esasen 159 ncu madde Büyük Millet Meclisini

alenen tahkir ve tezyif edenlerin cezalandırılmasını emretmektedir. Bu lâzım ve kâfidir. Sonradan eklenen ibare fikir hürriyetini lüzumsuz yere köstekliyecek ve mâsum vatandaşları mahkemelerde süründürebilecek mahiyette olduğu için bu ibarenin kaldırılması ve maddeye eski şekli iade olunması gereklidir. 1926 dan 1946 ya kadar bu müphem ibare olmadan memleket içinde asayiş ve intizam sağlanmıştır. Bu ilâvenin memleket içinde tedirginliği ve düzenliği korumaya yaramadığı bilâkis birçok tedirginliklere meydan ve vesile verdiği aşikârdır.

b) 161 nci maddeye eklenen fıkra sırtıtmakta ve bir türlü madde ile kaynaşamamaktadır. Madde «harb esnasında», «düşman karşısında memleketin mukavemetini alazlatacak şekilde asılsız veya mübalâğalı» haberler yayan veya nakleden kimselerin cezalandırılacağından bahsediyor. Ekleme fıkrası ise aynen şöyledir : «Bu maddede yazılı fiiller sulh zamanında işlenmiş olursa failleri hakkında tertip edilecek cezanın yarısından dörtte üçe kadar indirilmek suretiyle hükmolunur.»

Sulh zamanında düşman kimdir? Sulh zamanında düşman bahis konusu olamayacağına göre ekleme fıkra da mantıklı bir mâna ve hüviyet taşımamaktadır.

Harb esnasında asılsız veya mübalâğalı haberler yayan kimseyi beş seneden aşağı olmamak üzere cezalandırmak müdafaası kabil bir hareket olabilir.

Fakat, sulh zamanında asılsız veya mübalâğalı haberler yayan veya nakleden kimselere de ağır hapis cezası çektirilirse mizaçları mübalâğaya meyyal vatandaşlara çok yazık olmaz mı? Bu hal memlekette bir «terreur» havası yaratabilir.

Farzedelim ki bir vatandaş kötü bir haber, telâş ve heyecanı mucip bir haber almıştır. Bu haberi bir tanıdığına naklettiği takdirde ağır hapis cezasına çarpılırsa, söz hürriyeti esaslı surette baltalanmış olur.

Sulh zamanında asılsız veya mübalâğalı haberlerin uyandırabileceği telâş ve heyecanı yatıştırmak ve haberi yayanları utandırarak küçük düşürmek için resmen yalanlanması kâfi geleceği şüphesizdir. Nasıl ki hiçbir demokratik Devlette böyle bir hüküm yoktur. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 19 ncu maddesi : «Her ferдин fikir ve ifade hürriyetine hakkı vardır. Bu hak fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları mevzuubahis olmaksızın malûmat ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek ve yaymak hakkını gerektirir» demektedir.

Sulh zamanına taallük eden bu antidemokratik ekleme fıkrasının bir an evvel kaldırılması Devletimizin hâricî itibarını korumak bakımından da gereklidir.

Türk Ceza Kanununa eklenmesi teklif edilen maddeler ise, memlekette demokratik esaslara aykırı faaliyetlerin cezalandırılmasını derpiş etmektedir.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerini arz ve rica ederiz.

Trabzon Milletvekili
Faik Ahmed Barutçu

Kars Milletvekili
Sırrı Atalay

Ordu Milletvekili
Hamdi Şarlan

Türk Ceza Kanununun 159 ve 161 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 1 Mart 1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesindeki «Türkiye Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında suizanni davet edecek şekilde» ibaresi ile 161 nci maddesindeki «Bu maddede yazılı fiiller sulh zamanında işlenmiş olursa failleri hakkında tertip edilecek cezanın yarısından dörtte üçe kadar indirilmek suretiyle hükmolunur.» fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Aynı kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir:

EK MADDE 1. — Siyasi gayelerini gerçekleştirmek için askerî karakterde veya askerî disipline tâbi birlikler halinde dernek kuranlar ve böyle bir derneğe girenler bir aydan dokuz aya kadar hapis ve elli liradan yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

EK MADDE 2. — Bir kimsenin siyasi ve sosyal veya ilmi düşüncelerini alenen izhar etmesine engel olmak için cebir veya tehdit kullananlar veyahut fikrin yayılmasını önlemek maksadiyle kanunun menetmediği yazı ve matbuanın basılmasına veya tevziine mâni olanlar bir aydan altı aya kadar hapis olunur ve yüz liradan üç yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

Eğer fail, Devlet memurlarından olup da memuriyet nüfuzunu kötüye kullanmak sure-

tiyle bu suçu işlemiş bulunursa bir yıldan beş yıla kadar hapis olunur.

EK MADDE 3. — Vatandaşların ikamet ve seyahat hürriyetlerine keyfi surette müdahale eden Devlet memurları, altı aydan üç yıla kadar hapis olunur.

EK MADDE 4. — Kanun önünde eşitliği ihlâl edenler ve ırkı, dini, dili, cinsi, siyasi fikirleri veya şahsi veya sosyal durumu dolayısıyla bir kimsenin medeni veya siyasi haklarını normal surette kullanmasına mâni olanlar iki aydan yirmi aya kadar hapis ve yüz liradan üç yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Eğer fail, Devlet memurlarından olup da memuriyet nüfuzunu kötüye kullanmak suretiyle bu suçu işlemiş bulunuyorsa hapis cezası dört misli artırılır.

EK MADDE 5. — Her kim, ırkı, dini, dili, cinsi, siyasi fikirleri veya şahsi veya sosyal durumu dolayısıyla bir sosyal zümre hakkında diğerlerinin nefret ve istihfâmı alenen tahrik ederse üç aydan otuz aya kadar hapse ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Çorum Mebusu Ahmet Başbüyük'ün, Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddelerinin kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/438)

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki teklif ile esbabı mucibesi ekli olarak sunulmuştur. Ait olduğu komisyona havalesini saygılarımla arz ederim.

5 . XI . 1952
Çorum Milletvekili
A. Başbüyük

GEREKÇE

Son yıllarda cinayetler başta olmak üzere birçok suçların ehemmiyetli nispette arttığı istatistik kayıtlarıyla sabittir.

Bu artışın cemiyetimizin huzur ve asayişini, emniyetini kaçırmaya başladığı ve bu sebeple yarıya parmak basmak ve tedavi çareleri üzerinde durmak zamanının geldiği kanaatindeyim.

Esas itibarıyla suçların artmasında, yurdumuzun iktisadi, zirai, içtimai ve kültürel bünyesinin mühim rolleri bulunduğu, cemiyetimizin derinliklerine nüfuz eden bu çeşit suç âmillerinin köklerinin birkaç yıl içinde yok edilmesinin mümkün bulunmadığı da bir hakikattir. Bununla beraber, ceza hukukumuzda yer alan ve memleket realitelerine uymıyan infaz sistemimizin değiştirilmesi halinde, bilhassa katil, zorla irza geçme gibi ağır cezalı suçların mühim miktarda azalacağı kanaatiyle şu teklifi düşünmüş bulunuyorum.

Ceza, cemiyetin suçluya karşı bir aksülâmelidir. Bu aksülâmel, suçlu olduğuna hükmedilmiş olan kimsenin hürriyeti tahdit edilerek elem ve ıstırap çektirmek suretiyle teskin edilmeye çalışılır. Bu şekilde bir taraftan suçlara karşı cemiyet müdafaa ve himaye olunurken, diğer taraftan suçlulara tatbik edilen ıstırap ve çileyi göstermek suretiyle de suç işlemeye meyil edenler korkutulur, cezalarda ibreti müessire olmasına bilhassa dikkat edilir.

Maalesef Türk Ceza Kanununun 13 ve 16 ncı maddelerinin suçlulara tanıdığı hak ve imtiyazlar, ceza ilminin şu umumi esaslarına tamamen muhalif bir karakter taşımaktadır. Ceza Kanununun 13 ncü maddesi şu esasları ihtiva etmektedir :

A) Ağır hapse mahkûm olan kimse, birinci devrede cezasının yirmide birine müsavi bir müddet geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücrede bırakılır. Ancak bu müddet bir aydan aşağı altı aydan yukarı olamaz.

B) Mahkûm ikinci devrede yalnız geceleri tecrit edilir. Bu müddet geri kalan cezasının altıda birini teşkil eder.

C) Üçüncü devrede bulunan mahkûmlar geceleri de tecrit edilmeyebilirler. Bu devrede geçen her üç gün dört gün mahkûmiyetine karşılık olarak hesap edilir.

D) Dördüncü devrede geri kalan müddettir. Bu devrede her geçen gün iki mahkûmiyet gününe karşılık olarak hesap edilir.

Aynı kanunun 16 ncı maddesi de şöyledir :

13 ncü maddede yazılı dördüncü devrenin ağır hapiste dörtte üçü, hapiste yarısını iyi hal ile geçirenler meşruten tahliyelerini isteyebilirler.

Sinob, Çorum, Kayseri, Edirne hapishaneleri müstesna olmak üzere diğer hapishanelerimizde münferit hücreler bulunmadığı için Ceza Kanunumuzun 13 ncü maddesinin yukarıda arzulanan ve cezanın infazında en çok tazip karakterini taşıyan A - B fıkraları maalesef tatbik edilemezken suçları teşvik edici mahiyette bulunan C ve D fıkralarıyla 16 ncı madde hemen hemen bütün mahkûmlara bol bol tatbik edilmektedir.

Bugünkü tatbikat şöyledir: Mahkûmiyet müddeti bir seneden fazla bulunanlardan, iyi hal sahibi

oldukları ceza evi komisyonunca kabul ve takdir edilen kimseler yurdun muhtelif yerlerindeki asri ceza evlerine yollanmaktadırlar.

Derhal şurasını kaydedeyim ki, iyi hal sahibi olmadıkları veya iş esası üzerine müesses asri ceza evlerinde yer bulunmadığı için bu nimetten mahrum edilmiş mahkûmlar hemen hemen yok gibidir. İş esası üzerine müesses ceza evlerine kolaylıkla giden ağır cezalı katil ve ırz düşmanlarının Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin C ve D bentleriyle 16 ncı maddeden otomotikman istifade ettikleri miktar, hâkimin tâyin ettiği ceza miktarının yarısını teşkil etmektedir. Bu gün Türk Ceza Kanununun 448 nci maddesi kasden adam öldürme suçuna 18 sene ağır hapis cezası tâyin ettiği halde, hapishanelerimizde bu miktarı doldurmuş ve çıkmış bir kişiye dahi rastlanamaz. Bu sebeptendir ki, bugün halk tabakaları arasında kasten adam öldürme suçunun 18 sene ağır hapis olduğu hakkında bir bilgi, müşahede ve kanaat yoktur, zira emsaline rastlanmamaktadır. Bunun yanında tahrik sebepleri dolayısıyla cezalardan üçte ikiye kadar indirmeler yapıldıktan sonra bir kaatile 6 sene hapis cezası tâyin edilmesi, ve bu cezanın asri ceza evlerinde infaz edilerek buradan da yarı nispette istifade eden kaatilin, daha maktulün kefeni çürümeden köyüne dönmesinin cemiyetimizde doğurduğu ağır aksülamele lâkayt kalmak imkânı yoktur.

Ceza sistemimizde iyi semere vermeyen bu gibi ifratları yoketmeye mecburuz. Cezanın tazip vasfını muhafaza etmesi, ibreti müessire olabilmesi için fazlalığı, yani hâkimin tâyin ettiği cezanın günü gününe çektirilmesi şarttır. Hapis cezasının kısa müddetli olması bir taraftan mahkûmun terbiye ve islahına mâni olduğu gibi, suçun cemiyette husule getirdiği aksülamel ve teessürün devamına ve hattâ daha mühim ihtilâtlara sebebiyet verdiği vakalar ile sabittir. Suçları teşvik edici mahiyeti ise apaçık meydandadır.

Asri ceza evlerinde mahkûmlara muntazam ekmek, yemek, meyve verilmesi, yine muntazam çamaşır ve elbise temin edilmesi, ayrıca her mahkûma istidadına göre bir meslek ve sanat öğretilmesi ve ayrıca çalışmalarından muayyen nispette bir kazanç sağlamaları ve bunlara ilâveten sinemasına varıncaya kadar eğlence vasıtalarının da mevcut olması asri ceza evlerini adeta imrenilir bir müessese haline getirmiştir. Suçların ekserisinin cahiller ve iktisadi durumu perişan olan, yani bir lokma ekmeğe muhtaç kimseler tarafından işlenmekte olduğu düşünülürse asri ceza evlerindeki hayat şartlarının ne kadar imrendirici olduğu meydana çıkar. Nitekim hâkimlik hayatımda asri ceza evlerinden dönen mahkûmların ekserisinin köylerine döndüklerinde bu müesseseleri ballandıra ballandıra anlattıklarını ve bu şekilde suçların çoğalmasını tahrik ve teşvik eylediklerini gözlerimizle görmüş ve kulaklarımızla dinlemiş bulunuyoruz.

Hulâsa, cürüm işliyen bedbahtların islahı hali, memlekette suç miktarının mümkün olduğu kadar azalması için Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin C, D fıkralarıyla 16 ncı maddedeki meşruten tahliye sistemine son vermek zamanı gelmiştir. Filhakika bu düşüncemiz mahkûmların aleyhine tecelli etmekte ise de günün zaruretleri ister istemez bizi bu yola sevketmektedir. Zira kanunlar hazırlandıkları devirlerin, zamanların, idarelerin mânasına göre tedvin edilmelidirler. Totaliter rejimlerde şu veya bu korku çok zaman cezalı kanunların müeyyidelerinden daha çok müessir olmakta idiler. - Şüphesiz pek çok mahzurları ile beraber - karakol korkusu, jandarmanın sopası ilelebet tarihe mal olduktan, memlekette tam mânasiyle hukuk devleti teessüs ettikten sonra, suç ve suçluluk mevzularını tanzim edecek yegâne kuvvetin, şiddetli hükümleri ihtiva eden kanunlar olacağını izaha lüzum dahi yoktur.

Ceza Kanununun tanzimi sıralarında yukardaki hususlar düşünülmediği gibi, mahkûmların islah ve terbiyelerini birinci plânda düşünüp cemiyet menfaatlerinin arka plâna atılmış bulunmasının mahzurları düne kadar hissedilmemiş ise, bunun sebebini yakın zamanlara kadar asri ceza evlerinin bulunmamasında veya miktarlarının az olması sebebiyle her mahkûmun bu müesseselere gidememiş olmalarında da arayıp bulmak kabildir.

Hulâsa :

1. Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin C ve D fıkralarıyla 16 ncı maddesinin mahkûmlara sağladığı merhamet ve şefkat cemiyetimizde maraz tevhit etmiş olduğundan bu hükümlerin kaldırılması teklif edilmiştir.

2. Mahkûmları mânevi hastalıktan esaslı şekilde kurtaran, onu cemiyet içine iade edildiği zaman bir insan vasfını taşımasına sebep olan hücre hapsinin Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin A ve B fıkralarında yazılı olduğu şekilde kalması muvafık görülmüştür. Bölece cezalardaki ibreti müessire ve korku unsurlarının muhafazası suçların işlenmesine mâni bir tedbir olarak düşünülmüştür. Hükümetin hücreli hapishaneleri bir an evvel artırması şayanı temennidir.

3. Bununla beraber asri ceza evlerinin olduğu gibi bırakılması, müddet bakımından hiçbir istifade sağlamıyan ve fakat çeşitli avantajlara esasen sahip bulunan bu hapishanelerimizden istifadeye devam olunması düşünülmüştür.

Çorum Milletvekili
Ahmet Başbüyük

MADDE 1. — 765 sayılı Kanunun 3112 sayılı Kanunla değiştirilen 13 ncü maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 13. — Ağır hapis cezası müebbet veya muvakkattır. Müebbet, ölünceye kadar devam eder. Muvakkat, bir seneden yirmi dört seneye kadardır. Bu ceza aşağıda yazılı şekiller dâhilinde çektirilir :

A) Mahkûm, birinci devreden cezasının yirmide birine müsavi bir müddet geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücrede bırakılır. Ancak bu müddet bir aydan aşağı ve altı aydan yukarı olamaz.

Mahkûmiyetin bütün devrelerinde mahkûm, Ceza Evleri Nizamnamesi mucibince inzibati mahiyette olmak üzere her defasında on beş günü geçmemek kaydıyla aynı suretle hücreye konulabilir.

B) Mahkûm, ikinci devrede yalnız geceleri tecrit edilir. Bu devre, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddet ile hücrede kaldığı müddet çıkarıldıktan sonra, geri kalan müddetin altında birini teşkil eder.

C) Üçüncü devre, geri kalan müddettir. Bu devreye giren mahkûmlar arasından Adalet Bakanlığı yol, inşaat, maden ekipleri teşkil ede-

bilir.

Müebbet ağır hapis, 36 sene üzerinden hesap edilerek muvakkat ağır hapsin tâbi olduğu şartlar altında geçer.

MADDE 2. — Ceza Kanununun bâzı maddelerini değiştiren 3112 sayılı Kanundaki muvakkat madde aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Muvakkat madde 13. — Üçüncü madde ile 15 ncü maddede yazılı cezaların çektirilmesi usulüne ait hükümler yeni ceza evleri kuruldukça peyderpey tatbik olunur.

Şimdiki ceza evlerinde mahkûmiyet müddetlerinin bir kısmını iyi hal ile geçirmiş olup da bakanlıkça tesbit edilecek yaş, meslek ve kabiliyette olan ve yine bakanlıkça tâyin olunacak suçların failleri iş esası üzerine kurularak açılmış ve açılacak olan ceza evlerine kendi rızalarıyla gönderilebilirler.

MADDE 3. — Türk Ceza Kanununun 16 ve 17 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — İşbu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 5. — İşbu kanunun icrasına Adalet Bakanı memurdur.

Rize Mebusu İzzet Akçal ve 53 arkadaşının, Türk Ceza Kanununun bazı maddelerininin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/458)

10 . XX . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin tadiline dair olup Büyük Millet Meclisi Umumi Heyeti gündeminde bulunan tekliflerin tatbikattaki ihtiyacı karşılıyamıyacağı kanaatiyle bu teklifler dışında kalan ve infaz hükümleriyle emniyet tedbirlerini ve kanunun boşluklarını dolduran emniyet ve asayişle alâkalı bir kısım suçların cezalarını ağırlaştırılan maddeleri ihtiva eden teklifimiz bağlı olarak sunulmuştur.

Muktezasının ifasına müsaadelerinizi arzederiz.

Rize	Rize	Balıkesir	Rize	Balıkesir	Maras
<i>İ. Akçal</i>	<i>O. Kavrakoğlu</i>	<i>V. Asena</i>	<i>K. Balta</i>	<i>M. Erkuyumcu</i>	<i>A. Aytemiz</i>
Çorum	Siird	İzmir	Kars	Giresun	Kars
<i>A. Başbüyük</i>	<i>M. D. Süalp</i>	<i>P. Arat</i>	<i>L. Aküzüm</i>	<i>H. Erkmen</i>	<i>A. Çetin</i>
Antalya	Samsun	Zonguldak	İzmir	Burdur	İstanbul
<i>İ. Subaşı</i>	<i>F. Tüzel</i>	<i>F. Açıksöz</i>	<i>M. Erener</i>	<i>M. Özbey</i>	<i>C. Türkgeldi</i>
Urfa	Niğde	Tekirdağ	Erzurum	İzmir	Manisa
<i>F. Ayalp</i>	<i>H. N. Yurdakul</i>	<i>Ş. Mocan</i>	<i>E. Karan</i>	<i>M. Aldemir</i>	<i>S. Mihçioğlu</i>
Kastamonu	Urfa	Aydın	Edirne	Aydın	Muğla
<i>S. Kantarel</i>	<i>H. Oral</i>	<i>B. Ökdem</i>	<i>R. Nasuhioğlu</i>	<i>L. Ülkümen</i>	<i>Z. Mandalinci</i>
Kocaeli	Samsun	İzmir	Konya	Giresun	Muş
<i>Z. Atıç</i>	<i>M. Özkefeli</i>	<i>S. Giz</i>	<i>Z. Ebüzziya</i>	<i>H. Bozbağ</i>	<i>F. Kılıçlar</i>
Balıkesir	Konya	Elâzığ	Konya	Gaziantep	Van
<i>M. Tunçay</i>	<i>M. Ali Ülgen</i>	<i>Ö. F. Sanaç</i>	<i>M. Obuz</i>	<i>S. Kuranel</i>	<i>İ. Akın</i>
Seyhan	Balıkesir	Kırklareli	Çankırı	Konya	Gaziantep
<i>S. Barı</i>	<i>S. Baskan</i>	<i>F. Filiz</i>	<i>K. Çığman</i>	<i>S. S. Burçak</i>	<i>S. Ünal</i>
Kütahya	Ankara	Samsun	Gümüşane	Bitlis	Amasya
<i>B. Besin</i>	<i>Ö. Bilen</i>	<i>H. Uzer</i>	<i>A. K. Varınca</i>	<i>S. İnan</i>	<i>K. Eren</i>

Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin gerekçesi

Son zamanlarda cinayet salgınlarından fazlaca bahsedilmekte ve cinayet salgını ile asayiş meselesinin bir arada mütalâa edildiği görülmektedir..

Halbuki, bazı cürümlerin artmasına bakılarak memlekette asayişsizlik mevcut olduğu neticesini çıkarmak doğru değildir.

İngiliz ve Amerikan zâbitasının ne kadar ciddî ve metodlu çalıştığı malûm olmakla beraber bu iki memlekette zaman zaman çok feci cinayetler işlenmekte olması da bu görüşü teyit etmektedir.

Bununla beraber, işlenen her suçun üzerinde ısrarla durmak, krimonolojik bakımdan gerekli tetkiklerde bulunarak ona göre lüzumlu tedbirleri almak, memleketin huzur ve emniyetini sağlamak bakımından ilk plânda gelen bir meseledir.

Bu hususta yaptığımız tetkikler neticesinde, Türk Ceza Kanunundaki bazı suçlara verilen cezaların kifayetsizliği, cezayı hafifleten madde hükümlerinin, cezanın tesirini âdeta bertaraf edecek kadar geniş ve suçlular lehinde çok müsamahalı tutulduğu görülmüş ve bu haller umumi bir şikâyet mahiyetini de almıştır.

Kanunda yazılı cezaların asgari hadlerinin, suçlular için âdeta müktesep bir hak imiş gibi telâkki edilerek suçun ikâ tarzı ve işlendiği mahal ile suç âmilleri ve suçlunun durumunun ve sair sebep-

lerin nazara alınarak cezaların asgari hadlerinin tecavüz edilmemekte bulunması sebebiyle de bu konunun ele alınmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Bunlardan başka, yeni ceza evlerinde tatbik edilen infaz sistemiyle bu ceza evlerindeki mahkûmlara tanınan istifade müddetleri üzerinde de ayrıca durmak yerinde olur.

Bugünkü infaz sisteminin esaslarını vaz'eden Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesine göre ağır hapis cezasının dört devrede infaz edilmesi ve birinci devrede de mahkûmun geceli gündüzlü yalnız bir hücrede bırakılması ve ikinci devrede ise yalnız geceleri tecrit edilmesi gerektiği halde şimdiye kadar kanunda derpiş dilen müesseselerin yapılamaması yüzünden bu hükümlerin iyiki veçhile tatbikına imkân hâsıl olamamış ve bu suretle hükmedilen cezalar, mahkûmlar üzerinde matlup tesiri göstermeden bunlar mûtaakıp devrelere geçirilerek kendilerine geniş imkânlar ve istifadeler sağlanmış ve bu hal ise cezadan beklenen terhip ve ıslah gayelerini bertaraf eylemekle beraber gerek topluluk ve gerekse suç mağdurlarıyla yakınları üzerindeki tesirlerini giderir bir durum hâsıl etmiştir.

Bu infaz sistemine göre; faraza 18 yıl ağır hapis cezasına mahkûm bulunan bir suçlu, birinci ve ikinci devrenin hücre şartına tâbi tutulmaksızın cezasının muayyen bir kısmı eski ceza evinde infaz edildikten sonra doğrudan doğruya yeni cezaevine alınarak üçüncü ve dördüncü devrelerdeki müddetlerden istifade ettirilmekte, üçüncü devrede kaldığı her üç gün dört gün ve dördüncü devrede geçen her gün de iki günlük mahkûmiyete mahsup edilerek meşrutan tahliye hükümlerinden de istifade ettirmek suretiyle tahliye edilmektedir.

Bu usulün ne derece mahzurları mevcut olduğunu ve halk arasında ne kadar fena tesirler husule getirdiğini izaha hacet yoktur.

Cezaları bu usul dairesinde infaz edilen adam öldürmekten mahkûm olan birçok kimselerin tahliye edilirlerken, işledikleri suçların tesirleri henüz zail olmadığından köylerine ve yerlerine dönmekten çekindiklerini söyledikleri tesbit edilmiştir. Kaldığı taarruzdan masun bulunan mahkeme kararlarının mahkûmiyet müddetine taallük eden kısımlarını idari makamların takdirleriyle de azaltılmak suretiyle Anayasa hükümleri ihlâl edilmektedir.

İzah edilen bu sebeplerden dolayı yapılan çalışmalar neticesinde Türk Ceza Kanununun infaza taallük eden hükümlerinin bugünkü ihtiyaçlara cevap vermediği ve diğer bir kısım maddeleri de müeyyide bakımından zayıf ve kifayetsiz kaldığından suçları önlemek hassasından mahrum bulduklarından ve ahlâkı umumiye aleyhine işlenen bâzı fiillerin de kanunda suç addedildiği görülerek bu teklif hazırlanmış ve bu sahada yapılan çalışmalar da, tatbikatta yetmiş yüksek dereceli ve tecrübeli hâkimlerle ilim adamlarının fikir ve mesailerinden de istifade edilmiştir.

Maddelerde yapılan değişikliklerin izahına gelince

1. Türk Ceza Kanununun yürürlükte bulunan 13 ncü maddesinin hükümleri ve ne suretle tatbik edildiği ve mahzurları yukarda kısaca izah edilmiştir. Yapılan değişiklikte üç günün dört güne veya her günün iki güne sayılması gibi istifade müddetleri kaldırılmış ikinci ve üçüncü devrelerde mahkûmlar çalışmaya mecbur tutulmuşlardır.

Devletin şahsiyetine karşı veya devlet kuvvetleri aleyhinde suç işleyenlerle bakıye cezaları bir seneden az ve beş seneden fazla bulunanlar veya yaş veya bedeni kabiliyetleri üçüncü devre şartlarına intibak edemeyecekleri tesbit edilenler bu devreye geçirilemeyeceklerdir. Bundan başka ceza evlerinin inzibatını mütemedi surette ihlâl eden ve infaz müesseselerinde huzursuzluk yaratan hükümlülerin ikinci ve üçüncü devrede ceza evleri nizamnamesindeki hükümlere tevfiқан birinci devredeki müddete bağı olmak kaydıyla bu devre şartlarına tâbi tutulmasına imkân sağlanmıştır.

2. Madde - 14 : Bu maddenin tadili ile mevküflardan çalışmak isteyenlerin ceza evi dâhilinde çalıştırılabilecekleri tesbit edilmiş ve ikinci devredeki mahkûmlara çalışmak mecburiyeti tahmil edildiğinden bu maddenin diğer hükümleri kaldırılmıştır.

3. Yürürlükte bulunan 15 nci madde hükmüne göre ancak altı ay veya daha ziyade hapis cezasına mahkûm olanların cezalarının 13 ncü maddenin birinci devreye ait hükümleri müstesna olmak üzere, diğer hükümlerine göre infaz edilmesi icabetmektedir.

Teklifte altı aylık kayıt kaldırılmış ve bundan başka para cezasından çevrilme hapis cezalarının da mezkûr madde hükmüne tevfikân çektirileceği açıklanmak suretiyle kanunun bu husustaki boşluğu giderilmiştir.

4. Meşrutân tahliye taallûk eden 16 ncü maddedeki müddetler, tatbikattan elde edilen neticelere göre, yeniden tanzim edilerek madde ona göre tesbit edilmiştir. Hükmedilen ceza müddetinin tamamen çektirilmesi ve mahkûmların her ne sebeple olursa olsun bidayeten hükmedilmiş olan ceza müddetlerini ikmal etmeden tahliye edilmemeleri hususu medeni milletlerin ceza kanunlarında yer almamıştır.

Mahkûmun bu madde ile tanınan haktan istifade edebilmesi için ceza evinde bulunduğu müddetler zarfında nizamnameye aykırı harekette bulunmaması ve iyi hal göstermesi meşruttur. İyi halin tesbiti, nizamname hükümlerine bırakılmıştır.

5. 13 ncü madde ile hükümlünün bu devrede müddetten istifade edebilmesi hususu tamamen kaldırılmış bulunduğu cihetle 17 ncü madde bu tadile mütenazır olarak düzenlenmiş ve bilhassa meşrutân tahliye kararının geri alınmasını icabettiren sebeplerin yani hâdiselerin vukuundan evvel ceza müddetini ikmal etmişse cezanın infaz edilmiş olduğu sarahaten vaz' olunmuştur.

6. 21 ncü maddede yapılan değişiklik, bu cezaların da 13 ncü maddenin ikinci ve üçüncü devre şartlarına göre infaz edileceği açıklanmak suretiyle boşluğun giderilmesinden ibaret bulunmuştur.

7. Kanaatimize göre bugün üzerinde durulacak önemli meselelerden birisi de deli suçluların muhafaza ve tedavilerine ait hükümlerdir.

Deli suçlular hakkında Türk Ceza Kanununun 46 ve Meriyet Kanununun 13 ncü maddelerinde yazılı hükümlerin kâfi tedbirleri ihtiva etmediği anlaşılmış ve bu yüzden serbest bir halde dolışmakta olan bu gibi kimselerin çok feci hâdiselere sebebiyet verdikleri de müşahede edilmiştir.

Bu hususlar göz önünde tutularak teklifin 46 ncü maddesinde esaslı tedbirler derpiş edilmiş bulunmaktadır. Buna göre, fiili işledikleri zaman şuurlarının veya hareketlerinin serbestliğini tamamen kaldırılacak surette akli mâlûliyete müptelâ olan kimselerin muhafaza ve tedavi müddetleri, keyfî takdir sahasından çıkarılarak, bu müddetin asgari hadleri işlenen fiilin mahiyet ve vehamet derecesine göre kanunda gösterilmiştir. Fiil, ölüm veya müebbet ağır hapis cezalarıyla on sene veya daha yukarı hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim muhafaza ve tedavi müddeti on, diğer ağır cezalı cürümlerde beş ve bunların haricinde kalan suçlarda da bir seneden aşağı olmalıdır. Bundan başka muhafaza ve tedavisine hükmolunan şahıslar, yukarıda yazılı müddetlerle muhafaza ve tedavi altında bulundurulduktan sonra da, muhafaza ve tedavinin icra kılındığı müessesenin mesul hekimliğince salâhın tibben tebeyyün ettiğine ve o kimsenin mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemeyeceğine dair rapor verilirse mahkeme o takdirde o şahsı serbest bırakabilecektir. Müessesenin mesul hekimi tarafından verilen rapora itiraz edildiği takdirde; mahkemenin adli Tıp Meclisine işi tetkik ettirebilmesine bu hüküm mâni değildir.

47 ncü madde ile tesbit olunan yarı deliler hakkındaki ceza tenzilâtı fazla bulunduğundan şuru tam teşekkül etmeyen küçükler hakkındaki hükümlerle indirme ahengini muhafaza etmek kaydıyla cezada tenzilât miktarları azaltılmıştır.

48 ncü madde arzî bir sebeple akli mâlûliyete müptelâ olanların işledikleri fiillerden dolayı mesuliyetlerini 46 ve 47 ncü maddeler hükümlerine bağlamakta ve fakat ihtiyari sarhoşlukla işlenen suçları bu muafiyet ve tenzilât şumulüne almamaktadır. İhtiyari sarhoşluğun alkollü maddelere hasredilmesi ve aynı şekilde ihtiyar ile kullanılan uyuşturucu maddeler tesiriyle ika olunan suçların bu muafiyet ve tenzilâta tâbi tutulması yerinde görülmediğinden bunu açıkça sağlıyan şekilde madde tadil olunmuştur.

8. 51 ve 59 ncü maddeler gereğince yapılan tenzil nispetlerinin yüksek bulunduğu nazara alınarak hafif ve ağır tahrik neticesi suç işleyen şahısların cezalarından yapılacak tenzilâtın daha az

nüspet dâhilinde icrası maksadıyle 51 nei maddedeki cezadan indirme nispeti küçültülmüş ve munhasıran hâkim ve mahkemenin takdirine bağlı tahfif sebebi dolayısıyla cezadan yapabileceği indirme nispeti de azaltılmıştır.

9. Bâzi kimselere demokrasinin cemiyetin huzur ve emniyetini bozma pahasına olsa bile her akla gelen şeyin yapılması mânasında telâkki edildiği ve bu zihniyetin tesiri altında devlet zabıtasına karşı sözle veya fiilî olarak yapılan tecavüzlerin artmak istidadını göstermeye başladığı görülmektedir. Bu gibi telâkki ve hareketlerin ise bizzat devletin otoritesini ihlâl edeceği gibi vatandaşların huzur ve emniyetlerini de bozacağı şüphesizdir. İşte bu halin derhal önüne geçilmesi lüzumu göz önünde tutularak, vazifelerini ifa ettikleri sırada veya ifa ettikleri vazifelerden dolayı devlet memurlarına karşı şiddet veya tehdit göstererek tecavüzde bulunanlar hakkındaki 254, 258 ve 271 nei maddelerdeki cezalar muayyen nispetler dâhilinde artırılmış ve 268 nei maddedeki «hitap edilmiş» ibaresi çıkarılmış ve bu yüzden tatbikatta husule gelen aksaklıklar giderilmiş ve duruşmada hükmün tefhimini mütaakıp hâkimler heyetine vukubulan hakaret ve tecavüzler de bunların ekseriya hükmün tefhimini mütaakıp ve hâkim ve mahkeme heyeti henüz mahkeme salonunu terk etmeden vâkı olduğu nazara alınarak aynı suretle cezalandırılmak için bu maddede gerekli tasahihler yapılmıştır.

Devlet memurlarına karşı işlenen suçlara ait cezaların artırılması düşünülürken buna muvazi olarak memurlar tarafından efrada karşı yapılacak suumamelelere ait cezaların da ferdin hak ve hürriyetlerine verilen ehemmiyetle mütenasip olarak artırılması lâzımgeldiği nazarı dikkate alınmış ve 251 nei maddedeki artırma nispetleri de yükseltilmiştir.

10. Memnu silâh kaçakçılığına veya bu gibi silâhları taşımak veya bulundurmaya dair olan Türk Ceza Kanununun 264 ncü maddesindeki müeyyidelerle gayrimemnu silâhları taşıyanlara dair olan 549 ncü maddesindeki müeyyidenin kifayetsizliği zâhir olduğundan, bu iki maddedeki ceza hükümleri, halen Büyük Millet Meclisi komisyonlarında tetkik edilmekte olduğu anlaşılın (ateşli silâhlar ve bıçaklar) hakkındaki kanun tasarısının hükümleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle muayyen bir nispet dairesinde artırılmıştır.

11. Âdabı umümiye ve nizamı aile aleyhinde cürümlerden 414, 415, 416, 418, 429, 430 ve 431 nei maddelerde yazılı suçlara ait cezalar da bu fiilleri önlemek hassası zarfa uğradığı görüldüğünden, artırılarak ihtiyaca uygun bir halé getirilmiş ve 419 ncü maddeye ilâve edilen bir fıkra ile de, kanunen evlenmeleri mmenu olan kimselerin birbirleriyle cinsi münasebette bulunmaları ceza müeyyidesine tâbi tutulmuştur.

12. Adam öldürme suçlarına dair olan 448 ve 449 ncü maddelerdeki cezalarla müessir fiile dair olan 456 ncü maddedeki cezalar, artırılarak daha müessir bir hale getirilmiş olduğu gibi 450 ncü maddeye ilâve edilen bir bendi ile kan gütme saikiyle işlenen adam öldürme suçlarına da ölüm cezası verilmiştir. Filhakika kan gütme sebebiyle işlenen öldürme suçlarının, hemen her daim evelden tasmin ve tasavvur edilen fiilin icrası için gerekli bütün imkân ve şartların önceden hazırlanmakta olduğu nazarı dikkate almırsa bu gibi fiillerin 450 nei maddenin 4 No. 1ı bendinin şümüliüne dâhil olduğunda şüphe yoksa da tatbikatta taammüt keyfiyeti tesbit edilemediğinden maddeye bu bendin ilâvesine zaruret hâsıl olmuş ve 466 ncü maddeye ilâve edilen bir bent ile umumi veya umuma açık mahallerde halkın huzur ve rahatını bozacak surette kavgaya sebebiyet verme suç sayılarak müeyyide altına alınmıştır.

13. 495, 496, 497, 498, 499 ve 500 ncü maddelerdeki yağma, yol kesme ve adam kaldırmak cürümlerinin cezalarıyla 571 ve 572 nei maddelerde yazılı sarhoşluk suçlarının cezaları da kâfi görülmediğinden, gerekçenin umumi kısmında izah edilen sebeplerden dolayı maddelerdeki bu cezalar artırılmıştır.

14. Teklifin ikinci maddesi, 3236 sayılı Kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkındaki tatbik olunacak muameleye dair olan Kanunun kaldırılmasına taallük etmektedir.

Malûm olduğu üzere mezkûr kanuna göre, kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme suçlarında, gerek failin ve gerek mağdurun usul ve fûruları, kardeşleri, karı ve kocaları, amca, dayı,

hala, teyze, yeğen, kaynana ve kainbabaları, ikametgahlarından veya suçun işlendiği yerden 500 kilometre uzak bir yere nakledileceklerdir.

Suçla bir ilgisi bulunmayan bu kimselerin kendi ev veya barklarından sökülerek uzak yerlerde ikamete mecbur tutulmalarının hukuk esasları vebugünkü telâkkilerle izahına imkân yoktur.

Bu konu, muhtelif vesilelerle gerek Kamutay ve gerek Büyük Millet Meclisi ihtisas komisyonlarında müzakere ve münakaşa edilerek bu husustaki fikiiler de tebellür etmiştir.

Gerek bu sebeple ve gerek 450 nci maddede de izah edildiği üzere, kan gütme saikiyle işlenen adam öldürme suçlarının ölüm cezasıyla tecziye edilmiş bulunması nazarı itibara alınarak Kan Gütme Kanununun kaldırılması derpiş edilmiştir.

Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değıştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 13, 14, 15, 16, 17, 21, 46, 47, 48, 51, 59, 251, 254, 258, 264, 268, 271, 414, 415, 416, 418, 419, 429, 430, 431, 448, 449, 450, 456, 466, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 549, 571, ve 572 nci maddeleri aşağıda yazılı şekillerde değıştirilmiştir:

Madde 13. — Ağır hapis cezası müebbet veya muvakkattır.

Müebbet ölünceye kadar devam eder. Muvakkat bir seneden yirmi dört seneye kadardır. Bu ceza aşağıda yazılı şekilde üç devrede çektirilir:

A) Mahkûm birinci devrede cezasının onda birine müsavi bir müddet geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücrede bırakılır. Ancak bu müddet iki aydan aşağı bir seneden yukarı olamaz.

Mahkûmiyetin bütün devrelerinde mahkûm, ceza evleri nizamnamesi mucibince inzibati olmak üzere her defasında bir ayı geçmemek kaydiyle aynı suretle hücreye konulabilir.

Ceza evi disiplinini bozan hareketlerinden dolayı iki yıl içinde ikiden fazla hücre hapsi cezası almış olanlar. C. Savcısının yazılı emri ile birinci devre şartlarına tâbi tutulurlar.

B) Mahkûm ikinci devrede sınıflandırılır ve çalışmaya mecbur tutulur.

Bu devre, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddetle hücrede kaldığı müddet çıkarıldıktan sonra geriye kalan müddetin yarısını teşkil eder.

Bu kanunun 125 ilâ 133, 135 ilâ 142, 146 ilâ 150, 152, 156, 157 ve 163 ncü maddeleriyle mahkûm edilmiş olanlar ve bakiye cezaları bir seneden az beş seneden fazla bulunanlar yaş ve bedenî kabiliyetleri itibariyle üçüncü devre şartlarına intibak edemeyecekleri tesbit edilenler üçüncü

devreye geçemezler.

C) Üçüncü devre geri kalan müddettir. Bu devrede bulunan mahkûmlar iş esası üzerine kurulmuş olan ceza evlerinde çalıştırılırlar. Mahkûmun ikinci devreden üçüncü devreye geçebilmesi için iyi hal göstermesi şarttır. İyi halin nasıl tesbit edileceği Ceza Evleri Nizamnamesinde gösterilir.

Üçüncü devreye geçme hakkını kazanan mahkûmlardan Adalet Bakanlığı yol, inşaat, maden, orman, ve deniz avcılığı ekipleri teşkil edebilir. Müebbet ağır hapis 36 sene üzerinden hesap edilerek muvakkat ağır hapsin tâbi olduğu şartlar altında geçer.

Madde 14. — Tutuklulardan çalışmak isteyenler ceza evi dâhilinde çalıştırılabilirler.

Madde 15. — Hapis cezası 7 günden 20 seneye kadardır. Kanunda açıklanmayan yerlerde yukarı haddi 5 senedir.

Bu ceza para cezasından çevrilmiş olsa bile 13 ncü maddenin birinci devreye ait hükümleri ayrı olmak üzere diğer hükümlerinin tesbit ettiği şartlar dâhilinde çektirilir.

Madde 16. — İkinci devrede bulunan mahkûmlardan 13 ncü maddenin B bendinde yazılı sebeplerden dolayı 3 ncü devreye geçememiş olanlar veya bu sebeplerden biri ile üçüncü devrelerden iade edilmiş olanlardan cezalarını devamlı surette iyi hal ile geçirenler ağır hapside, cezalarının yirmide biri ve hapside on ikide biri ve üçüncü devrede bulunan mahkûmlardan ağır hapside on ikide biri ve hapside sekizde biri nispetinde bakiye cezaları kaldığında meşrutan tahliyelerini isteyebilirler.

Madde 17. — Meşrutan tahliyeden sonra eğer mahkûm şahsi hürriyeti bağliyan bir cezayı müstelzim bir cürüm işler veya mecbur olduğu şartları ifa etmezse meşrutan tahliye kararı geri alınır. Bu takdirde meşrutan tahliye halinde geçen zaman mahkûmun ceza müddetine mahsup edilmeyerek bakıye cezası aynen çektirilir. Ve bir daha meşrutan tahliye edilmez. Meşrutan tahliye kararının geri alınmasını icabettiren sebeplerin vukuundan evvel mahkûmun ceza müddeti sona ermiş olursa mezkûr ceza infaz edilmiş sayılır. Eğer asli cezaya emniyeti umumiye idaresinin nezareti altında bulunmak cezası da ilâve olunmuş ise meşrutan tahliye halinde geçen zaman bu ceza müddetine mahsup edilir.

Madde 21. — Hafif hapis cezası bir günden iki seneye kadardır. Bu ceza hafif para cezasından çevrilmiş olsa bile 13 ncü maddenin birinci devreye ait hükümleri ayırık olmak üzere diğer hükümlerinin tesbit ettiği şartlar dâhilinde çektirilir.

Mahkûmiyetleri bir aydan fazla ve kendileri de mükerrer olmıyan kadın ve küçüklerin cezalarının oturdukları yerde çektirilmesine mahkeme karar verebilir. Bu karara mahkûm tarafından riayet olunmadığı takdirde ceza tamamen ve âdiyen infaz olunur.

Madde 46. — Fiili işlediği zaman şuurunun veya harekâtının serbestisini tamamen selbedecek surette akli mâlûliyete müptelâ olan kimseye ceza verilemez. Şu kadar ki bu kimsenin muhafaza ve tedavi altına alınmasına hükmolunur. Muhafaza ve tedavi müddeti ölüm ve müebbet ağır hapis cezasını müstelzim fiillerde 10, aşağı haddi 10 sene veya daha yukarı hürriyeti bağlayıcı müstelzim fiillerde 7 ve aşağı haddi 5 sene veya daha yukarı hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim fiillerde 4 ve bundan aşağı cezayı müstelzim fiillerde kanunda yazılı ceza müddetlerinin aşağı haddinin yarısından eksik olmaz. Muhafaza ve tedavisine hükmolunan şahıs yukarıki fıkrada yazılı müddetlerinin hitamında muhafaza ve tedavinin icra kıldığı müessesenin mesul hekimliğince salâhın tibben tebeyyün ettiğine ve o kimsenin mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığına dair verilen rapor üzerine hüküm veren mahkemece serbest bırakılabilir.

Madde 47. — Fiili işlediği zaman şuurunun veya hareketlerinin serbestisini ehemmiyetli derecede azaltacak surette akli mâlûliyete müptelâ olan kimseye verilecek ceza aşağıda yazılı şekilde indirilir.

1. Ölüm cezası yerine 10 seneden aşağı olmak üzere ağır hapis,
2. Müebbet ağır hapis yerine 10 seneden 15 seneye kadar ağır hapis,
3. Âmme hizmetlerinden müebbet memnuiyet yerine muvakkat memnuiyet,
4. Diğer cezaların üçte birden yarısına kadarı indirilerek hükmolunur.

Madde 48. — Suçu irtikâp ettiği esnada ârızı bir sebepten dolayı 46 ve 47 nci maddelerde münderiğ akli mâlûliyette bulunan kimseler hakkında o maddelerdeki ahkâm tatbik olunur.

İhtiyari sarhoşlukla veya ihtiyari ile kullanılan uyuşturucu madde tesiriyle işlenen fiiller bu madde hükmünden hariçtir.

Madde 51. — Bir kimse haksız bir tahrikin husule getirdiği gazap veya şedit bir elemin tesiri altında bir suç işler ve bu suç ölüm cezasını müstelzim bulunursa müebbet ağır hapis cezasına ve müebbet ağır hapis cezasını müstelzim bulunursa 24 sene ağır hapis cezasına mahkûm olur. Sair hallerde işlenen suçun cezasının altında biri indirilir.

Tahrik ağır ve şiddetli olursa ölüm cezası yerine 24 sene ve müebbet ağır hapis cezası yerine 15 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Sair cezaların üçte birinden yarısına kadar, indirilir.

Madde 59. — Kanuni tahfif sebeplerinden ayrı olarak mahkemece her ne zaman fail lehine cezayı hafifletecek takdirî sebepler kabul edilirse ölüm cezası yerine müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolunur.

Diğer cezaların altında biri kadarı indirilir.

Madde 251. — Bir memur vazife esnasında bir kimse aleyhine bir cürüm işlerse kanunda yazılı olmıyan hallerde o cürme kanunen terettüp eden, cezanın üçte birden yarısına kadarı artırılır.

Madde 254. — Resmî meclisler âzasından

veya Hükümet memurlarından biri hakkında vazifesine mütaallik bir işi yapmaya yahut yapmamaya icbar için şiddet veya tehdit gösteren kimse, bir seneden üç seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Eğer fiil silâhla işlenmiş ise iki seneden beş seneye kadar hapis ve eğer iki kişiden ziyade silâhlı kimseler tarafından ittifak edilerek işlenir veya silâhsız ve ittifaksız olsa bile 10 ve daha ziyade toplanmış kimseler tarafından yapılırsa verilecek ceza beş seneden aşağı olamaz.

Madde 258. — Bir memura veya ona yardım edenlere memuriyetine ait vazifeleri ifa sırasınca cebir ve şiddet veya tehdit ile mukavemet eden kimse altı aydan üç seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Eğer fiil silâhla işlenmiş ise hapis cezası iki seneden beş seneye kadardır. Eğer fiil iki kişiden fazla silâhlı veya 10 ve daha fazla silâhsız kimseler tarafından birlikte işlenmiş ise aralarında evvelce ittifak olmasa bile verilecek hapis cezası, üç seneden aşağı olamaz.

Eğer fiil, kendisini veya akrabasını hapis ve tevkiften kurtarmak maksadiyle vâkı olmuşsa birinci fıkradaki hal için iki aydan altı aya, ikinci fıkrada yazılı hal için 4 aydan bir seneye ve üçüncü fıkradaki hal için bir seneden üç seneye kadar hapis cezası verilir.

Eğer memur haiz olduğu salâhiyet hududunu tecavüz ederek veya keyfi hareketlerle bu muameleye sebebiyet vermişse fail hakkında geçen maddelerdeki ceza dörtte bire kadar indirileceği gibi icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir.

254, 255, 256, ve 257 nci maddelerle yukarıki fıkralarda yazılı fiiller, İcra Vekilleri Heyetinden bir vekil aleyhinde işlenirse tâyin edilecek ceza yarı nispette artırılarak hükmolunur.

Madde 264. — Her kim ait olduğu merciden ruhsat almaksızın dinamit veya bomba veya buna benzer yıkıcı ve öldürücü alet veya barut ve sair ateşli ecza veya memnu silâh veya bunlara mahsus fişek yapar veya bunları yabancı memleketten Türkiye'ye sokar veya sokmaya vasıta olur veya memleket içinde bir yerden diğer bir yere götürür veya yollar veya götürmeye bilek tavassut ederse bir seneden üç seneye kadar hapis olunur ve kendisinden 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Ruhsatsız bu gibi şeyleri taşıyanlar veya bu-

lunduranlar veya satanlar veya satılığa çıkarılanlar veya alanlar altı aydan bir yıla kadar hapis ve 200 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Şu kadar ki, 265 nci maddenin 2, 3 numaralı bentlerinde yazılı memnu silâhları ruhsatsız olarak bulunduranlar (100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. Hâtime teşkil eden veya antika olan memnu silâhlar için istenilen ruhsatın verilmesi mecburidir. Bu ruhsat silâhın sahibinde bırakılmasına müsaadeyi tazammun edip üstünde taşınmasına cevaz vermez.

Madde 268. — Bir kimse kavlen veya fiilen her ne suretle olursa olsun adli, idari, siyasi veya askerî resmî bir heyet huzurunda veya bir hâkimin duruşma yaptığı sırada veya duruşmaya mütaallik karar ve hükmün tefhimini mütaakıp şeref ve haysiyetine veya vekarına tecavüz ve hakarete bulunursa altı aydan üç seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Bu fiil, 266 nci maddede gösterilenlerle yukarıki fıkrada yazılı olanlar aleyhinde telgraf, telefon, mektup, resim veya her hangi bir yazı vasıtasıyla işlendiği takdirde de aynı ceza verilir. Birinci fıkrada yazılı heyetlerden birine karşı işlenen hakaret cürmü hakkında o heyetin mezuniyeti olmadıkça takibat yapılamaz.

Cürüm muhtelif derece ve sıfattaki zevattan mürekkep bir heyet aleyhine vâkı olmuşsa mertebe itibarıyla en büyük âminin mezuniyeti olmadıkça takibat icra olunamaz.

Madde 271. — Her kim resmî sıfatı haiz olan bir memura vazifesini icra ederken veya icra ettiği vazifeden dolayı cismen eza verecek veya hastalığına sebep olacak müessir bir fiil işlerse 456 nci maddeye göre verilecek cezalar aşağıda gösterilen suretlerle artırılır:

1. Eğer memur 266 nci maddenin 1 nci bendinde gösterilen kimselerden ise ceza üçte birden yarıya kadar, ikinci bendinde gösterilen kimselerden ise bir misli ve üçüncü bendinde gösterilen kimselerden ise iki misli artırılır.

2. Eğer fiil 268 nci maddede yazılı hal ve zamanlarda işlenmiş olursa fiilin istilzam ettiği cezaya üç misli zam olunur.

Hiçbir halde yapılacak zam altı aydan aşağı olamaz.

Bu maddede yazılı hallerde takibat şikâyete bağılı değildir.

Madde 414. — Her kim on beş yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırzına geçerse 5 seneden on seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur. Eğer fiil cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmak suretiyle veya akıl ve beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir sebepten dolayı veya failin kullandığı hileli vasıtalarla fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmiş olursa ağır hapis cezası on seneden on beş seneye kadardır.

Madde 415. — Her kim on beş yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırz ve namusuna tasaddiyi mutazammın bir fiil ve harekette bulnursa üç seneden altı seneye ve bu fiil ve hareket yukarıki maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartlar içinde olursa beş seneden on seneye kadar hapis olunur.

Madde 416. — On beş yaşını bitiren bir kimsenin cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle rızına geçen veyahut akıl ve beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir sebepten veya kullandığı hileli vasıtalarla dolayı fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir kimseye karşı bu fiil işleyen kimse altı seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Yine bu suretle ırz ve namusa tasaddiyi tazammun eden diğer bir fiil ve harekette bulunursa dört seneden sekiz seneye kadar hapis olunur. Reşit olmıyan bir kimse ile rıza siyle cinsi münasebette bulunanlar fiil daha ağır cezayı müstelzim bulunmadığı takdirde altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 418. — Yukarıki maddelerde yazılı fiil ve hareketler mağdurun ölümünü mucip olursa müebbet ağır hapis cezası verilir. Eğer bu fiil ve hareketler bir marazın sirayetini ve mağdurun sıhhatine sair büyük bir nakise irasını veya mâlûliyet veya mâyûbiyetini müstelzim olursa cezanın yarısı ilâve edilerek hükümlenir.

Madde 419. — Kanunen birbirleriyle evlenmeleri memnu olduğu halde cinsi münasebette bulunanlar, fiil ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir seneden üç seneye kadar hapis,

Alenen hayasızca vaz'u harekette bulunanlar on beş günden iki aya ve o suretle cinsi münasebette bulunanlar altı aydan bir seneye kadar hapis ve bu fıkrafta yazılı hallerde ayrıca 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 429. — Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle reşit olan veya reşit kılınan bir kadını kaçırrır veya bir yerde alırsa üç seneden beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Madde 430. — Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle reşit olmayan bir kimseyi kaçırrır veya bir yerde alırsa dört seneden on seneye kadar ağır hapis vezası verilir.

Kaçırılan kadın evli ise beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Eğer reşit olmıyan kimse, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile olmaksızın kendi rızasıyla şehvet hissi veya evlenme maksadiyle kaçırılmış veya bir yerde alkonulmuş ise ceza altı aydan üç seneye kadar hapistir.

Madde 431. — Kaçırılan kimse 12 yaşını doldurmamış ise fail, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanmamış olsa dahi altı seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 448. — Her kim, bir kimseyi kasden öldürürse yirmi seneden yirmi dört seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 449. — Öldürmek fiili;

1. Karı, koca, kardeş, babalık, analık, evlâtlık, üvey ana, üvey baba, üvey evlât, kayınbaba, kaynana, damat ve gelinler haklarında işlenirse;

2. Vazifesini yaptığı sırada veya vazifesini yapmasından dolayı Devlet memurlarından biri aleyhine icra olunursa;

3. Zehirlemek suretiyle yapılırsa;

Fail, müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 450. — Öldürmek fiili.

1. Usul ve fûrudan biri aleyhine işlenirse;
2. Büyük Millet Meclisi üyelerinden biri aleyhine ika edilirse;

3. Canavarca bir his sevki ile veya işkence ve tazip ile ika edilirse;

4. Taammüden icra olunursa;

5. Birden ziyade kimseler aleyhine işlenirse;

6. Yangın, su baskını ve gark gibi yedinci babın birinci faslında beyan olunan vasıtalarla yapılırsa;

7. Velevki husule gelmiş olmasının diğer bir cürmü hazırlamak veya kolaylaştırmak veya işlemek için ika olunursa;

8. Başka bir cürmün işlenmesi akabinde o cürümden hâsıl olacak faydayı elde etmek veya bu gayeye vüsul maksadiyle yapılan ihzaratı saklamak için işlenmiş olursa;

9. Bir cürmü gizlemek veya delil ve emarelerini ortadan kaldırmak veya kendisinin yahut başkasının cezadan kurtulmasını temin etmek maksadiyle vukua getirilirse;

10. Kan gütmeye saikiyle işlenirse;

Fail, ölüm cezasına mahkûm edilir.

Madde 456. — Her kim katil kastıyla olmaksızın bir kimseye cismen eza verir veya sıhhatini ihlâlâ yahut aklî melekelerinde teşevvüş husulüne sebep olursa altı aydan bir seneye kadar hapis olunur.

Fiil, havastan veya azadan birinin devamlı zaafını yahut söz söylemekte devamlı müşkülâtı veya çehrede sabit bir eseri yahut yirmi gün ve daha ziyade aklî veya bedeni hastalıklardan birini veya bu kadar müddet mütat iştigallerine devam edememesini mucip olmuş veya hayatını tehlikeye mâruz kılmış veya gebe bir kadın aleyhine işlenip de vaktinden evvel çocuk doğmasını intaç etmiş ise ceza iki seneden beş seneye kadar hapistir.

Fiil, katî veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birini yahut havastan veya el yahut ayaklardan birinin veya söylemek kudretinin yahut çocuk yapmak kabiliyetinin ziyamı mucip olmuş veya azadan birinin tatilini yahut çehrenin daimî değişikliğini veya gebe bir kadına karşı ika olunup da çocuğun düşmesini intaç etmiş ise ceza altı seneden 10 seneye kadar hapistir.

Eğer fiil, hiçbir hastalığı veya mütadî iştigallerden mahrumiyeti mucip olmamış yahut bu haller on günden ziyade uzamamış ise takibat icrası mutazarrırın şikâyetine bağlı olmak şartıyla

le fail hakkında iki aydan altı aya kadar hapis veya 200 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu fiil, 457 nci maddede yazılı vasıtalarla işlenirse takibat icrası şikâyete bağlı değildir.

Madde 466. —

1. Umumi veya umuma açık mahallerde halkın huzur ve rahatını bozacak surette kavgaya sebebiyet verenler on beş günden bir aya,

2. Kavgada korkutmak için silâh çeken üç aydan bir seneye ve silâh boşaltan altı aydan iki seneye kadar,

Hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 495. — Her kim menkul bir malın zilyedini veya cürüm mahallinde bulunan bir başkasını cebir ve şiddet kullanarak veya şahsan veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanıyla tehdit ederek o malı teslimine yahut o malın kendi tarafından zaptına karşı sükût etmeye mecbur kılsa beş seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Bir malın yağması esnasında veya akabinde fiili icra ve itmam etmek veya malı kaçırmak yahut kendisini veya şerikini cezadan kurtarmak için mal sahibine veya vaka mahalline gelen başkasına karşı cebir ve şiddet veya tehdit icra eden kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur.

Madde 496. — Her kim, bir kimseyi cebir ve şiddet kullanarak veya şahsan veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanıyla tehdit ederek o kimsenin yahut başkasının zararına hukukça hükmü haiz bir senedi vermeye veya imza etmeye yahut koparıp mahvetmeye mecbur kılsa beş seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 497. — Yukardaki maddelerde beyan olunan cürümler, geceleyin veya silâh ile tehdit ederek işlenirse on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Bu fiiller, yol kesmek suretiyle veya içlerinden velev birisi görünür şekilde silâhlı bulunan ikiden ziyade kimseler yahut kıyafetini tebdil etmiş olan şahıslar tarafından işlenirse ağır hapis cezası yirmi seneden aşağı olamaz.

Madde 498. — Bir kimse, her ne suretle olursa olsun hayat veya ırz veya mal hakkında büyük bir zararla korkutarak yahut Hükümet ta-

rafından verilmiş gibi emir göstererek başkasını para veya eşya veya hukukça hükmü haiz bir senet göndermeye veya bir mahalle koymaya veya bunların kendi eline geçmesini temin etmeye mecbur kılsa sekiz seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 499. — Her kim, para veya eşya veya hukukça hükmü haiz bir senet almak için bir kimseyi hapis eder yahut dağa veya تنها bir mahalle kaldırırsa, maksadına nail olmamış ise on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır. Maksadına nail olmuş ise cezanın yukarı haddi hükmolunur.

Madde 500. — Her kim 64 ve 65 ne madde-lerde beyan olunan ahvalin maadasında evvelce Hükümete haber vermeksizin adam kaldırmak cürmünden maksut olan şeyi elde etmek için şifahî veya tahriri muhabere naklederse iki seneden sekiz seneye kadar hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 549. — Merciden ruhsat almaksızın kanuna göre memnu olmıyan silâhları şehir ve kasaba içinde taşıyanlar üç aydan altı aya kadar hafif hapis veya 250 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezasiyle cezalandırılır.

Madde 571. — Herkim, umumi veya umu-
mun girebileceği yerlerde halkın rahatını boza-
cak veya rezalet çıkartacak surette ve aşikâr bir
halde sarhoş olarak yakalanırsa bir aydan aşağı
olmamak üzere hafif hapis veya 100 liradan aşağı
olmamak üzere hafif para cezası ile mahkûm
olur.

Madde 572. — Yukarıki maddede gösterilen
surette sarhoş olup da başkasına tecavüz ve umu-
mun istirahatini selb edenler iki aydan aşağı ol-
mamak üzere hafif hapis cezasıyla cezalandırılır.

Sarhoşluğu itiyat derecesine vâdîranlar altı
aydan aşağı olmamak üzere hafif hapse mahkûm
olurlar.

İki defa mahkûm olduktan sonra aynı fiili
tekrar işliyenler o fiili itiyat etmiş sayılır.

MADDE 2. — 3236 sayılı kan gütme sebe-
biyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs
cürümleri failleri ve hısımları hakkında tatbik
olunacak muameleye dair kanun kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Adalet Bakanı yü-
rütür.

Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoğlu'nun, Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değıştirilmesi ve bâzı maddelerinin kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/464)

15 . XII . 1952

Yüksek Başkanlığa

Türk Ceza Kanununun tadiline ait kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte takdim ediyorum. Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla .

Konya Milletvekili
A. F. Ağaoğlu

GEREKÇE

Katil, ırza geçmek, kız kaçırmak, hırsızlık, kavga, müessir fiil, tedbirsizlik ve dikkatsizlikle ölüme sebebiyet, sarhoşluk, dilencilik, rüşvet, ihmal, ihmal ile zimmete sebebiyet gibi suçların çok olduğu muhakkaktır.

Demokrasi inkılâbımızdan sonra idarenin ve zabitanın kanun dışı baskılarının kalkmış olmasından dolayı da birçok hallerde Ceza Kanunumuzdaki müeyyidelerin kâfi gelmemekte olduğu da bir hakikattir.

Suçların çoğalıp azalmasında içtimai, iktisadi ve ahlâki birtakım âmillerin mevcudiyeti inkâr edilemez. Hiç şüphesiz nefis ve irade terbiyesinin başta gelen bir âmil olduğu da kabul edilmelidir.

Tehevüren işlenen suçlarla şehvi veya maddi istifade ve intikam düşüncelerinin ve tenbeliğin müessir olduğu suçlar daha ziyade nefesine mağlûp ve iradesi zayıf insanların işidir. Nefse mağlûbiyet ve irade zayıflığı gibi en mühim suç âmilinin önfenmesinde ise hukuki ve cezai müeyyidelerin mühim tesiri vardır.

Cezalar kâfi derecede şiddetli olursa ve mahkemeler de birtakım bahanelerle cezaları tahfif etmek itiyadında olmazlarsa suç işliyecek insanlar düşünmeye mecbur kalırlar. Nefislerinin arzusuna kolay kolay mahkûm olmazlar.

Hukukta ve cezada şiddetli ve müessir müeyyideler, âdil ve muktedir hâkimler tarafından tatbik edilmek şartıyla memleketin her sahada tealisine de hizmet eder. Fena hâkimler elinde bir zulüm vasıtası olsa dahi mücerret şiddetli ve müessir müeyyideler, nefse hâkimiyet ve iradeyi kuvvetlendirmek ve hattâ tereddide mâni olmak gibi faziletkâr tesirleri haizdir. Bunun neticesi olarak da mahkemelerde ve zabıtada iş azalır. Mahkemelerin ve zabitanın murakabesi de kolaylaşır. İyi ve kötü daha iyi anlaşılabilir. Böylece Devlet teşkilâtında da daima daha iyiye doğru gidilmiş olur.

Tarihteki birçok misallerden sarfınazar zamanımızda İngiltere bizim için güzel bir misal teşkil eder. Asırlardan beri İngiltere'de cari hukuk; basit ve şedit ahkâmı muhtevi olarak hem birçok hâdiselere vukuundan evvel mâni olmakta, hem de tatbik edenlerin iyi yetişmesini temin eylemektedir. Halen İngilterede orduda, mekteplerde ve umumi ceza hukukunda gayet şiddetli darp cezası olduğu gibi bu cezanın daha da genişletilmesi istenilmektedir. Yine İngiltere'de kasten katlin cezası ölümdür. Ve âdi tahrik sebepleriyle de bu ceza tahfif edilmemektedir. Sair suçların cezaları da çok şiddetlidir.

Adalet ve kudret itibariyle İngiliz zabıtasının ve hâkimlerinin derecesini henüz bulamadığımız için, her hususta aynı derecede şiddete şimdilik lüzum yoksa da; bir taraftan mahkemelerimizin çalışmalarında, hâkimlerimizin seçilmesinde ve yetiştirilmesinde, kaza mercilerinin ve zabitanın birleştirilmesinde ve zabıta memurlarının her hangi bir emri icra eden bir makine gibi değil mesul

ve bilgili bir varlık haline getirilmesinde ıslah çareleri aranır ve bulunurken, diğer taraftan pervasızlık ve lâübalilik içinde çok işlenen suçlarda şiddetli davranmanın zamanı gelmiştir.

Mümkün oldukça hususi ceza hükümlerini de içine alacak şekilde, tâyin ve tariflerde ve umumî hükümlerde tesbit ve kısa, cezalarda şiddetli ve müessir hükümleri muhtevi ve her işimizde olduğu gibi Fransız tesirinden tamamen masun, İngiliz sisteminde yeni bir ceza kanununa muhtacız. Ancak bu iş uzun senelere mütevakkıf olduğu için, içinde bulunduğumuz haller ve şartlar karşısında halkımızın çok haklı şikâyet ve ıstırabını kısmen de olsa giderebilmek için Ceza kanunumuzun bâzı hükümlerinde acele değişiklik yapılması da zaruridir.

Bağlı teklif bu mülâhazalarla hazırlanmıştır ve ceza hukukumuzda inkılâp sayılabilecek esaslı farklar derpiş olunmuştur.

1. Darp cezası kabul edilmiştir. İngiltere'deki kadar şiddetli ve tatbikatı geniş değildir. Daha mutedil olup mahdut suçlara hasredilmiştir.

2. Suçlularla yakından teması olan herkes bilir ki Adana'dan İstanbul'a, Karaman'dan Mersin'e sürmek gibi cezadan ziyade bir lûtufluk olacak hallerde meydan vermemek şartıyla sürgün cezası hapisten daha müessir ve daha ıslah edicidir. Sürgün cezası hapiste olduğu gibi tenbellik, kumar, dedikodu gibi âmillerle mahkûnu tereddide sürüklemeyi, çalışmaya icbar eder.

Bu sebeplerle teklifte sürgün cezasının fena tatbiklerini önleyecek tedbirler alınmış ve bu ceza daha tesirli bir hale getirilmiş ve tatbikatta daha geniş yer verilmiştir. Tatbikattaki genişliğin Devlet kuvvetlerini lüzumsuz yere işgal etmemesini temin edecek hüküm de konulmuştur.

3. Kasten katil suçunun cezası ölüm olarak kabul edilmiştir. Hayatı tehlikeye sokacağı bilinen kasten yangın, su baskını gibi suçlarda ölüm vukubulursa faile idam cezası verilmiştir. Irza geçmek ve kız kaçırmak gibi hâdiselerde ölüm vukuagelmesi halinde fail hakkında da ölüm cezası tâyin edilmiştir.

4. Rüşvet suçlarının memleketimizde büyük bir dert olacak kadar çokluğu malûmdur. Haklı veya haksız olarak birçok dairelere karşı halkın itimadı kalmamıştır. Bu halin birçok memurlarımızı muztarip ettiği de muhakkaktır.

Rüşvet suçunun çokluğu cezanın hafifliğinden değil, rüşvet verenin de suçlu olmasından dolayı suçun meydana çıkarılmasındaki güçlükten ve hattâ imkânsızlıktandır.

Rüşvet vermek hiç şüphesiz ahlâkan da dinen de mezmum ve memnu olan bir fiildir. Hal böyle olunca râşinin de suçlu sayılmasından daha tabii bir şey olamaz. Ancak bunun cemiyet içinde bu suçu azaltmaya değil bilâkis suçun çoğalmasına hadim olduğu nazara alınırsa cemiyet namına fedakârlık yapmanın zürri olduğu neticesine varılır. Bu da râşiyi suçlu saymamakla mümkündür ki, râşinin ifadesi şahadet olarak delil sayılsın. Böyle olacağını bilen bir memur da rüşvet almaktan çekinir. Böylece rüşvet suçu azalmış olur. Rüşvet alan memurun hâdiseyi vaktinde merciine haber vermesi halinde cezadan muaf tutulması ve aldığının sahibine iade edilmeyip müsadere edilmesi de râşiler için kâfi bir cezadır. Teklifte bu esasa göre değişiklikler vardır.

5. Katil ve müessir fiil gibi suçların bâzı hallerde cezadan muafiyetini âmîr bulunan 461 nci madde tecavüzleri daha iyi önleyici ve mağdurlara daha geniş haklar tanıyan bir hale ifrağ edilmiş,

Zina halinde işlenen aynı suçlarda cezanın tahfifini emreden 462 nci madde ise cezadan muafiyet şeklinde insan ruhuna ve yaradılışına daha uygun ve zinayı önleyici bir hale getirilmiştir.

6. Halkın emniyet ve huzurunu ve asayişini yakından alâkadar eden ve Devlete karşı sevgi ve itimadını sarsan birçok suçların cezaları şiddetlendirilmiş ve daha tesirli cezalar tâyin edilmiş,

Akli halet ve yaş gibi sebeplerle cezanın tahfifinde de suçlular aleyhinde değişiklikler yapılmıştır.

Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddelerinin ilgası hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 11, 18, 47, 54, 102, 112, 175, 204, 224, 226, 230, 304, 374, 375, 382, 383, 407, 418, 439, 448, 452, 455, 457, 461, 462, 464, 468, 485, 544, 545, 548, 566, 571, 572 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiş ve 40 nci, 51 nci ve 456 nci maddelerine birer fıkra eklenmiş ve 18 (mükerrer), 75 (mükerrer), 281 (mükerrer), 281 (ikinci mükerrer), 439 (mükerrer), 525 (mükerrer) maddeleri ilâve edilmiştir.

Madde 11. — Cürümlere mahsus cezalar şunlardır:

1. İdam,
2. Ağır hapis,
3. Hapis,
4. Sürgün,
5. Darp,
6. Ağır para cezası,
7. Hidematı âmmeden memnuiyet,

Kabahatlere mahsus cezalar şunlardır:

1. Hafif hapis,
2. Sürgün,
3. Darp,
4. Hafif para cezası,
5. Muayyen bir meslek ve sanatın tatili icrası,

Bu kanunda şahsi hürriyeti tahdit eden cezalar tâbirinden ağır hapis, hapis, sürgün ve hafif hapis cezaları murat olunur.

Madde 18. — Sürgün cezası gerek suçun işlendiği ve gerek suçtan zarar gören şahıs ile mahkûmun ikamet ettiği kazalardan en aşağı beş yüz kilometre uzakta bulunan ve mahkeme ilâmında yazılı ve nüfusu on binden az olan bir kasabada mahkûmun ikamete mecbur tutulmasından ibarettir. Bu cezanın müddeti cürümlerde iki seneden yirmi seneye ve kabahatlerde altı aydan iki seneye kadardır.

İkinci fıkra aynı.

Madde 18. — (Mükerrer) Darp cezası cürümlerde on darbeden yüz darbeye ve kabahatlerde beş darbeden yirmi darbeye kadardır.

Bu ceza üç santim kutrunda ve altmış santim uzunluğunda sert bir ağaçtan yapılmış bu-

daksız bir değnekle ve doktor nezareti altında mahkûm yatırılarak çıplak ayak altına vurulmak suretiyle icra olunur.

Bu cezanın birden icrası hayat ve sıhhat için tehlikeli olduğu doktor tarafından beyan edildiği takdirde parça parça icra olunur. Bu suretle icrası dahi hayat veya sıhhat için tehlikeli olduğu anlaşıldığı takdirde bir darbe dokuz günlük sürgüne muadil tutularak sürgün cezasına çevrilir. Ancak sürgün cezası iki aydan az olamaz. Aksi takdirde bir darbe üç günlük hapse muadil tutularak hapis cezasına çevrilir.

Madde 40. — Ek fıkra:

Eğer darp cezası verilmiş ise üç günlük mevküfiyet bir darbeye mukabil sayılır.

Madde 47. — Yukarıki maddede beyan olunan akli halet, ceza mesuliyetini kâmilten kaldıracak surette olmayıp ehemmiyetli bir derecede azaltabilecek mahiyette ise suç için muayyen olan ceza aşağıda yazılı şekillerde indirilir:

1. Ölüm cezası yerine on beş seneden eksik olmamak üzere muvakkat ağır hapis,
2. Müebbet ağır hapis yerine on seneden on beş seneye kadar ağır hapis,
3. Âmme hizmetlerinden müebbet memnuiyet yerine muvakkat memnuiyet,
4. Sair cezalar yarıya indirilir.

Madde 51. — Ek fıkra:

Adam öldürme suçlarında tahrikin suçla mütenasip olması şarttır.

Madde 54. — Fiili işlediği zaman on bir yaşını bitirmiş olup da on beş yaşını doldurmamış olanlar, farik ve mümeyyiz olmadıkları surette haklarında hiçbir ceza tertip olunamaz. Ancak işlenen fiil bir seneden fazla hapis veya daha ağır bir cezayı müstelzim cürümlerden ise bundan evvelki madde ahkâmı tatbik olunur.

Eğer çocuk işlediği fiilin bir suç olduğunu fark ve temyiz ile hareket etmiş ise suçunun cezası aşağıda yazılı şekilde indirilir :

1. Ölüm cezası yerine on beş seneden eksik olmamak üzere muvakkat ağır hapis,
2. Müebbet ağır hapis yerine on seneden on beş seneye kadar ağır hapis,

3. Sair cezalar yarıya indirilir.

Âmme hizmetlerinden memnuiyet ve emniyeti umumiye nezareti altına alınmak cezaları tatbik olunmaz.

Şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalar, para ve darp cezalarından gevrilmiş olsa dahi eğer suçlu cezanın çektirilmesine başlandığı zaman 18 yaşını bitirmemiş ise ceza bir ıslahhanede çektirilir.

Madde 75. — (Mükerrer) her suç için mürettep olan darp cezasının mecmuu hükmolunur. Ancak bu yekûn cürümlerinde iki yüz ve kabahtelerde kırk darbeyi geçemez.

Madde 102. — Kanunda başka türlü yazılmış olan ahvalin maadasında hukuku âmme dâvası :

1. Aynı.

2. Aynı.

3. Aynı.

4. Beş seneden ziyade olmamak üzere ağır hapis veya hapis veya hidematı âmmeden muvakkaten mahrumiyet cezalarını, veya cürümlere mahsus sürgün veya darp veya ağır para cezasını müstelzim cürümlerde beş sene,

5. Bir aydan ziyade hafif hapis veya kabahtlere mahsus sürgün veya darp veya otuz liradan ziyade hafif para cezasını müstelzim fiillerde iki sene,

6. Aynı.

Bu kanunun ikinci kitabının birinci babında yazılı ölüm veya müebbet yahut muvakkat ağır hapis cezalarını müstelzim cürümlerin yurt dışında işlenmesi halinde dâva müruruzamanı yoktur.

Madde 112. — Bu maddede yazılı cezalar aşağıdaki müddetlerin müruru ile ortadan kalkar :

1. Aynı.

2. Aynı.

3. Aynı.

4. Beş seneye kadar ağır hapis ve yahut hapis veya muvakkaten hidematı âmmeden memnuiyet cezaları ile cürümlere mahsus sürgün veya darp cezası veya ağır para cezası hükümleri on sene,

5. Bir aydan ziyade hafif hapis ve yahut bir meslek ve sanatın tatil icrası ve yahut kabahtlere mahsus sürgün veya darp cezası veyahut 30 liradan ziyade hafif para cezası hükümleri dört sene,

6. Aynı.

Geçmesi ile ortadan kalkar.

Nevileri başka başka cezaları havi hükümler, en ağır ceza için konulan müddetin geçmesi ile ortadan kalkar.

Cezanın müruruzaman ile ortadan kalkmasından sonra emniyeti umumiye nezareti altında bulunmak cezasının da hükmü kalmaz.

Madde 175. — Her kim devletçe tanınmış olan dinlerden birini veya dinî akideleri ve dince mukaddes tanılan şeyleri tezyif ve tahkir ederse bir aydan altı aya kadar hapsolunur ve 30 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Her kimse devletçe tanınmış olan dinlerden birine ait dinî işlerin yahut ibadet ve âyinin icrasını meni veya ihlâl eylerse iki aydan bir seneye kadar hapis olunur. Eğer bu fiilin işlenmesi zamanında cebir ve şiddet veya tehdit veya aynı zamanda birinci fıkradaki cürüm de vâkı olursa fail altı aydan üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

Din veya mezheplerden birini veya dinî akideleri veya dince mukaddes tanılan şeyleri tezyif ve tahkir yolunda neşriyatta bulunanlar altı aydan üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

Madde 204. — Devlet emvalinin murakabesi veya teftişi ile mükellef olup da vazifelerini yapmayı ihmal ederek zimmetin vukuuna veya artmasına sebep olanlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve 500 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılmakla beraber zararın ödemesinden dahi hep birlikte mesul olurlar.

Madde 224. — Kendisine rüşvet arz ve teklif olunan kimse gerek o rüşveti almazdan evvel ve gerek aldıktan sonra başka taraftan duyulmasızın velev kısmen olsun maslahatın tervecinden evvel merciine haber verir ve aldığı parayı ve saireyi de aynen verirse mesul olmaz.

Para ve saire sahibine iade edilmeyip musadere olunur.

Madde 226. — Râşi olan şahıs kimin vasıtası olursa olsun mürteşi ile hemfiil sayılır.

Madde 230. —

Birinci fıkra aynı.

İkinci » »

Bu maddede yazılı suçlar baremin onuncu derecesinden altıncı derecesine kadar, bu derece dâhil, memurlar tarafından işlenirse verilecek ceza üç aydan üç seneye kadar hapis ile birlikte müebbeden veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyettir.

Bu maddede yazılı suçlar baremin beşinci derecesinden birinci derecesine kadar, bu derece dâhil, memurlar ve Bakanlar tarafından işlenirse altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile birlikte müebbeden veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası verilir.

Madde 281. — (Mükerrer) Geçen fasıllarda yazılı cürümlerde temin olunan menfaatler fahiş ise ceza iki misli ve çok fahiş ise üç misli olarak hükmolunur.

Madde 281. — (İkinci mükerrer) Geçen fasıllarda yazılı haller haricinde ve her ne suretle olursa olsun memurlar tarafından efrada karşı işlenecek keyfi hareket veya zulüm sayılacak her türlü fiillerde altı aydan üç seneye kadar hapis veya iki seneden beş seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

Madde 304. — Sürgün cezasına mahkûm olan kimse sürgün yerinden kaçarsa bir seneden beş seneye kadar hapis cezasına mahkûm olur.

Sürgün cezasına mahkûm olan kimse sürgün yerine muhafızsız gitmek ister ve bu talebi ilâmı infaza memur makamca kabul olunursa tâyin olunan müddet içinde sürgün mahalline gitmeyen veya kaçan mahkûma da birinci fıkrada yazılı ceza verilir.

Madde 374. — Başkasının hayatı için tehlikeli olduğu vukuundan evvel anlaşılabilen bir suretle kasten su basmasına sebep olan kimse on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ile cezalandırılır.

Eğer bu hal bir kimsenin ölümüne sebebiyet vermiş ise faile ölüm cezası verilir.

Sair kasten su basmasına sebebiyet hallerinde verilecek ceza bir seneden beş seneye kadar ağır haptir.

Eğer bu hal bir kimsenin ölümüne sebep olursa faile müebbet ağır hapis cezası ve birden ziyade kimsenin ölümüne sebep olursa faile ölüm cezası verilir.

Madde 375. — Kasdi olmaksızın su basmasına sebebiyet verip bu suretle ferdin hayat ve malını

tehlikeye koyan kimse bir seneden beş seneye kadar hapis ile mücazat olunur.

Eğer bu hal bir kimsenin ölümüne sebep olmuş ise cezası beş seneden on seneye kadar, birden fazla kimsenin ölümüne sebep olmuş ise on seneden yirmi seneye kadar ağır haptir.

Madde 382. — 369, 370, 371, 372, 373, 376, 377, 378, 379, 380 ve 381 nci maddelerde yazılı suçlar bir şahsın hayatını tehlikeye koymuş olduğu takdirde muayyen olan ceza bir misli artırılır ve bu ceza kanunen muayyen olan cezanın âzami haddini geçebilir. Ölümüne sebep olmuş ise ölüm cezası verilir.

Madde 383. — Birinci fıkraya aynı.

Eğer bu fiilden bir şahsın hayatınca tehlike hâsıl olursa bir seneden beş seneye kadar hapis ve bir kimsenin ölümü vukua gelirse beş seneden on seneye kadar, birden fazla kimsenin ölümü vukua gelirse on seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

Madde 407. — Birinci fıkraya aynı.

Eğer fiil birkaç kişinin hastalığına sebep olmuş ise birinci fıkrada beyan olunan ceza bir mislinden aşağı olmamak üzere artırılır.

Eğer fiil bir kimsenin ölümüne sebep olmuş ise faile ölüm cezası verilir.

Madde 418. — Yukardaki maddelerde yazılı fiil ve hareketler mağdurun ölümünü mucip olursa faile ölüm cezası verilir.

İkinci ve üçüncü fıkralar aynı.

Madde 439. — Cebren kaçırmak sırasında veya bu yüzden kaçırılan kimse yaralanmış olursa yarasının derecesine göre ceza üçte birden bir misline kadar artırılır ve eğer ölürse fail ölüm cezası ile cezalandırılır.

Madde 439 (Mükerrer) — 438 nci maddede yazılı hal müstesna olmak üzere yukarıda yazılı fasıllardaki cürümlerde verilecek hapis ve ağır hapis cezalarının iki misli sürgün cezası da hükmolunur.

Madde 448. — Her kim bir kimseyi kasten öldürürse ölüm cezasına mahkûm olur.

Madde 452. — Katil kasdiyle olmıyan müessir fiilden telefi nefis husule gelmiş olursa fail on seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapse mahkûm olur.

Eğer telefi nefis failin fiilinden evvel mevcut olup da failce bilinmiyen bir halin birleşmesi ve yahut failin iradesinden hariç ve gayrimelhuz bir sebebin inzıمامı yüzünden vukua gelmiş ise beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

Eğer telefi nefis fiilden hâsıl olmayıp nehvi asabî ile vukubulmuş ise fiile tereddüp eden müessir fiil cezası bir misli fazlasıyla verilir ve bu ceza bir seneden az olamaz.

Madde 455. — Tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizam ve evamir ve talimata riayetsizlik ile bir kimsenin ölümüne sebebiyet veren şahıs üç seneden beş seneye kadar hapis ile birlikte beş seneden on seneye kadar sürgün cezasına mahkûm olur.

Eğer fiil birkaç kişinin ölümünü mucip olmuş ise beş seneden 10 seneye kadar hapis ve on seneden yirmi seneye kadar sürgün cezası verilir.

Eğer fiil on kişiden fazla ölümü mucip olmuş ise faille yirmi sene ağır hapis ve yirmi sene sürgün cezası verilir.

Madde 456. — Ek fıkra :

Bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hallerde hükmolunacak hapis veya ağır hapis cezasının iki misline muadil sürgün cezası da verilir.

Madde 457. — 456 ncı maddede yazılı fiiller gizli veya aşikâr bir silâh veya zehir veya aşındırıcı ecza ile işlenirse asıl ceza bir misli artırılır.

Madde 461. — Yukardaki iki fasılda beyan olunan fiillerden birini aşağıda gösterilen mecburiyetlerle yapanlara ceza verilmez. Bu mecburiyetler:

1. 414, 415, 416, 417, 418, 429, 430, 431 nci maddelerde yazılı fiillerden birinin faillerine veya müteşebbislerine karşı mağduru kurtarmak,

2. Hırsızlık, yağma ve garet suçlarından birinin faillerine veya müteşebbislerine karşı malını müdafaa etmek,

3. Bir şahsın evine veya içinde adam oturur sair her türlü bina ve müstemilâtına her ne suretle olursa olsun gizlice veya zorla girenleri veya girmek isteyenleri, yahut işbu mebani

ve müstemilâtına ateş ve kundak koyanları veya koymak isteyenleri - bu fiiller gece vakti olmak veya gündüz olsa bile hane ve bina ve müstemilâtı tenha bir mahalde bulunmak şartıyla içinde ikamet edenlerin emniyeti şahsiyelerince aklen vârit bir endişe ve havf mevcut olduğu takdirde defetmek,

Dir.

Madde 462. — Yukarda iki fasılda beyan olunan fiiller zinayı icra halinde meşhuden yakalanan veya zinayı irtikâp etmek üzere yahut henüz irtîâp edildiğinde zevahire göre şüphe edilemeyecek surette görünen bir koca veya karı yahut kızkardeş veya furudan biri yahut bunların müşterek faili veya her ikisi aleyhinde karı veya koca yahut usulden biri yahut erkek veya kızkardeş tarafından işlenirse faile ceza verilmez.

Madde 464. — Birinci fıkra aynı.

1. Adam ölmüş veya ölümlü intaç eden bir yara ika edilmiş ise iki seneden beş seneye kadar hapis ile birlikte beş seneden on seneye kadar sürgün cezası,

2. Ahvali sairede altı aydan iki seneye kadar hapistir.

3. Maktul ve mecruha karşı el dokundurmuş olmayıp da yalnız kavgaya dâhil olanlar altı aydan iki seneye kadar hapis olunur.

4. Kavganın hudusuna sebebi asli olanlar hakkında ceza üçte bir miktarı artırılır ve bir sene müddetle sürgün cezası da ilâve edilir.

Madde 468. — Birinci, ikinci, üçüncü fıkralar ve bentler ve dördüncü fıkra aynı.

Birinci fıkrada yazılı fiil kadının ölümüne sebep olmuş ise ölüm cezası ve bedenî bir zararı mucip olmuş ise on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Son fıkra aynı.

Madde 485. — Birinci fıkra aynı.

Eğer iki taraf karşılıklı olarak birbirini tahkir etmiş bulunursa, mahkeme hangi taraftan sebebiyet verdiğini ve evvel tahkir ettiğini nazara alarak diğer taraf hakkında cezayı ıskat edebilir.

Madde 525. — (Mükerrer) - 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 503, 504, 505, 506 ve 512 nci maddelerde yazılı suçları işleyenlere elli darbeden yüz darbeye kadar darp cezası

ve mahkûm oldukları hürriyeti bağlayıcı cezanın iki misline muadil sürgün cezası da verilir.

Madde 544. — Her kim iş işlemeye salih olduğu halde dilencilik ederse on darbeden yirmi darbeye kadar darp cezası verilir.

Tekerrüründe yirmi darbe ile birlikte bir sene müddetle sürgün cezası verilir.

Mütaakıp tekerrürlerde yirmi darbe ile birlikte altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis ve iki sene sürgün cezası verilir.

Madde 545. — Her kim on beş yaşından aşağı bir çocuğa dilencilik ettirir veya velâyet ve vesayeti altında bulunan yahut kendisinin muhafaza ve nezaretine tevdi olunan on beş yaşından aşağı bir küçüğün dilenmesine veya bir kimsenin o küçüğü dilencilikte kullanmasına müsaade ederse yirmi darbe ile beraber iki aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası verilir.

Her kim on beş yaşından aşağı çocukları toplayıp dilencilik ettirirse yirmi darbe ile birlikte bir sene sürgün cezası verilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı suçların mükerrirlerine yirmi darbe ile birlikte altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis ve iki sene sürgün cezası verilir.

Madde 548. — Her kim umumi bir mahalde yahut umuma açık yerlerde yalan uydurarak başkasını zarara sokar veya halkın huzurunu bozarsa iki aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis rezası verilir.

Birinci fıkrada yazılı suçun mukerrirlerine verilecek ceza altı ay hafif hapis ve bir sene sürgünden az olamaz.

Bu maddede yazılı suç umuma neşir veya

teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtalarıyla irtikâp olunmuş ise ceza bir misli artırılır.

Madde 566. — Her kim dikkatsizlik veya tedbirsizlik veya nizamata riayetsizlik veya meslek ve sanatta acemilik neticesi olsa bile her ne suretle olursa olsun şahıslara veya mallara bir zarar vukuu tehlikesini tevlid ederse iki aydan az olmamak üzere hafif hapis cezası verilir.

Madde 571. — Her kim umumi veya umumun girebileceği yerlerde halkın rahatını bozacak veya rezalet çıkaracak surette sarhoş olarak yakalanırsa bir aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis yahut iki yüz liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasına mahkûm olur.

Madde 572. — Her kim sarhoş olup da başkasına tecavüz ve umumun istirahatini selbederse üç aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezasına mahkûm olur.

Sarhoşluğu itiyat derecesine vardiyanlara on darbeden az olmamak üzere darp cezasıyla birlikte altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis ve bir sene sürgün cezası verilir.

İki defa mahkûm olduktan sonra aynı fiili tekrar işleyenler o fiili itiyat etmiş sayılır.

MADDE 2. — Türk Ceza Kanununun 220, 221, 222, 223, 449 ve 450 nci maddeleriyle 225 nci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımından üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun Bakanlar Kurulunca yürütülür.

Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifi (2/476)

T. Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifimi gerekmesiyle birlikte sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Burdur Milletvekili
Mehmet Özbey

GEREKÇE

Bugün içinde bulunduğumuz Demokrasi rejimi memlekette vatandaşlara söz ve neşir hürriyetini mutlak surette tanımış ve bu haktan istifade edilerek memleketin her köşesinde birçok gazeteler inşaa etmekte bulunmuş olduğu gibi miting ve sair suretlerle de siyasi ve gayrisiyasi toplantılar yapılmaktadır. Ancak Demokrasi rejiminin aynı zamanda bir ahlâk kemali olduğu nazarı itibara alınarak neşriyat ve toplantılarda terbiye hududunun haricine çıkılmaması esastır.

Fakat bâzı yerlerde bâzı kötü niyetli kimseler bu hürriyetleri istismar ederek Hükümeti temsil eden kimselerin şahıslarına ağır taarruzda bulunmakta ve hakaret etmektedirler. Bu neşriyatın veya toplantıların yapıldığı yerlerin uzak olması veya gazetelerin ve mecmuaların Türkiye dâhilinde yayınlanmaması sebepleriyle hakarete mâruz kimseler bundan haberdar olmamakta, haberdar olsa bile failini adalet huzuruna çıkaracak imkânlarla malik bulunmamaktadırlar. Neşriyat ve toplantılarda vâkı olan hakaretler o muhitteki halk üzerinde menfi tesirini yapmakta ve Hükümete karşı olan itimatını ve mânevi hislerini rencide etmekte ve fail ise hakkında hiçbir muamele yapılmadığını görerek cüret ve tecavüzünü artırmaktadır.

Rejimin esas gayelerinden birisi : Vatandaşlar arasında birbirine karşı hürmet ve sevgiyi artırmak olduğu cihetle bu gibi hareketlerin : Rejimin yukarıda bahsedilen gayesini kösteklemektedir. Bir bakanın ağır hakaretlere mâruz kalması ; hakaretin vukubulduğu mahallin uzuvlariyle icraatına da mâni olacağı tabiidir. Eğer failleri, adalet huzuruna re'sen yapılacak takibatla çıkarmak mümkün olursa hem bakanın şerefi korunmuş olacak ve hem de kötü niyetli kimselerin cüretlerini artırmaları önlenmiş bulunacaktır. Bundan başka suçun işlendiği mahal halkı da failinin cezalandırılması tesiriyle Hükümet şahıslarına karşı itimat ve bağı sarsılmıyacaktır. Zaten Ceza Kanununun 9 ncü faslına teşkil eden resmî sıfatı haiz olanlar aleyhinde cürümler faslında bulunan maddelerdeki suçların hemen cümlesinin takibi şahsi şikâyete bağı olmayıp Cumhuriyet savcıları tarafından takibat re'sen yapılmaktadır. 273 ncü maddeye evvelce böyle bir fıkra konmamış olması hiçbir esbabı mucibeye istinat etmemekte ve belki de kanunun tercümesi sırasında unutulmuş bulunmaktadır. Yeni rejime girmeden evvelki zamanlarda Hükümetin halk üzerindeki yarattığı korku ve o zamanki söz ve neşir hürriyetinin tahditli olması fertlerin Hükümeti temsil eden kimselere hakaret ve tecavüzünü önlemiş bulunmaktadır. Bugün ise yukarıda bahsi geçen hürriyetler : Memlekette tam ve kâmil olduğundan bâzı kötü niyetli kimseler bunları istismar etmektedirler. Bu gibi hallere mâni olunmak için Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesine (Bu maddede yazılı hallerde takibat şikâyete bağı değildir) şeklinde bir fıkra eklenmesini zaruri görmekteyim.

Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:
«Bu maddede yazılı hallerde takibat şikâyete bağı değildir.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

**Çanakkale Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiş-
tirilmesi hakkında kanun teklifi (2/480)**

6 . I . 1953

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifim ilişik olarak
takdim edilmiştir.

Gereğinin yapılmasını saygı ile arz ederim.

Çanakkale Milletvekili
Nusret Kirişcioğlu

Esbabı mucibe

Ceza Kanunumuzun yeni içtimai cereyan ve icaplar bakımından ele alınması lüzumu herkesçe ka-
bul edilmektedir. Nitekim Hükümet de bu lüzuma kaani olarak Adalet Bakanlığında kurulan hususi
bir komisyonu bu işle tavgiz etmiştir. Bir seneden fazla bir zamandanberi mesaisine aralıksız ola-
rak devam eden bu komisyonun daha bir müddet işini bitiremeyeceği muhakkaktır. Çünkü mesele
tahminlerden daha geniş bir mahiyet arz etmektedir.

Halbuki Ceza Kanunumuzun bâzı maddelerinde bir an evvel değişiklik yapılması da içtimai ve
hukuki bir zaruret olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu zaruretleri gören bir çok mebus ar-
kadaşlarımız bu hususta birçok değişiklik tekliflerinde bulunmuşlardır. İşte bu kanun tekliflerinin
Adalet Komisyonunda tetkiki sırasında teklif sahibi arkadaşlarımızca nazara alınmayan bâzı mad-
delerde de tâdil lüzumu belirmiştir. Keza Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu tasarısının yeni Ada-
let Komisyonunda tetkiki dahi Ceza Kanununda bâzı değişiklikler yapılması lüzumunu göster-
miştir. Bundan başka Ceza Kanunumuzun ikinci kitabı üçüncü babının 1, 2, 3, 4 ve 9 ncu fasıl-
larındaki suçların müeyyidelerinin yeniden gözden geçirilmesi gerek cezalar arasında bir nispetin
sağlanması gerek yeni içtimai icapların karşılanması bakımından bir zaruret olarak kabul edil-
miştir. İşte bizi bu kanun teklifini yapmaya sevkeden sebepleri bu şekilde hülâsa etmek mümkün-
dür. Bu noktayı böylece kaydettikten sonra her madde hakkında ayrı ayrı yapılmasını istediği-
miz değişikliklerin neden ibaret olduğunu ve buna neden lüzum gördüğümüzü kısaca arz ederim.

Madde 12 : Bu maddede yapılan değişiklik Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunumuzun 397 ve 398
nci maddelerindeki hükmün bu maddeye aktarılmasından ibarettir. Filhakika bugün idam cezası-
nın infazı hakkında hem Ceza Kanununun 12 nci maddesinde ve hem de Usul Kanununda ayrı ay-
rı hüküm mevcuttur. Bu hata bu iki kanunun mehzalarının başka başka olmasından neşet etmiş-
tir. Türk Hukuk Sisteminde cezaların infazı bir usul meselesi olarak kabul edilmemiştir. Nitekim bü-
tün cezaların infazı Ceza Kanunumuzda gösterilmiştir. İdam cezası için bir istisna kabul etmek
ve bu cezanın infazına ait hükümleri iki ayrı kanuna serpiştirmek için ortada hiçbir haklı sebep
mevcut değildir. Bu itibarla Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 397 ve 398 nci maddelerinde-
ki hüküm 12 nci maddeye aktarılmıştır.

Madde 202 : Bu maddedeki değişiklik cezanın asgari haddinin bir seneden iki seneye çıkarıl-
ması ve son fıkrasının kaldırılarak yerine 227 nci maddeye yeni bir hüküm sevk edilmesinden iba-
rettir. Son fıkranın kaldırılmasına neden lüzum görüldüğünü 227 nci maddenin mucip sebebin-
de arzedeceğiz. Cezanın asgari haddini artırmamızın sebebi ise bugünkü müeyyidenin bu kabul
suçları önlemeye kifayet etmemesinden neşet etmektedir.

Madde 203 : Bu maddedeki değişiklik suçtan hâsıl olan zararın mahkemeden evvel fail tara-
fından ödenmesi halinde cezadan yapılan tenzilât nispetinin azaltılmasından ve son fıkrası kal-
dırılmak suretiyle yine 227 nci maddede bu suçtan mahkûm olanlar için memuriyetten müebbet
mahrumiyet esasının kabul edilmiş olmasından ibarettir.

Madde 205 : Bu madde de aynı şekilde muvakkat memuriyetten mahrumiyet kaldırılmış ve 227 nci maddede müebbet memuriyetten mahrumiyet esası kabul edilmiştir.

Madde 206 : Bu maddedeki değişiklik cezanın asgari haddinin bir sene ağır haptisten iki sene ağır hapse çıkarılmasından ibarettir. Keza bu maddeden mahkûm olanlar için de yine 227 nci maddede müebbet memuriyetten mahrumiyet esası kabul edilmiştir.

Madde 207 : Aynen.

Madde 208 : Bu maddede ceza miktarlarında değişiklik yapılmıştır.

Madde 209, 210 : Bu maddelerde yapılan değişiklik ceza nispetlerinin artırılması muvakkat memuriyetten mahrumiyet yerine müebbet mahrumiyet cezasının kabulü ve bu suçların hâkim, sorgu hâkimi ve C. Savcılar tarafından işlenmesi halinde cezanın artırılması şeklinde hulâsa edilebilir. Filhakika kanunumuzda rüşvet suçunun hâkim sınıfından olan şahıslar tarafından işlenmesi halinde daha ağır cezalar bulunduğu halde irtikâp suçu için bu esas nedense ihmal edilmiştir. Halbuki bu suçların adalet tevziine memur şahıslar tarafından işlenmesi hakikaten acı bir hal olup daha şiddetli bir müeyyideye tâbi tutulması tabii ve lüzumludur.

Madde 212, 213, 214, 215, 220 ve 222 : Bu maddelerde yapılan değişiklik ceza nispetlerinin ayarlanmasından ibarettir. 227 nci maddenin mucip sebebinde de izah edileceği veçhile bu fişhın bâzı maddelerinde de müebbet memuriyetten mahrumiyet esası da kabul edilmiştir.

Madde 223 : Kanaatimize göre bu madde lüzumsuzdur. Filhakika bu maddedeki hüküm umumi teşebbüs maddeleriyle mahlûl bulunmaktadır. Bu itibarla 223 ncü madde kaldırılmış bunun yerine mütaakırp dört madde numaraları birer numara güçültülmek suretiyle açılan 227 nci maddeye yeni bir hüküm konmuştur. Bu maddelerde de ayrıca bâzı ceza değişiklikleri yapılmıştır.

Madde 227 : Bu madde yenidir. Bu maddenin ilk fıkrasıyla kabul edilen esas rüşvet, irtikâp ve zimmet suçu ile mahkûm olan memurların bir daha hiç bir suretle Devlet memuriyetine intisap edememeleridir. Filhakika bu suçlardan mahkûm olan memurların umumi veya hususi af veya memnu hakların iadesi yolu ile yeniden Devlet hizmetine girmek hakkını kazandıkları ve Devlet hizmetinde yeni suiistimaller yapmaları bugünkü hükümlere göre mümkün bulunmakta ve bu hallere sık sık rastlanmaktadır. İşte bu maddenin ilk fıkrası zararlı neticeler doğuran bu hali önlemek maksadiyle konmuştur. Kötülüğü sabit olan bir memurun Devlet kapısında artık yeri olmamak lâzımdır.

227 nci madde ile kabul edilen ikinci esas rüşvet, irtikâp ve zimmet suçlarından maznun olanların mal beyanına tâbi tutulmaları keyfiyettir. Filhakika 1609 sayılı Kanunda bu cihet esasen kabul edilmiştir. Ancak Memurun Muhakematı Kanunu muvakkati ile 1609 sayılı Kanun ihtiyacı karşılayamamaktadır. 4237 sayılı Kanun ise birçok eksik hükümleri ihtiva etmektedir. 227 nci maddenin ikinci fıkrasıyla zimmet, rüşvet, irtikâp suçlarıyla maznun olanların mal beyanına tâbi tutulmaları mecburiyeti kabul edilmekle beraber bu gibilerin servetlerini başka şahıslar üzerine kaçırmaları veya başka şahısların yardımı ile servetlerinin haksız olan menşelerini haklı gibi göstermelerini önlemek üzere böyle hareket ettiklerinden şüphe edilen üçüncü şahısların dahi tetkikat mevzuu içine alınması esası konmuştur.

Madde 228, 230 ve 240 : Bu maddelerdeki değişiklik ceza nispetlerinin sık sık en çok tesadüf edilen bu suçları kısmen olsun önliyebilecek bir nispete çıkarılmasından ibarettir.

Madde 266 : Bu maddeye ikinci bir fıkra eklenmek suretiyle memurlara huzuren vâkı hakaretlerin bir madde mahsusa tâyin ve isnadı ile yapılması hali için de müeyyide konmuş bulunmaktadır. Bugün memurların huzurlarında madde isnadiyle vâkı hakaretlerde Ceza Kanunumuzun 480 ve 273 ncü maddelerine göre ceza tâyin edilebilmekte ve bu suç takibi şahsi şikâyete bağlı bulunmaktadır. Âmme namına yapılan takiplerde ise mevsuf hakaretlerde dahi âdiyen hakaret hakkındaki bugünkü 266 nci maddenin uygulanması gibi garip bir netice hâsıl olmaktadır. Memura huzuren yapılan hakaretler memurun şahsından evvel Devlet otoritesini alâkadar eder. Bu itibarla bu suçların âmme namına takip edilmesi kaçınılmaz bir zarurettir. İşte bu zarureti karşılamak için 226 nci maddeye bir fıkra eklenmiş bulunmaktadır.

Madde 267 ve 268 : Bu maddelerin yerleri değiştirilmiştir. Ve halen 268 nci maddedeki hüküm

267 nci maddenin ilk fıkrası olarak mütalâa edilmiş ancak yukarıda arzettiğimiz sebep dolayısıyla bu maddeye de bir ikinci fıkra eklenmiştir. Bugünkü 267 nci maddenin 268 nci maddeye alınmasındaki sebep adli, idari, siyasi ve askerî heyetlerin vazifenin ifasından dolayı olmayıp da vazife esnasında hakarete mâruz kalmalarını müeyyidelendirebilmek gayesine mâtuftur.

Madde 269 : Halen mer'î bulunan 269 ncu madde lüzumsuz ve tatbik kabiliyeti bulunmayan bir hükmü ihtiva etmektedir. Bu itibarla bu hüküm kaldırılmış ve onun yerine yeni bir hüküm vaz' edilmiştir. Yeni kabul edilen 269 ncu madde memurların veya kanunda sayılı heyetlerin giyaplarında ve ifa ettikleri vazifeden dolayı vâkı hakaretleri müeyyidelendirmektedir. Bu suretle vazifeden dolayı giyapta yapılan hakaretler kanundaki esas faslına alınmış olmaktadır.

Madde 270 : Yukarıda arzedilen delişiklik dolayısıyla Ceza Kanunumuzun 481 nci maddesi ikinci fıkrasındaki hüküm bu maddeye aktarılmıştır.

Madde 502 : Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun tâdiline dair olan tasarının 100 ncü maddesinde gecenin bir tarifi yapılmakta ve bu maddenin son fıkrasıyla de Ceza Kanunu tatbikatında da gece vaktinin bu suretle belli edileceği kaydedilmektedir. Bu vaziyet karşısında Türk Ceza Kanununun 502 nci maddesi ile bir ahenksizlik vücuda gelmekte ve bu madde binnetice usulün 100 ncü maddesi son fıkrasıyla tamamen ortadan kalkmaktadır. Bu vaziyetin bir karışıklık doğuracağı tabiidir. Ceza tatbikatında gecenin tek bir tarifi bulunması lâzımdır. Ve bunun yeri Ceza Kanununun 502 nci maddesidir. Bu itibarla hüküm değiştirilmiştir.

Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 12, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 240, 266, 267, 268, 269, 270, 481 ve 502 nci maddeleri aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 12. — İdam cezası, buna mahkûm olan kimsenin asılması suretiyle hayatının izalesidir.

İdam cezası mahkûmun mensup olduğu din ve mezhebin hususi günlerinde icra olunmaz. Mahkûmlar birkaç kişi olursa birbirinin karşısında asılmazlar. Gebe kadınlar doğurmadıkça, akıl hastalığına duçar olanlar iyileşmedikçe idam cezası infaz olunmaz.

İdam cezası hükmolunan kimse hakkında mahkûmiyet ilâmı Temyiz Mahkemesince tasdik ve Türkiye Büyük Millet Meclisince tasvip edildikten sonra icra mahallinde, mahkeme heyetinden bir zat ile Cumhuriyet Savcısı, tabip ve zabıt kâtibi ve hapishaneler idaresi memurlarından biri hazır oldukları halde mahkûmun huzurunda hükmün okunması suretiyle infaz olunur.

Mahkûmun mensup olduğu dinin ruhani sıfatını haiz bir zat ile mehkûmun müdafii dahi cezanın infazında hazır bulunabilir.

İdam cezasına mahkûm olan, ana veya baba kaatili ise icra mahalline yalınayak, başı açık

ve siyah bir gömlek giydirilerek götürülür ve hüküm bu suretle infaz olunur.

Asılan kimsenin cenazesi merasim yapılmadan gömülmek üzere mirasçılara verilir. Mirasçuları olmadığı veya kabul etmediği takdirde belediye tarafından gömdürülür.

İdam cezasının infazı sureti hakkında bir zabıt varakası tutulur. Zabıt varakası orada memur olarak bulunan zatlar tarafından imza edilir.

Madde 202. — Kendisine tevdi olunan veya vazife dolayısıyla muhafazası altında bulunan para veya para hükmündeki evrak ve senetleri veya sair malları zimmetine geçiren veya mal edinen memur iki seneden beş seneye kadar hapsolünür ve hâsıl olan zarar kendisine ödetilir.

Eğer vâkı olan zarar muhakeme edilmezden evvel fail tarafından tamamiyle ödenmiş olursa ceza yarısına kadar indirilir ve eğer hüküm verilmezden evvel tamamiyle ödenirse ceza, üçte biri kadarı indirilir.

Madde 203. — Yukarıdaki maddede gösterilen fiil varidat ve masarifin terkimine veya murakabesine mahsus olan kayıtları, defterleri ve hesapları bililtizam intizamsız olarak tutmak

veya tağyir ve tahrif etmek veya ortadan kaldırmak veya bu hesaplara ait sahih olmıyan bilânço ve başka evrak, defterler veya vesikalar göstermek yahut para bulunan grup, torba veya paketlerin içindekileri hakikat hilâfında irae etmek, hâsılı ait olduğu daireleri aldatacak ve fiilin zâhire çıkmamasını temin edecek her türlü hile ve hud'a yapmak suretiyle vâkı olmuş ise faili beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu fiilden dolayı hâsıl olan zarar kendisine ödettirilmekle beraber ayrıca bir misli kadar da ağır para cezası alınır. Zarar, muhakeme edilmezden evvel cürmün faili tarafından tamamıyla ödenirse cezanın üçte biri kadarı indirilir.

Madde 205. — Bir kimse Türkiye Devleti hesabına olarak almıya veya satmıya yahut yapmıya memur olduğu her nevi eşyanın alım veya satımında veya pahasında veya miktarında veya yapmasında fesat karıştırarak her ne suretle olursa olsun irtikâp eyleser beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır ve zarar kendisine ödettirilir.

Madde 206. — Bir memur, memuriyeti sebebiyle kullandığı işçilerin tâyin olunan işleme veya nakliye ücretlerini veya eşya bedelini tamamıyla vermez veya eksik verir yahut işçileri angarya olarak bedava işletirse iki seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır ve bu yüzden elde ettiği kazancın bir katı ücret ve bedel olarak sahiplerine verilmek ve diğeri ağır para cezası olmak üzere iki kat olarak kendisinden alınır.

Madde 207. — Bir daire âmiri kadrosunda muayyen olan memurları eksik kullanıp maaş veya ücretlerini tam alır yahut mevcut memurları asıl hizmetlerinden bütün bütün ayırıp kendi şahsi işlerinde kullanır veya kendi şahsi işlerinde kullandığı kimseyi kadroda bulunan bir işte gösterip maaş aldırırsa iki seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır ve zarar kendisine ödettirilmekle beraber bir misli ağır para cezası da hükümlenir.

Madde 208. — Devlet memurlarından her kim idaresine ve nezaretine memur oldukları işlerde Devlet için az veya çok eşya veya malzeme alım veya satımında gizli veya aşikâr gerek doğrudan doğruya kendisi gerek başkası vasıtasıyla

veya ortaklık suretiyle kendi kazanesi için ticaret eder veya imalât yahut inşaatı götürü şekilde deruhde edenlere ortak olursa iki seneden beş seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Eğer bu gibi alış verişte komisyon alınır yahut nakit veya meskûkât mübadelesinde kazanç sağlanırsa hapis cezası üç seneden az olamaz.

Madde 209. — Memurlardan her kim memuriyet sıfatını veya memuriyetine ait vazifeyi suiistimal suretiyle kendisine veya başkasına bigayrihakkın para itasına veya sair menfaatler temin veya vâdine bir kimseyi icbar ederse üç seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Fail hâkim, sorgu hâkimi veya Cumhuriyet savcıları ile yardımcıları ise ağır hapis cezası dört seneden az olamaz.

Eğer bigayrihakkın ita veya vadolunan para veya menfaatin miktar veya kıymeti az ise cezanın üçte biri indirilir.

Madde 210. — Memurlardan her kim memuriyet sıfatını veya memuriyetine ait vazifeyi suiistimal suretiyle kendisine veya başkasına bigayrihakkın para itasına veya sair menfaatler temin veya vâdine bir kimseyi ikna ederse iki seneden beş seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Fail, hâkim veya Cumhuriyet savcısı veya yardımcılarıyla sorgu hâkimi ise hapis cezası üç seneden az olamaz.

Eğer memur kanunen alınmaması lâzımgelen bir şeyi diğerrinin hatasından bilistifade almış bulunursa bir seneden üç seneye kadar hapsedilir.

Eğer bigayrihakkın vait veya ita veya temin olunan para veya menfaat miktar veya kıymetçe az ise cezanın üçte biri indirilir.

Madde 212. — Kanun ve nizam hükümlerine göre yapmaya mecbur olduğu şeyi yapmak veya yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmamak için rüşvet alan veya bir vait veya taahhüt kabul eden kimse iki seneden beş seneye kadar hapsedilir.

Şu kadar ki neticede memurun mensup olduğu dairenin alâkalı bulunduğu mukavele veya taahhütlere girilmiş veya memuriyet, maaş, nişan veya sair rütbe veya nasıplar tevehh edilmiş yahut kanun ve nizama muhalefet vuku bulmuş ise hapis müddeti üç seneden aşağı olamaz.

Madde 213 — Kanun ve nizam hükümlerine göre yapmaya mecbur olduğu şeyi yapmamak veyahut yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmak için rüşvet alan veya bir vait veya taahhüt kabul eden kimse üç seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Şu kadar ki, mürteşinin bu hareketi neticesinde memuriyet, maaş, nişan veya sair rütbe veya mansıplar tevcih edildiği veyahut hakkı ihlâl eden veya zarar veren bir hal vücuda gelmiş bulunduğu takdirde hapis cezası dört seneden aşağı olamaz.

Madde 214. — Hâkimler veya Cumhuriyet savcıları ile yardımcıları veya sorgu hâkimleri tarafından velev kanuni vazifelerini ihlâl etmiyecek bir anlaşma zımında muhik ve meşru bir iş için rüşvet alınması üç seneden beş seneye kadar hapis cezasını istilzam eder. Kanunun hilâfı muamele icrası için vâkı olacak irtişalarından dolayı cezanın en azı dört senedir.

Madde 215. — Rüşvet neticesinde men'i muhakeme veya beraet yolunda talepte bulunan Cumhuriyet savcıları veya yardımcıları veya bu şekilde karar veya hüküm veren hâkimler veya hâkim yardımcıları veya sorgu hâkimleri üç seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Madde 220. — Yukarda sayılan kimselerden birine kanun hükmünce yapmaya memur olduğu şeyi yapmamak yahut yapmamaya memur olduğu şeyi yapmak için rüşvet vait veya teklif veya ita eden kimsenin bu hareketi kanun ve nizama vukubulan muhalefetin derecesine ve istenilen şeyin kısmen veya tamamen yapılmış olup olmamasına göre altı aydan üç seneye kadar hapis ve beş yüz liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasını istilzam eder.

Madde 222. — Meşru ve hakka makrur bir maslahatın tesviyesi zımında rüşvet ita veya başka menfaatler temin eden râşi üç aydan bir seneye kadar hapis cezasına çarptırılmakla beraber vermiş olduğu meblâğ veya temin eylemiş olduğu menfaatler miktarı ağır para cezasına da mahkûm edilir.

Madde 223. — (224 ncü madde aynen)

Madde 224. — Vazifesini ihlâl eden veya ihlâle tasaddi eyliyen mürteşiye hükümlenacak

asil cezadan maada aldığı paranın veya taahhüt olunan menfaatlerin miktar veya değerinin bir katı kendisinden ağır para cezası olarak alınır.

Muhik olmıyan bir menfaate hizmet emeliyle rüşvet veren kimselerin mahkûm olacakları cezalardan başka vermiş oldukları düşvetin müsaaderesine de hükümlenir.

Madde 225. — Râiş olan şahıs râşi ve mürteşiden hangisinin vasıtası ise onun fer'an zimet-hali sayılır.

Madde 226. — Vazifesine dâhil olmıyan bir hususun ifasına veya terkine muktedir ve binnefis tervici merama kaadir olmadığı halde olduğundan bahsile menfaat temin eyliyen şahıs bir seneden aşağı olmamak üzere hapsolunur ve kendisinden beş yüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası dahi alınır.

Madde 227. — Bu kanunun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217 ve 226 ncü maddeleriyle mahkûm olanlara aynı zamanda memuriyetten müebbeden mahrumiyet cezası da hükümlenir. Bu gibiler umumi veya hususi af yahut memnu hakların iadesi yolu ile dahi memurivette istihdam edilme hakkını yeniden iktisab edemezler.

Birinci fıkrada österilen maddelerden biriyle maznun olanların 4237 sayılı Kanun gereğince mal bevanına tâbi tutulmaları mecburidir. Şu kadar ki bu gibilere, haklı bir mensee davanmıyan servetlerini haklı imiş gibi göstermek üzere her ne suretle olursa olsun yardım ettiği anlaşılanlar ile bu suçlardan maznun olanlara aidiyeti sezilen malları üzerlerine kaydettirmiş veya saklamış olanların dahi servetleri aynı kanunun hükümleri dairesinde tahkika tâbi tutulur.

Madde 228. — Devlet memurlarından her kim bir şahıs veya memur hakkında memuriyetine ait vazifeyi süüistimal ile kanun ve nizamın tâyin ettiği ahvalden başka suretle keyfi bir muamele yapar veya yapılmasını emreder veya ettirirse üç aydan bir seneye kadar hapse mahkûm olur ve bunda hususi bir maksadı mevcut olduğu anlaşılırsa cezası üçte bire kadar artırılır.

Memuriyetinin icrasında lüzumsuz yere sert muamelelerle bir şahsın kanun hükmüne veya Hükümetin emirlerine itaat etmemesine sebep olana memur dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Madde 230. — Her ne vesile ile olursa olsun memuriyet vazifesini yapmakta ihmal ve terahi eden veya âmirinin kanuna göre verdiği emirleri makbul bir sebep olmaksızın yapmayan memur bir aydan altı aya kadar hapis ve beş yüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Bu ihmal ve terahiden veya âmirin kanuni emirlerini yapmamış olmaktan Devletçe bir mazarrat husule gelmiş ise derecesine göre üç aydan üç seneye kadar hapis cezasıyla birlikte müebbeden memuriyetten mahrumiyet cezası da hükmolunur.

Her iki surette memurun terahisinden veya verilen emri yapmamasından fertlerce her hangi bir zarar hâsıl olmuş ise o da başkaca ödettirilir.

Madde 240. — Kanunda yazılı hallerden başka her ne suretle olursa olsun vazifesini suiistimal eden memur derecesine göre altı aydan üç seneye kadar hapsolür. Cezayı tahfif edecek sebeplerin vücudu halinde üç aydan az olmak üzere hapis ve her iki halde beş yüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır ve her halde memuriyetten müebbeden veya muvakkaten mahrum edilir.

Madde 266. — Bir kimse resmî sıfatı haiz olan bir memurun huzurunda ve ifa ettiği vazifeden dolayı şeref veya şöhretine veya vakar ve haysiyetine kavlen veya fiilen taarruz ve hakarete bulunursa aşağıda gösterilen suretlerle cezalandırılır :

I - Hakaret ve taarruz asker veya jandarma efradından veya iki veya üçüncü bentlerde mezkûr memurlardan gayrı memurinden biri aleyhinde ise bir aydan altı aya kadar hapis ve yüz elli liradan iki yüz elli liraya kadar ağır para cezasıyla mahkûm olunur.

2. Hakaret ve taarruz asker veya jandarma zâbitanından veya polis komiserlerinden veya âmirlerinden yahut umumi meclis veya belediye meclisi âzalarından biri aleyhinde ise iki aydan iki seneye kadar hapis ve iki yüz elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

3. Hakaret ve taarruz, Vekiller Heyeti veya Büyük Millet Meclisi âzaları ile temsil sıfatını veya emir ve idare salâhiyetini haiz rüesadan veya mahkemeler hâkimleri veya Cumhuri-

yet savcılarında biri aleyhinde vâkı olursa üç aydan otuz aya kadar hapis ve beş yüz liradan yedi yüz elli liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Eğer birinci fıkradaki hakaret fiili ikiden fazla kimseler huzurunda ve maddei mahsusa tâyin ve isnadiyle vâkı olursa dört aydan üç seneye kadar hapis ve dört yüz liradan dört bin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Ancak verilecek ceza, fiil birinci fıkranın iki No. 1 bendindeki memurlar hakkında işlenmiş olursa altı ay hapis ve altı yüz lira ağır para cezasından; üç No. 1 bendindeki memurlar hakkında işlenmiş olursa sekiz ay hapis ve sekiz yüz lira ağır para cezasından eksik olamaz.

Madde 267. — Bir kimse kavlen veya fiilen her ne suretle olursa olsun adli, idari, siyasi veya askerî resmî bir heyet huzurunda veya bir hâkimin duruşma yaptığı sırada veya duruşmaya mütaallik karar ve hükmün tefhimini mütaakip şeref ve haysiyetine veya vekarına tecavüz ve hakarete bulunursa altı aydan üç seneye kadar hapis, beş yüz liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Eğer fiil ikiden fazla kimseler huzurunda ve maddei mahsusa tâyin ve isnadiyle vâkı olursa verilecek ceza bir yıl hapis ve bin lira ağır para cezasından eksik olamaz.

266 ve 267 nci maddelerde beyan olunan fiiller bu maddelerde gösterilen heyet ve memurlara hitabeden veya hitabettiği belli olan telgraf, telefon, mektup, resim veya her hangi bir yazı vasıtasıyla işlendiği takdirde o maddelerdeki cezalar aynen hükmolunur.

Madde 268. — Yukardaki maddelerde beyan olunan fiiller bir vazifenin ifasından dolayı olmayıp da vazife esnasında vâkı olursa tâyin olunacak cezalar üçte birinden yarısına kadar indirilir.

Madde 269. — Her kim toplu veya dağınık birkaç kişi ile ihtilât ederek 266 ve 267 nci maddelerde gösterilen heyet ve memurların giyaplarında ifa ettikleri vazifelerden dolayı şeref, haysiyet veya vakarlarına tecavüz ve hakarete bulunursa, tecavüze uğrıyanın sıfatına göre bu maddelerdeki cezalar üçte birinden yarısına kadar indirilerek hükmolunur. Bu fıkradaki suçlardan dolayı takibat icrası zarar gören heyetin reisinin

veya mutazarrır memurun şikâyetine bağlıdır.

Eğer bu fiil umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtalarıyla irtikâp olunmuş ise tecavüze uğrıyanın sıfatına göre 266 ve 267 nci maddelerdeki cezalar yarısına kadar artırılarak hükmolunur. Bu fıkradaki suçların 266 nci maddenin birinci fıkrası bir ve iki No. lı bentlerinde gösterilen memurlar aleyhine işlenmesi halinde takibat icrası suçtan zarar gören memurun şikâyetine bağlıdır.

Madde 270. — Geçen maddelerde yazılı cürümlerin faili hakaret ve taarruz eylediği şahıslara isnat ettiği efal ve evsafın şayi ve mütevatir olduğunu ispata kalkışırsa bu talebi kabul olunmaz.

Ancak 266 ve 267 nci maddelerde yazılı heyet ve memurların gerek huzurlarında ve gerek giyaplarında toplu veya dağınık birkaç kişi ile ihtilât ederek ifa ettikleri vazifeden dolayı bir maddei mahsusa isnadiyle vâkı taarruz ve hakaretlerde;

1. Isnadolunan fiil memuriyetin icrasına taallûk eylediği;
2. Isnadolunan fiilden dolayı tecavüz olunan şahıslar hakkında takibat icrasına başlanmış olduğu;
3. Müşteki ikame ettiği dâvadan dolayı icra kılınan muhakemeyi kendisine isnadolunan

fiilin sıhhat ve ademisihhatine dahi teşmil etmeyi sarih surette bizzat talep eylediği;

Takdirde hakikatı maddenin ispatı iddiası aynı mahkemece kabul ve tetkik olunur.

Mütecavizin isnat eylediği fiil sabit olur yahut bundan dolayı aleyhine isnadolunan şahıs mahkûm edilirse isnadeden şahıs hakkında dâva ve ceza sâkit olur.

Madde 481. — Geçen maddede beyan olunan cürmün faili beraet etmek için isnadettiği fiilin sıhhatini veya şayi ve mütevatir olduğunu ispat etmek isterse bu iddiası kabul olunmaz.

Madde 502. — Ceza Kanunu tatbikatında gece vakti, Nisan ayının birinci gününden Eylül ayının otuzuncu gününe kadar saat yirmi birden sabah saat beşe ve Ekim ayı başından Mart ayı son gününe kadar saat yirmiden sabah saat altıya kadar sürer.

Saatlerin hükmi olarak ileri veya geri alınması halinde dahi esas saat nazara alınır.

MADDE 2. — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 397 ve 398 nci maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanunu Adliye Vekili yürütür.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 2/219,235,250,269,

272,334,344,350,372,392,427,

438,458,464,476,480

Karar No. 32

22 . 2 . 1953

Yüksek Reisliğe

Rize Mebusu İzzet Akçal ve arkadaşlarının, Rize Mebusu İzzet Akçal ve Siird Mebusu Mehmet Daim Süalp'in, Rize Mebusu İzzet Akçal ve Siird Mebusu Mehmet Daim Süalp'in, Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın, Erzurum Mebusu Emrullah Nutku'nun, Balıkesir Mebusu Müfit Erkuymeu ve İstanbul Mebusu Fıruzan Tekil'in, Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Çorum Mebusu Hüseyin Ortakçioğlu ve arkadaşlarının, Balıkesir Mebusu Vacit Asena ve üç arkadaşının, Çanakkale Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Konya Mebusu Fahri Ağaoglu'nun, Rize Mebusu İzzet Akçal ve arkadaşlarının, Çorum Mebusu Ahmet Başibüyük'ün ve Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve arkadaşlarının Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifleri Yüksek Riyasetçe komisyonumuza havale edilmiş olmakla mezkûr teklifler komisyonumuzda tevhit edilerek Hükümet mümessilinin ve teklif sahiplerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Madde 11 : (Fahri Ağaoglu) Cürüm kısmına darp cezası ve kabahat kısmına da darp ve sürgün cezası ilâve edilmiştir. Darp, bugünkü ileri ceza sisteminde yer almasına imkân olmıyan bir ceza olduğu gibi kabahat fiillerinde sürgün cezası da kabahata mütaallik suçlar yanında suç ile mukayese edilemeyecek kadar ağır bir hüküm bulunduğundan Fahri Ağaoglu'nun 11 nci maddeye ait teklifi bu sebeplerle reddedilmiştir.

Madde 12 : (Nusret Kirişcioğlu) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 397 ve 398 nci maddelerindeki idamın infazına ait hükümler idam maddesi olan bu maddeye alınmış ve kanunun sonuna eklenen bir madde ile Usulün 397 ve 398 nci maddeleri mevkii meriyetten kaldırılmıştır.

Madde 13 : (İzzet Akçal ve arkadaşları - Ahmet Başibüyük) mevcut Kanunun 13 nci mad-

desinde cezalar 4 devrede infaz edilmektedir. Birinci devre mahkûmun geceli gündüzlü bir hücrede kalmasına ait müddettir ki, bu müddet cezanın 20 de biri olup asgari bir aydan aşağı ve âzami 6 aydan fazla olamaz.

İkinci devre ise mahkûm yalnız geceleri tecrit edilir. Bu devre mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddet ile hücrede kaldığı müddet çıkarıldıktan sonra geriye kalan müddetin 6 da birini teşkil eder.

Üçüncü devre ise, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddet ile mahkûmun birinci ve ikinci devreler müddeti çıkarıldıktan sonra geri kalan müddetin üçte ikisini teşkil eder. Bu müddet de geçen her üç gün 4 gün olarak hesaplanır.

4 ncü devre ise, geri kalan müddettir. Bu devrede geçen her gün iki mahkûmiyet gününe hesap edilir. Bu 4 devre ile tatbik edilen ceza infaz sisteminde pek ağır bir suç işliyen mahkûm 13 ncü maddenin hükümlerinden istifade ederek kısa bir zamanda ceza evinden tahliye edilmekte ve henüz işlediği suçun mukabil tarafta bıraktığı elim tesirler zâil olmadan cemiyetin içerisine avdet edebilmektedir. Bunun neticesi olarak da suç işlemeye mütemayil insanlarda suç işlemek kolay bir hale gelmekte ve yeni yeni cinayetlere sebebiyet verilmektedir. Bunun içindir ki, gerek İzzet Akçal ve arkadaşları ve gerekse Ahmet Başibüyük hemen hemen aynı gayeyi istihdaf eden tadil tekliflerinde bulunmuşlardır.

Kabul edilen şekle göre cezaların infazı 3 devreye ayrılmaktadır.

Birinci devre, hücre müddeti olup cezanın 10 da birine müsavidir. Bu müddet mahkûmun hücrede tatbik edilen usule göre insan olarak dayanma müddeti nazarı itibara alınarak asgari iki ay ve âzami bir senedir. Bundan başka mahkûmiyetin devamı müddetince ceza evi disiplinini koruyabilmek bakımından ceza ve tev-

kif Evleri Nizamnamesi gereğince ve inzibati mahiyette olmak üzere ceza evi disiplini bozanlara her defasında bir ayı geçmemek kaydı ile mahkûm hücreye konulabilecektir.

İkinci devre, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddetle hücrede kaldığı müddet çıraklıktan sonra geri kalan müddetin yarısını teşkil eder. İkinci devrede mahkûm çalışma teşkilâtı mevcut olan ceza ve tevkif evlerinde çalışmaya mecbur tutulur ve durumuna, suçun mahiyetine göre ceza evlerinde ayrı ayrı gruplar halinde bulundurulur.

Üçüncü devre, mahkûmun mevkuf kaldığı müddet ile birinci ve ikinci devrelerden sonra geri kalan müddettir.

Bu devrede bulunan mahkûmlar iş esası üzerine kurulmuş bulunan ceza evlerinde çalıştırılırlar. Yürürlükteki metinden farkı teklif ve kabul edilen şekle göre devrelerde müddetler bakımından mahkûmun lehine içtimai fayda mülâhazası ile her hangi bir istifade kabul edilmeyişidir. Mahkûmların ikinci devreden üçüncü devreye geçebilmeleri için iyi hal sahibi olmaları ve yaş ve bedenî kabiliyetleri itibariyle iş esası üzerine kurulan ceza evlerinde çalışabilecek durumda olmaları şarttır. Ancak, Devletin şahsiyetine karşı suç işleyenler ile, Devlet kuvvetleri aleyhine suç işleyenler yani Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 133, 135, ilâ 142, 146 ilâ 150, 152, 156, 157, 163 ncü maddelerle zimmet ve ihtilâs ve rüşvet suçluları ve 495 ilâ 500 ncü maddelerindeki yağma yol kesmek ve adam kaldırmak suçlarını işleyenler ve katil ve hırsızlık suçlarının mükerrirleri ile aleltilak müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar hiç bir suretle üçüncü devreden istifade edemeyecekler ve dolayısıyla iş esası üzerine kurulmuş ceza evlerine gidemeyeceklerdir.

Yine bu madde hükmüne göre 3 ncü devre hakkını kazanmış olan mahkûmlardan Adalet Vekâleti yol, inşaat, maden, orman ve deniz avcılığı ekipleri teşkil edebilecektir.

(13 ncü maddenin muvakkat birinci maddesi:) Kabul edilen 13 ncü madde ile ağır cezalı suçlarda mahkûmların cezalarının muayyen bir kısmını hücrede geceli ve gündüzlü geçirecekleri kabul edilmiştir. Ancak, henüz bütün ağır hapis mahkûmları hakkında tatbik edilmeye kâfi Adalet Vekâletinin elinde yeter derecede hücre bulunmadığından bunlar tamamlanincaya

kadar hücre hapsinin mevcut hücreler ile peyderpey tatbik edilmesi için işbu muvakkat madde ile Adalet Vekâletine salâhiyet verilmiş bulunmaktadır.

Ve yine muvakkat mahiyette olarak bu madde ile haklarında hücre cezası tatbik edilememiş bulunan ağır hapis cezası mahkûmlarının mevcut ceza evlerinde mahkûmiyet müddetlerinin 4 te üçünü ikmal ettikleri ve iş esası üzerine kurulan ceza evlerine gitmek için 13 ncü maddede yazılı evsafı haiz oldukları takdirde iş esası üzerine kurulacak ceza evlerine gitmeleri kabul edilmiş ve bu gibilerin meşrutân tahliye hükümlerinden de istifade edebilecekleri hususu maddeye ilâve edilmiştir.

(13 ncü maddenin muvakkat ikinci maddesi:) Kabul edilen şekle göre mahkûmlar 13 ncü maddesinin ihtiva ettiği sarahate göre ikinci devre müddeti içerisinde çalışmaya müsait ceza evlerinde çalışmaları mecburi kılınmıştır. Ancak, mevcut ceza evlerinde bu devre zarfında mahkûmların çalışmalarına müsait olmadığından bu gibi ceza evleri kâfi miktara çıkarılıncaya kadar ikinci devredeki mahkûmların bu devreye ait müddetlerinin en az 4 te birini iyi hal ile ikmal ettikleri takdirde vekâletçe tâyin edilecek suç faillerinin 13 ncü maddedeki ikinci devre müddetini ikmal etmeden evvel de iş esası üzerine kurulan ceza evlerine gidebilmelerini temin bakımından bu muvakkat madde ile Adalet Vekâletine salâhiyet verilmiştir. Yine bu muvakkat ikinci madde ile iş esası üzerine kurulan ceza evleri ihtiyaca yeter derecede ikmal edilinceye kadar buraya nakledilmesi gereken hükümlerin geceleri ceza evinde kalmak şartı ile gündüzleri mahallî rayiç ücretin üçte ikisinden aşağı yevmiye verilmemek suretiyle âmme menfaatlerine uygun işlerde çalıştırılabileceği kabul edilmiştir.

Madde 14 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) 14 ncü madde eski metinde 13 ncü maddenin infazına ait olup infaza ait bu hükümler 13 ncü maddenin bu kere kabul edilen değişik metne ilâve edilmiş olduğundan madde tamamen mevküflardan çalışmak isteyenlerin ceza ve tevkif evleri dâhilinde çalıştırılabilecekleri şeklinde yeni hükümü ihtiva etmektedir. Bu şekle göre mevküflar da ceza ve tevkif evleri dâhilinde çalışma imkânını bulabilecekler muattal halden kurtulacaklardır.

Madde 15 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Madenin birinci fıkrası eski metnin aynı olup ikinci fıkrası ile hapis cezasının para cezasından çevrilmiş olması halinde dahi 13 ncü maddenin hücreye ait devresi müstesna olmak üzere ikinci ve üçüncü devreler şeklinde çektirileceğini ifade etmektedir.

Madde 16 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) bu madde meşrutanın tahliyeye ait hükümleri ihtiva etmektedir. Üçüncü devreye geçen mahkûmlardan bu devrenin ağır hapisinde 4 te üçünü ve hapisinde 3 te ikisini iyi hal ile geçirenler meşrutanın tahliyelerini isteyebilirler. Bunun hilâfına olarak ikinci devrenin yalnız bedenî kabiliyetleri itibarıyla üçüncü devreye geçemiyenler ile üçüncü devreden yine bu sebeple ikinci devreye iade edilenler ağır hapisinde ikinci devre müddetinin esas kısmını ikmal ettikten sonra geriye kalan müddetin 4 te üçünü ve hapisinde 3 te ikisini iyi hal ile geçirenler de birinci fıkradakiler gibi meşrutanın tahliyelerini isteyebileceklerdir.

Demek ki, 13 ncü maddede sayılan maddelerdeki suçları işleyenler ile müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olanlar ve katil ve hırsızlık suçlarından mükerrem bulunanlar ve iyi hal göstermediklerinden dolayı üçüncü devreye geçemiyenler ve üçüncü devreden yalnız bu sebeple ikinci devreye iade edilmiş olanlar meşrutanın tahliye hükümlerinden istifade edemeyeceklerdir.

Madde 17 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) bu madde meşrutanın tahliyeden sonra mahkûmun yeniden bir suç işliyerek işlediği cürümden dolayı şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm olduğu halde meşrutanın tahliye hükümlerinin ne şekil ve şeraitte geri alınacağını ve bu hususta yapılacak muameleyi göstermektedir. Bu takdirde meşrutanın tahliye hükmü geri alınmakla beraber mahkûmun meşrutanın tahliye halinde geçirdiği müddet yeniden infaz edilir ve bir daha mahkûm meşrutanın tahliye hükümlerinden istifade edemez.

Madde 18 : (Fahri Ağaoglu) bu madde sürgüne ait olup metinde sürgün, mahkûmun ikamet ettiği kazadan 60 kilometre öteye bir kazaya sürüleceği kaydolunmaktadır. Teklif ve kabul edilen şekle göre ise, mahkûmun esas ikamet ettiği mahal bugünkü vesaitin bolluğu ve süratî karşısında ceza mahiyetini iktisap edememekte ve mahkûm bu halde muhiti ile alâka ve irtibatını

sağlayabilmekte ve bâzı ahvalde de sürgün cezası bir tedbir mahiyetinden çıkarak bir mükâfat şeklini iktisap ettirmektedir. Bu sebeptendir ki, mesafe 500 kilometreye çıkarılmış ve mahkûmun sürgün edileceği kazanın nüfusu 10 000 den az ve polis teşkilâtı olan bir kaza olması esas kabul edilmiştir. Sürgün müddeti ise bir seneden 5 seneye kadar kabul edilerek mer'î metindeki müddetler uzatılmıştır.

Mükerrer madde 18 : (Fahri Ağaoglu) kanuna mükerrer olarak ilâvesi istenilen 18 ncü madde ile darp cezasının sureti infazı gösterilmektedir. Fahri Ağaoglu 11 ncü madde ile kabul ettirmek istediği darp cezası esasından reddedilmiş olduğundan mükerrer 18 ncü maddenin kanuna ilâvesi teklifi de aynı sebeple reddedilmiş bulunmaktadır.

Madde 21 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) bu madde hafif hapis cezasına ait olup hafif hapis cezasının bir günden iki seneye kadar olduğu metni madde ile kabul edilmiştir. Teklifte yenilik hafif hapis cezası hafif para cezasından çevrilmiş olsa dahi bu cezalar hakkında 13 ncü maddenin hücreye ait birinci devresi müstesna olmak üzere diğer ikinci ve üçüncü devrelerinin tatbik edileceğine dairdir. Mer'î metinde bu hüküm mevcut değil idi. Maddenin ikinci fıkrası hemen hemen eski metnin aynı bulunmaktadır. Bu fıkraya göre mahkûmiyeti bir aydan fazla ve mükerrer olmıyan kadınlar ile küçüklerin cezalarının hapis hanesinde değil de oturdukları yerde mahkeme kararı ile çektirilebileceğine dairdir.

Madde 40 : (Fahri Ağaoglu) Bu teklif ile kanununun 40 ncü maddesine «mahkûma eğer darp cezası verilmiş ise 3 günlük mevkûfiyet bir darbeye mukabil sayılır» fıkrasının ilâvesi istenilmektedir. 11 ncü maddenin reddi ile darp cezası bir ceza olarak kabul edilmemiş olduğundan bu maddeye eklenmesi istenilen fıkra da aynı sebeplerle reddedilmiştir.

Madde 46 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Teklifte gözüken hususiyet suç işleyen aklî mâlûl şahısların kısa bir müddet sonra iyi oldukları tıbben sabit olsa dahi işledikleri suç ile mütenasip olmak üzere müebbet ve ağır hapis cezasını müstelzim fiillerde 10, aşağı haddi 10 sene veya daha yukarı hürriyeti bağlayıcı cezaları müstelzim fiillerde 7 ve aşağı haddi 5 sene ve daha yukarı hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim fiillerde 4 ve bundan aşağı cezayı

müstelzim fiillerde kanunda yazılı ceza müddetlerinin aşağı haddinin yarısından eksik olmamak üzere muhafaza ve tedavi altında bulundurulmak mecburiyetini ihtiva etmiş olmasındadır.

Her ne kadar cemiyet içerisinde bâzan aklen mâlûliyet ile işlenen suçlar ve bunun neticesi akli mâlûliyeti tesbit eden raporlar ender de olsa suuistimal edildikleri ve bu gibilerin işledikleri şeni cinayetlerin akabinde tekrar cemiyet hayatına dönebildikleri müşahade edilmekte ise de aklen tam mâlûliyet halinde bulunanların salâhları tıbben tebeyyün etse dahi 10 sene gibi bir müddet iyi oldukları halde tımarhanelerde kalması keyfiyeti de maddenin birinci fıkrasının kabul ettiği prensibe tamamen aykırı bulunmaktadır. Bu bakımdan 46 ncı maddenin tadili teklifi karşısında son zamanların ceza nazariyeleri ile birçok medeni memleketlerin ceza kanunlarında yer alan şekiller gözden geçirilerek yeni baştan komisyonumuzca tanzim edilmiş bulunmaktadır. Mer'i hükümde tam mâlûliyet kaydı olmadığı halde mâlûliyet halini 47 ncı maddeden ayırabilmek için maddeye tam mâlûliyet hali ilâve edilmiş ve aklen mâlûl suçluların tamamıyla salâh kesbetmeden cemiyet içersine karışmamalarını sağlamak için « salâhın tıbben tebeyyün ettiğine ve mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığına dair verilen rapor üzerine hükmü veren mahkemece serbest bırakılır » kaydı da metne ilâve edilmiştir.

Madde 47 : (İzzet Akçal ve arkadaşları - Fahri Ağaoglu) Bu madde akli mâlûliyetin ceza mesuliyetini tam kaldırmayıp da ehemmiyetli bir derecede azaltabilecek hüllere munhasır bulunmaktadır. İzzet Akçal ve arkadaşları ile Fahri Ağaoglu hemen hemen mer'i metni aynen almışlar ve ceza miktarları üzerinden tadil teklifi yapmışlardır. Mevcut metinde bu hüllerin vukuunda ölüm cezası yerine 8 seneden eksik olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezası kabul edilmişken kabul edilen şekilde muvakkat ağır hapis cezasının askari haddi 15 sene olarak tesbit edilmiş ve diğer bentlerdeki cezalar da bu nispet dâhilinde artırılmıştır.

Madde 48 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) bu madde eski metnin aynı olup ihtiyari sarhoşluk yanına ayrıca ihtiyari ile kullanılan uyuşturucu maddeler tesiri ile suç işlenmesi hallerinde fail-

lerinin bu madde hükmünden istifade edemeyecekleri kaydı ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Madde 51 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Ayrıca bu maddeye bir fıkra eklenmesi de Fahri Ağaoglu tarafından teklif edilmiştir.

Madde, kanuni tahrik sebeplerinden tahrike ait olup tahrik neticesi işlenen suçlara ait cezalardaki indirme nispetinin tenkisi teklif edilmiş ve teklif aynen kabul edilmiştir.

Fahri Ağaoglu'nun teklifi ise «adam öldürme suçlarında tahrikin suçla mütenasip olması şarttır» fıkrasının maddeye ilâvesinden ibaretir. Adam öldürme hallerinde tahrikin suçla mütenasip olması keyfiyeti yalnız bu suçta inhisar etmeyip her türlü suçların ikasında mevzuubahs olabileceği gibi tahrikin suçla mütenasip olup olmadığını esasen hâkim takdir edilecek takdir hakkına sahip bulunmaktadır. Bu sebeple böyle bir fıkranın yalnız ölüm cezasını müstelzim fiillere inhisar ettirilerek madde kanuniye halinde derpiş edilmesine lüzum görülmemiş ve Fahri Ağaoglu'nun bu maddeye ait teklifi reddedilmiştir.

Madde 54 - 55 - 56 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Türk Ceza Kanununun 54, 55 ve 56 ncı maddelerinde kanun muvacehesinde ceza mesuliyeti altında bulunan kimselere yaş durumları itibariyle verilecek cezayı belirtmekte ve bu maddeler hükmüne göre ceza mesuliyetinin 11 yaşından başlayarak 21 yaş hitamında tam mesuliyet neticesine vardığı müşahade edilmektedir.

Her memlekette kabul edilen hukuk ve ceza sistemine göre memleketin iklim şartları, sosyal ve kültürel seviyesinin inkişafı nazarı itibara alınarak yaştan dolayı ceza mesuliyeti muhtelif şekil ve manzaralar arz etmektedir. Memleketimizde fizyolojik teşekkülât ve bunun neticesi olarak fark ve temyiz kabiliyeti birçok memleket çocuklarından daha evvel inkişaf etmektedir. Bu sebepledir ki, daha evvelki Ceza Kanunumuz 18 yaşın ikmalini ceza mesuliyeti için kâfi görmekte idi ve fakat Ceza Kanunumuzun 1889 sayılı eski İtalyan Ceza Kanunundan aynen tercüme edilerek alınması sırasında bu mevzu üzerindeki memleketimizin iklim şartları ve hususiyetleri üzerinde durulmamış ve tam ceza ehliyeti 22 yaşına çıkarılmıştır. Medeni memleketler ceza sistemlerinde inkişaf vâki oldukça birçoklarının ve hele Ceza Kanunumuzun alın-

miş bulunduğu İtalya'da son zamanlarda tam ceza ehliyetinin 18 yaşa indirilmiş olduğu görülmektedir.

Ceza Kanunumuzun kabulü tarihi ile bugüne kadar geçen zaman arasında sosyal ve kültürel inkişafı da nazarı itibara alırsak 18 yaşına basan ve Medeni Kanun muvacehesinde reşit sayılan kimsenin her türlü idrak ve anlama kabiliyetine malik olduğu ve yaptığı ve yapacağı işi tam mânasiyle kavramış olduğu nazarı itibara alınca ceza ehliyeti bakımından Ceza Kanunumuza yeni bir sistemin girmesini teklif eden İzzet Akçal ve arkadaşlarının ceza ehliyetinin 22 yaştan 18 yaşın hitamına indirilmesi yolundaki esbabı mucibeli teklifleri kabul edilmiş ve 54, 55 ve 56 nci maddeler bu mucip sebeplere istinaden yeniden tanzim edilmiştir.

Madde 59 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Takdiri tahfif sebebiyle cezaların indirilme nispetini ihtiva eden bir madde olup teklif veğhile tenzilât asgari hadde indirilmek suretiyle madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 68 - 69 - 70 - 71 - 72 - 73 - 74 - 75 - 76 - 77 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Cezaların içtımai mevzuu muhtelif tarihlerde ve muhtelif memleketlerde başka başka tatbik olunmakta ve kabul edilen esaslar muhtelif nazariyelere istinat etmektedir.

Bugüne kadar tatbikatta üç nevi içtima sistemi görülmüştü. Bunlardan birisi (Beli) sistemidir ki, bir şahsın işlediği muhtelif suçlardan yalnız en ağırını ele alınarak bu cezanın infaz edilmesi ve diğer cezaların bu infaz edilen cezanın içerisinde mevcut olduğunun kabul edilmiş olmasıdır ki, bu sistem hemen hemen eski bir sistemdir. İkincisi, bugün meriyette bulunan Ceza Kanunumuzun içtima hükümlerinde kabul edilen hukuki içtima sistemidir. Bu sistem tehzihi ahlâk nazariyesine dayanmakta ve bir çok suç işliyen kimselere ait verilen cezanın en ağırını esas ittihaz edilerek diğer cezaların muayyen bir nispet dâhilinde tenzil edilen miktarı esas ittihaz edilen cezaya ilâve olunur. Bir de bunun yanında üçüncü sistem olarak faidei içtimaiye nazariyesine dayanan sistemdir ki, bu sistem de bir şahıs tarafından işlenen mütaaddit suçlara ait cezalar tenzilât yapılmaksızın yekünları toplanarak infaz edilir ki, ceza nazariyatında bu sisteme cem'i mücazat sistemi derler.

Cezaların infazında tehzihi ahlâk keyfiyeti üzerinde durulacak bir mevzudur. Ancak her cemiyet tehzihi ahlâk gayesinin yanında bir de faidei içtimaiye mefhumunu tetkik etmek mecburiyetindedir. Bugün yaşadığımız cemiyette infaz sisteminin tekâmül derecesine ve infaz müesseselerimizin çok geri kalmış durumlarıyla hapishanelerimizin mevcut vaziyetine göre cezaların infazında tehzihi ahlâk mefhumunun tahakkuk etmediğine maalesef şahit oluyoruz. Diğer memleketlerde bugün her iki sistemden uzaklaşarak faidei içtimaiyenin ön plâna alınmak suretiyle infazda cem'i mücazat sistemine doğru bir gidiş müşahede edilmektedir. Ve bilhassa Ceza Kanununun mehazi bulunan İtalyan Ceza Kanununda dahi bu sisteme gidilmiş olduğu göze çarpmaktadır.

İnfaz sisteminde hukuki içtima sisteminden uzaklaşarak cem'i mücazat sistemini kabul eden teklif Hükümet temsilcisinin de inzımam eden mütalâaları ile yukarda zikredilen mucip sebeplere istinaden kabul edilmiş ve kanunun 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 ve 77 nci maddeleri bu sistem üzerine yeni baştan tertip ve tanzim edilmiştir.

68 nci maddede yeni teklif edilen şekle göre bir boşluk husule gelmemesi için mütaaddit suçlardan dolayı hüküm ve ceza kararnamesiyle mahkûm edilen kimselerin cezalarının mezkûr bap hükümlerine göre içtima ettirileceği ayrıca tasrih edilmiş ve 69 ncu maddede bir hüküm veya ceza kararnamesinden sonra aynı kimsenin bu mahkûmiyetten önce veya sonra işlediği bir suçtan dolayı mahkûm edilmesi halinde cezaların içtima hükümlerinin tatbik olunacağı kaydolunmuştur.

Komisyonumuzca hükümden ayrı olarak ceza kararnamesinin zikri sebebi üzerinde durulmuş ve Ceza Kanununun İtalya'dan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun ise Almanya'dan alınması ile Ceza Usulünde ve Ceza Kanununda hüküm ve ceza kararnamesinin ayrı ayrı hükümleri havi olması itibariyle ayrıca ceza hükümleri kararnamesinin de 68 ve 69 ncu maddelerde yer bulması muvafık görülmüş ve maddenin son satırındaki muhakeme edilmesi icabeden hallerde kelimeleri mahkûm edilmesi halinde diye değiştirilerek madde kabul edilmiştir.

70 nci madde ile birden ziyade müebbet

ağır hapis cezasına mahkûmiyet halinde ölüm cezası verileceği kabul edilmiştir. Bu madde ile cezaların ictimai yerine başkaca neviden bir cezanın netice olarak ortaya çıktığı kabul edilirse de, mer'î kanununun hukuki ictima sisteminde dahi cürümlerden ikisi hakkında müebbet ağır hapis cezası tâyin edilmek lâzımgeldiği takdirde ölüm cezası verilir, fıkrasıyle iki veya daha ziyade müebbet ağır hapis cezasını müstelzim bir suç işleyen bir kimsenin redaeti ahlâkiyesi ve artık ıslah olmaz durumu nazarı itibara alınarak bu şahsın her hangi bir sebeple tekrar cemiyet içerisine karışmamasını teminen cemiyetin geniş menfaatleri nazarı itibara alınarak bu şahsın ölüm cezasına çarptırılması keyfiyetinin bir zaruret olduğu neticesine varılarak 70 nci maddede aynen kabul edilmiş bulunmaktadır.

71 nci madde aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların ictimamını ve 72 nci maddede aynı neviden para cezalarının ictimamını bünyesine almaktadır ki, bu maddelerde radaksiyona ait bâzı tashihler yapılarak kabul edilmiştir. Bu maddelerin müzakeresi sırasında mucibi münakaşa olan keyfiyet cem'î mücazat sistemine göre kabul edilen usul de cezaların mecmuu tatbik edilerek infaz edileceğine göre mururuzaman ve af halinde mecmua dâhil cezaların ayrı ayrı mı, yoksa mecmuu üzerinden mi hesap yapılacağı meselesidir.

Burada karşımıza, Türk Ceza Kanununun 112 nci maddesi çıkmaktadır. Bu maddede neveleri başka başka cezaları havi hükümler en ağır ceza için konulan müddetin geçmesiyle ortadan kalkar denilmektedir ki, kabul edilen maddelere göre de 112 nci madde ile aykırı olmamak üzere mururuzaman için infaz edilmek üzere cemedilen cezaların çözümlenerek ve yine umumi af içinde aynı şekilde muamele yapılarak neticeye varılabileceği kabul edilmiş bulunmaktadır.

73 nü maddede müebbet ağır hapis ile şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların ictimai derpiş edilmiştir. Müebbet ağır hapis cezası Türk Ceza Kanununun 13 nü maddesinde ölüncüye kadar devam eder denildiğine göre bu cezaya muvakkat bir cezanın eklenmesine imkân yok ise de müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olan bir kimsenin ceza evinde dahi artık cezasına ilâve olmayacağını bilerek yeni yeni suçlar işlemesinin önüne geçilmesi için hücre hapsinin muayyen

nispetler dahilinde müebbet ağır hapis cezasına ilâvesi düşünülmüş bu hallerde ilâve edilecek cezanın nev'i ve miktarına göre 10 günden az ve 3 seneden fazla olmamak üzere gevveli gündüzlü bir hücrede tecrit maddeye ithal edilmiş bulunmaktadır.

74 nü madde ile başka neviden hürriyeti bağlayıcı cezaların birleşmesi mülâhaza edilmiş ve bu cezaların ağır hapis, hapis, hafif hapis ve sürgün sırası takip edilmek üzere ayrı ayrı ve tamamen infaz edileceği derpiş edilmiştir.

75 nci madde ise başka neviden para cezalarının ictimai ile para cezalarıyla sair cezaların birleşmesi hali nazarı itibara alınmış ve bu hallerde bu cezaların ayrı ayrı ve tamamen tatbik edileceği kabul edilmiştir.

76 nci madde ile de fer'î cezaların ve mahkûmiyetin bütün diğer cezai neticelerinin her ceza hakkında ayrı ayrı tâyin ve tatbik olunacağı ve neticesinin de buna göre hesaplanacağı açık bir ifade ile tasrih edilmiş bulunmaktadır.

77 nci maddede kabul edilen cem'î mücazat sistemi ile cezaların birbirine ilâvesile beşer ömrünün dahi kifayet etmeyeceği müddetlere yükselmesi hususu önlenmiş ve cezaların mahiyetleri ile tabii ömrü beşer nazarı itibara alınarak bu müddetlerin yekûnu tahdit edilmiş bulunmaktadır. Bu hale göre aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaların birleşmesi halinde ağır hapiste 36, hapiste 25, sürgünde 15, hafif hapiste ise 10 sene âzami müddet olarak kabul edilmiş ve başka neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların ictimai halinde de bu müddet 30 ve para cezalarının şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya çevrilmesi halinde de âzami 5 sene olarak kabul edilmiştir. Yine bu madde ile muvakkat fer'î cezaların ictimai halinde dahi baliğ olacağı müddetlerin âzami haddi tesbit edilerek bu müddet âmne hizmetlerinden memnuiyet cezasında 15 ve muayyen bir meslek ve sanatın icrasının tatilinde de 6 sene olarak mülâhaza edilmiştir.

Bu maddenin birinci fıkrasında ictima neticesinde baliğ olacak müddet yekûnlarının ifade edilmesi karşısında bu müddet mahkûmiyete ictima neticesi sureti katiyede mahkûm olan insanların gerek ceza evinde ve gerekse her hangi bir sebeple dışarda artık bu cezadan fazla ceza veremezler diyerek ortalığı ve mevzuatı boğ

bulmak suretiyle yeni yeni cinayetler işlenmesinin önüne geçmek için (evvelki fıkralarda yazılı yukarı hadlere baliğ olan cezalara katı surette mahkûmiyetten sonra işlenen suçlardan dolayı hükmedilecek cezalar aynen tatbik olunur) fıkrası son bir fıkra olarak maddeye eklenmesi lüzumu hissedilmiş bulunmaktadır.

Mükerrer madde 75 : (Fahri Ağaoğlu)' darp cezasına ait içtima hükmünü ihtiva etmektedir. Darp cezası esasından kabul edilmemiş olmakla mükerrer 75 nei maddenin kanuna ilâvesini mutatammın teklif de aynı sebeple reddedilmiştir.

Madde 87 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) tâdili istenilen 87 nei madde yürürlükte bulunan madde ile karşılaştırıldıkta son fıkrasına yalnızca 403 ve 404 neü maddelerin ilâve edildiği görüldü. Uyuşturucu maddelerin imaline, memlekete ithaline ve ihracına ve satanlara mahsus olan bu maddeler hakkındaki mahkûmiyetin eenebi memleketlerde verilmiş olsa dahi tekerrür hükümlerinin tatbik edilmesi komisyonumuzca da muvafık görülerek 87 nei madde teklif veçhile kabul edilmiştir.

102 ve 112 nei maddelere ait Fahri Ağaoğlu tarafından yapılan teklifte darp cezasının dâva ve ceza müruru zamanları bakımından mütalâası yapılmakta ve bu maddelere darba ait hükümler ilâve edilmektedir. Yukarda izah edilen mucip sebeplere binaen Fahri Ağaoğlu'nun 102 ve 112 nei maddelere ait tadil teklifi de reddedilmiştir.

Madde 159 : (Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşı) 159 neü maddeden (Türkiye Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında suizannı dâvet edecek şekilde) ibaresinin çıkarılması istenilmektedir.

159 neü maddeye bu fıkra 1946 Eylûlünde eklenmiştir. Büyük Millet Meclisinin yapılan seçimler dayasıyla meşruiyeti üzerinde söz söylemenin mümkün olabileceği bir devirde maddeye konulan bu cümlelerin bugün meşruiyeti hakkında en ufak bir kelâma müsait olmıyan Büyük Millet Meclisi hakkında cümlelerin maddeden kaldırılmasıyla gayrimeşruiyet affedilememesinin serbest bırakılması yolundaki teklif muvafık görülmemiş ve meşru bir meclisin gayrimeşru olduğu yolunda türlü hezeyanlara yol açılacak bir boşluğun vücuduna sebebiyet vermemenin antidemokratik olduğu yolundaki mütalâalarda şayanı iltifat görülmemiş olmakla Faik Ahmed Barutçu

ve iki arkadaşının 159 neü maddeye ait tadil teklifleri bu mucip sebeple reddedilmiştir.

Madde 161 : (Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşı) bu madde (Harb esnasında âmmenin telâş ve heyecanını mucip olacak veya halkın mâneviyatını kıracak veya düşman karşısında memleketin mukavemetini azaltacak şekilde asılsız, mübalâgalı veya maksadı mahsusa müstenit havadis veya haberler yayan veya nakleden veya millî menfaatlara zarar verecek her hangi bir faaliyette bulunan) kimselere ait olup bu suçun işleniş şekillerini ihtiva etmekte ve cezalarını tâyin eylemektedir. İkinci fıkrası ise yukarda zikredilen fiiller sulh zamanında işlendiği vakit verilecek cezaları havi bulunmaktadır.

Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşı yaptığı teklifte bu son fıkranın maddeden çıkarılmasını istemektedirler. Yukarda yazılı fiillerin sulh zamanında dahi işlenmesi her zaman vâridi hatır olabileceğinden madde metninden son fıkranın çıkarılmasına dair olan teklif kabul edilmeyerek reddedilmiştir.

Madde 163 : (Ahmet Gürkan) Ceza Kanununun 163 neü maddesine ait Ahmet Gürkan'ın tâdil teklifi müzakere edildi. Teklif sahibi komisyon huzurunda gerekçeyi tekrar ederek 163 neü maddenin 1926 tarihinden beri 1949 senesine kadar değişmeksizin mer'i bulunduğunu ve ancak 1949 senesinde 5435 sayılı Kanunla bu maddenin değiştirildiği ve binaenaleyh 1926 senesinden 1949 senesine kadar kifayeti tereddüt götürmeyen 765 sayılı Kanundaki metnin kabulüyle 5435 sayılı Kanunla kabul edilen metnin tamamıyla kaldırılmasını tavzihan ifade etmiş bulunmaktadır. Etraflı bir esbabı mucibeyi ihtiva etmeyen bu teklif karşısında komisyonumuz 5435 sayılı Kanunla kabul edilen 163 neü maddenin Ahmet Gürkan'ın kabulünü istediği metinden esas itibariyle farksız olduğu ve fakat buna rağmen daha vâzih ve memlekette tek tük dahi olsa görülen hâdiseler karşısında değişmesinin muvafık olmadığı kanaat ve neticesine vararak Ahmet Gürkan'ın bu husustaki 163 neü maddeye ait teklifi reddedilmiş bulunmaktadır.

Madde 175 : (Fahri Ağaoğlu) Meriyette bulunan metinde (her kim Devletçe tanınmış olan dinlerden birini tahkir maksadiyle dinî işlerin vahut ibadet ve âyinin icrasını meni veya ihlâl ederse) denilmekte olup teklif de bu maddeye (dinî akideleri ve dince mukaddes tanınan şey-

leri) tahkir ve tezyif ederse cümlesi ilâve edilmek istenilmektedir.

Esasen dince mukaddes tanınan şeyleri ve dinî akideleri Devletçe tanınmış dinleri tahkir ve tezyif maksadiyle işlemiş ise ilâveye lüzum olmaksızın bu madde ile tecziye edileceği tabîdir. Bu sebeptendir ki Fahri Ağaoğlu'nun 175 nci maddeye ait tadil teklifi reddedilmiştir.

Madde 192 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Bu maddenin tadil metni ile yürürlükte bulunan metin karşılaştırıldıkta yürürlükte bulunan metinde (bir kimsenin namusunu ihlâl edecek veya itibarını kırarak bir maddeyi matbuat vasıtasıyla ifşa eylemek yahut bu yolda isnadatta bulunmak tehdidi ile para alanlardan) bahsedilmiş olmasına mukabil teklifte maddeye «bir kimsenin namusunu veya şeref ve haysiyetini ihlâl edecek veya itibarını kırarak veya şöhrat ve servetine zarar verebilecek bir hususu neşir vasıtasıyla ifşa etmek mahiyetinde olmaksızın bu yolda isnatlarda bulunmak tehdidi ile kendisinden para alanlar...» şeklinde değiştirilmiş ve cezaları da yükseltilmiştir. Mülga Matbuat Kanununun şantaj matlabını taşıyan 32 nci maddesindeki suç unsurlarıyla cezayı artırıcı hükümler alınarak 192 nci maddeye konulmuş bulunmaktadır. Mer'i 192 nci maddede bir kimsenin namusunu ihlâl edecek veya itibarını kırarak bir maddeyi matbuat vasıtasıyla ifşa veya isnat etmek suretiyle para alan veya sair menfaatler sağlayan veya bu fiillere teşebbüs edenler hakkında ceza müeyyidesi konulduğu halde aynı fiilleri bir kimsenin şöhrat veya servetine zarar vermek yahut muayyen bir hususun ifşa ve isnadı dışında şeref ve haysiyetine tecavüz teşkil edecek neşriyatta bulunmak tehdidi ile işliyenlere ceza müeyyidesi vaz' edilmiş bulunmaktadır. Bu hal karşısında teklif kanununun 192 nci maddesindeki bu noksanlığı tamamlamış olmakla ileri sürülen esbabı mucibe komisyonumuzca da kabul edilmiş olduğundan madde teklif veçhile kabul edilmiştir.

Madde 202 - 203 : (Nusret Kirişcioğlu), 202 nci maddedeki zimmet suçunun cezaları artırılarak ağır hapis olarak kabul edilmiş ve bu maddeye 2 nci fıkra olarak zararın hafif olduğu hallerde ağır hapis cezasının 1 seneden başlayacağı ilâve edilmiştir.

Zimmet ve ihtilâl suçları cemiyetin bünyesini kemiren bir hastalık olarak kabul edildiğine gö-

re teklif veçhile her iki maddenin cezaları artırılarak kabul edilmiştir.

204 ncü madde ile 205 nci maddelerin cezaları teşdit edilmek suretiyle kabul ve aynı teklif içerisinde bulunan 206 ncı maddeye ait tadil teklifi yürürlükteki madde metni daha âdil cezaları ihtiva ettiğinden reddedilmiştir.

Madde 207 - 208 - 209 - 210 - 212 - 213 - 214 - 215 - 220 - 222 : (Nusret Kirişcioğlu) Maddeler metin ve anasır itibariyle aynı olup cezaları çoğaltılmak suretiyle yapılan teklif aynen kabul edilmiş ve maddeler bu şekilde kaleme alınmıştır.

Madde 224 : (Fahri Ağaoğlu) Yürürlükteki metin hâdiselere daha uygun görüldüğünden Fahri Ağaoğlu'nun 224 ncü maddeye ait tadil teklifi reddedilmiştir.

Madde 225 : (Nusret Kirişcioğlu) Mer'i metnin aynı olup cezası artırılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 226 : (Fahri Ağaoğlu) Mer'i metnin hâdiselere karşı daha yakından cevap vermesi bakımından teklif reddedilmiştir.

Madde 227 - 228 : (Nusret Kirişcioğlu) 227 nci maddenin diğer maddelerle mütenasip olarak cezası artırılmış ve yapılan değişiklikte maddelerin içerisinden kaldırılmış bulunan memuriyetten mahrumiyet cezası toptan bu maddeye ilâve edilmiştir. Buna göre Türk Ceza Kanununun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217 ve 227 nci maddeleriyle mahkûm olanların aynı zamanda memuriyetten de müebbeden mahrumiyet cezasıyla cezalandırılacakları kabul edilmiş ve 228 nci maddenin cezaları da diğer tadil edilen maddelerle hemahenk olarak artırılmıştır.

Madde 230 : (Nusret Kirişcioğlu - Fahri Ağaoğlu) Fahri Ağaoğlu teklifinde mer'i kanun metninin birinci ve ikinci fıkraları aynen ipka edilmekte ilâve edilen 3 ncü ve 4 ncü fıkralarla ihmal suçunu işliyenlerin cezaları memurların Barem derecesine göre sınıflara ayrılmakta ve cezalara bu sınıflara göre muhtelif şekiller verilmektedir. İşlenen suçlardan dolayı Barem derecesine göre ceza vermenin nazariyat ve tabikat bakımından bir faidei ameliyesi görülmediği gibi ceza nazariyatı sistemlerine de uygun görülmediğinden bu teklif reddedilmiş ve Nusret Kirişcioğlu'nun da madde metnine ilişmiyerek yalnız cezaları artıran teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 246 : (Nusret Kirişcioğlu) 240 ncı madde Ceza Kanunumuzda memuriyet vazifesini suiistimal edenlere verilecek cezayı ihtiva etmektedir. Memurların vazifelerinden dolayı işledikleri suçlara dair verilecek cezalar diğer maddelerde muayyen bir nispet dâhilinde artırılmış olduğundan bu maddedeki cezalar da diğer maddelere uygun bir şekilde sokularak cezası artırılarak kabul edilmiştir.

Madde 251-254-258-264 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Bu maddeler mer'i metnin aynı olup teklif yalnız cezaların teşdidinden ibaret olmakla aynen kabul edilmiş ve mezkûr maddeler metnine ilişilmeksizin cezaları çoğaltılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 266 : (Nusret Kirişcioğlu) Birinci fıkra ve bu fıkranın içindeki üç bentteki ana-sır ve hapis cezaları aynen muhafaza edilmiş, ancak para cezaları gerekli kanun uyarınca çoğaltılmıştır. Nusret Kirişcioğlu'nun birinci fıkraya ait tadil teklifi komisyonumuzca teklif edilen cezaların fazlalığı karşısında izah edilen şekilde yalnız para cezaları artırılarak tadilen kaleme alınmıştır.

266 ncı madde resmî sıfatı haiz bir memurun huzurunda ve ifa ettiği vazifeden dolayı vâkı hakaretlere ait bulunmaktadır. Mer'i metin ayrıca resmî sıfatı haiz bir memurun huzurunda ve ifa ettiği vazifeden dolayı vâkı olacak madde mahsusa tâyini suretiyle hakareti bu fasılda sinesine almamıştır. Tatbikatta bu cihet 480 ncı madde delâletiyle halledilmekte idi. Kanunun bu noksanlığını gören teklif sahibi maddenin sonuna vicahta madde mahsusa tâyini suretiyle yapılacak hakaretlere dair bir fıkra eklenmiş bulunmaktadır. Bu takdirde de 266 ncı maddenin bir, iki ve üçüncü bentlerinde yazılı resmî sıfatı haiz kimselere huzurlarında ve ifa ettiği vazifeden dolayı yapılacak madde tâyini suretiyle hakaretlere faile birinci fıkranın üç bendinde yazılı cezaların çoğaltılarak verileceği nazara alınmış ve teklif bu şekilde komisyonunda ıslah edilmek suretiyle yazılı şekilde kabul edilmiştir.

Madde 268 : (İzzet Akçal ve arkadaşları - Nusret Kirişcioğlu) Bu madde adli, idari, siyasi veya askerî resmî bir heyet huzurunda ve hâkimin duruşma yaptığı sırada vukua gelecek hakaretlere ait bulunmaktadır.

Teklif veçhile madde 266 ncı maddeye müte-nazır olarak mezkûr heyetlerin vicahında âdi ve madde mahsusa tâyini suretiyle olmak üzere hakaret iki fıkra halinde mütalâa edilmiş ve birinci fıkra mer'i metne ilâve olarak tatbikatta ras-lanan hâdiselerden mülhem olunarak hâkimin du-ruşmaya mütaallik karar ve hükmün tefhimini mütaakıp yapılabilecek hakaretler de ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Aynı maddeye teklif veçhile üçüncü bir fıkra ilâve edilmiş ve vicahi hakaret mânasını tazammun eden 266 ve 268 ncı maddede yazılı heyet ve memurlara hitap edilen veya hitap edildiği anlaşılan telgraf, telefon, mektup, resim veya her hangi bir yazı vasıtası ile yapılabilecek hakaretler de bu fıkra ile derpiş edilmiş bulunmaktadır ki, her hangi bir yazı manasından neşren hakaretin kasdedilmediği komisyon müzakereleri neticesinde vâsıl olunan bir fikir olarak esbabı mucibe lâyi-hasına dereine ayrıca lüzum görülmüş bulun-maktadır.

Bu madde ile yapılan değişikliğin bir hususi-yeti de mer'i metinde mezkûr heyetlere yapılan hakaretlere heyetin veya reisinin mezuniyeti şart iken mezuniyet istihsali maddeden çıkarılmış olmakla re'sen takibi hususunun kabul edilmiş olduğudur. Yukarda izah edilen mucip sebepler muvacesinde teklif komisyonunda uğradığı tadil ile birlikte yazılı olduğu şekilde kabul edilmiştir.

Madde 269 : (Nusret Kirişcioğlu) bu madde ile yapılması istenilen değişiklik memurlara yapılacak gıyabi hakaretin bu fasılda mütalâa edilmesinden ibarettir. Ancak, gıyabi hakaretlere ve bilhassa neşren vâkı hakaretlere mevcut tatbikata göre 480 ve 482 ncı maddeler mütalâa edilmekte ve 481 ncı madde ile bir ispat hakkı tanınmakta idi. Teklif kabul edilerek gıyabi hakaret bu fasıl içerisinde mütalâa edildiği takdirde kanunun 270 ncı maddesi ile kabul edilmiş bulunan «geçen maddelerde muharrer cürümlerin faili hakaret ve taarruz eylediği şahıslara isnat ettiği efal ve evsafın şâyi ve mütevatir olduğunu ispata kalkışırsa bu talebi katiyen kabul olunmaz» hükmü karşımıza bir mâni olarak çıkmaktadır. Bu mahzurlar muvacesinde yapılan münakaşa sırasında teklif sahibi bu maddeye ait teklifini geri aldığını ifade etmiş ve aynı sebeple mer'i 269 ncü madde yerinde bırakılmakla mez-

kür maddeye ait teklif müzakere dışı bırakılmıştır.

Madde 270 : (Nusret Kirişcioğlu) yukarıda 269 nci madde hakkında zikredilen esbabı mucahede ile bu maddenin müzakeresi dahi teklif sahibinin maddeye ait teklifini geri aldığı ifade etmiş olması karşısında madde mer'î metinde olduğu gibi aynen ipka edilmiş ve teklif müzakere dışı edilmiştir.

Madde 271 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) bu madde üzerindeki değişiklik teklifi maddenin esas metnine ait olmayıp ceza nispetlerinin çoğaltılmasından ibarettir ki, yazılı olduğu şekilde teklif komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 273 : (İzzet Akçal ve arkadaşları - Mehmet Özbek) halen yürürlükte bulunan madde «kanunun ahkâmı mahsusa ile tasrih eylediği ahvalin haricinde her kim, Büyük Millet Meclisi âzasından veya Devlet memurlarından biri aleyhinde sıfat ve hizmetlerinden dolayı bir cürüm işlerse o cürüm için kanunen muayyen olan ceza 6 da birden üçte bire kadar artırılır.» şeklinde kaleme alınmış bulunmaktadır. Teklif edilen değişme şekline göre maddeye konulması istenen husus neşren ve gıyabi hakaretlerde cumhuriyet müddeiumumiliğinin re'sen işe müdahale ederek âmme dâvasını açma salâhiyetini haiz olmasından ibarettir. Bu sebeptendir ki, 273 ncü maddenin birinci fıkrasına 266 ncü maddenin 3 numaralı bendinde kayıtlı bulunan (Büyük Millet Meclisi âzası ile temsil sıfatını ve emrû idare salâhiyetini haiz rüesadan) kelimelerini ihtiya eden cümle eklenmiş olmakla beraber bu maddenin sonuna da «Vekiller Heyeti âzalarından biri aleyhinde sıfat veya hizmetlerinden dolayı işlenen suçlarda takibat yapılması şikâyete bağlı değildir» fıkrası da ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Mevcut ve mer'î hükümlere göre vekillerin ifa ettiği vazifeden dolayı huzurlarında vâkı hakaretlerde vekillerin, emrû idare salâhiyetini haiz rüesadan bulunmaları sebebiyle Türk Ceza Kanununun 266 ncü maddesinin 3 ncü bendi gereğince ceza verilmekte ve bu hallerde Cumhuriyet Müddeiumumiliği tarafından re'sen takibat yapılmaktadır.

Eğer hakaret fiili içinde temsil sıfatını ve emrû idare salâhiyetini haiz kimselerin de bulunduğu ve 266 ncü maddede tasrih edilen kimselere karşı bunlara hitaben yazılmış telgraf, telefon, mektup, resim veya herhangi bir yazı vası-

tasiyle işlenirse bu hallerde de Türk Ceza Kanununun 268 nci maddesi hükmü tatbik olunur. Bu maddeye göre de vâkı hakaret suçlarında Cumhuriyet Müddeiumumiliği re'sen takibata geçer, Bunların haricinde emrû idare salâhiyetini haiz tâbiri içine girmiş bulunan Vekiller Heyeti Âzalarından biri aleyhine sıfat veya hizmetinden dolayı gıyaben veya hitaben yazılmış olmamakla beraber neşren yapılmış hakaretlerde Türk Ceza Kanununun hakaretin mahiyetine göre 480, 482 ve 273 ncü maddeleri tatbik edilmektedir. Bu hallerde müddeiumumilik re'sen takibata başlayamamakta ve hakarete uğrıyanın şikâyetine intizar edilmekte idi. Mezkûr teklifte 266 ncü maddenin 3 numaralı bendi ile 268 ncü maddenin 2 ncü fıkrası şümulü haricinde kalan ve Vekiller Heyeti Âzalarından biri aleyhine işlenen hakaret suçlarında Cumhuriyet Müddeiumumiliğince re'sen harekete geçilmesi gayesi istihdaf edilmiş bulunmaktadır.

İera kuvvetini teşkil eden vekillerin sırf sıfat ve hizmetlerinden dolayı şahısları istihdaf edilerek son günlerde adedi gayet mahdut dahi olsa bâzı gazetelerimizin tenkid hududunu aşarak en ağır yazılar yazdığı ve resimler yaptığı müşahade edilmekte ve gıyaben bu yoldaki hakaretlere sık sık tesadüf edilmektedir.

Demokratik sistemde en geniş mânası ile yer verilmiş bulunan hürriyet ve tenkid mefhumlarının yanlış mânalandırılması suretiyle tenkid çerçevesi dışına çıkılarak başkalarının kanunen iktisap ettikleri hürriyet hudutlarını aşan bu hakareti mutazammın yazı ve resimlerden dolayı bilhassa bugünlerde pek çok vilâyet ve kazalarda çıkan yazılardan ötürü Vekillerin şeref ve izzeti nefsinin müdafaa sadedinde şahsi dâva ikame ederek dâvalarını takibe maddeten imkân görülmemekte ve bu hal Devlet hizmetinde en geniş vazife ve mesuliyetleri üzerinde toplıyan ve icra kuvvetini teşkil eden eşhasın haleti ruhiyelerinde müessir bulunmakta ve müsebbiplerinin cezalandırılmamasından mütevellit vatan- daş kütelleri arasında Vekillerin şahsına kötü fikirler beslenmesine ve netice itibariyle bunların topluluğu ile vücut bulan İera Vekilleri Heyetinin mânavi şahsiyetine karşı bir itimatsızlık havası yaratılmasına yol açılmış ve sebebiyet verilmiş bulunmaktadır ki, bu durum milli bün-yemizin ve içinde yaşadığımız topluluğun üstün menfaatlerini de zedelemekten hâli kalma-

maktadır. İşte bu esbabı mucibe iledir ki, teklif kabul edilmiş ve 273 ncü madde yazılı şekilde kaleme alınmıştır.

Mükerrer 281 : (Fahri Ağaoglu) Birinci ve ikinci mükerrer 281 nci maddeler olmak üzere yapılan teklifte Fahri Ağaoglu birinci mükerrer 281 nci madde ile (geçen fasıllarda yazılı cürümlerde temin olunan menfaatler fahiş ise ceza iki misli ve çok fahiş ise üç misli artırılarak hükümlenir) tâbirinin ilâvesini istemektedir. Esasen hâkim kanunda yazılı ceza hadleri içerisinde oynamakta tamamen serbest olup zikredilen maddelerdeki zararın yüksekliğine göre bu ceza miktarları içerisinde âzami hadde kadar çıkabilecektir. Bu bakımdan bu şekilde bir maddenin kanuna ilâvesine lüzum görülmiyerek teklif reddedilmiştir. İkinci mükerrer 281 nci madde ise (efrada karşı işlenecek keyfi hareket ve zulüm sayılacak suçlarda sürgün cezasını) kabul etmektedir ki teklif edilen hâdiselerin sürgün cezasıyla tedbine komisyonumuzca lüzum görülmediğinden bu teklif dahi reddedilmiş bulunmaktadır.

Madde 304 : (Fahri Ağaoglu) tâdili istenilen madde sürgün cezasına çarptırılan kimsenin sürgün yerinden firarına ait hükümleri ihtiva etmektedir. Mevut metin tatbikatta gereken neticeyi vermiş olduğundan maddenin tâdiline lüzum görülmiyerek reddedilmiştir.

Madde 311 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) mer'î 311 nci maddenin tetkikinde bu maddeye ilâvesi istenilen hususun bilhassa tahrikin gazete veya mecmua ile veya sair tabı aletleri ile veya el yazısı ile yazılıp çoğaltılarak yayınlanan ve dağıtılan yazılar ile umumi yerlerde levha ve ilân asmak suretiyle vâkı tahriklerin yapacağı geniş tesir nazarı itibara alınarak bu hallerde verilecek cezanın muayyen bir nispet dâhilinde çoğaltılması isteği ile aleni tahrik neticesi olarak istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse tahrikçileri asıl suçlu ile aynı derecede ceza görmeleri hususunun maddeye ilâvesinden ibaret olduğu ve bu maddenin 3 numaralı bendinde para cezasının âzami haddi 100 lira olduğu halde bu haddin 500 liraya kadar yüksektildiği görülmüş bulunmaktadır.

Hakikatı halde alenen ve âdiyen yapılan tahrikler ile gazete veya mecmua ile veya sair tabı aletleriyle veya el ile yazılıp çoğaltılarak yayınlanan veya dağıtılan yazılar ile ve umumi yerler-

de levha ve ilân asmak suretiyle yapılan tahrikler arasında bu şekil tahriklerde çok daha geniş kitleleri gerek şahıslar ve gerekse memleketin âli menfaatleri aleyhine tahrik ve harekete geçirilmesinin kolaylığı ve bu kitleler üzerinde yapacağı tesir nazarı itibara alınarak maddeye böyle bir fıkranın ilâvesi yolundaki teklif komisyonumuzca da uygun görülmüş ancak, bu fıkrada ağır hapis ve hapis cezalarının altında bir artırılacağı teklifte yer almış olmasına rağmen komisyonumuz her iki şekil tahrik ve neticeleri arasındaki farkı nazarı itibara alarak bu hallerde ağır hapis ve hapis cezalarının bir misli artırılır şeklinde ve bu maddenin 3 ncü bendinin 3 ncü fıkrasında (yukarıda 2 ve 3 sayılı bentlerde beyan olunan hallerde ceza tahrik olunan suç için muayyen olan cezanın en yukarı haddinin yarısını geçemez) şeklindeki fıkrada yer almış bulunan cezaya mütedair kısım (en yukarı haddini geçemez) şeklinde tashih edilerek madde teklif veçhile kabul edilmiştir.

Madde 312 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) yine 311 nci madde ile alâkalı olarak kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna itaatsizliğe veya cemiyetin muhtelif menfaatlerine umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyliyen kimselere verilecek cezaları âmir bulunan Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesindeki tadil teklifinin de maddede bazı eski terimlerin cemiyet dilinde kullanılmakta olan kelimelerle ifadesinden ve bu suçların basın yolu ile işlenmesi halinde cezanın artırılacağını ihtiva eden bir fıkranın ilâvesinden ibaret olduğu görüldü.

311 nci maddenin müzakere ve münakaşasında zikredildiği veçhile bir şahsın âdiyen kanunun cürüm saydığı bir fiili öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna itaatsizliğe veyahut cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyliyen bir kimsenin bu hareketlerinden mütevellit elde edeceği netice ile bu işi daha geniş halk kitleleri üzerinde müesir olabilecek ve maksadın ve gayenin daha çok insanlara duyurulmasına yarlıyacak basın yolu ile işlenmesi halinde elde edilecek neticeler arasında büyük farklar olduğu gibi bu fiillere terettüp eden cezalar arasında da bir fark

olması gayet tabii ve mantiki olduğundan 312 nci maddeye ilâve edilen fıkradaki (altıda bir artırılır) ibaresi (bir misli artırılır) şeklinde değiştirilerek aynen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 374 : (Fahri Aġaoġlu) bu madde kasten su baskınına sebep olan kimselerle bu hâdiselerin neticesine taallûk eden suçları bünyesine almış bulunmaktadır. Tatbikatta pek ender tesadûf edilen bu maddenin âcil ihtiyaçlara cevap verebilecek bir mahiyette olmadığı için Türk Ceza Kanununun umumi revizyonunda esasen bu ve diġer maddeler tekrar elden geçeceğinden cemiyet için âcilen değiştirilmesi lüzumlu olmayan bu maddeye ait teklifin bu madde ile alâkalı diġer maddeler de birlikte nazarı itibara alınması icap ettiğinden komisyonumuzca reddedilmiştir.

Madde 375 : (Fahri Aġaoġlu) Bu maddede 374 ncü madde ile alâkalı olup aynı mülâhazalarla reddedilmiştir.

Madde 382, 383 : (Fahri Aġaoġlu) Bu maddeler yukarda izah edilen 374 ve 375 nci maddelerdeki esbabı mucibelerdeki gibi tatbikatta ender tesadûf edilen hâdiseler olup mer'î kanunun kabul ettiği ceza miktarları bugünkü ihtiyaca kâfi derecede cevap vermiş olduğundan teşdidine ve tadiline lüzum görülmiyerek bu maddelere ait tâdil teklifi de reddedilmiştir.

Madde 403, 404, 406 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Türk Ceza Kanununun 403 ncü maddesinde uyuşturucu maddelerin ruhsata aykırı olarak imal edilmesi suç sayılmış olduğu gibi bu gibi maddelerin imal, ithal ve ihracı daha ağır ve vahim neticeler husule getirdiği halde bu fiiller mezkûr maddeleri satan, satın alan veya bulunduranlarla aynı derecede cezaya tâbi tutulmuş ve bundan başka bu cürümlerin işlenmesi için teşekkül vücuda getirilmesi veya bu fiillerin meslek, sanat veya maişet vasıtası haline sokulması veya 18 yaşını bitirmiyen küçüklerle ceza ehliyetini haiz bulunmayan kimselerin bu suçların işlenmesinde kullanılması da nazarı itibara alınmamıştır. Bu itibarla İzzet Akçal ve arkadaşlarının bu maddelere ait tâdil teklifleri ile beynelmilel anlaşmalara uygun olarak hazırlanmakta olan uyuşturucu maddelere ait mahsus lâihmanın tekemmül etmiş kısımlarından istifade edilerek cemiyet ve beşeriyet için büyük bir tehlike teşkil eden ve temin etmiş olduğu maddi

menfaat ile verilen ceza arasında bir nispet olmıyan bugünkü halin bu salgını ortadan kaldırmak için kâfi bir çare olmadığı mülâhaza edilerek bu maddeler yenibaştan tedvin edilmiş ve çok mühim hallerde ölüm cezası da konulmak suretiyle beşeriyeti ve cemiyetimizi bu âfetten ve salgından kurtarmanın imkânları derpiş edilmiştir.

Madde 407 - (Fahri Aġaoġlu) 403, 404 ve 406 ncü maddelerde yapılan deġişiklik ve Fahri Aġaoġlu'nun teklifi de birlikte mütalâa edilerek yeni baştan tanzim ve tadilen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 414 - 415 - 416 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Memleketimizde sık sık işlenen ırza geçme cürümlerinin çokluğu karşısında mevcut cezai müeyyidelerin azlığı da müşahade edilmiştir. Bu suçların işlenmesine mâni olacak sebeplerden birisi umumi kültür seviyesinin yükselmesi ise de esasen alınmakta olan bu tedbirin semeresi ancak uzun seneler sonra kendisini gösterebileceğinden bugün bu hâdiselerin önlenmesi için ırza geçme suçlarında tatbik edilmekte olan cezaların azlığını müşahade eden teklif sahibi İzzet Akçal ve arkadaşlarının gerekçesi komisyonumuzca da muvafık görüldüğünden mer'î metinlerin ruhuna sadık kalınmak üzere cezalar bir miktar artırılarak bu maddeler üzerindeki tadil teklifi kabul edilmiştir.

Madde 418 : (İzzet Akçal ve arkadaşları - Fahri Aġaoġlu) İzzet Akçal ve arkadaşları 418 nci madde üzerinde bir deġişiklik yapmadan cezanın teşdidine gitmişlerdir. Buna mukabil Fahri Aġaoġlu ise maddenin birinci fıkrasının yukarıdaki maddelerde yazılı fiil ve hareketler mağdurun ölümünü mucip olursa faile ölüm cezası verilir şeklinde değiştirilmesini ve diġer fıkraların aynen muhafazasını istemektedir. Komisyonumuzca tezekkür edilen maddenin birinci fıkrası (yukarıki maddelerde yazılı fiil ve hareketler fiile mukavemet edemeyecekler hakkında işlenip de diġer sebepler inzıam etmek sizin doğrudan doğruya ölümü mucip olmuş ise faile ölüm cezası verilir. Diġer hallerde ceza müebbet ağır hapistir) şeklinde değiştirilmiş ve diġer fıkralarında cezaları teşdit edilerek maddede tadilen kabul edilmiştir.

Madde 419 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Mevcut metin alenen hayasızca vazı ve hareket-

lerde bulunanlara verilecek cezaları muhtevirdir. Ancak Medeni Kanun hükümlerine istinaden nesebin dejenere edilmesinin önüne geçmek ve cemiyet ve aile ahlâkını sıyanet bakımından birbirine çok yakın olan kimselerin evlenmeleri menedilmiş bulunmaktadır. Bu şekilde evlenmeleri menedilenlerin birbiriyle cinsî münasebet etmeleri karşısında kanunumuzda şimdiye kadar bir müeyyide mevcut değil idi. İşte bu noksanlığı ikmal etmek ve memnuiyetin hükümlerini cinsî münasebet halinde dahi aynı sebep ve mülâhazalarla bir müeyyide altında bulundurmak için bu maddeye ilâvesi istenilen fıkra komisyonumuz ekseriyeti tarafından da kabul edilerek birbirleriyle evlenmeleri kanunen memnu olanların cinsî münasebette bulunmaları hali cezalandırılmış ve ikinci fıkradaki cezalar da artırılmak suretiyle madde tadilen kabul edilmiştir.

Madde 421 : (İzzet Akçal ve arkadaşları - Ahmet Gürkan) bu maddeye ait mevcut teklifler meriyette bulunan maddenin cezai unsurlarını aynen almakta yalnız cezalarını teşdit etmektedir. Meriyetteki kanun hükmüne göre söz atanların cezası 15 günden 3 aya kadardır. Sarkıntılık edenlerin cezası da bir aydan altı aya kadar hapidir. Ahmet Gürkan'ın teklifinde bu cezalar söz atanlar için üç aydan bir seneye kadar ve sarkıntılık edenler için de altı aydan iki seneye kadar hapis olarak kabul edilmiştir.

İzzet Akçal ve arkadaşlarının teklifi de Ahmet Gürkan'ın bu maddeye ait teklifinin aynı olduğu görülmüştür. Tatbikatta hakikaten sık sık tesadüf edilen kadınlara ve genç erkeklere söz atmanın cezası gayrikâfi görülmekte olduğundan bu gibi hâdiseleri önlemek bakımından maddenin cezalarını artırmak suretiyle Ahmet Gürkan ve İzzet Akçal ile iki arkadaşının yapmış olduğu tadil teklifini havi madde aynen kabul edilmiştir. Ancak Ahmet Gürkan'ın teklifinde ikinci bir kısım mevcuttur ki, bu da 421 nci maddeye ilâve edilen ikinci fıkradır. Bu fıkra ile teklif sahibi 419, 420 ve 421 nci maddelerdeki suçları işliyenlerin şikâyete bağlı olmaksızın re'sen takibini istemektedir.

Esasen alenen hayasızca vazı ve hareketlerde bulunanlar ile o suretle cinsî münasebette bulunanlara ceza tâyin eden 419 ncu madde ile âdabı umumiyeye mugayir olarak açık yerlerde veya halkın suhuletle muttali, olabileceği yarı

açık mahallerde fuhuş maksadiyle kadın oynatanlar ve bilihtiyar oynayan kadınlara ceza tâyin eden 420 nci maddede yazılı suçları işliyenler hakkında şahsi şikâyete bağlı olmaksızın re'sen takibat yapılabilecektir. Diğer taraftan kadınlara ve genç erkeklere söz atan veya sarkıntılık edenler dakkında şahsi şikâyete bağlı olmaksızın re'sen takibat isteğine gelince, bâzı öyle hâdiseler mevcuttur ki, şüyu vukuundan kötü neticeler tevhit eder. Namuslu bir kadının kendisine söz atan veya sarkıntılık eden bir şahsın bu hareketini mütecavizin ahlâk ve terbiye noksanına hükmederek işi mahkemelere dökmek maksadiyle geçip gitmesi mümkün iken re'sen takibat ile namuslu bir aile kadını veya genç bir kız veya erkek çocuğunu günlerce bu sebeplerle mahkemelere göndermek ve kendilerinin dillere düşmesine sebebiyet vermek nizamını müeyyidelerle temin etmek zorunda bulunduğumuz cemiyetin ahlâk ve aile telâkkilerine uygun düşmemektedir. Bu bakımdan komisyonumuz Ahmet Gürkan'ın bu teklifini şayanı iltifat görmemiş ve essaen teklif sahibi Ahmet Gürkan da komisyon müzakeresinde ileri sürülen mucip sebepler karşısında 421 nci maddeye ilâvesini istediği ikinci fıkranın eklenmesinden sarfınazar etmiş bulunmaktadır.

Aynı maksada mâtuf olarak komisyonumuz âzası Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran da Türk Czea Kanununun 425 nci maddede tadat edilen maddeler meyanında 421 nci maddenin çıkarılmasını ve bununla da 421 nci maddede yazılı kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar ile sarkıntılık yapanların Cumhuriyet Müddeiummiliği tarafından şahsi şikâyete bağlı olmaksızın takip edilmesinin teminini istemiştir. Yukarıda yazılı mucip sebeplere dayanılarak Kâmil Boran'ın bu teklifi de reddedilmiştir.

Madde 429, 430, 431 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Kadın ve kız kaçırmaya ve alıkoymaya ait bulunan bu maddelerin anasını cürmiesine ilişilmemiş ancak cezaları artırılmıştır. Cezalar üzerinde komisyonumuzca gereken tadil yapmak suretiyle mezkûr maddeler aynen kabul edilmiştir.

Madde 439 : (Fahri Ağaoğlu) Bu maddeye kaçırma sırasında veya bu yüzden kaçırılmak istenilen kimsenin ölümü vukua geldiği takdirde faile ölüm cezasının verileceği hükmünün ilâvesi istenilmiş ve mucip sebep komisyonumuzca da

muvafık görüldüğünden teklif kabul edilmiştir.

Mükerrer 439 nci madde : (Fahri Ağaoğlu)
Bu madde ile teklif sahibi mezkûr fasıllardaki cürümlerden dolayı 438 nci madde müstesna olmak üzere faile sürgün cezası verilmesini istemektedir. Mahiyeti itibariyle sürgün cezasının bu fasıllardaki hâdise faillerine tatbikını doğru bulmayan komisyonumuz kanuna böyle bir maddenin ilâvesi yolundaki teklifi reddetmiş bulunmaktadır.

Madde 440 - 441 - 442 : (Ahmet Gürkan)

440 nci maddenin mevcut metnine nazaran yalnız müeyyidelerinde değişiklik istenildiği görülmüştür. Meriyette bulunan maddeye göre zina eden karı hakkında üç aydan 30 aya kadar ceza tertip olunacağına ve karının evli olduğunu bilerek bu fiile iştirak eden kimseye de aynı ceza verileceği yazılı bulunmaktadır. Teklifte memleketimizin örf ve âdetleriyle Avrupa milletlerinin aile telâkkileri bakımından büyük farklar olduğu ve cemiyetimizde birçok cinayetlerin kadının veya erkeğin zinası sebebiyle vukua geldikçe esbabı mucibesıyla cezaların bir seneden beş seneye kadar olması istenilmektedir. Komisyonumuzca cemiyet ve aile telâkkilerimize göre mer'î maddedeki ceza miktarı az görülmekle beraber teklifteki miktar da çok görülmüş ve bu sebeple tatbikat, cemiyet ve aile telâkkileri nazarı itibara alınarak 440 nci maddedeki cezaların altı aydan üç seneye kadar olmasını teklif eden Maraş Mebusu Mazhar Özsoy, Kütahya Mebusu Süleyman Süruri Nasuhoğlu, Siird Mebusu Şefik Türkoğan ve Balıkesir Mebusu Vacid Asena'nın takrirlerine teklif sahibi Ahmet Gürkan da iştirak etmiş olduğundan reye konulan bu takrir Kâmil Boran'ın muhalefeti ile ekseriyetle kabul edilmiş ve madde bu şekilde cezai müeyyideler bakımından tashihan kabul edilmiştir.

441 nci maddeye gelince; Ahmet Gürkan'ın buradaki tadil metni üç safhayı ihtiva etmektedir.

a) Mer'î Kanunda birinci fıkrada « karısı ile ikamet etmekte olduğu evde veyahut da herkesçe bilinecek surette başka yerde karı koca gibi geçinmek için başkasıyla evli olmayan bir kadını tutmakta olan » şeklinde suç unsuru vasıflandırılmış iken teklifte karı koca gibi geçin-

mek tâbiri yerine fuhuş maksadiyle kelimesi kullanılmıştır.

b) 440 nci maddedeki esbabı mucibeye istinaden cezaların mer'î kanunda üç aydan 30 aya kadar olan hapis cezasının bir seneden beş seneye kadar çıkarılması istenilmektedir.

c) Üçüncü olarak da maddeye son fıkra eklenerek birinci fıkradaki suç fuhuş kasdı olmaksızın karı, koca gibi geçinmek maksadiyle işlenen suçların da ayrıca tecziye edilmesi istenilmektedir.

440, 441 ve 442 nci maddeler yalnızca aile nizamını ve ahlâkını korumak, kadın veya erkeğin evlilik bağı baki kaldıkça yuvaya ahlâk telâkkileri bakımından sadakat göstermesini temin maksadiyle konulmuş ve zina başlığı altında ayrıca bir fasıl tertip edilmiş bulunmasına ve fuhuş için kanunda ayrıca bir fasıl ve maddeler mevcut olduğuna göre teklifte maddenin esasına ait tadil teklifi komisyonumuzca reddedilmiş, ancak, 440 nci maddeye mutabakat temini maksadiyle bu maddenin cezası altı aydan üç seneye kadar hapis olarak tebdil edilmiştir.

442 nci maddedeki tadil teklifi ise yalnız ceza miktarına inhisar etmektedir. Mer'î maddede ceza üç aya kadar hapis olduğu halde teklifte bir seneye kadar hapsolarak ileriye sürülmüştür. Komisyonun bu maddeyi müzakeresi sırasında teklif sahibi Ahmet Gürkan ceza miktarına üç aydan bir seneye kadar hapis olarak teklifini tebdil ve tashihi ettiğini ileriye sürmüştü ve komisyonda böylece 442 nci maddenin cezasını üç aydan bir seneye kadar hapis olarak düzeltmek suretiyle maddeyi kabul etmiştir.

Madde 448 : (İzzet Akçal ve arkadaşları, Fahri Ağaoğlu) Fahri Ağaoğlu bu maddeye ait teklifi ile (her kim bir kimseyi kasten öldürürse ölüm cezasına mahkûm olur) şeklinde maddeyi tadil etmek istemiştir. Ancak 449 ve 450 nci maddelerde daha vahim hallerde ölüm cezasından ağır cezalar vermek mümkün olamayacaktır. Ölüm cezası yerine ölüm cezası vermenin eski tâbiriyle kısasa kısas mânasını taşıyacağı ve dolayısıyla böyle bir prensip kabulüne imkân olmadığına göre Fahri Ağaoğlu'nun bu maddeye ait teklifi reddedilerek İzzet Akçal ve arkadaşlarının bu maddeye ait cezaları 24 seneden 30 seneye kadar ağır hapidir, yolundaki teklifleri veçhile madde kabul edilmiştir.

Madde 449 - 450 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Bu maddelerdeki cezalar artırılmış ve 450 nci maddeye 10 neu bent olarak Kan Gütme sebebiyle işlenen ölüm suçlarının cezasının da ölüm olacağı kabul edilmiştir. Memleketimizde vukuu fazlaşan katil suçlarının bu suretle ağır müeyyideler altına alınması suretiyle önlenmesi yolundaki teklif komisyonumuzca da muvafık görülerek bu maddelere ait tadil teklifleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 452 : (Fahri Ağaoğlu) Mer'i metnin tamamen aynı olup diğer maddelerde olduğu gibi cezası fazlaştırılmak suretiyle aynen kabul edilmiştir. Teklifte maddeye bir üçüncü fıkra ilâve edilmek istenilmektedir. Bu da «Eğer telefî nefis fiilden hâsıl olmayıp nehyi asabi ile vukubulmuş ise fiile tereddüp eden müessir fiil cezası bir misli fazlasıyla verilir. Ve bu ceza bir seneden az olamaz.» şeklindedir. 452 nci maddenin sarahati karşısında ayrıca böyle bir fıkra ilâvesine lüzum görülmiyerek bu fıkranın ilâvesine ait teklif ise reddedilmiştir.

Madde 455 : (Fahri Ağaoğlu) Bu maddeye ait teklifte maddeyi değiştirmemek şartıyla yalnız cezaların artırılmasıyla kabul edilmiştir.

Madde 456 : (İzzet Akçal ve arkadaşları ve Fahri Ağaoğlu) Fahri Ağaoğlu bu maddeye «Bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hallerde hükmolunacak hapis veya ağır hapis cezasının iki misline muadil sürgün cezası da verilir.» yolunda bir fıkra ilâvesini istemiştir. Âdi darp ve yaralama fiillerinden dolayı sürgün cezasının tatbiki suç ve ceza ile uygun görülmediğinden bu husustaki teklif reddedilmiştir.

İzzet Akçal ve arkadaşlarının maddenin metnine ilişmemek suretiyle yalnız cezalarının artırılmasına dair olan teklifi komisyonumuzca da uygun görülerek madde bu şekiide kaleme alınmış bulunmaktadır.

Madde 457 : (Fahri Ağaoğlu) Madde metnine sadık kalınmak üzere cezalar artırılarak tadil teklifi kabul edilmiştir.

Madde 461 : (Fahri Ağaoğlu) Madde metnine sadık kalınmak üzere cezalar artırılarak tadil teklifi kabul edilmiştir.

Madde 461 : (Fahri Ağaoğlu) Teklifte esas metne ilâve olarak başkasının ırz ve namusuna tecavüzü kurtarmak maksadiyle işlenen katil ve yaralama fiillerinden dolayı faile ceza verilemeyeceği hususu ilâve edilmiş ise de meşru müda-

faaya ait 49 neu maddede esasen bu cihet nazarı itibara alınmış olduğundan Fahri Ağaoğlu'nun 461 nci maddeye ait bu teklifi reddedilmiştir.

Madde 462 : (Fahri Ağaoğlu) Vâkı teklifi ile Fahri Ağaoğlu zina halinde maddede yazılı kimseler tarafından işlenecek katil veya katle teşebbüs veya yaralama fiillerinden dolayı failin cezadan muaf olması istenilmektedir. Maddenin teklif veçhile kabulü neticesi birçok gayri tabîî hâdiselerin vukua geleceği ve tertipleri önlemek imkânı olamayacağı mülâhazasıyla teklif reddedilmiş ve maddenin cezaları üstünde değişiklik yapılmıştır.

Madde 464 : (Fahri Alaoglu) Madde üzerinde her hangi bir değişiklik yapılmaksızın cezalar artırılmak suretiyle teklif kabul edilmiştir.

Madde 466 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Teklifte «umumi veya umuma açık mahallerde halkın huzur ve rahatını bozacak şekilde kavgaya sebebiyet verenler» in de cezalandırılacağı bir fıkra halinde eklenmiş ise de kavgaya sebebiyet verenlerin Türk Ceza Kanunu muvacehesinde hareketi suç olmadığı takdirde cezai müeyyideye tâbi tutulması muvaffık görülmemiş olmakla teklifin bu hususa ait kısmı reddedilerek esas metin üzerindeki cezalar teşdit edilmek suretiyle madde tadilen kabul edilmiştir.

Madde 468 : (Fahri Ağaoğlu) Teklifte birinci fıkrada yazılı fiil yani çocuk düşürmekten mütevellit ameliyede kadının ölümüne sebebiyet verilmiş ise fail ölüm cezası ve bedeni bir zararı mucip olmuş ise 10 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilmesi istenilmekte olup ölüm cezasının işlenen suç ile alâka ve münasebeti bakımından çok ağır olduğu görülmüş ve teklifin yalnız bu kısma ait olan isteği reddedilerek cezalar mer'i metinden daha yukarı hadlere çıkarılmak suretiyle tatbikatta bu maddede zikredilen hâdiselerin fazlaşması yolundaki istidadın önüne geçilmesi düşüncesiyle madde tadilen kabul edilmiştir.

Madde 480 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) 480 nci madde, maddei mahsusâ tâyini suretiyle yapılan hakaretlere mütedair bulunmaktadır. Teklifte birinci fıkra aynen alınmış yalnız mer'i metinde ceza miktarı 3 aydan 30 aya kadar ha-

pis ve 50 liradan 500 liraya kadar para cezası iken teklifte ceza 3 aydan 3 seneye kadar hapis ve 200 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezası olarak kabul edilmiştir.

Mevcut metinde ikinci fıkra olarak kabul edilen kısım teklifte son fıkraya bırakılmış, ayrıca ikinci ve üçüncü fıkra da araya eklenmiştir. Teklifin ikinci fıkrası ile hakaret fiili tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya her hangi bir yazı veya telefonla işlenmesi hali teemmül olunmuş ve üçüncü fıkra ile de eğer hakaret fiili kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuru ile beraber alenen vâkı olması keyfiyeti de cezai şiddetlendirici bir sebep olarak kabul edilmiştir. 4 ncü ve son fıkra olarak mer'î kanundaki 2 nei fıkra cezaları çoğaltılmak suretiyle aynen alınmış bulunmaktadır.

Bu maddede yapılması düşünülen değişiklikler maddenin eksikliklerini tamamlayarak ihtiva ettikleri hükümler arasında ahenk ve taaruzu sağlamak, ceza müeyyidelerini işlenen fiillerin ağırlık derecelerine göre âdil bir nispet dairesinde yeniden düzenliyerek daha müessir bir hale getirmek, mülga Matbuat Kanunundan Türk Ceza Kanununun bünyesine nakledilmesi gereken ve bu sebeple yeni Basın Kanununa alınmamış olan hükümlere yeniden vücut vermek düşüncesiyle hazırlanan teklif bu esbabı mucibeleri muvacehesinde yalnız birinci fıkrada bir kaç kişi ile ihtilâl ederek tâbirinin tatbikatta vazihan anlaşılması için de ikiden ziyade kimse ile ihtilâl ederek şeklinde değiştirilmiş ve ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraların başındaki eğer kelimele-ri fazla görülmüş olduğundan bu kelimeler kaldırılmak suretiyle madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 481 : (Nusret Kirişcioğlu) Teklif sahibi Nusret Kirişcioğlu komisyon müzakeresi sırasında bu maddeye ait teklifini geri aldığı ifade etmiş olduğundan teklif müzakere edilmiyerek eski metin olduğu gibi ipka edilmiştir.

Madde 482 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Bu madde de 480 nei maddenin kabul edilen şekline mütenazır olarak hazırlanmış bulunmakla bu madde de 480 nei maddede yapılan değişiklik aynen yapılmak suretiyle birinci fıkradaki birkaç kişi ile tâbiri yerine ikiden ziyade kimse ile tâbiri konulmuş ve fıkraların başındaki eğer kelimeleri kaldırılmak suretiyle teklif aynen kabul

edilmiştir.

Madde 485 : (Fahri Ağaoğlu) Teklif sahibi bu madde ile karşılıklı hakaretlerde mahkemenin hakarete hangi tarafın sebebiyet verdiği ve kimin daha evvel tahkir ettiğini tahkik ederek taraflardan biri hakkındaki cezanın iskat edileceğini kabul etmiştir. Halbuki mer'î metinde daha geniş düşünülerek karşılıklı hakaretlerde kimin daha evvel hakaret ettiği ve hakarete kimin sebebiyet verdiği anlaşılamiyan hallerde her iki tarafın veya icabına göre yalnız bir tarafın cezasının iskati hakkında hâkime geniş salâhiyet verilmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan mer'î metin tatbikatta tesadüf edilen hâdiselere daha çok uygun bulunduğundan bu maddeye ait teklif tasvip edilmiyerek komisyonumuzda reddedilmiştir.

Madde 486 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) 486 nei maddede bir dâva hakkında mahkemeye verilen evrak ve irat olunan müdafaatın hududu tecavüz edilerek yapılan hakaretlerde mütecavize ceza verilmesi icabettiği mütalâa edilerek maddenin buna göre tadili teklif edilmiştir. Mer'î metinde bir dâva esnasında iki taraf veya vekilleri canibinden dâva hakkında mahkemeye verilen evrak ve irat olunan müdafaatın muhtevi olduğu elfazı tahkiriyyeden dolayı takibat icra olunamaz şeklindeki hükme karşı teklifte birinci fıkra aynen alınmakla beraber dâva ile ilgili olarak yapılması ve söylenmesi zaruri olmiyan hakareti mutazammın yazı ve sözlerin birinci fıkra hükümünden istisna edilerek Türk Ceza Kanunu muvacehesinde hakaret suçunu teşkil edeceği kabul edilmiş bulunmaktadır. Ayrıca da son fıkra ile bu gibi hallerde salâhiyetli kaza mercilerince kanunen muayyen olan inzabati tedbirlerden mada tecavüze uğrayanın talebi üzerine tazminata hükmedilebileceği ve hakareti mutazammın yazı ve sözlerin evrak ve zabıtlardan çıkarılacağı da mülâhaza edilmiştir. İkinci fıkra komisyonunda (dâva ile ilgili olmiyan ve ilgili olduğu takdirde dahi iddia ve müdafaatın hududunu aşan hakareti mutazammın yazı ve sözler yukarıki fıkra hükümünden hariştir;) şeklinde değiştirilerek madde bu tashih edilen şekil ile kabul edilmiştir.

Madde 491 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Türk Ceza Kanununun 491, 492 ve 493 ncü maddelerine ait tadil teklifleri ile cemiyetimizde sık sık tesadüf edilen âdi hırsızlıklar ile hayvan hırsızlıklarının alınan bütün tedbirlere rağmen

önlenmediği görülmüş olduğundan cemiyetin asayiş ve inzıbatı ve vatandaşların mal emniyeti ile yakinen alâkalı olan bu maddeler cezalarının çoğaltılması suretiyle önlenmesi derpiş edilerek mezkûr maddelerin yeni baştan gözden geçirilmesiyle teklif yapıldığı görülmüş bulunmaktadır.

491 nci madde ile âdi hırsızlık ve resmî dairelerde ve evrak mahzenlerinde bulunan Devlete ait mal ve evrak veya umumi müesseselerde muhafaza olunan yahut diğer mahallerde bulunup menafii umuma ait eşyalar hakkında, âdet muktezası olarak yahut tahsis ve istimalleri itibariyle umumun tekâfülü altında bulunan eşyalar hakkında hırsızla malı çalınan arasında hizmet veya iş yapmak veya bir yerde muvakkat olsun birlikte oturmak yahut karşılıklı nezaket icaplarından ileri gelen itimadı suiistimal neticesi olarak hırsızın sıyanetine terk ve tevdi olunmuş eşya hakkında, gündüzün bir bina içinden veya duvarla çevrili müstemilâtındaki yerlerde bulunan eşya hakkında işlenirse ayrı ayrı fıkralar halinde suç vasıfları bir birinden tefrik edilerek cezalandırılmış ve bu maddeye yankesicilik suretiyle işlenen suçlarla mandıra, ağıl gibi hayvanata mahsus yerlerde bulunan veya hut lüzumuna göre açık yerlerde ve kırlarda bırakılan ve hakkında diğer maddelerin tatbiki mümkün olmıyan hayvanlar hakkında işlenmesi hali de dercedilmiş bulunmakta idi.

Yeni teklifte bu maddenin muhtelif fıkralarındaki cezalar artırılmakla beraber yankesicilik suretiyle işlenen hırsızlık suçu bu madde içerisinden çıkarılmış 492 nci maddeye ilâve edilmiştir.

Teklif edilen maddenin birinci fıkrası esasında değişiklik yapılmaksızın her kim diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alırsa şeklinde düzeltilmiştir. Ve hayvan sirkatinin önlenmesi için 5617 sayılı Kanunun 13 ncü maddesine büyük baş hayvanları çalanlar hakkında Türk Ceza Kanununa göre verilecek cezanın 3 misli artırılacağı tasrih olunmuş iken maddenin son fıkrası olarak eklenen (5617 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin büyük baş hayvanları çalanlar hakkında Türk Ceza Kanununa göre verilecek cezaların 3 misli artırılacağına dair olan hükmü ayrıca uygulanmaz) fıkrası madde metninden çıkarılmış ve bundan evvelki fıkrada (bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafın-

dan birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarda yazılı hallerden iki veya daha fazlası işlenirse cezanın aşağı haddi iki sene hapistir) şeklinde düzeltilmiş ve madde tashihler ile olduğu gibi kabul edilmiştir.

Madde 492 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) 492 nci maddede ise yapılan teklife göre mer'î 491 nci maddenin 5 nci bendi olarak yer almış bulunan yankesicilik suretiyle işlenen suçlara daha ağır ceza vermek bakımından 492 nci maddenin 7 nci bendi olarak alınmıştır. Komisyonda da teklif edilen 493 ncü maddenin 5 nci bendinde yer almış bulunan meskûn bir hanenin doğrudan doğruya müstemilâtından veya duvarla çevrilmiş bulunan yerlerindeki hayvan hakkında işlenen suçlara ait kısımda 492 nci maddenin 9 ncü bendi olarak bu maddeye eklenmiş olup son fıkrası 491 nci maddenin son fıkrasına mütenazır olarak (bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın yukarı haddi verilir) şeklinde komisyonea tanzim ve madde bu tashih ve ilâvelerle kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 493 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) 493 ncü madde hırsızlık suçlarının en ağır cezasını ihtiva eden maddedir. Teklifte bu maddenin 5 nci bendi olarak kabul edilen mezkûn bir hanenin doğrudan doğruya müstemilâtından veya duvarla çevrilmiş bulunan yerlerindeki hayvan hakkında işlenen hırsızlık suçlarına ait kısım 492 nci maddede izah edildiği veçhile 492 nci maddenin 9 ncü bendi olarak yer değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir. Son fıkrası da 491 ve 492 nci maddelerin son fıkrasında mütenazır olarak (bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın yukarı haddi verilir) şeklinde düzeltilmiş ve teklifte yer almış bulunan (5617 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin büyük baş hayvanları çalanlar hakkında Türk Ceza Kanununa göre verilecek cezanın 3 misli artırılacağına dair hükmü ayrıca uygulanmaz) şeklinde kaleme alınmış bulunan fıkrasının bu maddede tatbik edilmeyeceğini gösteren fıkra esasen 493 ncü maddenin çıkarıldığı için bu fıkra da maddeden çıkarılmış ve evvelce hapis olan bu maddedeki suçların cezası ağır hapis olarak değiştirilmek suretiyle

madde kaleme alındığı şekilde kabul edilmiştir.

Madde 495, 496, 497, 498, 499, 500 : (İzzet Akçal ve arkadaşları) bu maddelerdeki cezaların da tatbikattaki kifayetsizliği karşısında artırılması teklif edilmiş ve teklif komisyonea da kabul edilerek maddelere ait cezalar artırılarak kabul edilmiştir.

Madde 502 : (Nusret Kirişcioglu) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun tadiline dair olan tasarıda gecenin bir tarifi yapılmakta ve bu maddenin son fıkrası ile de Ceza Kanununun tatbikatında da gece vaktinin bu suretle belli edileceği kaydedilmektedir. Bu vaziyet karşısında Türk Ceza Kanununun 502 nci maddesi ile bir ahenksizlik vücade gelmekte ve bu madde netice itibariyle usulün buna ait maddesi ile tamamen ortadan kalkmaktadır. Bu itibarla ki, usul hükümleriyle ahenkli olarak gece vaktinin tâyini yolundaki teklif mucip sebebi komisyonumuzca da muvafık görülerek madde kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 513 : (Hüseyin Ortakçioğlu ve arkadaşları) «köy ve belediyelerin mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufunda bulunan ve ötedenberi köy ve belde sakinlerinin istifadelerine terkedilmiş olan mera, meydan, yol, harman yeri ve sulak gibi gayrimenkuller» fıkrasının maddeye eklenmesine dair olan teklif esbabı mucibede de zikredildiği gibi bu gibi yerlere şimdiye kadar görülmemiş surette tecavüzlerin vâkı olduğu ve pek çok işlenen bu gibi suçlar hakkında muhtar ve belediye başkanlarının şikâyet yoluyla da takip etmelerine imkân kalmamış olduğu nazarı itibara alınarak teklif uygun görülmüş olmakla 513 ncü maddeyi «her kim, başkasının mutasarrıf olduğu emlak ve araziye tamamen ve kısmen zabıt ve tasarruf etmek veya bunlardan intifa eylemek için o arazi ve emlakın hudutlarını değiştirir veya bozarsa iki aydan iki seneye kadar hapis olunur ve 150 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Köy hükmi şahsiyetine ait olduğu veya öteden beri köylünün müşterek istifadesine terkedilmiş bulunduğunu bilerek mera, harman yeri, yol ve sulak gibi gayrimenkulleri kısmen veya tamamen zabıt ve tasarruf eden veya sürüp eken kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar uygulanır.

Hakkı olmayan bir menfaat elde etmek için umumî veya hususî suların mecrasını değiştiren kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur.»

şeklinde tanzim edilerek 515 nci maddeye mütedair teklif, teklif sahibinin komisyondaki değiştirgesiyle birlikte bu şekilde 513 ncü maddeye nakledilerek 513 ncü madde yazılı şekilde tadilen kabul olunmuştur.

Madde 516 : (Emrullah Nutku) Teklifte Türk Ceza Kanununun 516 ncü maddesinin sonuna (ikinci fıkranın 3 numarasında yazılı âbidat, veya Türkiye Devletinin ölmüş başkanlarını yâd için dikilmiş heykeller ve büstler olduğu takdirde mütecevizleri hakkında bir yıl ağır hapis ve 1000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.) şeklinde bir fıkra ilâvesinden ibarettir. Teklifi inceliyen komisyonumuzu bu teklifin Atatürk Kanununa tezat halinde bulunduğu ve esasen 516 ncü maddenin 3 numaralı bendinde alelûmum âbide ve heykeller hakkında işlenen tahrip ve izrar suçlarını nazarı itibara almış olduğundan bugünkü hâdiseler ve vakalar itibariyle böyle bir teklifin kanunlaşmasına lüzum görmemiş bulunmasıyla Erzurum Mebusu Emrullah Nutku'nun 516 ncü maddeye ait tadil teklifi reddedilmiştir.

Mükerrer madde 525 : (Fahri Ağaoglu) Kanuna ilâvesi istenilen mükerrer 525 ncü madde ile Türk Ceza Kanununun 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 503, 504, 505, 506 ve 512 ncü maddelerinde yazılı suçları işleyenlere asıl cezalarından başka darp ve sürgün cezasının da ilâve edilmesi istenilmektedir. Fahri Ağaoglu'nun 11 ncü maddeye ilâvesini istediği darp cezası esasından reddedilmiş olmakla 525 ncü maddeye böylece bir ceza konulmasının mümkün olmadığı gibi hırsızlık fiillerinde sürgün cezasının tatbiki ile hırsızların kendilerini tanımayan muhitlere gönderilmesi sureti ile fiillerini işlemenin daha kolay bir hale gelmesini temin eden sürgün cezasının bunlara tatbiki komisyonea muvafık görülmediği gibi 503, 504, 505, 506 ve 512 ncü maddelerle de sürgün cezasının bir alâka ve irtibatı tesbit edilememiş olmakla yukardaki esbabı mucibe ile Türk Ceza Kanununa mükerrer 525 ncü maddenin ilâvesi yolundaki teklif de reddedilmiştir.

Madde 526 : (Hidayet Aydın) Bu telif ile Konya Mebusu Hidayet Aydın Türk Ceza Kanununun 526 ncü maddesine (yerlere tüküren veya sümüküren kimse 10 lira hafif para cezası ile cezalandırılır) şeklinde bir fıkra ilâvesini istemiş bulunmaktadır ki, Türk Ceza Kanununun

526 ncı maddesine ilâvesi istenilen fıkrada mevzu bahis hususlar belediye temizlik ve sağlık hizmetlerine taallük eden bir iş olup bu gibi fiillerin cezalarının da belediye tembihnamelerinde yer alması icabettiğinden 526 ncı maddeye bu şekilde bir fıkra ilâvesini istihdaf eden teklif reddedilmiş bulunmaktadır.

Madde 544, 545 : (Fahri Ağaoğlu) Her iki maddede iş işlemeye salih kimselerin dilencilik etmelerinin önüne geçmek için gereken müeyyideleri havi bulunmaktadır. Ancak mer'î metinde müeyyide olarak bu gibilerin bir haftadan bir aya kadar ve tekerrürü halinde de on beş günden iki aya kadar idarei hususiye ve belediye hizmetlerinde boğaz tokluğuna çalıştırılmak hususları derpiş edilmiştir ki, tatbikatta bu şekilde bir müeyyidenin müspet bir faidesi görülmediği gibi tatbik dahi edilmediği müşahade edilmektedir.

Teklif sahibi Fahri Ağaoğlu bu maddeye de darp cezası koymuş bulunmaktadır. Darp cezası komisyonumuzca esastan reddedilmiş olmakla böyle bir müeyyidenin 544 ncü maddeye konulması teklifi de aynı mucip sebeplerle reddedilmiştir.

Ancak komisyonca tatbikat nazarı itibara alınarak çalışmaya muktedir kimselerin dilencilik ettiği hallerde bir haftadan bir aya kadar hafif hapis ve tekerrürü halinde de bir aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile cezalandırılmaları hususları 544 ncü maddeye alınmış ve tatbikatta yeri olmayan boğaz tokluğuna çalışmak keyfiyetleri de maddeden çıkarılmıştır. 545 ncı maddede ki, cezalarda tadil teklifinden istifade edilerek komisyonca tezyit edilmek suretiyle kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 548 : (Fahri Ağaoğlu) — Madde umumi bir mahalde veyahut umuma açık yerlerde yalan uydurarak başkasını zarara sokmak veya halkın huzurunu bozacak suretlerle saffetinden istifadeye kalkan kimselere verilecek cezaları muhtevidir. Teklifte ilâve olarak bu maddeye sürgün cezasının konulması ve yazılı suçun umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtasıyla işlenmesi halinin esbabı müşeddide olarak kabul edilmesi istenilmektedir. Maddede yazılı suç ile sürgün cezası arasında bir münasebet bulunmadığı gibi neşir vasıtasıyla işlenen bu gibi suçların kanunun diğer maddelerinde cezaları esasen mevcut bulun-

muş olduğundan bu husustaki teklifler reddedilmekle beraber mer'î metindeki cezalar artırılmak suretiyle madde tâdilen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Madde 549 : (İzzet Akçal ve arkadaşları, Müfit Erkuyumcu ve Fûruzan Tekil) Ruhsatsız silâh taşımaya ait bulunan maddenin cezası tatbikatta yeter derecede bulunduğu gibi komisyonumuza gelmiş bulunan ateşli silâhlar lâyihasında bu hususlar etraflıca nazarı itibara alınarak cezaları da ona göre kabul edilmiş olup ateşli silâhlara ait kanunun kabulünden sonra bu madde de esasen işlemez bir hale geleceğinden 549 ncü maddeye ait teklif reddedilerek mer'î metin ipka edilmiştir.

Madde 566 : (Fahri Ağaoğlu) Teklif ile mer'î metindeki ikinci fıkra kaldırılmak istenilmektedir. Halbuki 566 ncı madde dikkatsizlik veya tecrübesizlik neticesi olsa bile her ne suretle olursa olsun şahıslara bir zarar veya eşyaya mühim bir ziyan vukuu tehlikesini tevlit edenlere ceza vermekte ve ikinci fıkra ile de fiilin aynı zamanda sanayii nefiseye veya ticaret veya sanayie mütaallik kavanin ve nizamata muhalefet cürmünü de teşkil etmiş olursa faile daha ağır ceza verileceği tertip olunmaktadır ki mer'î metnin tatbikata ve hâdiselere daha uygun olduğuna göre komisyonumuz mer'î metindeki cezaları artırmak suretiyle teklifi tadilen kabul etmiş bulunmaktadır.

Madde 567-568 : (Mehmet Özbey) Her iki madde umuma açık mahallerde kumar oynayanlara tatbik edilecek cezai müeyyideler kumar oynayanlara verilecek cezaları havi bulunmaktadır. Teklifte nazarı itibara alınarak mer'î metindeki cezaların tatbikatta pek hafif kaldığını mülâhaza eden komisyonumuz her iki maddenin cezasını artırmak suretiyle teklifi tâdilen kabul etmiş bulunmaktadır.

Madde 571-572 : (İzzet Akçal ve arkadaşları, Fahri Ağaoğlu) Türk Ceza Kanununun 571 ve 572 ncı maddeleri sarhoşluğa ait olup bu maddelerle alâkalı her iki teklif mezc edilip tetkik edilerek bu maddelerin cezaları artırılmak suretiyle teklifler tadilen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Ek maddeler : (Faik Ahmed Barutçu ve arkadaşları) Bu teklifle ayrıca Türk Ceza Kanununa ek 5 madde ilâvesini istemekte ve mucip sebep olarak da bu demokratik hükümlerin ka-

nunda boş bırakılmış olduğunu ileriye sürmektedir. Ek birinci madde olarak ilâvesi istenilen husus cemiyetler kanununa ait hükümleri ihtiva etmektedir ki, kanuna konulması istenilen hususlar esasen Cemiyetler Kanununun 9 ve mütaakıp maddelerinde mevcut bulunmaktadır. Ek ikinci madde ile kabul edilmesi istenilen husus yine kanunumuzun 174 ve ek 3 ncu madde ile istenilen husus 179 ve ek 4 ncu madde ile ilâvesi istenilen 174 ve yine ek 5 nci madde ile ilâvesi istenilen husus da Türk Ceza Kanununun 163 ncu maddesinde yer almış bulunmaktadır. Teklifler ek madde halinde kanuna ilâvesi istenilmektedir ki kanun tekniği bakımından komisyonumuzca buna imkân görülememiştir. Ek maddeler ile Türk Ceza Kanununa ilâvesi istenilen hususların yukarıda numaraları zikredilen temas ettikleri maddelerin tadili suretiyle teklifi vâkı olduğu takdirde düşünülebileceği bu maddelerin ise ayrıca tadili istenmemiş olduğundan maddelere komisyonumuzca tasarruf imkânı olmadığı nazarı itibara alınarak Faik Ahmed Barutçu ve arkadaşlarının bu husustaki teklifleri zikredilen mucip sebeplerle reddedilmiş bulunmaktadır.

Ek madde : (İzzet Akçal ve arkadaşları) Vâkı teklifleri ile 450 nci maddeye Kan Gütme sebebiyle adam öldürme suçlarında idam cezasını istemiş olmalarından ötürü artık 3236 sayılı Kan Gütme sebebiyle adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri ve hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair Kanununun meriyetten kaldırılmasını istemişlerdir. Her ne kadar teklif veçhile 450 nci maddeye Kan Gütme sebebiyle işlenen katil suçları için ölüm cezası kabul edilmiş ise de, 3236 sayılı Kanunun meriyetten kaldırılması hususunda komisyonumuza ayrıca bir kanun gelmiş bulunduğundan bu husus orada tetkik edilmek üzere 3236 sayılı Kanunun meriyetten kaldırılması hususunun müzakere dışı edilmesine ve bu sebeplerle reddedilmesine karar verilmiş bulunmaktadır.

Madde 2 : Bu madde ile tadilen kabul edilen 13 ve mütaakıp maddeleriyle 13 ncu maddeye ek olarak kabul edilen iki madde muvacehesinde artık mer'i 13 ncu maddeyi takip eden ek madde ile ceza kanununun mevkii mer'i yete vaz'ına mütaallik kanunun 3 ve 4 ncu maddelerine yer kalmadığından bu maddeler-

rin meriyet mevkiinden kaldırılması derpiş edilmiştir.

Madde 3: Ceza usulündeki gece ve gündüz tarifi daha esaslı bir şekilde Türk Ceza Kanununun 502 nci maddesinde ve ölüm cezasına ait hükümlerinde yine Türk Ceza Kanununun 12 ci maddesine alınmış olduğundan bu madde ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 96 nci maddenin son fıkrasıyla ve 397 ve 398 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yukarıda yazılı mucip sebepler muvacehesinde Türk Ceza Kanununa ait teklifler meze edilerek görüşülmüş ve reddedilenler hariç olmak üzere komisyonca kabul edilen maddeler tadil şekilleri ile birlikte Türkiye Büyük Meclisi Umumi Heyetinin yüce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
İzmir	Manisa	Balıkesir
H. Özyörük	Ş. Ergin	Vacîd Asena
Amasya		Ankara
İsmet Olgaç		Söz hakkım mahfuzdur.
		Hamid Şevket İnce
Aydın		Aydın
Söz hakkım mahfuz		Söz hakkım mahfuz
N. Geveci		C. Ülkü
Çanakkale		Çoruh
Söz hakkımı muhafaza ediyorum.		M. Güney
Nusret Kirişcioglu		
Edirne		Erzurum
Söz hakkım mahfuzdur.		Enver Karan
M. Enginün		
Gaziantep		İstanbul
G. Kınoglu		Ahilya Mohos
Kars		Kayseri
Muhallifim		Y. Z. Turgut
S. Atalay		
Konya		Konya
Söz hakkım mahfuzdur.		M. Obuz
H. Aydınmer		
Malatya		Mardin
M. Kartal		Muhallifim
		M. K. Boran
Siird		Sivas
Ş. Türkoğlan		Ş. Ecevit
Sivas		Tokad
N. Ertürk		Söz hakkımı muhafaza ediyorum
		H. Ökeren
Tokad		Yozgad
M. Önal		N. Ü. Alcala

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk Ceza Kanunununun Bâzı Maddelerinin Değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 46, 47, 48, 51, 54, 55, 56, 59, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 87, 192, 202, 203, 204, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 220, 222, 225, 227, 228, 230, 240, 251, 254, 258, 264, 266, 268, 271, 273, 311, 312, 403, 404, 406, 407, 414, 415, 416, 418, 419, 421, 429, 430, 431, 439, 440, 441, 442, 448, 449, 450, 452, 455, 456, 457, 462, 464, 466, 468, 480, 482, 486, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 502, 513, 544, 545, 548, 566, 567, 568, 571, 572 nci maddeleri aşağıdaki yazılı şekillerde değiştirilmiştir :

Madde 12. — İdam cezası, buna mahkûm olan kimsenin asılması suretiyle hayatının izalesidir.

İdam cezası, mahkûmun mensup olduğu din ve mezhebin hususi günlerinde icra olunmaz. Mahkûmlar birkaç kişi olursa birbirinin karşısında asılmazlar. Gebe kadınlar doğurmadıkça, akıl hastalığına duçar olanlar iyileşmedikçe idam cezası infaz olunmaz.

İdam cezası hükmolunan kimse hakkında mahkûmiyet ilâmı Temyiz Mahkemesince tasdik ve Türkiye Büyük Millet Meclisince tasvip edildikten sonra icra mahallinde, mahkeme heyetinden bir zat ile Cumhuriyet Müddeiumumisi, tabip ve zabıt kâtibi ve hapishaneler idaresi memurlarından biri hazır oldukları halde mahkûmun huzurunda hüküm okunması suretiyle infaz olunur.

Mahkûmun mensup olduğu dinin ruhani sıfatını haiz bir zat ile mahkûmun müdafii dahi cezanın infazında hazır bulunabilirler .

İdam cezasına mahkûm olan, ana veya baba kaatili ise icra mahalline yalnız ayak, başı açık ve siyah bir gömlek giydirilerek götürülür ve hüküm bu suretle infaz olunur.

Asılan kimsenin cenazesi merasim yapılmadan gömülmek üzere mirasçılara verilir. Mirasçıları olmadığı veya kabul etmediği takdirde belediye tarafından gömdürülür.

İdam cezasının infazı sureti hakkında bir zabıt varakası tutulur. Zabıt varakası orada memur olarak bulunan zatlar tarafından imza edilir.

Madde 13. — Ağır hapis cezası müebbet veya muvakkattır.

Müebbet, ölünceye kadar devam eder, muvakkat, bir seneden yirmi dört seneye kadardır. Bu ceza aşağıda yazılı şekilde üç devrede çektirilir :

A) Mahkûm birinci devrede cezanın onda birine müsavi bir müddet geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücrede bırakılır. Ancak bu müddet iki aydan aşağı, bir seneden yukarı olamaz.

Mahkûmiyetin bütün devrelerinde mahkûm, Ceza ve Tevkif Evleri Nizamnamesi mucibince inzıbatı olmak üzere her defasında bir ayı geçmemek kaydıyla aynı suretle hücreye konulabilir.

Ceza evi disiplinini bozan hareketlerinden dolayı iki sene içinde ikiden fazla hücre hapsi cezası almış olanlar Cumhuriyet Müddeiumumisinin tasvibi ile birinci devre şartlarına tâbi tutulurlar.

B) Mahkûm ikinci devrede, çalışma teşkilâtı mevcut olan ceza evlerinde çalışmaya mecbur tutulur ve durumuna ve suçunun mahiyetine göre ayrı gruplar halinde bulundurulur.

Bu devre, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddetle hücrede kaldığı müddet çıkarıldıktan sonra geriye kalan müddetin yarısını teşkil eder.

Bu kanunun 125 ilâ 133, 135 ilâ 142, 146 ilâ 150, 152, 156, 157, 163, 202, 203, 205 ilâ 210, 212 ilâ 217, 220, 221 nci ile 495 ilâ 500 ncü maddeleri ve katil ve hırsızlık suçlarının mükerrirleri ile alehltlak müebbet ağır hapis cezalarıyla mahkûm edilmiş olanlar ve bakıye cezaları bir seneden az bulunanlar, yaş ve bedenî kabiliyetleri itibariyle üçüncü devre şartlarına intibak edemeyecekleri tesbit edilenler üçüncü devreye geçemezler.

C) Üçüncü devre geri kalan müddettir. Bu devrede bulunan mahkûmlar iş esası üzerine kurulmuş olan ceza evlerinde çalıştırılırlar. Mahkûmun ikinci devreden üçüncü devreye geçebilmesi için iyi hal göstermesi şarttır. İyi halin nasıl tesbit edileceği Ceza ve Tevkif Evleri Nizamnamesinde gösterilir.

Üçüncü devreye geçmek hakkını kazanan mahkûmlardan Adalet Vekâleti yol, inşaat, maden, orman ve deniz avcılığı ekipleri teşkil edebilir.

Müebbet ağır hapis otuz altı sene üzerinden hesap edilerek muvakkat ağır hapsin tâbi olduğu şartlar altında geçer.

Muvakkat madde 1. — 13 ncü maddenin mutazammın bulunduğu münferit hücre cezası, yeter sayıda hücre inşaatı tamamlanıncaya kadar Adalet Vekâletince peyderpey tatbik olunur.

Haklarında hücre cezası tatbik edilmemiş olan ağır hapis cezası mahkûmları, şimdiki ceza evlerinde cezalarının dörtte üçünü ikmal ettikleri ve diğer evsafı da haiz buldukları takdirde iş esası üzerine müesses ceza evlerine nakledilirler; bu gibiler 16 ncı maddedeki meşrutan tahliye hakkından da istifade edebilirler.

Muvakkat madde 2. — Çalışma mecburiyetinin tatbikını mümkün kılacak ceza evleri ikmal edilinceye kadar, şimdiki ceza evlerinde ikinci devre mahkûmiyet müddetlerinin en az dörtte birini iyi hal ile geçirmiş olup da Adalet Vekâletince tesbit edilecek yaş, meslek ve kabiliyette olanlar ve yine vekâletçe tâyin olunacak suçların faileri iş esası üzerine müesses ceza evlerine nakledilebilirler. Bu takdirde ikinci ve üçüncü devre cezaları buralarda çektirilir.

İş esası üzerine müesses ceza evleri birinci fıkra mucibince nakledilecek hükümlülere çalıştırmaya müsait bulunmadığı ahvalde bunlar, geceleri ceza evinde geçirmek şartıyla ve rayiç ücretin üçte ikisinden aşağı olmamak üzere âmme menfaatine uygun işlerde muhafaza altında çalıştırılabilirler.

Bu hizmet esnasında kaçanlar hakkında geri kalan mahkûmiyet müddetlerine asıl ceza müddetinin altıda birinden üçte birine kadar müddet zam ile cezaları çoğaltılır. Kaçmak fiili T. C. Kanununun 298 ncı maddesinde yazılı surette vukubulmuş ise mezkûr kanunun 299 ncü maddesindeki cezalar hükmolunur.

Madde 14. — Mevkuflardan çalışmak isteyenler ceza ve tevkif evi dâhilinde çalıştırılabilirler.

Madde 15. — Hapis cezası yedi günden yirmi seneye kadardır. Kanunda açıklanmayan yerlerde yukarı haddi beş senedir.

Bu ceza para cezasından çevrilmiş olsa bile 13 ncü maddenin birinci devreye ait hükümleri müstesna olmak üzere diğer hükümlerinin tesbit ettiği şartlar dâhilinde çektirilir.

Madde 16. — 13 ncü maddede yazılı üçüncü devrenin ağır hapiste dörtte üçünü ve hapiste üçte ikisini iyi hal ile geçirenler meşrutan tahliyelerini isteyebilirler.

İkinci devreden bedenî kabiliyetleri itibariyle üçüncü devreye geçemiyenler ve üçüncü devreden yine bu sebeple ikinci devreye iade edilenler ikinci devredeki mahkûmiyet müddetlerinin hitamında bakıye cezalarının ağır hapiste dörtte üçünü ve hapiste üçte ikisini iyi hal ile geçirdikleri takdirde meşrutan tahliye hükümlerinden faydalanabilirler.

Madde 17. — Meşrutan tahliyeden sonra eğer mahkûm bir cürümden dolayı şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm olur veya mecbur olduğu şartları ifa etmezse meşrutan tahliye kararı geri alınır. Bu takdirde meşrutan tahliye halinde geçen zaman mahkûmun ceza müddetine mahsup edilmeyerek bakıye cezası aynen çektirilir. Ve bir daha meşrutan tahliye edilmez. Meşrutan tahliye kararının geri alınmasını icabettiren sebeplerin vukuundan evvel mahkûmun ceza müddeti sona ermiş olursa mezkûr ceza infaz edilmiş sayılır. Eğer asli cezaya emniyeti umumiye idaresinin nezareti altında bulunmak cezası da ilâve olunmuş ise meşrutan tahliye halinde geçen zaman bu ceza müddetine mahsup edilir.

Madde 18. — Sürgün cezası gerek cürmün işlendiği ve gerek cürümden zarar gören şahıs ile mahkûmun ikamet ettiği kazalardan en aşağı 500 kilometre uzakta bulunan ve nüfusu 10 binden az ve polis teşkilâtı olan ve mahkeme ilâmında yazılı bulunan kaza merkezlerinde mahkûmun ikamete mecbur tutulmasından ibarettir. Bu cezanın müddeti bir seneden beş seneye kadardır.

Ceza mevkiinin tabîî ahvali mahkûmun hayatı için katî bir tehlike teşkil ederse veya emniyet ve asayişe yahut mahkûmun sanat ve meslekinin icrasına taallük eden mahzur ve mâniler bulunursa Cumhuriyet Müddeiumumisi veya mahkûmun talebiyle sürgün cezasının infaz olunduğu yerdeki, hükmü veren mahkeme derecesinde bulunan mahkeme kararı ile sürgün yeri tabdil olunabilir. Bu derece mahkeme olmıyan yerlerde bu kararlar, o kaza dairesinde bulunan aynı derecedeki mahkeme tarafından verilir.

Madde 21. — Hafif hapis cezası bir günden iki seneye kadardır. Bu ceza para cezasından çevrilmiş olsa bile 13 ncü maddenin birinci devreye ait hükümleri müstesna olmak üzere diğer hükümlerinin tesbit ettiği şartlar dâhilinde çektirilir.

Mahkûmiyetleri bir aydan fazla ve mükerrer olmıyan kadın ve küçüklerin cezalarının oturdukları yerde çektirilmesine mahkeme karar verebilir. Bu karara mahkûm tarafından riayet olunmadığı takdirde ceza tamamen ve âdiyen infaz olunur.

Madde 46. — Fiili işlediği zaman şuurunun veya harekâtının serbestisini tamamen kaldıracak surette akıl mâlûliyetine müptelâ olan kimseye ceza verilemez. Ancak, bu şahsın muhafaza ve tedavi altına alınmasına hükmolunur.

Muhafaza ve tedavi altında bulundurmamak müddetle mukayyet değildir. Şu kadar ki, muhafaza ve tedavisine hükmolunan şahıs, muhafaza ve tedavinin icra kılındığı müessesenin mesul hekimliğince salâhını tıbben tebeyyün ettiğine ve mâlûliyeti sebebiyle yeniden suç işlemesi ihtimali bulunmadığına dair verilen rapor üzerine hükmü veren mahkemece serbest bırakılır.

Madde 47. — Fiili işlediği zaman şuurunun veya harekâtının serbestisini ehemiyetli derecede azaltacak surette akli mâlûliyete müptelâ olan kimseye verile-

cek ceza aşağıda yazılı şekilde indirilir :

1. Ölüm cezası yerine 15 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis;
2. Müebbet ağır hapis yerine 10 seneden 15 seneye kadar ağır hapis;
3. Âmme hizmetlerinden müebbet memnuiyet yerine muvakkat memnuiyet; cezaları hükmolunur.

Diğer cezalar üçte birden yarıya kadar indirilir.

Madde 48. — Suçu irtikâp ettiği esnada ârızı bir sebepten dolayı 46 ve 47 nci maddelerde münderiç akli mâlûliyette bulunan kimseler hakkında o maddelerde ki ahkâm tatbik olunur.

İhtiyari sarhoşlukla veya ihtiyari ile kullanılan uyuşturucu madde tesiriyle işlenen fiiller bu madde hükmünden hariçtir.

Madde 51. — Bir kimse haksız bir tahrikin husule getirdiği gazap veya şedit bir elemin tesiri altında bir suç işler ve bu suç ölüm cezasını müstelzim bulunursa müebbet ağır hapis cezası ve müebbet ağır hapis cezasını müstelzim bulunursa yirmi dört sene ağır hapis cezasına mahkûm olur. Sair hallerde işlenen suçun cezasının dörtte biri indirilir.

Tahrik ağır ve şiddetli olursa ölüm cezası yerine yirmi dört sene ve müebbet ağır hapis cezası yerine on beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Sair cezaların yarısından üçte ikisine kadarı indirilir.

Madde 54. — Fiili işlediği zaman on bir yaşını bitirmiş olup da on beş yaşını doldurmuş olanlar, farik ve mümeyyiz olmadıkları surette haklarında hiçbir ceza tertip olunamaz. Ancak işlenen fiil bir seneden fazla hapis veya daha ağır bir cezayı müstelzim cürümlerden ise bundan evvelki madde ahkâmı tatbik olunur.

Eğer çocuk işlediği fiilin bir suç olduğunu fark ve temyiz ile hareket etmiş ise suçunun cezası aşağıda yazılı şekillerde indirilir :

1. Ölüm cezası yerine on beş seneden eksik olmamak üzere muvakkat ağır hapis;
2. Müebbet ağır hapis yerine on seneden on beş seneye kadar ağır hapis; cezası hükmolunur.
3. Sair cezalar yarıya indirilir.

Âmme hizmetlerinden memnuiyet ve emniyeti umumiye nezareti altına alınmak cezaları tatbik olunmaz.

Şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalar, para cezasından çevrilmiş olsa dahi eğer suçlu cezanın çektirilmesine başlandığı zaman on sekiz yaşını bitirmemiş ise ceza bir ıslahhanede çektirilir.

• Bu mahkûmiyetler tekerrüre esas olamaz.

Madde 55. — Fiili işlediği zaman on beş yaşını bitirmiş olup da on sekiz yaşını bitirmemiş olanlar hakkında aşağıda yazılı şekillerde ceza tâyin olunur :

1. Ölüm cezası yerine yirmi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası;
2. Müebbet ağır hapis yerine on beş seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası verilir.
3. Diğer cezaların üçte bire kadarı indirilir.
4. Âmme hizmetlerinden memnuiyet ve emniyeti umumiye nezareti altına alınmak cezaları tatbik edilmez.

Cezanın çektirilmesine başlandığı zaman on sekiz yaşını bitirmemiş olanlar hakkında hürriyeti bağlayıcı cezalar para cezasından çevrilmiş olsa dahi, onlara

mahsus ceza evlerinde veya büyüklere mahsus ceza evlerinin hususi kısımlarında çektirilir. Bunlar on sekiz yaşını geçtikleri zaman eğer mahkûm oldukları ceza müddeti üç seneden ve geri kalan müddeti iki seneden fazla ise büyük mahkûmların buldukları ceza evlerine naklolunurlar. Ancak bunlardan, geçirdikleri müddet içindeki hal ve durumlarına göre münasip görülenler hususi ceza evinde veya büyüklere mahsus ceza evlerinin hususi kısımlarında alıkonulabilirler.

Hükûmün infazına başlandığı tarihte on sekiz yaşını bitirmiş ve mahkûm oldukları ceza müddeti üç seneden az bulunmuş olup da geçmişteki hallerine nazaran hususi ceza evinde veya büyüklere mahsus ceza evlerinin hususi kısımlarında bulundurulmaları daha uygun görülenlerin cezaları bu evlerde çektirilir.

Madde 56. — Hükûm zamanında 65 yaşını doldurmuş olanlar hakkında ölüm cezası yerine 30 sene ağır hapis ve müebbet ağır hapis cezası yerine 24 sene ağır hapis cezası hükmolunur.

Sair hallerde cezanın altıda biri indirilir.

Madde 59. — Kanuni tahfif sebeplerinden ayrı olarak mahkemece her ne zaman fail lehine cezayı hafifletecek takdirî sebepler kabul edilirse ölüm cezası yerine müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolunur.

Diğer cezalar altıda birden fazla olmamak üzere indirilir.

Madde 68. — Bir kimse mütaaddit suçlardan dolayı Hükûm veya Ceza Kararnamesiyle mahkûm edilirse cezalar bu bap hükümlerine göre içtima ettirilir.

Madde 69. — Bir Hükûm veya Ceza Kararnamesinden sonra aynı kimsenin bu mahkûmiyetten önce veya sonra işlediği bir suçtan dolayı mahkûm edilmesi halinde cezaların içtimaı hükümleri tatbik olunur.

Madde 70. — Birden ziyade müebbet ağır hapse mahkûmiyet halinde ölüm cezası verilir.

Madde 71. — Aynı neviden şahsi hürriyeti bağliyan muvakkat cezalara mahkûmiyet halinde bu cezaların mecmuu tatbik olunur.

24 seneden aşağı olmamak üzere en az iki ağır hapis cezasına mahkûmiyet halinde müebbet ağır hapis cezası tatbik olunur.

Madde 72. — Aynı neviden para cezalarına mahkûmiyet halinde bu cezaların mecmuu tatbik olunur.

Madde 73. — Cezalardan biri müebbet ağır hapis ve diğeri şahsi hürriyeti bağliyan muvakkat bir ceza ise, ilâve edilecek cezanın nev'i ve miktarına göre on gündenden az ve üç seneden fazla olmamak üzere geceli gündüzlü bir hücrede tecrit edilmek suretiyle müebbet ağır hapis cezası tatbik olunur.

Madde 74. — Başka neviden hürriyeti bağliyan muvakkat cezalara mahkûmiyet halinde bu cezaların hepsi ayrı ayrı ve tamamen tatbik olunur.

İnfazda ağır hapis, hapis, hafif hapis ve sürgün sırası takip edilir.

Madde 75. — Başka neviden para cezalarına mahkûmiyet halinde bu cezaların hepsi ayrı ayrı tamamen tatbik olunur.

Para cezaları sair cezalarla birleştiği takdirde de hepsi ayrı ayrı ve tamamen tatbik olunur.

Madde 76. — Fer'î cezalar ve mahkûmiyetin bütün diğ er cezai neticeleri her ceza hakkında ayrı ayrı tâyin ve tatbik olunur.

Madde 77. — 1) Aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların birleştirilmesi halinde tatbik edilecek ceza ağır hapiste 36, hapiste 25, sürgünde 15, hafif hapiste 10 seneyi geçemez.

2) Başka neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların mecmuu otuz seneyi geçemez. Bu haddi aşan ceza miktarı sırası ile sürgün, hafif hapis, hapis ve ağır hapisten tenzil edilir.

3) Ağır para cezası ile hafif para cezası birleştiği takdirde çevrilecek cezanın nev'i hapistir.

4) Birleştirilen para cezalarının şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya çevrilmesi halinde bu ceza müddeti beş seneyi geçemez.

5) İçtima neticesinde tatbik olunacak muvakkat fer'î cezalar âmme hizmetlerinden memnuiyet cezasında 15, muayyen bir meslek ve sanatın icrasının tatilinde altı seneyi geçemez.

6) Yukarıki fıkralarda yazılı yukarı hadlere baliğ olan cezalara katî surette mahkûmiyetten sonra işlenen suçlardan dolayı tatbik edilecek cezalar aynen tatbik olunur.

Madde 87. — Geçen maddelerin tatbikatında :

1) Kabahat fiilinden dolayı sâdir olan hükümler bir cürüm vukuunda ve cürme mütaallik hükümler kabahat vukuunda;

2) Tedbirsizlik ve dikkatsizlik ve meslek ve sanatın icrası hususunda tecrübesizlik ve emirlerle nizamla riayetsizlik neticesi olarak işlenen cürümler diğ er cürümler mukabilinde ve sair cürümler bunlar mukabilinde;

3) Sırf askerî cürümler hakkında sâdir olan hükümler;

4) Bu kanunun 6 ncı babının birinci faslındaki 316, 317, 318, 319, 320, 324 ve 331 nci maddeleriyle ikinci faslındaki 332 ve 333 ncü ve 7 nci babın 3 ncü faslındaki 403 ve 404 ncü maddelerde yazılı hususlardan dolayı verilen hükümler müstesna olmak üzere yabancı memleket mahkemelerinden verilen hükümler; tekerrüre esas olamaz.

Madde 192. — Bir kimsenin namusunu veya şeref ve haysiyetini ihlâl edecek veya itibarını kırarak veya şöhret veya servetine zarar verebilecek bir hususu neşir vasıtasıyla ifşa etmek veya ifşa mahiyetinde olmaksızın bu yoldâ isnatlar da bulunmak tehdidiyle kendisinden para alanlar veya başka türlü menfaat istihsal edenler ve yahut para almaya veya menfaat istihsaline teşebbüs edenler bir seneden üç seneye kadar hapis ve 500 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 202. — Kendisine tevdi olunan veya vazife dolayısıyla muhafaza, muhakeme veya mesuliyeti altında bulunan para veya para hükmündeki evrak ve senetleri veya sair malları zimmetine geçiren veya mal edinen memura beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası verilir ve hâsıl olan zarar kendisine ödetilir.

Zarar hafif ise ceza bir sene ağır hapisten başlar.

Eğer vâkı olan zarar muhakeme edilmezden evvel fail tarafından tamamiyle ödenmiş olursa ceza yarısına kadar indirilir. Ve eğer hüküm verilmezden evvel tamamiyle ödenirse cezanın üçte bir miktarı indirilir.

Madde 203. — Yukardaki maddede gösterilen fiil varidat ve masarifin terki-

mine veya murakabesine mahsus olan kayıtları, defterleri ve hesapları bililtizam intizamsız olarak tutmak veya tağyir veya tahrif etmek veya ortadan kaldırmak veya bu hesaplara ait sahih olmyan bilânço ve başka evrak, defterler veya vesikalar göstermek yahut para bulunan gurup, torba veya paketlerin içindekileri hakikat hilâfında irae etmek, hâsılı ait olduğu daireleri aldatacak ve fiilin zâhire çıkmamasını temin edecek her türlü hile ve hud'a yapmak suretiyle vâkı olmuş ise faili on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiilden dolayı hâsıl olan zarar kendisine ödettilirmekle beraber ayrıca bir misli kadar da ağır para cezası alınır. Zarar, muhakeme edilmezden evvel tamamiyle ödenirse ceza yarısına indirilir.

Madde 204. — Devlet emvalinin murakabesi veya teftişi ile mükellef olup da vazifelerini yapmayı ihmal ederek zimmetin vukuuna veya artmasına sebep olanlar bir aydan altı aya kadar hapis ve 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılmakla beraber zararın ödenmesinden dahi hep birlikte mesul olurlar.

Madde 205. — Bir kimse Türkiye Devleti hesabına olarak almaya veya satmaya yahut yapmaya memur olduğu her nevi eşyanın alım veya satımında veya pahasında veya miktarından veya yapmasında fesat karıştırarak her ne suretle olursa olsun irtikâp eylesen on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Ve zarar kendisine ödettilir.

Madde 207. — Bir daire âmiri, kadrosundan muayyen olan memurları eksik kullanıp maaş veya ücretlerini tam alır yahut mevcut memurları asıl hizmetlerinden bütün bütün ayırıp kendi şahsi işlerinde kullanır veya kendi şahsi işlerinde kullandığı kimseyi kadroda bulunan bir işte gösterip maaş aldırırsa üç seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır ve zarar kendisine ödettilirmekle beraber bir misli ağır para cezası da hükmolunur.

Madde 208. — Devlet memurlarından her kim, idaresine ve nezaretine memur oldukları işlerde Devlet için az veya çok eşya veya malzeme alım veya satımında gizli veya aşikâr, gerek doğrudan doğruya kendisi, gerek başkası vasıtasıyla veya ortaklık suretiyle kendi kazancı için ticaret eder veya imalât yahut inşaatı götürü şekilde deruhde edenlere ortak olursa üç seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Eğer bu gibi alış verişte komisyon alınır yahut nakid veya meskûkât mubadelesinde kazanç sağlanırsa ağır hapis cezası beş seneden az olamaz.

Madde 209. — Memurlardan her kim memuriyet sıfatını veya memuriyetine ait vazifeyi suiistimal suretiyle kendisine veya başkasına bigayrihakkın para itasına veya sair menfaatler temin veya vadine bir kimseyi icbar ederse beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Fail, hâkim veya Cumhuriyet Müddeiumumisi veya bunların yardımcıları ile sorgu hâkimi ise ağır hapis cezası yedi seneden az olamaz.

Eğer bigayrihakkın ita veya vadolunan para veya menfaatin miktar veya kıymeti az ise cezanın üçte biri indirilir.

Madde 210. — Memurlardan her kim memuriyet sıfatını veya memuriyetine ait vazifeyi suiistimal suretiyle kendisine veya başkasına bigayrihakkın para itasına veya sair menfaatler temin veya vadine bir kimseyi ikna ederse üç seneden beş seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Fail, hâkim veya Cumhuriyet Müddeiumumisi veya bunların yardımcıları ile sorgu hâkimi ise ağır hapis cezası beş seneden aşağı olamaz.

Eğer memur kanunen alınmaması lâzımgelen bir şeyi diğerinin hatasından bilistifade almış bulunursa bir seneden üç seneye kadar hapsolunur.

Eğer bigayrihakkın vait veya ita veya temin olunan para veya menfaat miktar veya kıymetçe az ise cezanın üçte biri indirilir.

Madde 212. — Kanun ve nizam hükümlerine göre yapmaya mecbur olduğu şeyi yapmak veya yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmamak için rüşvet alan veya bir vait veya taahhüt kabul eden kimse üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Şu kadar ki neticede memurun mensup olduğu dairenin alâkalı bulunduğu mukavele veya taahhütlere girişilmiş veya memuriyet, maaş, nişan veya sair rütbe veya mansıplar tevcih edilmiş yahut kanun ve nizama muhalefet vukubulmuş ise ağır hapis cezası dört seneden aşağı olamaz.

Madde 213. — Kanun ve nizam hükümlerine göre yapmaya mecbur olduğu şeyi yapmamak ve yahut yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmak için rüşvet alan veya bir vait veya taahhüt kabul eden kimse dört seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Şu kadar ki, mürtesinin bu hareketi neticesinde memuriyet, maaş, nişan veya sair rütbe veya mansıplar tevcih edildiği ve yahut hakkı ihlâl eden veya zarar veren bir hal vücuda gelmiş bulunduğu takdirde ağır hapis cezası beş seneden aşağı olamaz.

Madde 214. — Hâkimler, Cumhuriyet Müddeiumumileri ile bunların yardımcıları veya sorgu hâkimleri tarafından velev kanuni vazifelerini ihlâl etmiyecek bir anlaşma zımında muhik ve meşru bir iş için rüşvet alınması beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezasını istilzam eder. Kanun hilâfı muamele icrası için vâkı olacak irtişalarından dolayı cezanın en azı altı sene ağır haptistir.

Madde 215. — Rüşvet alarak meni muhakeme, beraet yolunda talepte bulunan veya karar veren Cumhuriyet Müddeiumumileri veya yardımcıları veya bu şekilde karar veya hüküm veren hâkimler veya hâkim yardımcıları veya sorgu hâkimleri yedi seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Madde 220. — Yukarda sayılan kimselerden birine kanun hükmünce yapmaya memur olduğu şeyi yapmamak yahut yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmak için rüşvet, vait veya teklif veya ita eden kimsenin bu hareketi kanun ve nizama vukubulan muhalefetin derecesine ve istenilen şeyin kısmen veya tamamen yapılmış olup olmamasına göre bir seneden üç seneye kadar hapis ve beş yüz liradan 5 bin liraya kadar ağır para cezasını istilzam eder.

Madde 222. — Meşru ve hakka makrun bir maslahatın tesviyesi zımında rüşvet ita veya başka menfaatler temin eden râşiden vermiş olduğu meblâğ veya temin eylemiş olduğu menfaatlerin beş misli ağır para cezası alınır.

Madde 225. — Vazifesini ihlâl eden veya ihlâle tasaddi eyliyen mürteşiye hükmolunacak asıl cezadan maada aldığı paranın veya taahhüt olunan menfaatlerin miktar veya değerinin beş misli kendisinden ağır para cezası olarak alınır.

Muhik olmıyan bir menfaate hizmet emeliyle rüşvet veren kimselerin mahkûm olacakları cezalardan başka vermiş oldukları rüşvetin müsaderesine de hükmolunur.

Madde 227. — Vazifesine dâhil olmıyan bir hususun ifasına veya terkine muktedir ve binnefis tervici merama kaadir olmadığı halde olduğundan bahisle menfaat temin eyliyen şahıs bir seneden aşağı olmamak üzere hapsolunur ve kendisinden 500 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezası dahi alınır.

Bu kanunun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, ve 227 nci maddeleriyle mahkûm olanlara aynı zamanda memuriyetten müebbeden mahrumiyet cezası da hükmolunur.

Madde 228. — Devlet memurlarından her kim bir şahıs veya memur hakkında memuriyetine ait vazifeyi suiistimal ile kanun ve nizamın tâyin ettiği ahvalden başka suretle keyfî bir muamele yapar veya yapılmasını emreder veya ettirirse üç aydan bir seneye kadar hapse mahkûm olur. Ve bunda hususi bir maksadı mevcut olduğu anlaşılırsa cezası üçte bire kadar artırılır.

Memuriyetinin icrasında lüzumsuz yere sert muamelelerle bir şahsın kanun hükmüne veya Hükümetin emirlerine itaat etmemesine sebep olan memur dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Madde 230. — Her ne vesile ile olursa olsun memuriyet vazifesini yapmakta ihmal ve terahi eden veya âmirinin kanuna göre verdiği emirleri makbul bir sebep olmaksızın yapmıyan memur bir aydan altı aya kadar hapis ve yüz liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu ihmal ve terahiden veya âmirin kanuni emirlerini yapmamış olmaktan Devletçe bir mazarrat husule gelmiş ise derecesine göre üç aydan üç sene kadar hapis cezası ile birlikte muvakkaten veya müebbeden memuriyetten mahrumiyet cezası da hükmolunur.

Her iki suretye memurun terahisinden veya verilen emri yapmamasından şahıslarca her hangi bir zarar hâsil olmuş ise o da başkaca ödettirilir.

Madde 240. — Kanunda yazılı hallerden başka her ne suretle olursa olsun vazifesini suiistimal eden memur derecesine göre altı aydan üç seneye kadar hapsolunur. Ceyazı tahfif edecek sebeplerin vücudu halinde üç aydan bir seneye kadar hapis ve her iki halde 200 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ve her halde memuriyetten müebbeden veya muvakkaten mahrum edilir.

Madde 251. — Bir memur vazife esnasında bir kimse aleyhine bir cürüm işlerse kanunda yazılı olmıyan hallerde o cürme kanunen terettüp eden cezanın üçte birden yarısına kadar artırılır.

Madde 254. — Resmî meclisler âzasından veya Hükümet memurlarından biri hakkında vazifesine mütaallik bir işi yapmaya yahut yapmamaya icbar için şiddet veya tehdit gösteren kimse, bir seneden üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer fiil silâhla işlenmiş ise iki seneden beş seneye kadar hapis ve eğer iki kişiden ziyade silâhlı kimseler tarafından ittifak edilerek işlenir veya silâhsız ve ittifaksız olsa bile on ve daha ziyade toplanmış kimseler tarafından yapılırsa verilecek ceza beş seneden aşağı olamaz.

Madde 258. — Bir memura veya ona yardım edenlere memuriyetine ait vazifeleri ifa sırasında cebir ve şiddet veya tehdit ile mukavemet eden kimse altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer fiil, silâhla işlenmiş ise hapis cezası iki seneden üç seneye kadardır.

Eğer fiil, kendisini veya akrabasını hapis veya tevkiften kurtarmak maksadıyla vâkı olmuşsa birinci fıkradaki hal için iki aydan altı aya, ikinci fıkrada yazılı hal için dört aydan bir seneye kadar hapis cezası verilir.

Eğer memur haiz olduğu salâhiyet hududunu tecavüz ederek veya keyfî hareketlerle bu muameleye sebebiyet vermiş ise fail hakkında geçen maddelerdeki ceza dörtte bire kadar indirileceği gibi icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir.

254, 255, 256 ve 257 nci maddelerle yukarıki fıkralarda yazılı fiiller, İcra Vekilleri Heyetinden bir vekil aleyhinde işlenirse tâyin edilecek ceza yarı nispette artırılarak hükmolunur.

Madde 264. — Her kim ait olduğu merciden ruhsat almaksızın dinamit veya bomba veya buna benzer yıkıcı ve öldürücü alet veya barut ve sair ateşli ecza veya memnu silâh veya bunlara mahsus fişek yapar veya bunları yabancı memleketten Türkiye'ye sokar veya sokmaya vasıta olur veya memleket içinde bir yerden diğer bir yere götürür veya yollar veya götürmeye bilerek tavassut ederse bir seneden üç seneye kadar hapsolunur. Ve kendisinden 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Ruhsatsız bu gibi şeyleri taşıyanlar veya bulunduranlar veya satanlar veya satılığa çıkarırlar veya alanlar altı aydan bir seneye kadar hapis ve 200 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Şu kadar ki, 265 nci maddenin 2, 3 numaralı bentlerinde yazılı memnu silâhları ruhsatsız olarak bulunduranlar (100) liradan (500) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Hâtıra teşkil eden veya antika olan memnu silâhlar için istenilen ruhsatın verilmesi mecburidir. Bu ruhsat silâhın sahibinde bırakılmasına müsaadeyi tazammun edip üstte taşınmasına cevaz vermez.

Madde 266. — Bir kimse resmî sıfatı haiz olan bir memurun huzurunda ve ifa ettiği vazifeden dolayı şeref veya şöhretine veya vakar ve haysiyetine kavlen veya fiilen taarruz ve hakarete bulunursa aşağıda gösterilen suretlerle cezalandırılır :

1. Hakaret ve taarruz asker veya jandarma efradından veya iki veya üçüncü bentlerde mezkûr memurlardan gayrı memurinden biri aleyhinde ise bir aydan altı aya kadar hapis ve 150 liradan 250 liraya kadar ağır para cezası ile mahkûm edilir.

2. Hakaret ve taarruz asker veya jandarma zâbitanından veya polis komiserlerinden veya âmirlerinden yahut umumi meclis veya belediye meclisi âzalarından biri aleyhinde ise iki aydan iki seneye kadar hapis ve 250 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

3. Hakaret ve taarruz Büyük Millet Meclisi âzaları ile temsil sıfatını veya emir ve idare salâhiyetini haiz rüesadan veya hâkim ve Cumhuriyet Müddei-umumileriyle bunların yardımcıları veya sorgu hâkimlerinden biri aleyhinde vâkı olursa üç aydan otuz aya kadar hapis ve 500 liradan 750 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Eğer birinci fıkradaki hakaret fiili maddei mahsusa tâyin ve isnadiyle vâkı olursa;

Bir numaralı bentteki halde dört aydan üç seneye kadar hapis ve 300 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezasına;

İki numaralı bentteki halde beş aydan üç seneye kadar hapis ve 400 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezasına;

Üç numaralı bentteki halde altı aydan üç seneye kadar hapis ve 500 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezasına;
Hükmolunur.

Madde 268. — Bir kimse kavlen veya fiilen her ne suretle olursa olsun adlî, idari, siyasi veya askerî resmî bir heyet huzurunda veya bir hâkimin duruşma yaptığı sırada veya duruşmaya mütaallik karar ve hükmün tefhimini mütaakıp şeref ve haysiyetine veya vakarına tecavüz ve hakarete bulunursa altı aydan üç seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Eğer fiil maddei mahsusa tâyin ve isnadiyle vâkı olursa verilecek hapis cezası sekiz aydan aşağı olamaz.

266 ncı madde ile bu maddede beyan olunan fiiller bu iki maddede gösterilen heyet veya memurlara hitap edilen veya hitap edildiği anlaşılan telgraf, telefon, mektup, resim veya her hangi bir yazı vasıtası ile işlendiği takdirde de aynı ceza verilir.

Madde 271. — Her kim resmî sıfatı haiz olan bir memura vazifesini icra ederken veya icra ettiği vazifeden dolayı cismen eza verecek veya hastalığını mucip olacak müessir bir fiil işlerse 456 ncı maddeye göre verilecek cezalar aşağıda gösterilen suretlerle artırılır :

1. Eğer memur 266 ncı maddenin 1 ncı bendinde gösterilen kimselerden ise ceza üçte birden yarıya kadar, 2 ncı bendinde gösterilen kimselerden ise bir misli ve 3 ncü bendinde gösterilen kimselerden ise iki misli artırılır.

2. Eğer fiil 268 ncı maddede yazılı hal ve zamanlarda işlenmiş olursa fiilin istilzam ettiği cezaya üç misli zammolunur.

Hiçbir halde yapılacak zam altı aydan aşağı olamaz. Bu maddede yazılı halde takibat şikâyete bağlı değildir.

Madde 273. — Kanunun ahkâmı mahsusa ile tasrih eylediği ahvalin haricinde her kim Büyük Millet Meclisi Âzası ile temsil sıfatını ve emir ve idare salâhiyetini haiz rüesadan veya diğer Devlet memurlarından biri aleyhine sıfat ve hizmetlerinden dolayı bir cürüm işlerse o cürüm için kanunen muayyen olan ceza altıda birden üçte bire kadar artırılır.

İcra Vekilleri Heyeti âzalarından biri aleyhinde sıfat veya hizmetlerinden dolayı işlenen suçlarda takibat yapılması şikâyete bağlı değildir.

Madde 311. — Bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik eden kimse aşağıda yazılı şekillerde cezalandırılır :

1. Her tahrik ettiği cürmün cezası muvakkat ağır hapsin üstünde bir ceza ise üç seneden beş seneye kadar ağır hapis;

2. Muvakkat ağır hapis veya hapis cezasını müstelzim ise fiilin nev'ine göre üç seneye kadar hapis;

3. Sair hallerde 500 liraya kadar ağır para cezası.

Tahrik, gazete veya mecmua ile veya sair tabı aletleriyle veya elle yazılıp çoğaltılarak yayımlanan ve dağıtılan yazılar ile ve umumi yerlerde levha ve ilân asmak suretiyle olursa yukardaki fıkralar uyarınca suçlu hakkında tâyin olunacak ağır hapis ve hapis cezaları bir misli artırılır. Para cezası hükmolunacak hallerde bu ceza suçun nev'ine göre 25 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası olmak üzere tâyin olunur.

Yukarda 2 ve 3 sayılı bentlerde beyan olunan hallerde ceza tahrik olunan suç için muayyen olan cezanın en yukarı haddini geçemez.

Aleni tahrik neticesi olarak istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse tahrikçiler, asıl suçlular ile aynı derecede ceza görürler.

Madde 312. — Kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna itaatsizliğe ve yahut cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyliyen kimse üç aydan bir seneye kadar hapis ve 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Yukarıki fıkrada yazılı suçları neşir yolu ile işliyenlere verilecek ceza bir misli artırılır.

Madde 403. — 1) Uyuşturucu maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç ve yahut bu fiillere teşebbüs edenler on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile birlikte istihsal mntakaları dışında ve polis teşkilâtı bulunan kaza merkezlerinden birinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak üzere üç seneden beş seneye kadar sürgün ve uyuşturucu maddenin her gram veya küsuru için on lira ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Şu kadar ki hükmedilecek para cezası 1 000 liradan aşağı olamaz.

2. Yukarıki bentte gösterilen uyuşturucu madde eroin, kokain, morfin veya esrar ise faile müebbet ağır hapis cezası verilir.

3. Uyuşturucu maddeleri memleket içinde ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak satanlar veya satışa arzedenler veya satınalanlar veya yanında yahut başka bir yerde bulunduranlar veya bu maddeleri parasız devredenler veya bu suretle devralanlar veya sevk veya nakledenler veya bunların alınıp satılmasına veya devrine veya her ne suretle olursa olsun tedarikine vasıta olanlar, beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasıyla birlikte istihsal mntakaları dışında ve polis teşkilâtı bulunan kaza merkezlerinden birinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak üzere iki seneden beş seneye kadar sürgün ve uyuşturucu maddenin her gram veya küsuru için on lira ağır para cezasıyla cezalandırılır. Şu kadar ki hükmedilecek para cezası 500 liradan aşağı olamaz.

4. Eğer geçen bentlerdeki fiil eroin, kokain, morfin veya esrara taallûk ederse ağır hapis cezası on seneden ve ağır para cezası 1 000 liradan ve sürgün cezası üç seneden eksik olamaz.

5. Yukarıki bentlerde yazılı cürümleri işlemek maksadiyle teşekkül vücuda getirenlerle bu teşekkülleri idare edenlere veya bunlara dâhil olanlara beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

İki ve daha ziyade kimselerin bu cürümleri işlemek için anlaşmaları teşekkül sayılır.

Cürüm; teşekkül vücuda getirenlerle idare edenler veya bu teşekküle dâhil bulunanlar tarafından işlenmesi halinde 1 ncü, 3 ncü, 4 ncü bentlerde yazılı cezalar bir misli artırılarak hükmlenir. İkinci bentteki halde failere ölüm cezası verilir.

6. Birinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı cürümler, bu cürümleri meslek, sanat veya maiyet vasıtası haline getirenlerle aralarında anlaşma ve irtibat olmaksızın iki veya daha ziyade kimseler tarafından toplu olarak işlenirse hükmlenilecek cezalar yarı nispetinde artırılır. İkinci bentte gösterilen halde ölüm cezası verilir.

7. 18 yaşını bitirmiyen küçükleri veya ceza ehliyetini haiz bulunmayanları birinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı cürümleri işlemekte kullanan kim-

seler hakkında asıl fail için tertip olunacak ceza altında bir nispette artırılır ve ikinci bentteki halde ölüm cezası verilir.

Birinci, ikinci bentlerle beşinci, altıncı ve yedinci bentlerin ölüm cezası tertip veya bu cezalar yerine başka bir ceza tâyin olunduğu hallerde failin bileümüle menkul ve gayrimenkul mallarının müsaderesine dahi hükmolunur.

Madde 404. — 1. Mahsus bir yer tedariki ile veya başka surette bir veya daha ziyade kimseleri celbederek uyuşturucu maddelerin kullanılmasını kolaylaştıranlarla bu maddeleri 18 yaşını bitirmiyen küçüklere veya görülür şekilde aklen mâlûl olanlara veya müptelâlarına verenler hakkında 403 ncü maddenin 3 ve 4 ncü bentlerinde yazılı cezalar altında bir nispetinde artırılarak hükmolunur.

2. Uyuşturucu maddeleri kullananlarla bu maksatla yanında bulunduranlar üç seneden beş seneye kadar hapis ve 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Mükerrirler hakkında hapis ve para cezasından maada istihsal mntakaları dışında ve polis teşkilâtı bulunan kaza merkezlerinden birinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak ve bir seneden aşağı olmamak üzere sürgün cezası da verilir.

Uyuşturucu maddeleri kullanan kimsenin alışkanlığı iptilâ derecesinde ise salâhı tibben tebeyyün edinceye kadar hastanede muhafaza ve tedavisine hükmolunur. Hastane bulunmayan yerlerde ise bu kabîl kimseler hastane bulunan yerlere sevk edilirler.

Alışkanlığı iptilâ derecesine vardığı tibben tesbit edilenlerin hastanede muhafaza ve tedavilerine, salâhiyetli mahkemece tahkikatın her safhasında karar verilebilir.

Uyuşturucu maddeler alışkanlığını iptilâ derecesine vardiyanlar hakkında altı aydan bir seneye kadar emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak cezası da hükmolunur.

3. 403 ncü madde ile bu maddede yazılı cürümlerden birine iştirak etmiş olan kimse resmî makamlar tarafından haber alınmadan evvel keyfiyeti ve cürüm ortaklarını ve uyuşturucu maddeleri sakladığı veya imal eylediği yerleri mercilerine haber vererek bunların yakalanmalarını ve elde edilmelerini kolaylaştırırsa fiiline terettüp eden cezadan muaf tutulur.

Bu cürümler haber alındıktan sonra cürmün meydana çıkmasına veya şeriklerinin yakalanmasına hizmet ve yardım eden kimseler hakkında ölüm cezası on beş ve müebbet ağır hapis cezası on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapse çevrilebilir. Ve diğer cezalar yarıya indirilebilir.

Madde 406. — 1. 403 ncü maddede yazılı fiilleri işleyenler tabip, veteriner, kimyager, eczacı, diş tabibi, dişçi, ecza ticarethanesi sahibi, mesul müdürü, sivil ve askerî sağlık memurları, ebe, hemşire veya hastabakıcı iseler o maddedeki müebbet ağır hapis cezası ölüm cezasına çevrilir. Ve muvakkat ağır hapis, ağır para cezası ve sürgün cezaları üçte birden yarıya kadar artırılır. Faile aynı zamanda müebbeden memuriyet veya meslekten mahrumiyet cezası dahi hükmolunur.

2. 403 ncü maddede ve 404 ncü maddenin 1 nci bendinde yazılı cürümler her nevi nakil vasıtalarında veya umuma açık yerlerde bunların sahip ve müstahdemleri veya memuriyet vazife ve nüfuzunu suiistimal suretiyle memur ve müstahdemler tarafından işlenirse o madde ve bentteki müebbet ağır hapis cezası ölüm cezasına çevrilir ve muvakkat ağır hapis, ağır para cezası ve sürgün cezaları bir

misli artırılarak hükmolunur ve faile müebbeden memuriyetten mahrumiyet veya meslek ve sanatın icrasının tatili cezası dahi hükmolunur.

Madde 407. — Geçen maddelerde yazılı fiillerden dolayı şahısların hastalanması ve yahut yara ve berelenmesi gibi sıhhatçe bir ârıza vukubulduğu takdirde ölüm ve müebbeden ağır hapsi müstelzim ahvalin gayrısında ceza üçte birden yarısına kadar çoğaltılır. Eğer fiil birkaç kişinin hastalığına sebep olmuş ise birinci fıkrada beyan olunan ceza bir mislinden aşağı olamaz.

Eğer fiil bir kimsenin ölümüne sebep olmuş ise faile ölüm cezası verilir.

Madde 414. — Her kim 15 yaşını bitirmiyen bir küçüğün ırzına geçerse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Eğer fiil cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmak suretiyle veya akıl ve beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir sebepten dolayı veya failin kullandığı hileli vasıtalarla fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmiş olursa ağır hapis cezası on seneden aşağı olamaz.

Madde 415. — Her kim 15 yaşını bitirmiyen bir küçüğün ırz ve namusuna tasaddiyi mutazammın bir fiil ve harekette bulunursa iki seneden dört seneye ve bu fiil ve hareket yukarıki maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartlar içinde olursa üç seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Madde 416. — On beş yaşını bitiren bir kimsenin cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle ırzına geçer ve yahut akıl ve beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir sebepten veya kullandığı hileli vasıtalarla dolayı fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir kimseye karşı bu fiili işliyen kimse yedi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Yine bu suretle ırz ve namusa tasaddiyi tazammun eden diğer bir fiil ve harekette bulunursa üç seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Reşit olmıyan bir kimşe ile rızası ile cinsî münasebette bulunanlar fiil daha ağır cezayı müstelzim bulunmadığı takdirde altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 418. — Yukarıki maddelerde yazılı fiil ve hareketler fiile mukavemet edemeyecekler hakkında işlenip de diğer sebepler inzimam etmeksizin doğrudan doğruya ölümü mucip olmuş ise faile ölüm cezası verilir. Diğer hallerde ceza müebbeden ağır haptistir.

Eğer bu fiil ve hareketler bir marazın sirayetini veya mağdurun sıhhatine sair büyük bir nakîse irasını veya mâlûliyet veya mağyubiyetini müstelzim olursa cezanın yarısı ilâve edilerek hükmolunur.

Madde 419. — Kanunen birbirleriyle evlenmeleri memnu olduğu halde cinsî münasebette bulunanlar, fiil daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde iki seneden beş seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Alenen hayasızca vaz'ü harekette bulunanlar on beş günden iki aya ve o suretle cinsî münasebette bulunanlar altı aydan bir seneye kadar hapis ve bu fıkrada yazılı hallerde ayrıca 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 421. — Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar üç aydan bir seneye ve sarkıntılık edenler altı aydan iki seneye kadar hapsolunur.

Madde 429. — Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle reşit olan veya reşit kılınan bir kadını kaçırrır veya bir

yerde alırsa üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Kaçırılan kadın evli ise ağır hapis cezası yedi seneden aşağı olamaz.

Madde 430. — Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle reşit olmıyan bir kimseyi kaçıırır veya bir yerde alırsa beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer reşit olmıyan kimse, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile olmaksızın kendi rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle kaçırılmış veya bir yerde alıkonulmuş ise ceza altı aydan üç seneye kadar haptistir.

Madde 431. — Kaçırılan kimse on bir yaşını doldurmamış ise fail, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanmamış olsa dahi cezası beş sene ağır haptisten aşağı olamaz.

Madde 439. — Cebren kaçırmak sırasında veya bu yüzden kaçırılan kimse yaralanmış olursa yarasının derecesine göre ceza üçte birden bir misline kadar artırılır. Ve eğer ölürse fiil ölüm cezası ile cezalandırılır.

Madde 440. — Zina eden karı hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası tertip olunur.

Karının evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur.

Madde 441. — Karısı ile birlikte ikamet etmekte olduğu evde yahut her keşce bilinecek surette başka yerde karı koca gibi geçinmek için başkası ile evli olmıyan bir kadını tutmakta olan koca hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Erkeğin evli olduğunu bilerek bu fiilde şerik olan kadın hakkında da aynı ceza verilir.

Madde 442. — Yukarıki maddelerde yazılı cürümlerin işlendiği sırada karı ve koca birbirinden nikâh baki olduğu halde hâkimin hükmü ile ayrılmış veya biri diğerini terketmiş ise her birinin cezası üç aydan bir seneye kadar haptistir.

Madde 448. — Her kim, bir kimseyi kasten öldürürse 24 seneden 30 seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 449. — Adam öldürmek fiili :

1. Karı, koca, kardeş, babalık, analık, evlâtlık, üvey ana, üvey baba, üvey evlât, kayınbaba, kaynana, damat ve gelinler hakkında işlenirse;

2. Vazifesini yaptığı sırada veya vazifesini yapmasından dolayı Devlet memurlarından biri aleyhine icra olunursa;

3. Zehirlemek suretiyle yapılırsa;

Fail, müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 450. — Öldürmek fiili :

1. Usul ve fîrudan biri aleyhine işlenirse;

2. Büyük Millet Meclisi âzalarından biri aleyhine ika edilirse;

3. Canavarca bir his sevki ile veya işkence ve tazip ile ika edilirse;

4. Taammüden icra olunursa;

5. Birden ziyade kimseler aleyhine işlenirse;

6. Yangın, su baskını ve gark gibi yedinci babın birinci faslında beyan olunan vasıtalarla yapılırsa;

7. VeleVKi husule gelmiş olmasın, diğeri bir cürmü hazırlamak veya kolaylaştırmak veya işlemek için ika olunursa;

8. Başka bir cürmün işlenmesi akabinde o cürümden hâsıl olacak faydayı elde etmek veya bu gayeye vüsul maksadiyle yapılan ihzaratı saklamak için işlenmiş olursa;

9. Bir cürmü gizlemek veya delil ve emarelerini ortadan kaldırmak veya kendisinin yahut başkasının cezadan kurtulmasını temin maksadiyle vukua getirilirse;

10. Kan gütme saiki ile işlenirse;

Fail, ölüm cezasına mahkûm edilir.

Madde 452. — Katil kastıyla olmıyan darp ve cerh veya bir müessir fiilden telefi nefis husule gelmiş olursa fail, 448 nci maddede beyan olunan ahvalde sekiz, 449 ncu maddede yazılı ahvalde on, ve 450 nci maddede muharrer ahvalde on beş seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapse mahkûm olur.

Eğer telefi nefis failin fiilinden evvel mevcut olup da failce bilinmiyen ahvalin birleşmesi ve yahut failin iradesinden hariç ve gayrimelhuz esbabın inzimamı ile vukua gelirse, 448 nci maddede beyan olunan ahvalde beş seneden, 449 ncu maddede muharrer ahvalde yedi seneden ve 450 nci maddede yazılı ahvalde fail on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 455. — Tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamata ve evamir ve talimata riayetsizlik ile bir kimsenin ölümüne sebebiyet veren şahıs iki seneden beş seneye kadar hapse ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Eğer fiil birkaç kişinin ölümünü mucip olmuş veya bir kişinin ölümü ile beraber bir veya birkaç kişinin de mecruhiyetine sebebiyet vermiş ve bu yaralanma 456 nci maddenin 2 nci fıkrasında beyan olunan derecede bulunmuş ise dört seneden on seneye kadar hapis ve 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile mahkûm olur.

Madde 456. — Her kim katil kasdiyle olmaksızın bir kimseye cismen eza verir veya sıhhatini ihlâl yahut akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebep olursa altı aydan bir seneye kadar hapsedilir.

Fiil, havastan veya âzadan birinin devamlı zaafını yahut söz sövlemekte devamlı müşkülâtı veya cehrede sabit bir eseri yahut yirmi gün ve daha ziyade akli veya bedenî hastalıklardan birini veya bu kadar müddet mütat istigallerine devam edememesini mucip olmuş veya hayatını tehlikeye mâruz kılmış veya gebe bir kadını aleyhine işlenip de vaktinden evvel çocuk doğmasını intaç etmiş ise ceza iki seneden beş seneye kadar haptir.

Fiil, katî veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birini yahut havastan veya el yahut ayaklardan birinin veya söylemek kudretinin yahut çocuk yapmak kabiliyetinin ziyasını mucip olmuş veya âzadan birinin tatilini yahut cehrenin daimî değişikliğini veya gebe bir kadına karşı ika olunup da çocuğun düşmesini intaç etmiş ise ceza beş seneden on seneye kadar ağır haptir.

Eğer fiil, hiçbir hastalığı veya mütat istigallerden mahrumiyeti mucip olmasın yahut bu haller on gündün ziyade uzamamış ise takibat icrası mutazarrırın şikâvetine bağlı olmak şartıyla fail hakkında iki aydan altı aya kadar hapis veya 200 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu fiil, 457 nci maddede yazılı vasıtalarla işlenirse takibat icrası şikâyete bağlı değildir.

Madde 457. — 456 nci maddede yazılı fiillere 449 ncu maddenin birinci ve üçüncü bentlerinde yazılı hal inzıam eder yahut fiil gizli veya aşikâr bir silâh ile veya aşındırıcı ecza ile işlenmiş olursa asıl ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

Eğer fiilde 450 nci maddenin 5 nci bendinde yazılı hal müstesna olmak üzere diğer bentlerindeki hallerden biri birleşirse bu birleşen fiil hakkında 78 nci madde hükmü cari olmak şartıyla ceza yarı nispetinde çoğaltılır.

Madde 462. — Yukarda geçen iki fasılda beyan olunan fiiller zinayı icra halinde meşhuden yakalanan veya zinayı irtikâp etmek üzere yahut henüz irtikâp edildiğinde zevahire göre şüphe edilmeyecek surette görünen bir koca veya karı yahut kız kardeş veya fürudan biri yahut bunların müşterek faili veya her ikisi aleyhinde karı veya koca yahut usulden biri veya erkek yahut kız kardeş tarafından işlenmiş olursa fiilin muayyen olan cezası sekizde bir indirilir. Ve ağır hapis cezası, hapis cezasına tahvil olunur.

Müebbet ağır hapis cezası yerine dört seneden sekiz seneye kadar ve ölüm cezası yerine beş seneden on seneye kadar hapis cezası verilir.

Madde 464. — Yukarıki maddede yazılı ahval müstesna olmak ve ferden irtikâp edilmiş cürümler münasebetiyle hükmedilecek daha ağır cezalara hâlel gelmemek şartıyla bir kavgada bir şahıs ölmüş olur yahut yaralanmış bulunursa o şahsa karşı kavgâ esnasında el uzatmış olanlardan her biri aşağıdaki tertip dairesinde cezalandırılır :

1. Adam ölmüş veya ölümü intaç eden bir yara ika edilmiş ise iki seneden beş seneye kadar hapis;
2. Ahvali sairede ceza üç aydan iki seneye kadar hapistir. Şu kadar ki bu ceza fail hakkında münferiden cürüm işlemiş olması halinde verilecek cezanın yarısını tecaviüz edemez;
3. Maktul ve mecruha karşı el dokundurmuş olmayıp da yalnız kavgaya dâhil olanlar altı aya kadar hapsolunur;
4. Kavganın hudusuna sebebi asli olanlar hakkında yukarda beyan olunan cezalar üçte bir miktar artırılır.

Madde 466. — Kavgada korkutmak için silâh çeken bir aydan altı aya ve silâh boşaltan iki aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 468. — Bir kadının rızası olmaksızın çocuğunu düşürten kimseye yedi seneden 12 seneye kadar hapis cezası verilir.

Rızası ile bir kadının çocuğunu düşürten kimseye iki seneden beş seneye kadar hapis cezası verilir. Çocuğu düşürmeye rıza gösteren kadına da aynı ceza verilir.

Aşağıdaki hallerde birinci fıkra hükmü tatbik olunur :

1. Eğer kadın 14 yaşından küçükse veya her ne suretle olursa olsun irade veya idrak kabiliyetinden mahrum ise;
2. Eğer rıza şiddet veya tehdit veya telkin ve yahut iğfal ile elde edilmiş olursa.

Birinci fıkrada yazılı fiil kadının ölümüne sebep olmuş ise ceza on beş seneden 20 seneye ve bedenî bir zararı mucip olmuş ise on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

İkinci fıkrada yazılı fiil kadının ölümüne sebep olmuş ise beş seneden 12 seneye ve bedenî bir zararı mucip olmuş ise üç seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Madde 480. — Her kim toplu veya dağınık ikiden ziyade kimse ile ihtilât ederek diğer bir şahıs hakkında bir maddei mahsusa tâyin ve isnadı suretiyle halkın hakaret ve husumetine mâruz kılacak yahut namus ve haysiyetine dokunacak bir fiil isnat ederse üç aydan üç seneye kadar hapse ve 200 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Bu fiil kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya her hangi bir yazı veya telefonla işlenirse failin göreceği ceza dört aydan üç seneye kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuru ile beraber alenen vâkı olursa ceza beş aydan üç seneye kadar hapis ve 300 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Bu cürüm umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtasıyla irtikâp olunmuş ise failin göreceği ceza altı aydan üç seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Madde 482. — Her kim toplu veya dağınık ikiden ziyade kimse ile ihtilât ederek her ne suretle olursa olsun bir kimsenin namus veya şöhret veya vakar ve haysiyetine taarruz eylerse üç aya kadar hapis ve 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla mahkûm olur.

Bu fiil, kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitap edilen veya hitap edildiği anlaşılan telgraf, telefon, mektup, resim veya her hangi bir yazı vasıtasıyla işlenirse failin göreceği ceza 15 günden dört aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuriyle beraber alenen vâkı olursa ceza bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Fiil, 480 nci maddenin 4 ncü fıkrasında beyan olunan vasıtalarından biri ile işlenirse failin göreceği ceza üç aydan bir seneye kadar hapis ve beş yüz liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Madde 486. — Tarafların veya vekil, müdafî, müşavir, yahut kanuni mümessillerinin bir dâva hakkında kaza mercilerine verdikleri dilekçe, lâyiha veya sair evrakın yahut yaptıkları iddia ve müdafaaların ihtiva ettiği hakareti mutazammın yazı ve sözlerinden dolayı takibat yapılmaz.

Dâva ile ilgili olmıyan ve ilgili olduğu takdirde dahi iddia ve müdafaa hududunu aşan hakareti mutazammın yazı ve sözler yukarıki fıkra hükmünden hariçtir.

Birinci fıkrada yazılı hallerde salâhiyetli kaza mercilerince kanunen muayyen olan inzıbatî tedbirlerden maada tecavüze uğrayanın talebi üzerine tazminata hükmedilebileceği gibi hakareti mutazammın yazı ve sözlerin evrak ve zabıtlardan kısmen veya tamamen kaldırılmasına da karar verilebilir.

Madde 491. — Her kim, diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alırsa altı aydan üç seneye kadar hapsolünür.

Hırsızlık :

1. Resmî dairelerde ve evrak mahzenlerinde bulunan, Devlete ait mal ve ev-

rak veya umumi müesseselerde muhafaza olunan yahut diğer mahallerde bulunup menafii umuma ait olan eşya hakkında vukubulursa;

2. Âdet muktezası olarak yahut tahsis ve istimalleri itibariyle umumun tekâfülü altında bulunan eşya hakkında işlenirse;

3. Hırsızla malı çalınan arasında hizmet veya bir iş yapmak veya bir yerde muvakkat olsun birlikte oturmak yahut karşılıklı nezaket icaplarından ileri gelen itimadı suiistimal neticesi olarak sıyanetine terk ve tevdi olunmuş eşya hakkında işlenirse;

4. Gündüzün bir bina içinde veya duvarla çevrilen müstemilâtına girilerek işlenirse;

5. Mandıra, ağıl gibi hayvanata mahsus yerlerde bulunan yahut lüzumuna göre açık yerlerde veya kırlarda bırakılan ve haklarında 492 nci maddenin 9 ncu fıkrasının tatbiki mümkün olmıyan hayvanları bu yerden almak suretiyle işlenirse;

Cezası bir seneden beş seneye kadar hapistir.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın aşağı haddi iki sene hapistir.

Madde 492. — Hırsızlık :

1. Geceleyin bir bina içinde yahut süknaya mahsus bir yerde veya müstemilâtında işlenirse;

2. Kanunen veya Hükümetin emri ile resmen mühür altına alınmış şeyler hakkında işlenirse;

3. Çalınan şey umumi bir felâket ve musibetin tesir ve neticesini gidermek veya hafifletmek maksadiyle hazırlanmış eşya hakkında olur yahut umumi musibet veya heyecandan yahut mal sahibinin uğradığı hususi bir felâketten mütevellit kolaylıktan istifade suretiyle yapılırsa;

4. Mezarlıkların veya mahfuz mezarların muhafaza veya tezyini için konulmuş yahut cesetle gömülmüş eşya hakkında işlenirse;

5. İbadet olunan yerde mâbede ait eşya hakkında işlenirse;

6. Her nevi nakil vasıtaları içinde seyahat eden yolcuların eşya ve parası hakkında yahut umuma mahsus nakliye vasıtalarını işletmekte bulunan idarelerin dairelerinde veya istasyon ve iskele ve meydanlarında veya mâbetlerin içinde yapılırsa;

7. Yankesicilik suretiyle işlenirse;

8. Ormanlarda kesilmiş odunlar ve istif edilmiş kereste ve ağaçlar ve sair yerlerde koparılmış veya biçilmiş ve lüzumuna göre açıkta bırakılmış olan mahsuller ve tarlalarda bırakılmış ziraat aletleri hakkında işlenirse;

9. Meskûn bir hanenin doğrudan doğruya müstemilâtından olan veya duvarla çevrilmiş bulunan yerlerindeki hayvan hakkında işlenirse;

Suçlu iki seneden beş seneye kadar haps olunur.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın yukarı haddi verilir.

Madde 493. — Hırsızlık :

1. Hırsız, hırsızlığı işlemek veya çalınmış malı başka yere kaldırmak için duvar, kapı, pencere, demir parmaklık, kasa ve sandık gibi şahısları ve malları muhafaza için sağlam maddelerle ve muhkem suretle yapılmış şeyleri yıkar, devirir, kırar, deler veya mahveder, yahut suni vasıtalarla veya şahsi çevikliği sa-

yesinde bertaraf edilebilen maniaları kaldırarak hane ve sair yerlere girer ve aşarsa;

2. Cürmü işlemek veya çalınmış eşyayı başka yere kaldırmak için taklit anahtar, yahut sair aletler kullanarak bir kilidi açar veya sahibinin terk veya kaybettiği anahtarı elde ederek onunla yahut haksız yere elinde bulundurduğu asıl anahtarla açarsa;

3. Kıyafet değiştirerek işlenirse;

4. Salâhiyeti olmaksızın resmî sıfat takınarak yapılırsa;

Cezası üç seneden sekiz seneye kadar ağır haptir.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın yukarı haddi verilir.

Madde 495. — Her kim, menkul bir malın zilyedini veya cürüm mahallinde bulunan bir başkasını cebir ve şiddet kullanarak veya şahsan veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyaniyle tehdit ederek o malı teslim yahut o malın kendi tarafından zaptına karşı sükût etmeye mecbur kılsa beş seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Bir malın yağması esnasında veya akabinde fiili icra veya itmam etmek veya mahı kaçırmak yahut kendisini veya şerikini cezadan kurtarmak için mal sahibine veya vaka mahalline gelen başkasına karşı cebir ve şiddet veya tehdit icra eden kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur.

Madde 496. — Her kim, bir kimseyi cebir ve şiddet kullanarak veya şahsan veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyaniyle tehdit ederek o kimsenin yahut başkasının zararına hukukça hükmü haiz bir senedi vermeye veya imza etmeye yahut koparıp mahvetmeye mecbur kılsa beş seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 497. — Yukardaki maddelerde beyan olunan cürümler, geceleyin, veya silâh ile tehdit ederek işlenirse 10 seneden 15 seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Bu fiiller, yol kesmek suretiyle veya içlerinden velev birisi görünür şekilde silâhlı bulunan ikiden ziyade kimseler yahut kıyafetini tebdil etmiş olan şahıslar tarafından işlenirse ağır hapis cezası 20 seneden aşağı olamaz.

Madde 498. — Bir kimse, her ne suretle olursa olsun hayat veya ırz veya mal hakkında büyük bir zararla korkutularak yahut Hükümet tarafından verilmiş gibi emir göstererek başkasını para veya eşya veya hukukça hükmü haiz bir senet göndermeye veya bir mahalle koymaya veya bunların kendi eline geçmesini temin etmeye mecbur kılsa sekiz seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 499. — Her kim, para veya eşya veya hukukça hükmü haiz bir senet almak için bir kimseyi hapseder yahut dağa veya تنها bir mahalle kaldırır, maksadına nail olmamış ise on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Maksadına nail olmuş ise cezanın yukarı haddi hükmolunur.

Madde 500. — Her kim, 64 ve 65 nci maddelerde beyan olunan ahvalin maada-sında evvelce Hükümete haber vermeksizin adam kaldırmak cürmünden maksut olan şeyi elde etmek için şifahi veya tahrirî muhabere naklederse iki seneden beş seneye kadar hapis cezasına mahkûm olur.

Madde 502. — Ceza Kanunu tatbikatında gece vakti Nisan ayının birinci gününden Eylül ayının 30 neu gününe kadar saat 21 den sabah saat beşe ve Ekim ayı başından Mart ayı son gününe kadar saat 19 dan sabah saat 6 ya kadar sürer.

Madde 513. — Her kim, başkasının mutasarrıf olduğu emlâk ve araziyi tamamen veya kısmen zabıt ve tasarruf etmek veya bunlardan intifa eylemek için o arazi ve emlâkin hudutlarını değiştirir veya bozarsa iki aydan iki seneye kadar hapsolunur. Ve 150 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Köy hükmi şahsiyetine ait olduğunu veya öteden beri köylünün müşterek istifadesine terk edilmiş bulunduğunu bilerek mera, harman yeri, yol ve sulak gibi gayrimenkulleri kısmen veya tamamen zabıt ve tasarruf eden veya sürüp eken kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar tatbik olunur.

Hakkı olmyan bir menfaat elde etmek için umumi veya hususi suların mec-rasını değiştiren kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur.

Madde 544. — Her kim, çalışmaya muktedir olduğu halde dilencilik ederken tutulursa bir haftadan bir aya kadar hafif hapis cezasıyla cezalandırılır.

Tekerrürü halinde hafif hapis cezası bir aydan aşağı olamaz.

Madde 545. — Her kim, 15 yaşından aşağı çocukları toplayıp dilencilik ettirir veya velâyet ve vesayeti altında bulunan yahut kendisinin muhafazası ve nezaretine tevdi olunan 15 yaşından aşağı bir küçüğün dilenmesine veya bir kimsenin o küçüğün dilencilikte kullanmasına müsaade ederse üç aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis ve 100 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasıyla cezalandırılır.

Madde 548. — Her kim, umumi bir mahalde yahut umuma açık yerlerde yalan uydurarak başkasını zarara sokacak veya halkın huzurunu bozacak suretlerle saffetinden istifadeye kalkarsa bir aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezasıyla mahkûm edilir.

Madde 566. — Her kim, dikkatsizlik veya tecrübesizlik neticesi olsa bile her ne suretle olursa olsun şahıslara bir zarar veya eşyaya mühim bir ziyân vukuu tehlikesini tevhit ederse 15 günden aşağı olmamak üzere hafif hapis veya 50 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasına mahkûm edilir.

Eğer fiil, aynı zamanda sanayii nefiseye ve ticaret ve sanayie mütaallik kavanin ve nizamata muhalefet cürmünü teşkil etmiş olur ve kanunen ona mahsus başka ahkâm tâyin edilmemiş bulunursa verilecek ceza bir ay hafif hapisten veya 100 lira hafif para cezasından aşağı olamaz ve bu halde bir aya kadar meslek ve sanatın tatili cezası da hükmolunur.

Madde 567. — Her kim, umuma mahsus veya umuma açık yerlerde kumar oynatır veya oynatmak için yer gösterirse bir aydan altı aya kadar hafif hapis ve 250 liradan 500 liraya kadar hafif para cezasına ve tekerrürü halinde iki aydan bir seneye kadar hafif hapis ve 500 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olur.

Kumar oynanan yerde bulunup kumar oynamaya yarıyan veya kumar oynamaya tahsis olunan mevat ve alât ile ortada bulunan eşya ve para zabıt ve müsadere olunur.

Fail :

1. Bu fiilleri itiyat edinmiş bulunduğu;
2. Birinci fıkrada beyan olunan kabahatin irtikâbında kumar oynayanlara karşı bango tutan olduğu takdirde yukarıdaki fıkralarda yazılı cezalar bir misli

artırılarak hükmolunur ve bu son halde üç aya kadar meslek ve sanatın tatili cezası da ilâve edilir.

Madde 568. — Her kim, yukardaki maddede beyan olunan kabahate iştirak etmeksizin umumi veya umuma açık mahalde kumar oynarsa bir aya kadar hafif hapis ve 50 liradan 100 liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılır. Tekerürü halinde ceza on günden iki aya kadar hafif hapis ve 100 liradan 200 liraya kadar hafif para cezasıdır.

Madde 571. — Her kim, umumi veya umumun girebileceği yerlerde halkın rahatını bozacak veya rezalet çıkartacak surette ve aşikâr bir halde sarhoş olarak yakalanırsa on beş günden aşağı olmamak üzere hafif hapis veya 50 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasıyla mahkûm olur.

Madde 572. — Yukarıki maddede gösterilen surette sarhoş olup da başkasına tecaviüz ve umumun istirahatını selb edenler iki aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile cezalandırılır.

Sarhoşluğu itiyat derecesine vardiyanlar altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapse mahkûm olurlar.

İki defa mahkûm olduktan sonra aynı fiili tekrar işliyenler o fiili itiyat etmiş sayılır.

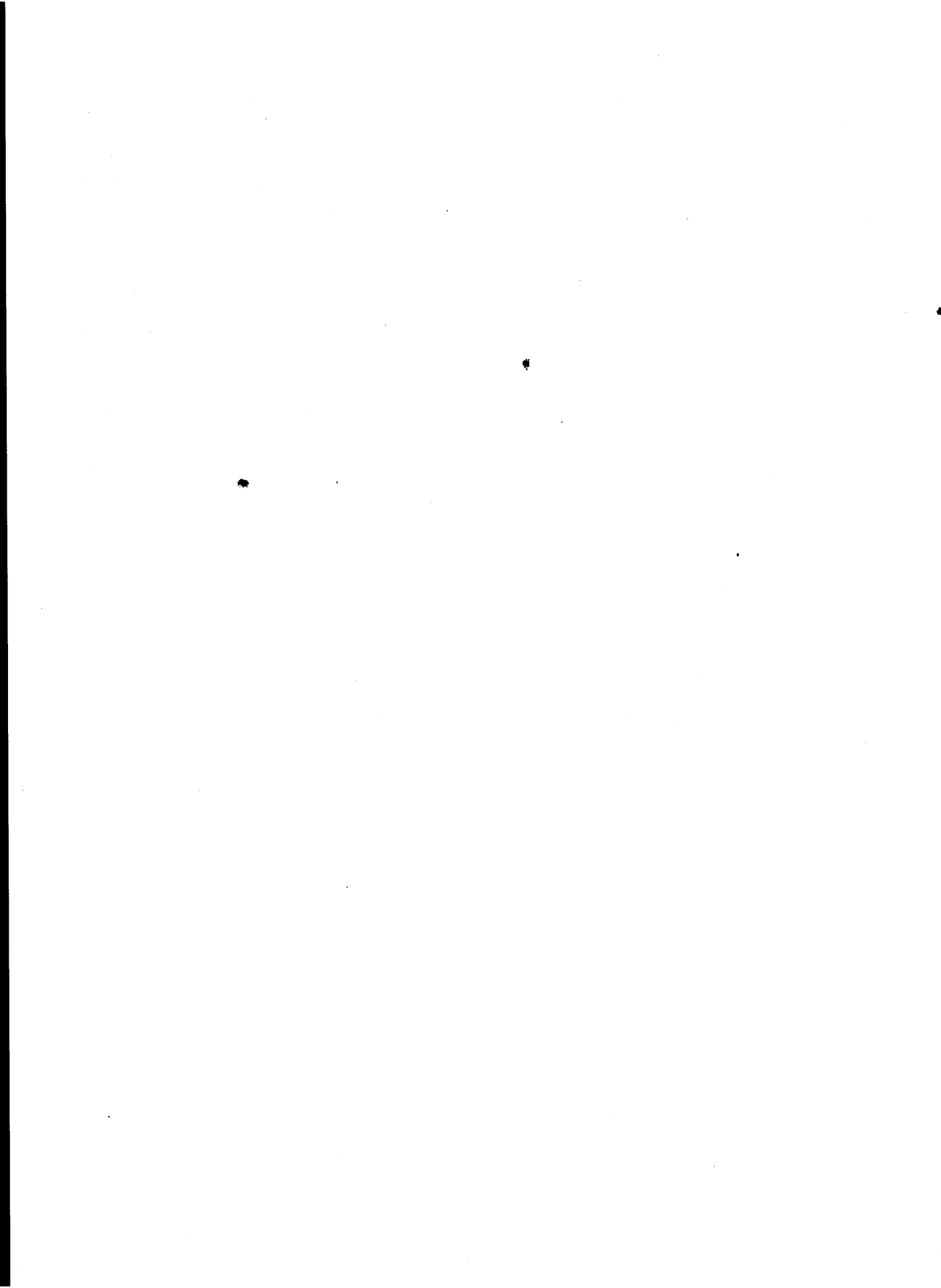
MADDE 2. — Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesine eklenen ve 3112 sayılı Kanunla tadil edilmiş bulunan muvakkat madde ile Ceza Kanununun Mevkii Meriyete Vaz'ına mütaallik Kanunun 3 ve 4 ncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 96 ncı maddesinin son fıkrası ile 397 ve 398 ncü maddeleri hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye Vekili memurdur.

Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/392)

T. T.

Başbakanlık

2. V. 1952

Muamelenet Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1910, 6/1391

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

5383 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 15. IV. 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Halen yürürlükte bulunan 5647 sayılı Turizm Müesseselerini Teşvik Kanununun yerine kaim olmak ve bu kanunun noksanlıklarını itmam üzere bu kere hazırlanarak Büyük Millet Meclisine sevk edilmiş bulunan Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun bu türlü müesseselerin kuruluşlarını teşvik tedbirlerini kuvvetlendirmek maksadiyle, bu müesseselerin kuruluş ve işlemlerine lüzumlu bazı eşyanın hariçten Gümrük Resminden muaf olarak ithali konusunda, 5383 sayılı Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasında sayılan eşya nevelerinin, vergi tekniği ve bütçe imkânları nispetinde bir miktar daha çoğaltılması uygun bulunmuş ve bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Tasarı ile, Gümrük Kanununun sözü edilen fıkrasının yapısı olduğu gibi bırakılarak yalnız fıkrada sayılan eşyalara yenileri ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.

Geçici Komisyon

Esas No. 1/392

Karar No. 3

14. VI. 1959

Yüksek Başkanlığa

5383 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen (C) fıkrasının değiştirilmesi hakkında hazırlanan kanun tasarısı Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonlarına havale buyurulduktan sonra Gümrük ve Tekel Komisyonunun Kamutayca onanan teklifi gereğince komisyonumuza havale edilmiş olmakla Gümrük ve Tekel, Maliye ve İşleri bakanlıklarının ve Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğünün temsilcileri huzurunda müzakere edilmiştir.

Bu tasarı Turizm müessese ve faaliyetlerini himayeye mâtuf olan Turizm Müesseselerini Teşvik Kanununun derpiş ettiği muafiyetler meyanında yer alan ve taallük ettikleri vergi kanunlarına atıf yapılmak suretiyle temin edilen bir muaflıkla ilgili olduğu için Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen (C) fıkrasını da Turizm müesseselerine sağlanması zaruri görülen gümrük muafiyetlerini içine alacak şekilde değiştirmek zaruretinden doğmuştur.

Hükümet tasarısına nazaran komisyonumuzca yapılan bu değişiklikler şunlardır :

A) C fıkrasında tadat edilen maddelerden (Bakanlar Kurulunca tesbit ve kabul edilenler) kaydı kaldırılarak bu muaflığın ayrıca bir tesbit ve kabule muallâk bırakılmaması uygun görülmüştür. Muaflığı derpiş edilen maddeler kanun metninde sarahatle tâyin edildiğinden bunlardan hangileri için muafiyet bahşedileceğini Bakanlar Kurulunca ayrıca tesbite ihtiyaç olmadığı gibi muaflığın Bakanlar Kurulunca kabul edilmesi kaydına kanundan beklenen istifadeyi meşkûk hale düşürmek gibi bir mahzuru davet edeceği mülâhaza edilmiştir. Filhakika turizm belgesi almış olan müesseselerin kuracakları tesislerde ne gibi gümrük muaflıklarından faydalanacaklarını önceden bilmeleri bu gibi teşebbüslerin teşvikine medar olacak esaslı bir unsur olduğundan bunun birtakım kayıt ve şarta tâbi tutulmaması zaruri telâkki olunmuştur.

B) Aynı mülâhaza ile, bu muaflıkların bir defaya mahsus olması kaydı da kaldırılmıştır. Yeni bir tesis için kabul edilen muaflığın mevcut bir tesisin tevsi halinde reddedilmesi memleketimizde turizm endüstrisinin süratle yerleşmesini teşvik maksadiyle kabili telif görülememiş ve bu itibarla kabul edilen muaflıklar müddeti içinde turizm belgesini haiz müesseselerce kurulacak tesislerde ilk defasında olduğu gibi mütakıp tevsi hallerinde de kanun hükümlerinden faydalanmak imkânı mahfuz tutulmuştur.

C) Bu gümrük muaflıklarının meriyet müddeti kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl yerine on yıl olarak tevsi edilmiştir. Bunun sebebi de turizm endüstrisinin memleketimizde beş yıl gibi kısa bir zamanda tesislerini tamamlamış olmasına ihtimal verilememesidir. Bu teşvikin on senelik bir müddete teşmili ihtiyacın asgari haddi olarak mütalâa olunmuştur.

Turizm Müesseselerini Teşvik Kanununda derpiş edilen gümrük muaflıklarının Gümrük Kanununda bu esaslar dahilinde yer almasına komisyonumuzca çoğunlukla karar verilmiş olduğundan Kamutayın yüce tasvibine sunulmak üzere kanun tasarısı değiştirilen şekli ile arz ve takdim olunur.

Geçici Komisyon Başkanı	Bu rapor sözcüsü	
Bursa	İzmir	
H. Şaman	B. Bilgin	
Kâtip		
Zonguldak	Afyon K.	Aydın
F. Açıksöz	G. Yiğitbaşı	N. Geveci
İmzada bulunamadı		
Çorum	Kastamonu	Kastamonu
S. Özer	F. Keçecioğlu	A. Keskin
		İmzada bulunamadı
Kırşehir	Malatya	Siird
E. Kaman	M. S. Eti	M. D. Süalp
		İmzada bulunamadı
	Tokad	
	S. Atanç	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5383 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5383 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

c) Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde «Turizm Belgesi» almış bulunan teşebbüslerin ihtiyaçları için getirilecek akar su boru ve muslukları, lâvabo, banyo, bide gibi sıhhi tesislere mahsus eşya, her çeşit merkezi teshin tesisat malzemesi, mutfak, fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları ile çamaşır yıkama, (el ütüsü hariç) ütüleme makine ve cihazları, buz dolapları, kaplıcalarda, tedavi yerlerinde istirahat ve tedavi için kullanılan fennî alât ve cihazlarla, asansör, kanalizasyon, soğuk hava ve havalandırma tesisatı, su isale ve tevziine, muharrik kuvvet istihsaline muhabere hat ve tesislerine lüzumlu motor, makine ve aletlerden,

Bakanlar Kurulunca tesbit ve kabul edilenler, (bir defaya mahsus olmak ve faturaları ayrıca Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde ithal olunmak şartları ile)

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	R. Nesuhioğlu
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
H. Köymen	
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	K. Zeytinoğlu

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

5383 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 5383 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen C fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

C) Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde «Turizm Müessesesi belgesi» almış bulunan teşebbüslerin ihtiyaçları için getirilecek akar su boru ve muslukları, lâvabo, banyo, bide gibi sıhhi tesislere mahsus eşya, her çeşit merkezi teshin tesisat malzemesi mutfak, fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları, çamaşır yıkama, (el ütüsü hariç) ütüleme makine ve cihazları, buz dolapları, kaplıcaların, tedavi yerlerinde istirahat ve tedavi için kullanılan fennî alet ve cihazlarla, asansör, kanalizasyon, soğuk hava ve havalandırma tesisatı, su isale ve tevziinde muharrik kuvvet istihsaline, muhabere hat ve tesislerine lüzumlu motor, makine ve aletlerin bu müesseselerle turizmi teşvik maksadıyla kurulmuş cemiyetler tarafından parasız dağıtılmak üzere getirilen ve Türkiye'ye turist celbini istihdaf eden reklâmları muhtevî matbu ve eşyalar faturalarının keşif veya plânlarına uygunluğu ayrıca Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 10 yıl içinde ithal olunmak şartları ile.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ekonomi ve Ticaret Bakanı
M. Ete

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı

Tarım Bakanı
N. Ökmeç

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakan V.
N. Özcan